

Caja C-101

gie

1 . 3 . 4

1891

ܐܘܢܐܢܐ ܡܢ ܗܘܢܐ ܐܢܐ ܕܢܘܨܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ
 ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ
 ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ
 ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ
 ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ
 ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ ܘܡܠܟܐ

GRAMMATICA SYRIACA, SIVE CHALDAICA,

Georgij Michaelis Amiræ Edeniensis è Libano, Philosophi, ac
Theologi, Collegij Maronitarum Alumni,
in septem libros diuifa.

^{VM} AD ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. ^{VM}
 D. HENRICVM CAETANVM
 S. R. E. CARD. CAMER.

R O M A E,
 In Typographia Linguarum externarum.
Apud Iacobum Lunam. M. D. XCVI.
 SVPERIORVM PERMISSV.

MO MO
ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D.
D. HENRICO CAETANO,
S. R. E. CARD. CAMERARIO.

GEORGIUS AMIRA EDENIENSIS E LIBANO,
Collegij Maronitarum Alumnus. S. P. D.

V M linguæ Chaldaicæ, siue Syriacæ, Illustrissime Princeps, multis annis operam dedissem; & multa variarum facultatum eiusdem in meum (vt fere fit) priuatum vsu collegissem: multorum amicorum, ac virorum varias linguas profitentium, & huius quoque linguæ consequendæ quam maximo desiderio flagrantium, tū hortationibus, tum precibus fatigatus sum, atque quasi coactus, vt ea, quæ de institutione huius linguæ, a me quoquo modo notata erant, tamquam maxime vtilia, & ad eam capessendam necessaria, in ordinem redigerem; & propter publicam studiosorum vtilitatem, in lucem, manusq. hominum exire permitterem. Ad quod munus exequendum me

maxime Clementis Quinti Pontif. Max. fel. record.
(iucundam cuius Pontificis memoriam Octauus e-
ius cognominis repræsentat) ac totius Viennensis
Concilij, de studiosis hanc linguam edocendis, de-
cretum commouit. Prædictus enim Optimus Pa-
stor, quam utilis Christianæ Reip. esset huius linguæ
cognitio, cū animaduerneret, vniuerso Concilio iam
nominato approbâte, statuit, vt in celeberrimis qui-
busque totius Europæ gymnasijs, huius quoque lin-
guæ, scholæ erigerentur. Quod quidem hucusque
ob librorum fortasse, hominumq. huius linguæ pe-
ritorum penuriam, non videtur esse factitatum. Id,
quod ipsius linguæ dignitas quodammodo iure suo
postulabat; quippe quæ Christo Domino, & Apo-
stolis (vt inter omnes doctores constat, & manifeste
ex nouo probatur testamento) vernacula fuerit, ac
materna. Quamobrem, vt tum amicorum, tum
præcipue ipsius Sacri Concilij desiderio satisfacere,
septem libellos de huius linguæ institutione, a me
summo studio, labore, ac vigilantia, ob bonum pu-
blicum, communemq. totius Europæ utilitatem, La-
tine eo ordine, facilitate, & claritate, qua mihi per va-
rias in alijs rebus occupationes licitum fuit, con-
scriptos edere decreui. Et quoniam, qui scribunt,
antequam sua opera in apertum proferant, nobilem
aliquem, ac generosum Principem patronum sibi
eligere solent, qui possit, & velit sibi munus oblatū
vel patrocinio defendere, vel splendore nominis illu-
strare. Idem ego quoque spectans licet alienigena,
& peregrinus ab ipsa Syria, ac Libano oriundus: tua
tamen

tamen, qua amplecteris vniuersos, humanitate, ac beneuolentia fretus, te nobilissimum, ac generosissimum Principem, meum, meiq. opusculi patronum, ac defensorem elegi: qui ea es potestate, qua acerri-me quoscumque ad te, tuumq. patrocinium confu-gientes defendis; eaq. benignitate, & clemētia, qua concedis hominum nemini, quaque singulos tuam desiderantes tutelam, ac beneficentiam nō repellis. Humanitate itaque tua, ac benignitate, generosi ani-mi magnitudine, clarissimi nominis splendore, & no-bilissimi generis tui magnificentia nixus, hos septem libellos nomini tuo inscripsi, tibiq. dicaui, qui quam-quam ad altissima quæque oculos intendis; tui ta-men simillimus aquilæ instar (quæ merito est tua in-ter insignia) mentis acie prospicis etiam minutiora. Quod quidem plurimum valuit, grauiissimeq. me in hanc mentem impulit, cum eximia tua erga nostrū Maronitarum Collegium beneuolentia multis in re-bus perspecta nobis, & cognita; tum vetus amicitia, quam tibi cum Illustriss. ac Reuerendiss. bonæ me-moriæ Card. Carafa, nostro optimo, ac beneficentis-simo parenti fuisse non ignoro. Offero igitur tibi hos libellos, quasi cedrorum fructus a Libano decisos, peracerbos illos quidē, & immites: tibi tamen (vt e-quidem spero) non ingratos, non iniucundos; quod & a remotissimis sint partibus, & quod primi sint, ac noui fructus, qui nonnullam apud dominos gratiā habere solēt. Offero, inquam, primitias ingenij mei, primosque studiorum, ac lucubrationum mearum foetus; & qui primum ab homine Syro, in solo Ro-mano

mano lingua Latina sint editi, non tãquam te, tuaq.
amplitudine dignos: sed perpetuæ meæ, qui mox in
Syriam ad amplificandam pro viribus meis fidem
Catholicam sum reuerfurus, obseruantia pignus, &
amoris. Quod si hoc meum tibi qualecumque mu-
nufculum gratum, iucundumq. esse, & a te benigne
& humaniter fufceptum esse cognouero; ad alia e-
iufdem, & alterius generis alacrior efficiar, ac prom-
ptior: & fingularis, præftantisq. bènignitatis, & hu-
manitatis tuæ non folum in Europæ: fed, & in totius
Orientis partibus, apud exterâs quoque nationes
prædicator ero, & amplificator fynceriffimus. Vale.

AD-STVDIOSVM,
ACBENEVOLVM
LECTOREM

Auctoris Præfatio.

Impedimenta ne, & occupationes, benigne Lector, quæ me ab hoc scribendi genere, imprimendique cogitatione detererent: an vero rationes, quæ me ad id persuaderent, maiores essent; non facile possum iudicare: rationes tamen possum enumerare; impedimenta vero, & occupationes nequaquam. Sed, vt occupationes, & alia, quæ me maxime retardabant (cum opus iam Dei beneficio ad finem perductum sit) prætermittam; quamuis rationes, quæ me ad id impulerunt, multæ sint, ac variæ: hæ tamen sunt præcipuæ. Primum fuit multorum huius linguæ Chaldaicæ, siue Syriacæ ediscendæ desiderium. Hos enim, cum multarum linguarum cognitionem haberent, & hac, quæ inter linguas est præstantissima, carerent, magno illius acquirendæ studio flagrare; maximeque se eam non posse assequi, dolere perspiciebam. Deinde videbam Grammaticas quasdam in multis potius ad linguæ Hebraicæ, quam Chaldaicæ, siue Syriacæ normam constructas circumferri, maximique æstimari, ac vendi; quæ quidem tantum abest, vt veram huius linguæ cognitionem studiosis traderent, vt multis implicatam erroribus in eorum animis ita ingenerarent; vt quidam studiosi alijs veram, æ germanam, contrariam tamen illi, quam edocti fuerunt, cognitionem habentibus vix fidem adhiberent. Ex quo facile magnâ
huius

huius linguæ in Europa, tempore labente, corruptionem orituram esse, mihi persuasum erat. Præterea cognoscebam id fore multo vsui, & vtilitati nostri Maronitarum Collegij Alumnis, qui cum de Syria, ac Cypro, vt plurimum pueri ad disciplinas capeffendas Romam veniant; magnopere, propter magnam Syrorum Grammaticorum obscuritatem, difficultatē, & quod magis est, eorundem librorum penuriam in Grammatica Syriaca acquirenda laborare solent; quemadmodum in me ipse expertus sum, qui à mea pueritia in ea consequenda non ob aliam causam, maiorem, quam oportebat, laborem posui, ac sudorem: nisi quia mihi deerat aliquis auctor, qui rem Grammaticam clare, distincte, & ordinate tractaret, ac traderet. His accedit, quod cum ipsi Latinam linguam cum Syriaca, & alijs suis linguis coniunctam edicerent, multum illis conducere mihi videbatur, si aliqua Grammatica, in qua Syriacæ Grammaticæ termini vna cum terminis Latinæ coniungerentur, & illius regulæ, huius vocibus explicarentur, ederetur. Postremo sciebam, & à multis intelligebam huius linguæ cognitionem plurimum sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ in Occidentis partibus profuturam; idque semper fuisse desideratum, vt ex concilio Viennensi sub Clemente V. Fel. record. manifesteprehenditur. Ego autem, qui quidquid boni possum, huic sacrosanctæ Sedi debeo, non modo ad huiusmodi prouinciam suscipiendam incitabar; verum etiam impellebar, ac plane cogebat. His accedebant multorum amicorum hortationes, inter quos præcipuus erat doctus, ac multarum linguarum peritus Ioannes Baptista Raymundus, qui sicut ex eo tempore, ex quo à Serenissimo, ac liberalissimo Principe Ferdinando Etruriæ magno Duce nouorum typorum conficiendorum, ac totius suæ impressionis curam suscepit, summo labore, & industria elegantissimos Orientalium linguarum characteres excudi curauit, semperque huiusmodi linguas quantum in se fuit, promouit: ita omnia impedimenta tollere conabatur, meque ad scribendum, & imprimendum ob bonum publicum hortabatur. Huic porro operi (quod caput est) multum arridebat Illustrissimus, ac Reuerendissimus Gabriel Card. Palæotus nostri Maronitarum Collegij, ac nationis, dictæque impressionis dignifimus

simus, & optimus protector; bonarumque litterarum fautor
præstantissimus. His itaque & aliis huiusmodi adductus sum,
vt has meas qualescumque lucubrationes in lucem prodire si-
nerem. Easque in septem libellos diuidendas esse claritatis cau-
sa existimaui. In primo enim de litteris, vocalibus, punctis, &
alijs, quæ ad modum legendi pertinent, agetur. In secundo
de nomine, ac pronomine. In tertio de verbo, & verbo nomi-
nis. In quarto de reliquis orationis partibus. In quinto de
Syntaxi. In sexto de contexendis carminibus. In septimo tan-
dem de interpungendæ orationis ratione. Et quidem ante-
quam horum quidquam aggrediar; operæpretium me factu-
rum arbitror, si aliqua in genere de hac lingua differam. Pri-
mum igitur non nihil dicam de discrimine, quod esse potest in-
ter linguam Chaldaicam & Syriacam. Deinde de ipsius anti-
quitate. Postea de eius præstantia. Postremo de eius utilita-
te. Quod si hoc opus paulo longius, ac prolixius alicui videbi-
tur; is consilij nostri ratione inspecta, opinionem mutabit.
Nam, cum Grammaticorum in quacumque lingua per se fa-
tis ieiunæ, ac difficiles studiosis esse soleant, nisi varijs illustren-
tur exemplis; & multo magis in hac lingua, in qua latine non
dum sufficientia sunt edita dictionaria, & alij libri ad eam per-
discendam necessarij, ad quos Grammatici sæpe studiosos re-
mittere solent, conatus sum regulas huius nostræ Grammati-
cæ non cum vno, aut altero exemplo dumtaxat, sed cum plu-
ribus exemplis, plurimisque vocalibus, ac vocibus edere: vt
cum quis ipsius regulas, ac documenta perdiscit; perdiscet
etiam magna ex parte linguam. Hæc habui necesse te admo-
nere humanissime, & optime lector. Reliquum est, vt a te etiam
atque etiam petam, vt si quid boni in hoc opusculo reperias, id
totum Deo, à quo bona omnia dimanant, & ad cuius laudem
præcipue illud edidi, referas, illique soli gratias agas. Si vero
offendas aliquid, quod obscure, inornate, & nimis breuiter sit
explicatum; vel quod minus laude sit dignum; id mihi vni re-
tribuas, & humaniter condones: illud tamen quodcumque sit,
sacrosanctæ Ecclesiæ Apostolicæ iudicio à me submissum, ac
subiectum habeas. Vale.

E R R A T A.

Primus numerus pag. qui sequitur lineam monstrat. Vbi inuenitur littera a. ibi
 lud quod sequitur addendum: delendum vero, vbi inuenitur .d.
 significatur. Si quæ alia præter hic notata menda occur-
 rerint, typographos benignus lector excusabit,
 & pro sua doctrina corriget.

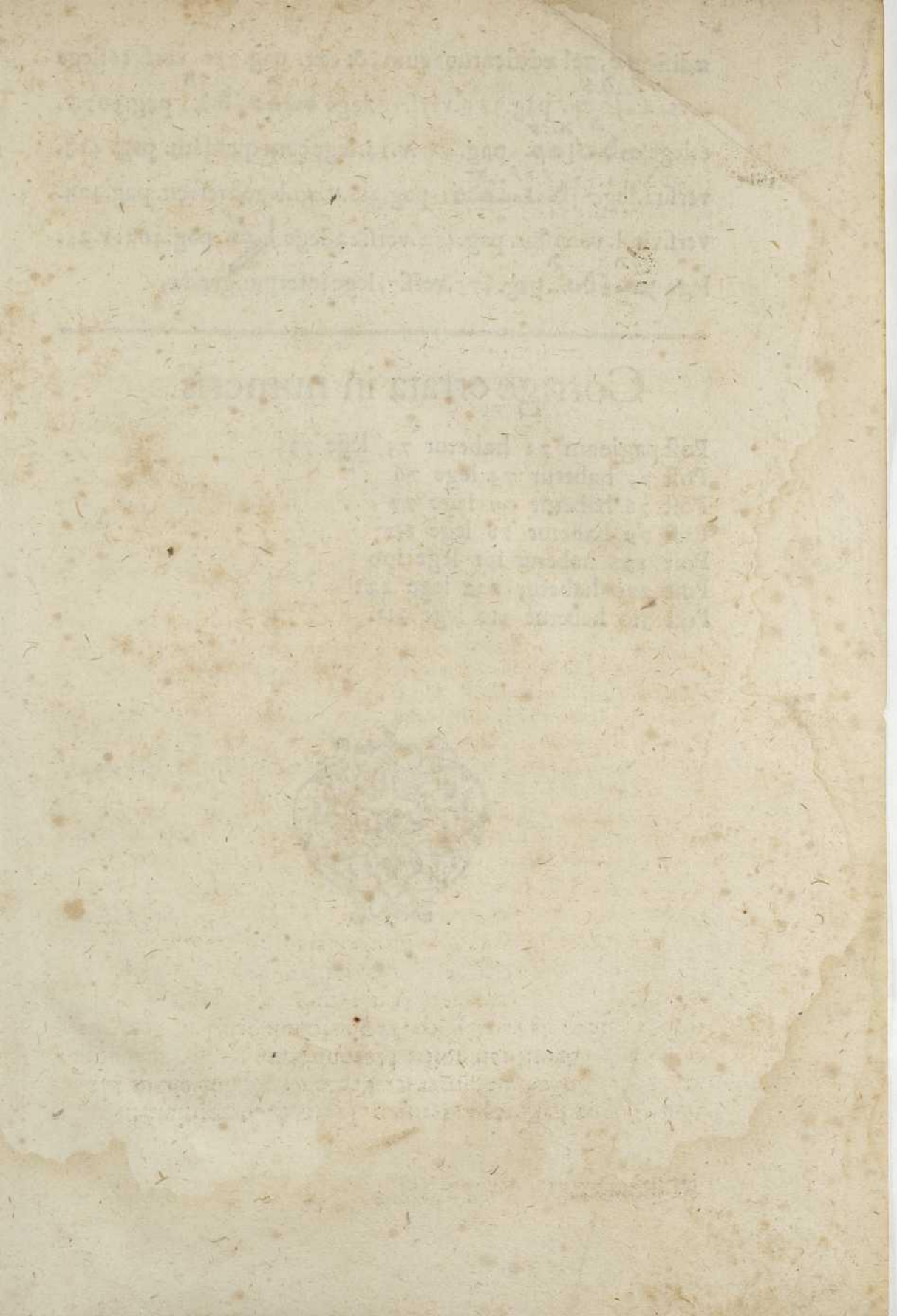
Pagina 9. versiculo 6. dele, enim. pag. ead. u. 27. a. j. pa. 10. v.
 13. a. j. p. 12. v. 22. lege, octoginta. pag. 14. v. 12. l. ^{وَدَعَلَا}. p. ead.
 vers. 19. lege 1000. 2000. pag. 23. v. 2. d. pertinentia. p. 37. u. 27.
 l. tertio. p. 46. v. vlt. l. dmauhauthoch. p. 52. v. 11. l. cum ✓. p. 59.
 v. 15. l. ^{وَأَمَّا}. p. 67. v. 12. l. secundi. p. 71. v. 5. l. ^{وَأَمَّا}. p. ead. v. 6.
 l. ^{وَأَمَّا}. p. 89. v. 8. l. ^{وَأَمَّا}. p. 91. v. 1. l. ^{وَأَمَّا}. p. 92. v. 13. l. ^{وَأَمَّا}.
 p. 117. v. 2. l. hinnibilis, & hinniens. p. ead. v. 3. l. hinniendum. pag.
 140. v. 9. l. caseus. p. 147. v. 6. d. ^{وَأَمَّا}. pag. 152. vers. 5.
 post vocem, equatuor .a. vel quinque. p. 153. v. 18. exemplum
^{وَأَمَّا}, pone inter exempla sequentis regulæ. pag. 167. v. 18. l.
^{وَأَمَّا}. p. 180. v. 2. l. ^{وَأَمَّا}. pag. ead. v. 23. l. ^{وَأَمَّا}.
 p. 199. v. 5. l. ^{وَأَمَّا}. p. 229. v. 15. l. ^{وَأَمَّا}. pag. 263. vers. 15. l.
^{وَأَمَّا}. p. 294. v. 3. l. ^{وَأَمَّا}. p. 296. v. 2. l. ^{وَأَمَّا}. p. 302. v. vlt.
 lege ^{وَأَمَّا}. p. 304. v. 1. l. ^{وَأَمَّا}. p. 308. v. 2. l. harum. p. 319. v. 18.
 l. ^{وَأَمَّا}. p. 323. v. 10. l. sanabuntur illi. p. 346. v. vlt. l. effundi
 mini. p. 360. v. 22. l. ^{وَأَمَّا}. p. 365. v. 4. l. facere frui. p. 366. v. 16.
 l. respondeat. pag. 376. v. 15. a. vel ^{وَأَمَّا}. pag. 377. v. 11. leg.
 ædificatæ

ædificatæ, vel ædificarunt eum, & cæt. pag. 382. vers. 16. lege
^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 386. vers. 14. lege ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 397. v.
 6. lege ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 407. v. 14. lege cum quadam. pag. 413.
 vers. 12. lege ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 416. v. 20. lege arefecit. pag. 424.
 vers. vlt. l. venustas. pag. 452. vers. 22. lege ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 462. v. 25.
 lege ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} ^{ל.נ.ס} . pag. 475. vers. 7. lege interpungendæ,

Corrige errata in numeris.

Post paginam 72 habetur 75 lege 73.
 Post 75 habetur 74 lege 76
 Post 76 habetur 79 lege 77
 Post 79 habetur 78 lege 80
 Post 198 habetur 191 lege 199
 Post 220 habetur 222 lege 221
 Post 310 habetur 310 lege 311.

PRAELVDIA AVCTORIS IN GRAMMATICAM

De linguæ Chaldaicæ, seu Syriacæ nominibus, ac discrimine.

QUIDAM ex Syris Grammaticis scriptis mandarunt, linguam hanc, de qua sermo est, maxime omnium linguarum in multis variisque locis; atque in amplissimis, remotissimisque regionibus propagatam esse: ac proinde tantam varietatem, tantamque confusionem perpessam esse; ut vix ij, qui ipsamet loquerentur, se inuicem intelligerent; interpreteque non indigerent. Quocirca factum est, ut pro varietate locorum, ac regionum: in quibus maxime florebat; ac nationum, apud quas potissimum in vsu erat, varia sibi nomina sortita sit. Primum enim dicta fuit Chaldaica, a Chaldæa, in qua priscis illis temporibus cum omnium linguarum confusio, ac diuisio facta est, Principatum habuit. Eandem ob causam appellata fuit Babylo-nica, à Babylone, eiusdem Chaldææ ciuitate nobilissima, omniumque ciuitatum Orbis terræ prima. Deinde nuncupata fuit ab Aram, seu Syria, Aramæa, seu Syriaca, vel Syria: nec non Assyriaca ab Assyria: quia his in locis maxime floruit. Similiter etiam à nationibus, & hominibus satis illustribus, qui ea vsi sunt, alia sibi adsciuit nomina. Aliquando enim dicta fuit Hebraica, non quod ipsa fuerit illa Mo-saica lingua, qua vetus Hebræis datum est testamentum: sed quod ea aliquando populus Hebræus tanquam vernacula, ut dicemus, vsus sit. Similiter nunc iure opti-mo ab aliquibus nominatur Christiana; quia Christus noster liberator, verus Deus, & verus homo suo sanctissimo ore decorauit, ut infra etiam dicemus; & ita propor-tione quadam de alijs, quæ obtinet, nominibus ratiocinandum est. Iam vero cum hæc lingua tot, & tam varia habeat nomina; dubitatio est, an vna, & eadem sit, licet varia habeat nomina; an vero pro varietate nominum, ac distinctione, varia sit, ac distincta, ita ut Chaldaica sit lingua distincta à Syriaca, & hæc ab illa. Ut igitur hæc res explicetur; & quid mihi videatur dicendum, exponatur; Aduertendum est, sermonem posse esse, vel de distinctione essentiali (ut cum Philosophis loquar, vel de accidentali.) Si de essentiali, falsissimum esse mihi videtur linguam Chal-daicam distingui à Syriaca, & hanc ab illa. Nam cum characteribus, litterarum pronuntiatione, sono vocalium, verborum coniugationibus, affixis, dictionibus, & tota fere structura orationis; paucis admodum notatis, utraque conueniat; erroris reuera excusari non potest; qui utramque essentialiter abinuicem discrepare asse-

uerat. Accedit etiam, quod hoc, quod asserimus, clare ex sacris litteris colligitur. Hebræi enim postquam Babylonem fuere translati; ibi iussu Nabuchodonosor Regis Chaldæorum, quidam ex eorū pueris electi sunt; quæadmodum refert Daniel c. 1. ut docerentur litteras, & linguam Chaldæorum, ipsi regi uidelicet naturalem, ac patriam; at, ut idem propheta refert cap. 2. Chaldæi responderunt regi Syriace; ea uidelicet lingua, quam sciebat Rex; Rex autem sciebat Chaldaicam ut ex cap. 1. colligitur: ergo cum dicitur Chaldæi responderunt regi Syriace; per Syriace, significatur Chaldaice; ergo Syriace, & Chaldaice idem sunt, idemque significant; ac proinde eadem erit lingua Syriaca, & Chaldaica. Idem patet de lingua Syriaca, & Assyriaca. nam 4. Regum 18. & Isa. 36. habetur, quod Eliacim filius Helciæ præpositus domus, & Sobna & Iobae rogauerunt Rabsacem à Rege Assyriorum missum, secum Iudaice loquentem, ut non Iudaice audiente populo, sed Syriace loqueretur; precamur, inquit, ut loquaris nobis seruis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam, & non loquaris nobis Iudaice audiente populo, qui est super murum. Isa. autem loco notato, habetur loco Syriace, Syra lingua. Quo loco Eliacim, & eius socij ut consideranti patet, admonuerunt Rabsacem legatum regis Assyriorum, & Assyriace, seu quod idem est, Assyriaca lingua sua patria loqueretur. Vnde quia Assyriace, & Assyriaca lingua idem est cum Syriace, & Syra lingua, Eliacim, eiusque socij hæc uocabula Syriace, seu Syra lingua pro Assyriace, seu Assyriaca lingua sumpserunt. Confirmatur etiam ex prophanis Scriptoribus, qui in eo fere omnes conueniunt, ut nomina Chaldæorum, Syrorum, & Assyrorum confusa esse credant. Nam Cic. 1. de diuin. in principio fere libri hæc habet uerba. Principio Assyrij, ut ab uoluntatis auctoritatem repetam; propter planitiem, magnitudinemque regionum, quas incolabant, cum cælum ex omni parte patens, atque apertum intuerentur, traiectiones, motusque Stellarum obseruarunt: quibus notatis, quid cuique significaretur memorie prodiderunt. Qua in natione Chaldæi non ex artis, sed ex gentis uocabulo nominati diuturna obseruatione syderum, scientiã putantur effecisse, ut prædici posset, quid cuique euenturum, & quo quisque fato natus esset. Ex quo loco constat Assyrios, & Chaldæos eiusdem esse nationis, ac gentis. Herodotus etiam Syros à Græcis dictos, Assyrios à barbaris dici scribit; & illis Chaldæos adnumerat. Vnde etiam Plin. lib. 3. c. 12. Syriæ totius Assyriam partem facit. Acron uero, & Porphyrio Grammatici apud Horatium eam, quæ nunc Syria dicitur, olim Assyriam dictam addita syllaba scribunt. Idem sentit lib. 23. Ammianus Marcellinus; tandem omnes fere Scriptores, ut dictum est in eo conuenire uidentur, ut prædicta nomina confusa esse arbitrentur. Quare mirum esse non debet, si lingua Chaldaica, Syriaca, & Assyriaca una, eademque sit; quandoquidem, & nomina, quæ ei indita sunt, pro eodem usurpantur. Neque uero cum nos de lingua Chaldaica loquimur, intelligimus proprie linguam illam, qua Paraphrasis, quæ dicitur Chaldaica, scripta est; Nam præterquam quod apud nos ea non est in usu, illa integre, & incorrupte Chaldaica non uidetur esse; siquidem plurimas habet dictiones, quæ Chaldaicæ non sunt; & cum fere semper characteribus Hebraicis sit conscripta; Hebraicisque punctis, ac uocalibus Hebræorum more affecta sit, multum saltem, quoad modum legendi Hebraismum redolet, ut cuilibet naturali Chaldæo eam legenti manifeste patebit. Eam tamen exceptis plurimis uocibus, quæ uel Chaldaicæ non sunt; uel apud Chaldæos non reperiuntur in usu; si legatur cum punctis, ac uocalibus more Chaldæorum; uel proprijs

Chal-

Chaldaicis elementis conscribatur, reiectis omnino punctis, & vocalibus Hebraicis, additisque Chaldaicis; facile quilibet linguæ Chaldaicæ, siue Syriacæ peritus intelliget, ac declarabit. Hanc igitur linguam vere, ac proprie, cum de lingua Chaldaica à nobis sit sermo; non intelligimus: intelligimus autem illam, quæ suum habet principatum in Oriente; in quo suam quoque habuit originem; semperque floruit, atque nunc floret; & quam hac nostra Grammatica Deo adiuuante docere conamur.

Si porro sit sermo de distinctione, quam Philosophi appellant accidentalem: negari non potest, quin aliqua sit inter linguam Chaldaicam, & Syriacam distinctio, quæ in his præcipue videtur consistere: Primo lingua Chaldaica præcis illis temporibus, & modo apud remotiorum partium Orientis habitatores sua nomina perfecta singularis numeri habet desinentia in aleph, cum \aleph , supra penultimam; at vero Syriaca, quæ est Chaldaica reformata, loco \aleph , supra penultimam collocat \aleph , ut in

hoc sanctissimo constat nomine ܘܕܘܢܐ , qui secundum linguam Chaldaicam ha-

bet supra penultimam \aleph , legiturque mscibha; secundum vero Syriacam habet \aleph , & legitur mscibho, id est unctus, seu Christus. Neque vero solum supra prædictam nominum penultimam sit illa vocalium commutatio, sed etiam supra multas alias eorum litteras; nam quantum in usu fuit, & est \aleph , in lingua Chaldaica; tamen est in usu \aleph , in lingua Syriaca; Chaldaei enim verbi gratia dicunt ܐܕܡ , Adam

cum duplici \aleph , Syri vero ܐܕܡ Odom, cum duplici \aleph . & sic in multis alijs.

Secundo Chaldaei in legendo duplicant illam vocis litteram, quam præcedit alia affecta \aleph , ut ܐܠܐܒܐ alaba, Deus, ܫܥܡܝܝܐ scemaija, celum, ܩܕܝܫܐ qaddi-

scia sanctus, in quibus litteræ \aleph , & \aleph , & \aleph , ita leguntur, ac si ibi sint duplices. Contra vero Syri prædicta nomina legunt illa non duplicantes. Tertio distantium Orientis partium habitatores litteras quarundam dictionum afficiunt \aleph ; quas Syri \aleph

afficiunt, ut patet in litteris, a quibus hæc nomina incipiunt, ܫܒܠܐ saba, vel

sse hlo, biunitus ܐܒܠܬܐ abaliba, vel ebaltho, grex camelorum &c. Contra vero

hi \aleph , illi \aleph , ut ܠܘܢܐܢܐ hhuano, piger, vel ܠܘܢܐܢܐ hhuenana. Item quas-

dam illi afficiunt \aleph breui, hi \aleph breui, ut ܫܦܪܝܐ ssefraia, vel ssefroio ܫܦܪܝܐ

scescialta, vel sciscialto, catena. ܬܡܪܐ Temar, vel timar, dicit &c. Contra uero quas-

dã illi \aleph breui, hi autẽ \aleph breui, ut ܕܝܫܐܪܐ Kifar, vel Refar, Cesar. ܕܝܫܐܪܐ

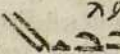
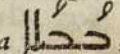
Gabrãl, vel Gabriel, ܕܝܫܐܪܐ isroih, vel isroi. Quasdam illi afficiunt \aleph ;

DE LINGVAE CHALDAICAE, sive Syriacæ antiquitate.

SANE non minus ardua, ac laboriosa, quam iucunda, & curiosa de linguarum antiquitate, ac principatu semper visa est disceptatio. Quæ quidem etsi multum doctrinæ, & eruditionis postulet, eam tamen mihi Grammaticam linguæ Chaldaicæ, sive Syriacæ scribenti, ut nobis constet, quinam inter linguas ei debeatur locus, quoquo modo exagitantam proposui. Ut igitur rem ipsam statim aggrediar ponendum est primo, linguæ Chaldaicæ, & Hebraicæ ex communi fere omnium sententiâ ceteras linguas cedere antiquitate: & quæstionem, qua indagatur, quænam lingua reliquarum omnium teneat principatum, de lingua Chaldaica, sive Syriaca, & Hebraica esse tantum intelligendam. Nam cum huius controversiæ solutio ex sacris litteris precipue colligatur, in quibus de his duabus gentibus, tanquam omnium antiquissimis frequens sermo habeatur; merito de earum duntaxat linguis ab auctoribus institui solet quæstio. Quare nullo modo sunt audiendi ij, qui ut suū forte ostendent ingenium, quæstionē ad nescio quas alias linguas extendere conantur. Hi enim sicut à veritate omnino aberrant, ita consutatione non indigent.

Ponendum est secundo ante Turris Babel extruccionem eandem omnium hominum fuisse linguam; eundemque sermonem, post eam vero linguarum, sermonisque ortam esse diuersitatem, ut manifeste habetur in Gen. 11. Vbi cum terra esset labij vnus, & sermonum eorundem dicuntur filij Adam profecti de Oriente inuenisse campum in terra Senaar, & habitasse in eo; & sui celebrandi nominis cupidi, antequam in vniuersas terrarum orbis partes diuiderentur, conspirasse ut sibi ciuitatem, ac turrim extruerent, cuius culmen cælum prope contingeret. Quorum quidem audaciam, & grauem arrogantiam nõ ferens Deus, ita eorum linguam confudit, perturbauitque, ut quid alter alteri diceret, plane non intelligeret. Quocirca locus ille

Chaldaice dictus est ²⁹ a ³⁰ , idest confusio, vel linguæ hasitatio, seu titubatio; quod ibi vniuersæ terræ lingua confusa sit, hasitauerit atque omnino titubauerit. Contrarium tamen omnino (ut refert Sixtus Senensis lib. 5. Bibliothecæ sanctæ annot. 87. & alij), sentit Philastrius Brixienfis Episcopus, qui nostram sententiam, non ut minus probabilem; sed ut hæreticam in catalogo hæres. c. 106. reprobabat; asseuerans inter credendum esse asserens etiam ante adificationem Babel multis seculis plures fuisse sermonum, ac linguarum varietates, quarum scientiam omnes homines ex Dei dono vsque ad Turris constructionem, & linguarum confusionem habuerunt. Quod autem loco citato dicatur terra fuisse labij vnus, & sermonum eorundem, ideo dictum putat, quia etsi plura essent genera linguarum, omnes tamen se inuicem intelligebant, et atque omnibus lingua vna, & sermo idem, non secundum eundem vocabulorum usum; sed secundum eandem sensuum intelligentiam.

Et suam opinionem cõfirmat Philastrius ex Gen. c. 10. in quo antequam Moses Turris adificationem in c. 11. eiusdem Gen. describere inciperet, ait à filijs Iaphet diuisas

uisas esse insulas gentium in regionibus suis secundum linguam suam, & familias suas in nationibus suis. Hanc Philastrii opinionem Alphonsus de Castro lib. 2. contra hæreses verbo lingua. proponit, & tanquam hæreticam cõsutat: Quia Moses apertissime docet ante Babel extructionem unam tantum fuisse linguam, dum inquit: Erat autem terra labij vnus, & sermonum eorundem. Et dum post pauca addit: Ibi (id est in ædificatione Babel) cõfusum est labium vniuersa terre. hoc est tunc primo diuisum, & varium, multiplexque esse cepit, quod ante indiuisum, vnum, simplexque fuerat. Equidem Philastrium hac in re deceptum esse negare non auderem: siquidem sacra Scriptura apertissimis verbis loco notato docet vnã fuisse omnium linguam ante extructionem Babel. Et patet etiam ex ipsis verbis Dei paulo post in eodem cap. subiunctis; vbi loquens de filiis Adam fabricantibus Babel, inquit: Ecce vnus est populus; & vnus est labium omnibus: Et inferius, subdit: Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt nõ audiat vnusquisque vocẽ proximi sui. Ergo illud vnus labium; quod prius idem erat omnibus, postea fuit diuersum, ac confusum. Accedit, quod ita Sancti Patres, & graues auctores exponunt loca prædicta scripturæ. Præsertim S. Chrisost. Homil. 30. in Gen. exponens illa verba: Et erat omnis terra labium vnus, & vox vna omnibus; nõ de terra loquens inquit, sed de hominum genere, vt nos doceat vnã linguam omni hominum fuisse naturæ. Idem sentit S. Aug. lib. 16. de ciuitate Dei c. 11. & alibi. Illa autem verba cap. 10. iam à Philastrio citata, sunt dicta per anticipationem. Est enim, iuxta Tichonij regulã, vt bene notat Syxtus Senensis loco allato, diuinæ scripturæ mos aliqua per anticipationem narrare, vt scilicet antequam facta fuerint quodã modo, & perfunctorie narrentur; vt postea suo ordine res quæque gesta latius describatur. Et idẽ docet S. Augustinus lib. 16. de ciuit. Dei c. 4. sic scribens: Cum ergo in suis linguis istæ gentes fuisse referantur, redit tamen ad illud tempus narrator; quando vnã lingua omnium fuit: & inde iam exponit, quid acciderit, vt linguarum diuersitas nasceretur: Et erat, inquit, omnis terra labium vnus, & vox vna omnibus &c.

Ponendum est tertio, inter omnes fere constare linguam Chaldaicã nõ esse eandem cum lingua Hebraicã. Quare à multis hac in re non immeritò refellitur Philo Iudæus, qui arbitratur linguam Hebræorum ipsam esse Chaldaicã; quod Abraham de Chaldæis fuerit. Nisi velit, vt quidam satis docti existimant, significare linguam Hebraicã esse a Chaldæis profectã, sicut Abraham, a quo duxit originem; de Chaldæis fuit. Similiter etiam refellitur Oleaster in cap. 10. Gen. vbi inquit. Cum textus dicat totam terram fuisse vnus linguæ; equidem facile crediderim eam fuisse Chaldaicã, vel Hebraicã. Has enim linguas vnã, & eandem fuisse a principio puto, cum sint admodũ vicinæ. nisi etiã hic auctõr, vt Philo, exponatur. Quod autem istæ duæ linguæ non sint eadem, sed distinctæ, manifestum est ex Danielis 1. vbi dicitur Nabuchodonosor Rex Babylonis præcepisse, vt pueri de filiis Israel decori forma, & eruditi omni sapientia eligerentur, ac literas, & linguam Chaldæorum docerentur: inter quos fuit ipse Daniel; quod profecto nõ fecisset Rex, si lingua Chaldaicã esset eadem cum Hebraicã. Et patet ex Deut. 28. Ier. 5. & Baruc. 4. & alibi, vbi vt infra loca ipsa proponemus dicit Deus se adiuturum gentem (scilicet Chaldæorũ) super Hebræos, cuius linguam non intelligent, intelligerent autem illam, si eadem esset cum Hebraicã; quamquam magnam inter illas esse affinitatem negandum non fit; & qui scit vnã breui tempore, & non magno labore, si attendat, ediscere aliã.

Ponen-

Ponendum est quarto, inter auctores esse controuersiam, a quonam lingua denominata sit Hebræa, & populus Hebræus. Quidam enim dicunt, linguam Hebræam, & populum Hebræum fuisse denominatos ab Abraham, ut refert S. Thom. in 2. epi. ad Corinth. c. 11. lect. 5. Exponens illa verba: Hebræi sunt, & ego; quia ante eum non facile inuenitur illud nomen. Huius opinionis fuit S. Augustinus. in quæst. ex utroque mixtim; & fuse eam probat, & contraria argumenta dissoluit. Nonnulli alij asserunt esse dictos ab Heber, ut idem S. August. in lib. 16. de ciuitate Dei c. 11. & in lib. 2. retract. c. 16. ubi quamuis putet credibile gentem Hebræorum cœpisse ab Abraham, ut Hebræi, veluti Abræi, dicti esse uideantur: uerius tamen ait esse dictos ab Heber. Idem sentit S. Thom. loco citato, & ad Philipenses cap. 3. lect. 1. & alij multi.

Alij uero affirmant esse nuncupatos Hebræos non ab his duobus nominibus Abrahamæ uidelicet, vel Heber: sed ab illo celebri transitu Abrahamæ; cum scilicet de patria sua Chaldæa iussu Dei egrediens, & in terram Chananæam ueniens flumen Euphratem pertransuerit, ut constat ex Gen. 12. & Iosue 28. ubi Deus cum filijs Israel sic loquitur; Trans fluuium habitauerunt patres uestri, ab initio Thare pater Abraham, & Nachor, seruiueruntque dijs alienis. Tuli ergo patrem uestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus: & adduxi eum in terram Chananæam &c. Ita ut Hebræi, id est, transeuntes dicantur, sicut ij, qui trans mare habitant, transmarini dici

solent. Illo, uero nomen deriuatur, vel a uoce Syriaca ⁹ܠܒܐ, vel ab Hebraica עבר, quæ tam in lingua Syriaca, quàm Hebraica transitum, vel trans, significat. Huius opinionis est S. Theod. & Franciscus Georg. locis infra citandis. & alij multi, qui per Hebræum intelligunt transeuntem. Et testatur etiam Rabbi Selomoh Gen. 24. in hæc uerba, Abraham uocatur Hebræus, quia uenerit ultra fluuium, & non propterea, quod ab Heber descenderit, ut alij dicunt.

Mihi autem (ut uerum fatear) hæc tertia opinio cæteris uidetur esse probabilior. Et probatur primo ex confutatione aliarum opinionum. Prima enim, quæ affirmat dictos esse ab Abraham, nõ uidetur posse esse uera. Nam præterquam quod nomen (Hebræus) nõ conuenit quoad pronuntiationem, cum principio, & sine nominis Abraham: in lingua Chaldæa, Hebræa, & Arabica initio habet litteram gutturalẽ ⁹א. in Chaldæa enim dicitur ⁹ܠܒܐ in Hebræa עבר in Arabica عبراني.

quam quidem litteram non habet in principio Abraham, sed habet ⁹א. Deinde quia Abraham etiam dicitur Hebræus, nemo autem cognomen habet à proprio nomine.

Nec secunda opinio, si recte res perpendatur, satis probabilis uidebitur. Primo quia Abraham ab Heber septima generatione est natus; & tamen nullus ante Abraham ex ijs, qui de tribu Heber sunt, dictus est Hebræus: imo nec ipse Abraham legitur nominari Hebræus, nisi postquam uenerit ultra fluuium. Si ergo ante Abraham nullus est appellatus Hebræus; & Abraham ipse non est appellatus Hebræus, nisi postquam fluuium transuerit, satis probabiliter colligitur non esse appellatos Hebræos ab Heber, sed ex eo quod Abraham transflumen uenerit. Accedit quod post huiusmodi transitum cœperunt filij Abrahamæ appellari Hebræi, ut constat ex Gen. 39. 40. & 41. Secundo probatur ex congruentijs, quas affert S. August. in quæst. Ex utroque mixtim. ad probandum Hebræos dici ab Abraham; nam si huic opinioni applicen-

placentur mirum in modum eam cōfirmant. Abraham enim cum relicta patria, ac parentibus, iussu Dei, traiecto Euphrate in terram Chananaeam venit, satis multiplicatus est, inquit Augustinus omnibus copijs refertus, Rex, & Propheta appellatus, & pater multarum gentium; qui cum trecentis decem, & octo viris vernaculis suis quinque reges confoderit. Vnde quia hæc omnia propter eius fidem, ac obedientiam eius transitum in Chananaeam cōsequuta sunt, ipse, & ij, qui ex eius semine erant, testimonij, ac memorie causa Hebræi nuncupati sunt. Ordinis ergo & meriti eius fuit Abraham, vt caput fieret ijs, qui ex eo traducem habent. Dei enim iudicio princeps, & origo positus est in terra Chanaan, vt ex eo geniti alterius essent, & professionis, & conuersationis, quam fuerat ipse priusquam descenderet in terram Chanaan. Innouatus enim ipse & a falsorum Deorum cultoribus transiens nouum cōstitueret populum in vero Dei cultu, ac deuotione. Hinc est, vnde Apostolus Paulus Hebræum se ex Hebræis fatetur; hoc enim dignitatis videbatur esse cognomen. Testimonium enim, & nobilitas generis erat, vt ex tam obedienti, ac celebri Abraham a falsa Chaldaeorum patrum suorum religione, & regione ad veram transitu cognominarentur. Abijciatur, si nō conuenit rationi: spernatur, si dispar est: conuellatur, si alienum est a meritis Abraham: & nos refellamur quasi adultores eius. Quæ est hæc inimicitia aduersus Abraham? quæ emulatio, qua ei obtrectant inimici? & quid est, quod placeat in Heber, vt primatum istum habere dicatur? cuius, si cōuersatio posset inquiri, inueniretur sorte idola coluisse: sicut Thare, & Nachor & pater Nachor, quos cōstat nō longe ab eo fuisse, sicut testatur Iosue 24. qui idola coluerunt. Hæc fere S. Augustinus, quibus ideo ad probandum Hebræos a nomine Abraham dici, vsus est; vt tantum honorem nō Heber, sed ipsi Abraham tribueret. Qui quidem honor multo aptius, & cōgruentius vt S. Augustinus cōtendit, ei tribuitur, si tertiam sequamur opinionem. His ita positis de antiquitate linguarum (vt ad rem veniamus) duæ præcipuæ sunt sententiæ. Prima est eorum, qui existimant linguam Hebræorum esse omnium linguarum antiquissimam, ac primam. Ita Euseb. lib. 10. de præparatione Euang. c. 2. Aug. 16. de ciuit. Dei c. 11. Eucher. lib. 2. in Gen. cap. 23. Ioannes Ferus in Gen. c. 11. supra illa verba: Erat autem terra labij vnus; quæ autem, inquit, fuerit hæc lingua ignoratur: cōmuniter tamen putatur, quod fuerit lingua Hebræa. Caiet. in Gen. & alij multi. Probatum autem hæc sententia primo, illa lingua censenda est inter ceteras antiquitate excellere, in qua mulieris nomen a nomine viri sumitur, vel cum eo saltem aliquam habet similitudinem; At in nulla alia lingua vir, & mulier habent hanc nominis similitudinem, præterquam in lingua Hebræa, in qua mulier dicitur אִשָּׁה a nomine viri אִישׁ, vt ex Gen. 2. patet; ergo hæc inter ceteras antiquitate excellit. Secundo, illa lingua videtur esse omnium antiquissima cuius Alphabeti litteræ habent nomina significatiua; sed hæc sola est lingua Hebræa, ergo. Tertio quo lingua est simplicior, ac breuior, eo debet esse antiquior, ac prior (cum simplicia priora sint cōpositis) huiusmodi autem sola est lingua Hebræica. Ergo. Quarto, ex Caiet. qui duabus cōiecturis linguam Hebræicam primam fuisse probat; altera est, quia id nomen Domini Tetragrammaton testatur; altera vero est, quia Babylonie nomen, quod iuxta Hebræam linguam sortita est ciuitas illa, apud omnes nationes perseuerasse videtur. Quinto, illa lingua omnium prima est habenda; quæ nominum veteris testamenti habet interpretationem; huiusmodi soli est lingua Hebræa. Ergo. Sexto videmus aliquas linguas nonnulla verba habere
que

quæ magnam habent similitudinem cum lingua Hebræa; quod non esset, nisi ipsa esset prima. Septimo, illam linguam debuit Abraham habere, quam habuit primus homo, ut Moyses veniens, & creaturam, & hominem a Deo factum describens hac voce vteretur, qua Deus locutus est, & hominem appellavit Adam; & Adæ mulierem Euam; ut hæc vox esset in libro Moysi, quæ fuerit, & in ijs, quos describit, ut vere in omnibus reformatum doceret primam causam, & beneficium diuinum in Abraham; hæc autem fuit lingua Hebræa. Octauo, Historia sacra testamenti veteris est, quid reuelatum, ergo etiam & ipsa lingua, qua fuit reuelata; sed illa est antiquissima omnium historiarum. Ergo, & lingua qua fuit reuelata, debet esse linguarum omnium antiquissima. Fuit autem reuelata lingua Hebræica. Ergo.

Secunda sententia est aliorum, qui contrarium affirmant asserentes linguam Chaldaicam, siue Syriacam esse omnium linguarum vetustissimam. Hæc sententia tribuitur a multis, sanctissimo magno Aphrem Syro, cuius opera, in quibus sermonem hac de re facit, quoniam Romæ non habui, illam apud eum legere non potui. Habetur tamen aperte in quodam libro Arabico interrogationum sub nomine Basilij, & Gregorij. In quo Basilijus interrogans Gregorium sic, inquit. Dic mihi, qua nam lingua locutus est Deus cum Adam, & quænam lingua fuit in principio vsque ad ædificationem Turris, in qua diuisæ sunt linguæ. Basilijus respondet Gregorius: linguam, qua locutus est, cum Adam, esse linguam Syram, linguam illam simplicem, facilem omnibus gentibus, gloriosam, potentem in verbo, expeditam, atque liberam in sermone. Hunc autem citavi librum, non quia apud me est magnæ auctoritatis, sed quia ex illo intelligitur hæc sententiâ esse multorum. imo cõmunem Orientalium. Eam autem expresse habet sanctissimus, ac vetustissimus auctor Theodoretus in quæstio. in libr. Gen. q. 59. Iacobus Christophopolitanus Episcopus ordinis Eremitarum D. Aug. in Prologis super Psalmos tract. 6. vbi etiam pro hac sententiâ citat Albumasar Rabbî Iuda in tract. Sanhedrin; qui Adæ sermonem Arameum, id est Syriacum fuisse dixit. Idem saltem sentit Plin. in 7. naturalis historiæ c. vlt. dicens, Assyrias litteras semper fuisse; & ibidem probat; ex quo tandem concludit æternum fuisse vsum litterarum. Idem indicat Ioannes Annius Viterbiensis ordinis Prædicatorû in Com. supra Fragmenta M. Catonis de Originibus. qui ait Phœnices, & Chaldæas litteras certissimas esse, & antiquissimas, & toti orbi admirabiles. Et Franciscus Georgius Venetus Ord. Minorum in Problematis in sacram Scripturam tom. 1. de historijs Sacramentalibus sect. 3. qui dicit a Chaldæa totam gentem, & linguam Hebræicam prodijisse. Et de multigenis rebus occurrentibus, sect. 7. dicit; Chaldæam esse inter duo flumina sitam, e Paradiso voluptatis effluentia Tygrim, videlicet, & Euphratem; & hinc subiungit Patres Hebræos traxisse originem, sicut ex plerisque locis Geneseos colligi potest. Idem debet dicere August. Eugub. qui in lib. 1. de Perenni Philosophia c. 1. ait sapientiam a Chaldæis peruenisse ad Hebræos; ab Hebræis ad Græcos; a Græcis ad Romanos: siquidem Abraham Chaldæus fuit, in cuius domo veterem Theologiam, patriasque traditiones par est remansisse, quarum ille hæres fuerit. Et c. 3. Primi igitur omnium sunt Chaldæi, ab his Hebræi, Aegyptij, Phœnices, nouissimi Græci, post Romani sunt nati. Quâvis lib. 2. c. 2. fortassis non satis congruenter videatur dicere linguam Hebræicam esse illam, qua loquutus est Adam; & deinde fuisse corruptam in Chaldaicum, sermonem in Arameum, & Arabicum. Idem demonstrat Dözellinus in Epist. supra orationes Theonij. Idem videtur sensisse Plato; qui ut quidam referunt

ferunt, nescio quo genio impulsus fateri non dubitauit primum nominum impositorem Syrum fuisse. Et ego quidem apud ipsum de planeta *Veneris* loquentem in *Epinomide* ista legi verba. *Lucifer enim, qui & vesper est, stella æreus, id est veneris esse dicitur, quod dictum Syrio nominum auctori valde congruum est.* Hæc *Plato*. Idem indicant ij omnes qui affirmant primos fuisse *Chaldaeos*, qui in terra dominati sunt; & a quibus sapientiam reliquis gentibus impartitam esse, vt *Archil.* de temp. c. 1. *Metasthen.* in lib. de iud. temp. & alij, qui apud *Clem. Alex.* lib. 1. *stromatum.* Et *Euseb.* loco citato asserunt Syros primos excogitasse, & comperisse litteras. Et sane non est, quod quidam ad distinctionem confugiant. Et per Syros intelligant *Hebræos*, quod habitent in *Syria*. Nam hac ratione lingua *Hebræa* diceretur *Syra*, & *Hebræi Syri*, & sic *Syra* lingua & populus *Syrus* non haberent nomen, quo a lingua *Hebræa*, & populo *Hebræo* distingueretur. Quod esse videtur, & contra communem modum loquendi sacre scripturæ multis in locis: quæ de *Syris*, & *Hebræis* loquitur tanquam de gentibus abinuicem distinctis. Et contra reliquos auctores, & communem, ac vulgarem loquendi hominum; qui simpliciter per linguam *Syram*, & populum *Syrum* linguam, & populum a lingua & populo *Hebræo* diuersum intelligunt. Accedit etiam, quod hoc pacto lingua, *Græca*, *Arabica*, & *Turcica*, diceretur *Syra*, quia *Græci*, *Arabes*, & *Turcæ* sunt etiam in *Syria*; quod tamen communis loquendi modus non probat. Hanc tandem sententiam quidam ex recentioribus acerrime defendunt; præsertim *Camillus Borellus* in suo quodam *Catholico discursu*, seu *Apologia historica*; qui multis probat nullo modo posse dici linguam primam fuisse *Hebræam* sed necessario dicendum esse fuisse *Chaldaicam*. Ego porro hanc sententiam cum ex diuinis litteris, a quibus huius controuersie solutio petenda est, aperte colligatur; & rationi satis consona sit, reijcere, & non amplecti, nec audeo nec debeo. Quare mihi dicendum esse videtur, linguam *Chaldaicam*, siue *Syriacam* omnium linguarum esse antiquissimam, ac primam; qua *Adam* loquutus est; & a qua lingua *Hebræica* promanauit, ac proinde gentem *Chaldæam* esse *Hebræa* antiquiorem. Probat autem primo. Illi, qui sunt ex alicuius progenie sunt eo posteriores; sed *Hebræi* sunt ex progenie *Chaldæorum*, ergo sunt *Chaldæis* posteriores. Maior patet; *Romani* enim, quia sunt ex progenie *Romuli*, sunt *Romulo* posteriores. Minor est sacrarum litterarum *Iudith* 5. ubi cum *Holofernes Assyriorum militiæ princeps*, & acerrimus *Hebræorum hostis* quereretur, quisnam esset populus ille, qui præ omnibus, qui habitabant in Oriente, se, suosque exercitus contemneret, ac sibi obuiam non prodiret. *Ei Achior dux omnium filiorum Ammon* respondens ait: Si digneris audire domine mi dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat; & non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste (id est *Hebræus*) ex progenie *Chaldæorum* est, hic primum in *Mesopotamia* habitauit. Quoniam noluerunt sequi Deos patrum suorum, qui erant in terra *Chaldæorum*. Deserentes, itaque caeremonias patrum suorum (scilicet *Chaldæorum*) quæ in multitudine Deorum erant; vnum Deum cæli coluerunt, qui & præcepit eis, vt exirent inde, & habitarent in *Charan*, &c. Ex quo loco habemus, & *Hebræos* esse ex progenie *Chaldæorum*, & *Chaldæos* esse patres *Hebræorum*. Ac proinde aduersarijs, nisi velint conuiuere, fatendum esse linguam *Hebræicam* habere originem a lingua *Chaldaica*: sicut ipsi *Hebræi*, in quibus talis inheret lingua; habent originem a *Chaldæis*, in quibus similiter *Chaldaica* lingua inheret. Confirmari potest ex *Iustino Martyre*, & *Philosopho* in orat.

paranetica ad gentes, qui ibi ex Philone, & Iosepho probat Mosem ex Chaldaeorū genere prodijisse. Hi enim, inquit (scilicet Philo, & Iosephus) Iudaeorum res scribentes Mosem ex Chaldaeis, quidem genus duxisse dicunt. Et tamen Moses fuit Hebraeus; Hebraeisque vetus scripsit testamentum; signum autem est dici Hebraeum ratione generis Hebraeorum, quia videlicet Hebraei omnes sunt de genere Chaldaeorum. Probatur secundo ex Ierem. 5. ubi vehementer Chaldaeorum commendatur antiquitas; ibi enim Deus loquens cum filiis Israel, inquit: Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo, domus Israel, ait Dominus, gentem robustam, gentem antiquam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelliges, quid loquatur. Textus autem Graecus loco gentem antiquam; habet gentem à saeculo; similiter & Paraphrasis Chald. populum qui à saeculo est. Hunc autem locum intelligi de gente, ac populo Chaldaeorum, qui urbem, & templum Ierosolymitanum destructurus erat; & ipsos Hebraeos Babylonem vi, & armis abducturus; acerbissimumque longae servitutis iugum eorum cervicibus impositurus, praeter quamquod constans est fere omnium interpretum sententia; manifeste colligitur ex 2. Paralip. 36. ubi propter nefanda Hebraeorum scelera, & iniquitates, de eis sic scribitur: Adduxit enim super eos regē Chaldaeorum, & interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarij sui; non est misertus adolescentis, & virginis, & senis, nec decrepiti quidem: sed omnes tradidit in manibus eius, vniuersaque vasa domus Domini tam maiora, quam minora, & thesauros templi, & regis, & principatum transtulit in Babylonē; incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Ierusalem: vniuersas turres combusserunt; & quidquid pretiosum fuerat demoliti sunt. Si quis euaserat gladium, ductus in Babylonem, seruiuit regi, & filiis eius, donec imperaret Rex Persarum, ut compleretur sermo Domini ex ore Ierem. &c. Idem fere indicatur Deut. 28. ubi loquens Moses, cum populo Hebraeo, inquit: Adducet Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terrae finibus in similitudinem aquilae volantis; cuius linguam intelligere, non possis. Et Esa. 39. De terra longinqua venerunt ad me de Babylone, &c. Et subiungitur. Ecce dies venient, & auferentur omnia, quae thesaurizauerunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem. Et Baruch. 4. ubi Ierusalem cum filiis Israel sic loquitur: Veniat confines Sion, & memorentur captiuitatem filiorum, & filiarum mearum, quam superduxit illis aeternus. Adduxit enim super illos gentem de longinquo, gentem improbam, & alterius linguae. Posito igitur (ut iam probatum est) sermonem locis citatis, & praesertim Ier. 5. qui magis ad rem facit, esse de Chaldaeis; aperte, apteque sequitur Deum illis epithetis; quae Chaldaeis attribuit; significare aliquid, quo Hebraei Chaldaeis sint inferiores, praesertim virium robore, generis antiquitate, ita ut Deus nobis indicet Chaldaeos esse Hebraeis viribus robustiores, & genere antiquiores. Nam alioquin Hebraei Deo possent respondere, sumus Chaldaeis robore vel aequales, vel superiores; & genere antiquiores; & ita sequeretur Deum frustra illa Epitheta Chaldaeis attribuere; quod asserere magnae est temeritatis. Concludendum est igitur ex hoc loco quoque constare Chaldaeos esse Hebraeis antiquiores; ac promde linguam eorum esse lingua Hebraica priorem. Probatur tertio, ex veteri testamento lingua Arabica edito (quod nuper opera Illustrissimi, ac Reuerendiss. Card. Car. isae Collegij, ac Nationis Maronitarū acerrimi, ac beneficentissimi protectoris existentis, & impensis maximi optimi, & liberalissimi Pontificis Greg. XIII. quorum memoriam excipient omnes anni consequentes, in Oriente manuscriptum

est, atque Collegio Maronitarum emptum, in quo c. 10. vel 7. iuxta eius editionis diuisionem in extremo hæc habentur verba.

ومن هولاي جمع الشعوب علي الارض بعد الطوفان. فشقت اللسان
واختلاف لغتهم السريانية.

Idest, & ab his diuisi sunt omnes populi super terram post diluuium; & diuise sunt linguæ: & varietas linguæ eorum Syriacæ. Ex quo loco, si ista verba in reliquis textibus eiusdem editionis manuscriptis reperiuntur, cum hæc editio nõ mediocris sit auctoritatis, maxime probabilis, ac vera redditur hæc opinio. Neque dicas huiusmodi textum fuisse scriptum ab aliquo Syro, siue Chaldæo, ab eodemque ea verba fuisse addita; quia in eodem libro habet nomen Scriptoris, qui est Græcus, seu melchita lingua tamen Arabica utens. Quarto satis rationi consentaneum esse videtur, ut lingua prima, & communis remanserit in illa communi regione, in qua, dum ædificium illud atollebatur, ipsius linguæ communis facta est confusio, ac diuisio. Sed illa regio, ut omnibus constat, fuit Chaldæa; ergo prima, & communis lingua remansit in Chaldæa. Sed in Chaldæa remansit usque ad hoc tempus lingua Chaldaica; & in ea maxime viget. Ergo prima, & cõmunis lingua est Chaldaica. Cõfirmatur primo, quia si in Italia (quod Deus auertat,) cõfunderetur lingua, quæ est cõis in ea, verbi gratia Italica; satis probabile est illã linguã, quæ post illam cõfusionẽ in Italia remaneret, futuram esse eam, quæ prius erat cõmunis, scilicet Italica. Similiter ergo dicendum est de lingua Chaldaica. Confirmatur secundo, quia proportionem quadam videtur posse philosophari de rebus artificialibus, & contingentibus, ut de rebus naturalibus, sed videmus illud elementum esse omnium primum ante productionem alicuius mixti naturalis; & in ipsa productione, ac post eam prædominari, in cuius regione mixtum illud producitur; ergo similiter illa lingua debuit esse omnium prima ante ædificationem Turris, seu cõfusionem linguarum. & in ipsa, & post eam prædominari, in cuius regione Turris illa ædificata est, seu linguæ confusæ sunt; sed in Chaldæa regione propria linguæ Chaldaicæ Turris fuit ædificata; linguæque confusæ fuere; ergo lingua Chaldaica fuit prima ante Turris ædificationem; seu linguarum confusionem, & in ipsa, & post ipsam prædominata est.

Tertio lingua Hebræa, siue denominetur Hebræa ab Abraham, siue ab Heber; siue a עִבְרָא, id est, trans; semper idiome Chaldaico reperietur posterior.

Primo enim si dicatur ab Abraham; cum ipse matre, patre, ac patria fuisset Chaldæus, ut tum sancti Patres, tum etiam ipse sacræ testantur litteræ; lingua Hebræa, tum originem, tum cognomen habuit a Chaldæis. Neque dicas Abraham habuisse duas linguas Hebraicam videlicet, & Chaldaicam, hæc usus est, cum Chaldæis, illa cum Chananeis. Nam si hoc intelligatur dum Abraham manebat in Chaldæa, profecto est ariolari; & omnino gratis asserere; cum ex sacra Scriptura, hoc non colligatur; ex qua sola id colligi potest. Deinde qui fieri potest, ut Abraham natus, & educatus in Chaldæa patrem, matrem, ceterosque parentes, ut dictum est, habens Chaldæos, sermone, & cõsuetudine utens Chaldæorum, non aliter, quam Italus in Italia haberet duas linguas natiuas? nisi forte velint Abraham habitantem in Chaldæa habuisse linguam Hebraicam potestate, quia illam habiturus erat; non autem actus; quod sane & ridiculum est; & libenter damus, sed ad rem non spectat. Si vero intelligatur Abraham habuisse duas linguas Chaldaicam videlicet, suam natiuã, & Hebraicam

Hebraicam post eius è Chaldæa transitum acquisitam; verum dicunt. Sed nõ est contra nos. Secundo, si cognominetur, ac deriuetur ab Heber similiter etiam sequitur linguam Hebraicam a Chaldæis descendisse. Nam cū Heber in Chaldæa natus sit, in ea habitauerit, semen suum propagauerit; & tandem in ea mortuus sit, si ab eo ducit originem, & cognomen; sine dubio a Chaldæis descendit. Confirmatur primo, quia Heber prius debuit habere linguam patriæ, quam alienam; patria autem erat Chaldæa; & ipsius linguæ erat Chaldaica; Ergo. Confirmatur secundo, quia vel parentes Heber habuerunt aliquam linguam, vel non secundum dici non potest; si ergo dicatur primum; cum ipsi prius in Chaldæa habitaret, ac proinde essent Chaldæi; sine dubio linguam Chaldaicam prius habere, & ad Heber, eiusque prolem transfundere debuerunt. Quod autem tam Heber, quam eius maiores, ac posteri, in Chaldæa habitauerint, & Chaldæi fuerint, clare colligitur ex Gen. 12. in quo Habrabæ habitanti in Chaldæa dicitur: Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Cū ergo hæc Abrahamæ terra fuerit Chaldæa, in qua cognatio, & domus patris eius erat; ac proinde ipse fuerit Chaldæus. Cumque sacra Scriptura testante de stirpe Heber, ac suorum prodierit: manifeste sequitur etiam Abrahamæ maiorum, de quorum stirpe fuit, eandem terram Chaldæa fuisse; ipsosque fuisse Chaldæos; & Chaldæi co idiomate vsos. Vnde si ab illis profecta est lingua Hebraica, sine dubio a Chaldæis profecta est. Sed respondent Heber, & suos licet in Chaldæa habitauerint: habuisse tamen linguam primam, & communem, quæ Hebræa fuit; & cum Heber tempore ædificationis Turris, linguarumq. diuisionis reperiretur, in domo eius primam linguam fuisse conseruatam, ab eoque cognominatam; quia ipse solus cum hominibus illis ad extruendam illam ciuitatem, ac Turrim non conspirauit. Et quoniam ista confusio linguarum fuit pœna propter culpam, vbi non fuit culpa, pœna locum non habuit; ac proinde prima illa, & communis lingua remansit. Quare cum Heber sine culpa esset; in ipso, domoque eius prædicta lingua conseruata fuit. Confirmatur, quia sicut in diluuiio deletis cæteris hominibus, genus humanum fuit conseruatum in domo vnius Noë iusti; sic in confusione linguarum, ac diuisione, non defuit domus Heber, vbi ea, quæ ante fuit omnium lingua remaneret. Sed contra multa in hac respõsione assumuntur, & non probantur. Primo enim vndenam habetur Heber, & suos habitasse in Chaldæa, & potius habuisse linguam Hebræam, quam patriam. Secundo (vt Philosophi loquuntur) petitur principium: linguam videlicet Hebræam, quam dicunt habuisse Heber, fuisse primam, & communem. Hoc enim in quæstione positum est. Tertio, vnde colligitur Heber cum illis hominibus ad illud ædificium non conspirasse: cum contrarium omnino in sacra Scriptura indicetur. Nam postquam dictum fuit Gen. 11. Cū proficiscerentur de Oriente, inuenerunt campum Senaar &c. Subiungitur, dixit alter ad proximum suum, venite faciamus &c. Id est, vnusquisq. vt in Paraphrasi Chaldaica; in qua habetur, dixerunt vnusquisque ad proximum suum, &c. quæ vox est vniuersalis affirmatiua nullum excipiens; ergo vnusquisque illorum hominum, inter quos erat Heber, dixit, consensumq. præbuit, vt ædificium illud erigeretur. Confirmatur ex verbis Dei postea subiectis; Ecce vnus est populus, & vnum est labium omnibus, &c. Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum (id est, prædicti populi, & omnium, quibus erat vnum labium, inter quos etiã sine dubio erat Heber, cui cõmune erat illud vnum labium) vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui. Ergo vnusquisque linguarum confusiois pœnam passus

passus est: si quidem unusquisque non audiebat vocem proximi sui; ac proinde sequitur unumquemque, cum communi pœna affectus esset, communem culpam contraxisse: & ita manifestum est Heber quoque hanc culpam participasse. Quarto, non videtur esse vera similitudo illa inter Noe, & Heber, quandoquidem ille vir erat iustus; hic vero tantum abest, ut fuerit iustus, ut prædictum cōmune scelus patrasse, & idola coluisse, sicut multos eius posteros ex locis sacrarum litterarum citatis; & ex alijs, non difficile colligatur; quemadmodum etiam indicare videtur S. August. in quæst. ex viroque mixtim. Accedit etiam, quod si Heber fuisset iustus; scriptura sacra de eius iustitia propter tam præclarum facinus mentionem fecisset, cum ipse solus, ut ædificium illud erigeretur, consensum non præbuerit; sicut fecit de Noe iustitia, Gen. 6. & de iustitia Iosephi ab Arimathia. Luc. 23. ubi dicitur: Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio vir bonus, & iustus. Hic nõ consenserat cōsilio, & actibus eorum, &c. Et facere solet propter præclara facinora de aliorum virorum iustitia. Quapropter concludendū est, nullam esse probabilem rationem, cur potius in domo Heber, quã alterius lingua prima & communis conservata sit, & ab eo denominata sit; & non potius Heber linguam Chaldaicam naturalem suæ patriæ, scilicet Chaldaicam quam Hebraicam sortitus sit. Tertio denique si lingua nuncupetur Hebræa ex

𐤁𐤀𐤁, id est, trans, seu quod idem est ex celebri illo, ac laudabili Abrabæ transitu, iussu Dei facto è patria sua Chaldaea, relicta domo patris sui, ac cognatione sua; sequitur etiam habuisse linguam illam primam, & communem, scilicet Chaldaicam suam natiuam in Chaldaea sua patria, in qua facta fuit linguarum divisio; & postquã ad Chananeos venerit, linguam, quæ postea ex tali transitu appellata est Hebræa, usurpasse. Et sic ex his tribus capitibus semper habemus linguam Hebraicam, ac populum Hebræum descendisse a Chaldaeis. Quinto probatur; satis rationi consentaneum esse videtur illam linguam usurpasse primum Adam, ac primam Euam; quã secundus Adam, & secunda Eva usurpavit. Sed secundus Adam, qui est Christus dominus; & secunda Eva, quæ est Beatissima Virgo Maria, linguam Syriacam tanquam vernaculam, ut dicitur usurpavit; ergo hanc eandem primum Adam, ac primam Euam usurpasse, asserendum est. Sed quæret aliquis hæc lingua Chaldaica, ante linguarum confusionem, quomodo appellabatur. Respondeo probabile esse tunc nullum habere nomen peculiare: nam nomina peculiaria imponi solent rebus, ut eas aliquo modo à cæteris distinguunt. Cum igitur tunc vna tantum esset lingua, lingua simpliciter appellabatur, vel labium unum, seu commune omnibus; ut ex ipsamet Genesi locis citatis licet colligere. Postea vero, quia fuerunt confusæ, ac diuise linguae, & tot linguae intelliguntur extitisse, quot fuerunt illi homines, scilicet septuaginta duo; iuxta communem sententiam; qui ad ædificium illud atollendum coniuuauerunt; ut abinuicem distinguerentur, suum quæque nomē, vel à loco, in quo eius usus maxime vigeat, vel ab aliquo celebri homine progressu temporis sortita est. Denique hæc nostra sententia non parum ex solutione argumentorum contrariæ sententiæ supra à nobis propositorum confirmabitur. Quod ut pateat, ad singula respondeamus argumenta. Ad primum itaque argumentum respondeo, primum negando maiorem; potest enim vna lingua esse altera antiquior; & tamen non habere nomē viri, & uxoris simile. Deinde data maiori, nego minorem. Nam illud etiam fit in lingua Chaldaica, seu Syriaca. Imo omnia fere nomina viri, & mulieris in hac lingua sunt

sunt similia. Etenim a ^פא^ו homo, seu vir, dicitur ^אא^ו mulier, ut in Græ-
 matica explicabitur, & in plurali ^אא^ו mulieres, fit enim Euphoniae causa illa lit-
 terarum cōmutatio. A ^אא^ו, seu ^אא^ו vir, vel coniux, reperitur ^אא^ו

uxor, seu coniugata; A ^אא^ו vir, desumitur ^אא^ו mulier, vel ut

Latini, virago. Et nomen feminae fere semper à maris nomine cum aliqua simili-
 tudine in Syriaca lingua deducitur; quare hoc argumentū, quod maximi faciunt non-
 nulli, iam constat nullius esse momenti. Ad secundum argumentum. Respondeo,
 licet detur maior, negari tamen minorem; quia lingua Chaldaica etiam ha-
 bet nomina litterarum sui Alphabeti significatiua, ut inferius patebit; unde hinc ni-
 hil habet lingua Hebraea, quod non habeat Chaldaea. Ad tertium argumentum.
 Respondeo, negando simpliciter maiore; cum de linguis sermo fit; primum, quia sim-
 plicitas, ac breuitas linguae nullam fere cum eiusdem antiquitate habet connexionē.
 Nam verbi gratia lingua Latina est simplicior, ac breuior Graeca; & nescio an à vi-
 ris peritis concedatur esse illi prior. Et lingua Turcica est lingua Arabica, ac Latina
 simplicior, & breuior; & tamen non videtur esse illis antiquior, ac prior. Deinde nec
 in rebus naturalibus semper est vera. Forma enim est materia simplicior, & tamen
 à Philosophis non conceditur esse illa prior. Rursus lingua dici potest breuior cete-
 ris linguis dupliciter; primo, quia non habet tot voces, quot sunt res appellandae, ut
 aliae habent linguae, & sic, quo lingua est ceteris breuior, eo potius illis est imperfe-
 ctior, quam antiquior. Secundo, quia non habet tot Phrasas, ac varios dicendi for-
 mulas ad vnum, eundemq. sensum exprimendum; nec varias voces vni, eidemque
 rei explicandae impositas. Et sic quo lingua est breuior, eo ceteris se esse ieiuniorē,
 magisq. inopem indicat, non autem magis antiquam, ut reuera est lingua Hebraica,
 quae, si vetus testamentum excipias; paucos admodum habet libros, qui sint puris
 vocibus Hebraicis scripti, & non pleni vocibus Chaldaicis, seu Syriacis. Sed quid-
 quid sit de maiori. Negatur etiam minor, quia lingua Chaldaica, seu Syriaca, est ma-
 gis, vel aequae simplex, ac Hebraica, ut consideranti vtramque patet: est etiam bre-
 uis, & concisa, si cum Arabica, & Graeca, lingua comparetur; non tamen ita, quin ha-
 beat multas, variasque elegantissimas Phrasas, variosq. dicendi modos ad vnum,
 eundemq. sensum exprimendum; & varias, multasq. voces ad vnam redeclara-
 dam; prout multos, variosq. eloquentissimos Scriptores temporis progressu habuerit;
 Quod non tum antiquitati ipsius obest, quam linguam antiquam à varijs eloquentis-
 simis auctoribus locupletatam, amplificatamq. esse demonstrat. Ad quartum ex dua-
 bus coniecturis Caie. compactum. Respondeo primo priorem coniecturam nihil con-
 cludere, quia etiam tam nomen Dei, quam Domini apud Syros est Tetragrammaton;
 nam ^אא^ו aloho Deus, & ^אא^ו morio Dominus sunt quatuor litterarum, ut
 patet. Et quidem per litteras nominis ^אא^ו morio, aliquid mysteriosum designa-
 ri Syri docent ^אא^ו, enim designat ^אא^ו morutho, dominationem. ^אא^ו, rife.
 raba-

רָבוּת; rabutho, maieſtatē, ſeu magnitudinem. אֱלֶפֶת, & יוּד לְלוֹאֵי

ibutho, eſſentiam, ſubſtantiam, ſeu æternitatem. Vnde huiuſmodi nomen non attri-

buitur fere niſi Deo. Alijs enim dominis attribuitur nomen אֱלֹהִים moro, Dominus; quod latius patet, & tam Deo, quam hominibus conuenit. Rurſus in lingua Græca, & Latina eſt etiam nomen Dei Tetragramaton, & tamen non tenent principatum reliquarum. Secundo, dico neque poſtერიore coniecturam eſſe veram: quia illud

nomen אֱלֵהוּ vere non eſt Hebraicum, ſed Chaldaicum, ſeu Syriacum, con-

tractum a nomine אֱלֵהוּ boblo, ideſt, confuſio, lingua titubatio, hæſitatio, ſeu balbuties, vt ſupra indicauimus. Ad quintum reſpondeo, primo negando maiorē; am eum tam ſcriptor, quam populus, cui vetus teſtamentum ſcriberet, eſſet Hebræus, mirum non eſt, ſi vocibus Hebraicis in eo ſcribendo uſus ſit; præſertim, ſi vocibus Chaldaicis uſus eſſet, populus ille non intelligeret. Secundo fac maiorē eſſe veram negatur minor. Nomina enim veteriſteſtamēti duplicis ſunt generis, quædam ſunt ſatis antiqua, vt Adam, Eua, Cain, Abel, Noe, Abram, &c. Et hæc vt optime notat S. Theod. loco citato, propria ſunt nomina lingua Syriacæ; optimamq; habent in lingua Syriaca interpretationem; Adam enim ſignificat terram rubram; He-

ua dicitur Syriacè אֱדָמָה hauo, deriuaturque a nomine אֱדָמָה haiutho, ideſt,

vita. Cain, ideſt, poſſeſſio, ſeu poſſeſſor, a vocibus אֱדָמָה Keniono, poſſeſſio, ſeu

אֱדָמָה poſſeſſor. Abel ſi deriuatur, contrahaturq; ab אֱדָמָה cum א, ſignificat

luctum: ſi a nomine אֱדָמָה cum א deducatur, vt vere deducitur, & Syriacè

dicitur אֱדָמָה hobel. ſignificat, vanitatem. Noe Syriacè אֱדָמָה nubh, con-

tractum a אֱדָמָה nauhbho, ideſt, requies: Abram Syriacè אֱדָמָה Abrom, con-

tractum ab אֱדָמָה abo, pater, & אֱדָמָה romo, excelfus, ita vt ſignificet patrem

excelfum, cuiuſmodi fuit Abraham. Et ſic in cæteris. Quod ſi interdum quorundam

ex his nobis non ſatis nota ſit interpretatio, id oritur, tum quia multa vocabula lin-

gua Chaldaicæ interierunt; tum quia lingua Chaldaica non omnino eodem modo

nunc ſe habet, quo ab initio, vt conſideranti conſtat. Quare ſi nobis eſt ignota illorū

nominum ſignificatio, antiquis proſecto Chaldæis nõ fuit ignota; & licet quorundam

eorum interpretatio videatur aliqua ratione apud Hebræos manſiſſe, id tamen

eſt, ſi cõcedatur, quia ea lingua ſcripta ſunt, & cõſeruata in veteri teſtamento, vt

ſacra recte intelligeretur hiſtoria. Quædam vero in prædicto teſtamento habentur

nomina, quæ non ſunt valde antiqua, & poſt linguarum cõfuſionem ficta, ea eſſe

Chaldaica nõ laboramus, cum præcipue illud a Moſe Hebræo, Hebraicis nomini-

bus populo Hebræo, vt dictum eſt, ſcriptum fuerit. Ad ſextum, reſpõdeo primo

linguas

linguas illas habere sua verba magis similia linguæ Chaldaicæ, quam Hebræicæ. Secundo, dico ideo habere similitudinem cum lingua Hebræa, quia hæc proficitur a Chaldaea; & ab hac reliquæ linguæ quodam inter se seruato ordine. Ad septimum respondeo, esto Abraham eam linguam debuisse habere, quam habuit primus homo; tantum tamen abest, ut nobis obsit, ut etiam quam maxime faueat. Abraham enim habuit linguam Chaldaicam suam natiuam, ut constat ex dictis, ergo & primus homo habuit linguam Chaldaicam. Cætera vero, quæ in argumento adduntur, non erant necessaria. Moses enim scripsit lingua Hebræica non ob aliam causam, nisi quia ipse erat Hebræus, ipsiq. cum Hebræis sermo habendus erat: & multis vocibus Chaldaicis, quæ propter earum antiquitatem omnibus erant notæ; usus est ut Adâ, Heua, &c. Accedit etiam, quod simili argumento posset quis probare totum testamētum nouum esse scriptum lingua Syriaca, qua Christus loquebatur, Euangeliumque turbis tradebat, ut Apostoli iisdem sacratissimis suis verbis vtentes vere in omnibus reformatam docerent eius doctrinam, ac beneficium diuinum in genus humanū; quod tamen non conceditur. Satis enim est, ut reformatio in ipsis rebus, siue in hac, vel illa lingua declaratis, & scriptis reperiat. Ad octauum respondeo primo, nihil prorsus probare. Et sane satis admirari non possum eos, qui tale proponunt argumentum: nam hac ratione videtur posse probari linguam Græcam esse reuelatam. Sic Apocalypsis est, quid reuelatum, ergo & lingua, qua fuit reuelatum, fuit autem reuelatum lingua Græca. Ergo. Et tamen sole clarius est linguam Græcam non fuisse reuelatam; eiusque auctor omnibus notus est, ut videre est apud Iust. Martyr. & Philosophum in Oratione Parænetica ad gentes, qui refert litterarum professores, & magistros docere Cadmum primū attulisse litteras ex Phœnice Græcis. Et Clem. Alex. in lib. 1. Stromatum; ubi Cadmus autem, inquit, erat Phœnix, qui fuit Græcarum litterarum inuentor, ut ait Euphorus. Vnde etiam scribit Herodotus litteras appellatas Phœnicias. Et apud Euseb. de præpar. Euang. lib. 10. c. 2. qui primus inquit, qui litterarum elementa Græcis tradidit, Cadmus fuit ex Phœnicia. Et idem docent multi alij Doctores. Ergo ridiculum est dicere linguam, qua aliquid fuit reuelatum, esse reuelatam. Secundo, dico in testamento esse duo, veritatem ipsam historiæ, & linguam; quæ reuelata est veritas; veritatem fatemur esse reuelatam; non tamen linguam. Tertio fac linguam Hebræicam fuisse reuelatam vna cum historia veteris testamētis. Hinc tamen non colligitur illam esse priorem; imo vero non solum Chaldaicam sed cæteris etiam linguis posteriorem. Quandoquidem hæc, ut argumentum vult, non fuit in ijs primis hominibus, nec ante, nec statim post diluuium, cū edificabatur Turris; sed tempore Moysi, a quo fuit scriptus Pentateuchus, fuit ipsa reuelata. Vnde licet verum sit historiam Geneseos omnium historiarum esse antiquissimam; hinc tamen, non sequitur linguam, qua talis historia scripta fuit, linguarum omnium, quæ multo antequam Moses historiam illam scripserit, priores fuisse, esse vetustissimam.

Sancti porro Patres tantum abest, ut hac de re exacte disputare, & aliquid tanquam certum affirmare voluerint: ut de illa contendere superuacaneum esse existimarint. ut ex S. Theodoro loco citato manifestissime constat. Illi autem, qui pro prima opinione citari solent; ipsi fere eam non tam ut suam, quam ut vulgi tradiderunt. Vulgus enim considerans sacram Scripturam Pentateuchi esse lingua Hebræica scriptam, Patriarchas, aliosq. S. Patres fuisse Hebræos, cum illisque Deum esse locutum, & alia similia, rem subtilius inuestigare non curans linguam Hebræicam

fuisse primam credit, quo credendi verbos S. Aug. qui hac de re prolixius egisse videtur frequenter loco allato vultur.

Deinde nostra opinio est etiam Sanctorum Patrum, & multorum grauiſſimorum Auctorum, quare in hoc non est contraria opinione multo inferior. Deniq; in hoc nõ tam ſcriptorum, quã ipſius ſacræ Scripturæ, ex qua ſola huius quæſtionis ſolutio colligi poteſt, ſpectanda eſt auctoritas. Scriptura autem, vt ex diſtis conſtat, magis ſecundæ opinioni ſauere videtur.

DE LINGVÆ CHALDAICÆ, ſiue Syriacæ dignitate, ac præſtantia.

QUAMQVAM magnam nobis de linguæ huius dignitate, ac præſtantia dicendi ſegetem, ac materiam, tum elegantia, vnuſque ſermonis, tum etiam locorum, regionumque in quibus ipſa floruit, magnitudo, amplitudoque ſuppeditat: tamen cum quælibet lingua ex duobus potiſſimum capitibus ex antiquitate videlicet, hominumque, qui ea uſi ſunt, nobilitate multo dignior reddi ſoleat, ac præſtantior, de his duobus, ceteris omiſſis ſermo eſt habendus. Et quidem quod linguæ hæc ex antiquitate ſit digniſſima, ac præſtantiſſima, iam ſatis ſuperque antea oſtendimus. Reſtat ergo duntaxat, vt hic breuiter quidnam dignitatis, ac præſtantia ex hominibus, qui ea uſi ſunt, ſortita ſit, oſtendamus. Et quamuis id etiam ingenioſus, ac ſtudioſus lector ex ijs, quæ de eius antiquitate diximus, facile colligere poſſit; ſiquidem ibi primos totius generis humani nobiliſſimos parentes eandem linguã, tum videlicet in Paradifo voluptatis, tum etiam extra illum uſurpaſſe, ac proinde ipſam reliquarum omnium linguarum obtinuiſſe principatum probatum eſt: tamen vt eius adhuc dignitas pateat illuſtrior, videndum eſt etiam, an poſtquam humanum genus maxime creuerit, ac longe, lateque per varias terræ partes diſperſum ſit, prædicta lingua apud primos, atque nobiliſſimos illius temporis, reges, principes, cæterosque ipſorum ſubditos in priſtina dignitate conſeruaretur, atque in communi ac familiari colloquio uſurparetur. Quod quidẽ ita eſſe oēs, iũ ſacræ, iũ profanæ quoque teſtantur hitoriæ; quæ in eo omnes conuenire videntur, vt primum, & maximum regnum, quod in terra eſſe cæperit, Chaldæorum fuiſſe doceant. Vnde Daniel, vt reliquos ſileam c. 2. Regem Chaldæorum, Regem regum appellauit: & per aureum illius ſtatue ipſi Chaldæorum regi per ſomnium viſæ caput, eundem regem, eiſque regnum, tanquam omnium primum nobiliſſimum, & ampliſſimum ſignificauit, atque interpretatus eſt. Quare cum Chaldæi non ſolum antiquitate, ſed dignitate, ac regnorum principatu maxime omnium excelluerint; ſine dubio linguam illam, qua ipſi, & tot, ac tanti eorum reges loquebantur, & qua in addiſcendis ſcientijs, ac diſciplinis

plinis, in historijs, ceterisque omnibus, ad bonum illorum amplissimorum regnorum regimen pertinentibus, scribendis utebantur, maxime omnium linguarum dignitate, ac nobilitate, excelluisse asserere rationi satis est consentaneum. Sed de hoc nemo historiarum peritus dubitat: potest tamen alicui esse dubium, an Christus Dominus quoque, Beata virgo, Apostoli, reliquique Christianæ religionis à Iudæorum progenie primi sectatores, ac defensores, illam vsurpauerint. Vt igitur nodus hic dissoluatur, indagandum est: quam lingua Hebræi, captiuitate liberati, & Babylone in Iudæam redeuntes, uterentur. Hoc enim indagato, atque patefacto facile id, de quo est dubium, indagabitur, atque patefiet. In primis autem vnum tanquam fixum, ratumque ponendum est, Hebræos propter multa eorum nefanda scelera, cultumque alienorum Deorum (vero Deo permittente) tanta mala esse perpeffos, ut illorum quamplurimi à Chaldæis sint gladio interfecti; & ij, licet paucissimi, qui gladium euaserant, Babylonem ad Chaldæorum regi, filijsq. eius deseruiendum sint abstracti, iuxta prophetiam Ier. 25. ut fufe etiam dicitur in 2. Par. 36. à nobis supra citato, & habetur in Esdra varijs in locis. In hac autem seruitute fuerunt Babylone septuaginta annis, ut constat ex Ier. 29. Daniel 9. 2. Par. loco citato. Hoc autem posito, Communis est doctissimorum virorum opinio, Hebræos post illius Babylonicæ iugi, ac seruitutis relaxationem in terram sanctam redeuntes, ibique habitantes linguam Syriacam, seu Chaldaicam tanquam vernaculam habuisse in vsu, relicta Hebræa, quæ fere omnes ob longam illam cum Chaldæis consuetudinem, obliuione contriuerant: ac proinde Christum Dominum, Beatam Virginem, Apostolos, reliquosque sanctissimos illius temporis viros eandem tanquam communem omnibus vsurpasse. Huius opinionis est Ioan. Alber. Vuidmanstadius Iurifon. Senator reg. in dedicat. ad Diu. Ferd. Roman. Impe. de textu nouo Syriaco. qui Christum Iesum vna cum virginali matris lacte suxisse sermonem Syriacum affirmat, & multis probat. Et apud eum Andreas Masius. & Gerard. Veldouicus Belgæ. Bened. Aria Montan. in admon. ad Christ. lectorem. de Syriacis noui testamenti libris. Guido Fab. Boderianus. in nouum testamentum Syriacum. Belarm. in 1. tomo controuer. lib. 2. c. 4. Ioannes Gagneus. in Euang. supra c. 27. Matth. qui Christus, inquit, tanquam vulgaris homo inter vulgares homines vulgari lingua hoc est, Chaldaica, vel Syriaca, locutus, qua communiter vulgo loquebantur Iudæi a regressu à Babylonica captiuitate; qua lingua in cruce hanc querelam expressit: Eli, Eli lamazabatani, quemadmodum habent vetusta etiam latina exemplaria. Hæc ille idem etiam affirmat.

Cornelius Iansen. Episc. Gandauensis. in concord. Euang. p. 1. supra illa verba, talitha cumi. Hinc, inquit, & ex alijs plerisq. locis Euangeliorum, dominum plebeis hominibus locutum fuisse, nõ pure Hebræice, sed Syra lingua, quam tum in Iudæa vernaculam fuisse certissimum est. Et idem habet p. 2. c. 39. p. 4. c. 143. supra illas voces Boanerges, & Sabactani. Et multi alij, quorum quidam hanc linguam appellant Christianam, quod ea Christus fuerit vsus. Eiusdem opinionis (si meam, licet interponere) sum & ego. Sed ut illa omnibus constet, sic explico, ac probò. Cum Ierusalem, ut supradictum est, esset à Chaldæis destructa, & Hebræi, si non omnes, multo tamen maiore ex parte gladio essent interfecti, & qui gladium euaserant, serui, ac captiui Babylonem abstracti essent: sine vlla dubitatione cogebantur loqui lingua Chaldaica, ac proinde paulatim, propria obliuisci: quippe qui captiui, ancillæque Chaldæorum erant: experientia autem constat captiues, ancillasque solitos esse edi-

scere, & loqui lingua dominorum, suæque fere obliuisci linguæ, præsertim quâdo multo tempore sub seruili iugo detinetur. Cuiusmodi accidit Hebræis: qui miserabiliter septuaginta annis Babylone captiui detenti sunt; quo temporis interuallo par est credere seniores fere omnes, qui destructa Ierusalem, gladium euaserant, captiuique Babylonem abducti erant, e vita ibi descuisse, & iuniores cum fere omnes ibi inter Chaldaeos nati, atque educati essent, linguam Hebraicam, vel ignorasse, vel certe in eius obliuionem venisse, & linguam Chaldaicam dominorum, quæ ibi vulgaris, & communis erat, didicisse, ac ut matrem, & vernaculam sibi retinuisse. Neque vero id difficile fuit. Siquidem Chaldaei, & Hebræi litterarum pronuntiatione, plurimarum vocum significatione, & alijs multis non parum inter se conueniunt; & quod caput est, ita Hebræi inter Chaldaeos fuerunt dispersi, & commixti, ut multi cum eorum mulieribus, referente Esdra, connubiâ traxerint, filiosque procreauerint. Hoc profecto non esset, nisi lingua communi, scilicet Chaldaica inter se vterentur: qua sine dubio lingua pueri etiam iam nati loqui docebantur, & sic paulatim Iudæis ob tam continuam, ac familiarem cum Chaldaeis consuetudinem, lingua Hebraica vulgaris, ac materna esse desit; Chaldaica vero in eius locum successit. Quo factum est, ut cum Iudæi seruitute illa liberati in suam redierunt regionem; linguam Hebraicam amplius non intelligerent, ut constat ex Esdra lib. 2. c. 8. vbi, cum legeretur liber legis domini vniuerso populo; Nehemias, & Esdras Sacerdos, & Scriba, & Leuitæ dicuntur ipsi populo interpretari verba legis, quia videlicet, populus Hebræus linguæ Hebraicæ oblitus verba suæ legis non intelligebat; ideoque flebat: at vero explicatis verbis legis, & intellectis, ut ibidem habetur, fecit lætitiâ magnâ. Et subditur. Et in die secundo congregati sunt principes familiarum vniuersi populi, Sacerdotes, & Leuitæ ad Esdrâ Scribâ, ut interpretaretur eis verba legis. Ex quo loco etiam colligi potest, non solum populum, sed ipsos etiam Sacerdotes, ac Leuitas linguæ Hebraicæ fuisse obliuios, & eius verba non intellexisse, quæ, ut intelligerent, Esdrâ interpretem adijisse. Et sane si Esdras verba linguæ Hebraicæ populo ignota interpretabatur, aliqua lingua populo nota interpretari debebat; ignotum enim per ignotum explicari, intelligique non potest. Lingua autem nota populo Hebræo non potuit esse alia, ut consideranti patet, nisi Chaldaica; quam seruili Chaldaeorum iugo subiectus didicit. Et demum hanc linguam Syriacam tunc fuisse communem in Ierusalem, & maxime in vsu, satis indicat Esdras lib. 1. c. 4. vbi epistola inquit, accusationis scripta erat Syriace, & legebatur sermone Syro. At dicit quis, Daniele cum suis socijs fuisse traditum præposito Eunuchorum discendi gratia litteras, & linguam Chaldaeorum, ut apud eundem cap. 1. legitur, non ergo suam in captiuitate linguam Hebræi deseruerunt, imo Chaldaicam, ut ex hoc loco colligitur, nesciebant. Sed Hebræos linguæ Hebraicæ fuisse obliuios iure negari non potest; siquidem id ex Esdra perspicuum est. Daniel vero, & eius socij, cum iam pueri de Iudæa Babyloniâ essent translati, & breuissimo temporis spatio ibi permansissent, statim linguam Chaldaicam discere non potuerunt; illis tamen cognitâ diuturnior, cum Chaldaeis consuetudo erat redditura. Vel dicendum est Daniele, eiusque socios licet quoquo modo imperito, ac rudi plebeiam Chaldaeorum linguam, sicut alij Hebræi, ediscere cœpissent; peculiari tamen regis iussu doctos fuisse litteras, & sermonem Chaldaeorum, non quidem plebeium, & corruptum, sed elegantem, & ornatum, qualem habere solent, qui in litteras incumbunt, ut in ipsius regis conspectu stare possent.

possent. Quocirca deinde ipse Daniel linguæ Chaldaicæ eruditus suam prophetiam magna ex parte lingua Chaldaica scriptam reliquit. Sicut etiam Esdras, & multi alij, qui post captiuitatis relaxationem scripserunt. Quare concludendum est, Hebræis post acquisitam libertatem, iugique Babylonici relaxationem, linguam Chaldaicam, seu Syriacam, in Hebraicæ locum, vulgarem, ac maternam successisse. Ex quo sequitur Christum dominum, cum natus esset eo tempore, quo Hebræi lingua Chaldaica, seu Syriaca tanquam vernacula loquebantur, ex Beatissima Virgine Maria, quæ prædicta lingua similiter utebatur, eandem linguam maternam habuisse, eamque ore suo sanctissimo consecrasset, ac decorasset; ac proinde quotiescumque, cum suis sanctissimis discipulis, vel cum turba, ac plebe tractabat, hac lingua illis vernacula usum esse. Quod manifestissime etiam patet ex verbis Christi, & Apostolorum, quæ Chaldaica, siue Syriaca sunt, & hucusque in nouo testamento, non solum Syriaco, sed etiam Græco, ac Latino reperiuntur. Nam Matth. 5. habetur illa vox

ῥακα, de cuius significatione auctores, qui linguam Syriacam non didicerunt, valde laborant. Quidam enim, ut notat S. Thom. de Græco trahere voluerunt eius interpretationem putantes pannosum dici racba, ut S. Aug. quoniam Græce dicitur pannus *πέπλος*. Alij arbitrantur non esse vocem significantem aliquid, sed interiectionem indignantis animi motum exprimentem. S. Hier. ait, esse verbum Hebræum, significareque inanem, seu vacuum. S. Chrysost. licet Homil. 11. in cap. 5. Matth. idē doceat: Homil. tamen 16. ait esse vocē Syrorum, & significare es tu, quia *ij* ait, qui lingua utuntur Syrorū, racba, pro eo, quod est, es tu, contemptu quodā, atque impatientia dicere solent. Sed Sanctissimus Chrysost. optime, sicut alij multi auctores, asseruit esse vocem Syrorum; sed quod dicit eam illis significare (es tu) nescio a

quonā acceperit. Syrorū enim lingua (tu es) dicitur **ܪܟܐ** *atu*, ut in Grammatica dicitur. Itaque hæc vox non videtur esse, nec Græca, nec Hebræa: sed neces-

sario videtur esse Syriaca; & Syriace tria significare potest. Primo enim **ܪܟܐ** *rac*, est idem, quod **ܪܟܐ**, idest, testudo, quod quidem animal, ita ab Orienta-

libus, & præsertim à Syris deforme habetur, ut maxime illud nauseent, atque abhorreant. Vnde credibile est tempore Christi, fortassis fuisse in usu, ut quando quis alium in illis partibus iniuria afficiebat, prædicti animalis nomine, scilicet raca, similitudine quadam, vel ob tarditatem, vel ob deformitatem, vel ob aliquam aliam imperfectionem, quam nauseabat, & exosus erat, appellaret. Quo modo nunc etiam, cum quis alterum contumelia lacerat, illi alicuius vilis, abiectique animalis nomen tribuere solet dicendo canem, porcum, asinum, bestiam, &c. Et Italice dici solet, pare tataruga. Fortassis, ut Christus Dominus huiusmodi inturiosos, & contumeliosos dicendi modos reprobaret, dixit, qui autem dixerit fratri suo raca, reus erit consilio. Se-

cundo. **ܪܟܐ**, raco, posset quis singulari quodam modo trahere a verbo Syro

ܪܟܐ *rac*, idest conspuat, ita ut significet conspuentem, seu consputum; tam enim active, quam passive sumptum, cum alicui tribuitur, in malam apud Syros partem accipitur;

cipiur; quo fit ut sepe alter alterum vocet conspuentem, seu consputum volens illi aliquam inrere iniuriam. Vel dici potest esse idem, quod ^ρ ^γ **ܠܘܘܝ** rauco, id est, sputum, & alter alteri hanc vocem sorte dicebat, ut significaret se instar sputi illum aestimare; qui loquendi modus frequens est apud Syros. Ut enim quis a se nihil alium fieri

ostendat, illi dicere solet; tu es instar sputi apud me. Tertio tandem ^ρ ^γ **ܠܘܝ** raco, apud Syros significat contemptum, despectum, vilem, & abiectum; a quo etiam

deriuatur nomen ^ρ ^ϕ ^γ **ܠܘܘܝܐ** racutbo contemptum, despicientiam, vilitatem, abiectionemque significans. Et in hac significatione arbitror sumi vocem, raca, in Euangelio; ita ut, qui dixerit fratri suo raca, id est, contemptum, despectum, vilem, abiectum, sordidum, & tandem (ut dicitur) hominem nullo numero (hæc enim omnia significat hæc vox apud Syros) reus sit consilio. Christus itaque dominus voluit illa voce huiusmodi verba contumeliosa, quæ homines in proximos suos iacere solent, impro-

bare. Et Matth. 6. habetur vox ^ρ ^ϕ ^ρ **ܡܡܡܘܢܐ** momuno, Græce *μαμωνά*, similiter etiam Latine, Mammona, id est, diuitiæ, est vocabulum Syriacum, ut optime notat Sanctus Chrysostomus. Homilia 16. in cap. 6. Matth. & S. Hier. aliq. omnes. Et 16.

^ρ ^γ ^γ **ܠܘܘܝܐ** Bariauno, *ܒܪܝܘܢܐ* Bariona, id est, filius columbæ; Bar enim ut bene notat Iansen. in concord. p. 3. c. 66. & alij, significat Chaldaice filium; & iauno, eadem

lingua designat columbam. Et 27. ^ρ ^ϕ ^ϕ **ܟܘܪܒܘܢܐ** curbono Græce dicunt *κορβαν* Latini Corbanam, id est, oblatio; est vox Syriaca, & licet quidquid à Sacerdote Deo; vel a populo Sacerdoti offertur, illa voce comprehendi possit; tamen nunc vel pro sacra hostia, vel pro placentis quibusdam ex pane confectis, quæ Sacerdotibus in Oriente offeruntur; vel demum pro pane illo benedicto, qui in Ecclesia apud Orientales populo frangi, ac diuidi in more positum est, accipi solet. In Euangelio autem

duos videtur posse habere sensus, ^ρ ^ϕ ^ϕ **ܟܘܪܒܘܢܐ** id est, in Corbonâ; prior est; Non licet eos mittere in Corbonâ, id est, in locum in quo oblatio poni solet, ita ut contentum pro continente sumatur. Posterior est, non licet eos mittere, seu ut textus habet Syriacus, abijcere in Corbonâ, id est, inter oblationem, seu inter ea,

quæ templo offeruntur; nam illa præpositio ^ρ **ܐܢܘܢ** apud Syros, significare potest, (in) prout aliquid esse in loco significat, & (inter) ut suo loco dicitur, & vterq. sensus videtur esse verus. Mibi tamen posterior magis placet, licet prior videatur esse

communior. Item ^ρ ^ϕ ^ϕ **ܟܘܪܒܘܢܐ** gogbulto, est vox Chaldaica, seu Syriaca, ut notat

S. Hier. de interpret. nom. Hebr. Iansen. in concord. p. 4. cap. 143. Boder. loco supra notato, & alij; significat cranium, siue caluariam. Iansenio autem videtur mendose legi in Græcis, ac Latinis codicibus Golgotha per simplex L, cum legendum potius sit per duplex L, sic Golgotha, nam sic caluariam, inquit, Chaldaica vocat lingua. Sed reuera, quod legatur per simplex L, nullum est mendum; mendum tamen esset si per duplex L, legeretur. Nam hæc vox apud Chaldæos, siue Syros per
simplex

simplex L, scribitur. Si tamen aliquod est mendum, est in illa litterarum loci permutatione; nam sic iuxta Chaldaicam, siue Syriacam veritatem, scribendum esset *ܨܘܘܠܬܐ*; Gogolta. Sed huiusmodi mendum nibili plane est faciendum, cum voces peregrinae, aliarum linguarum elementis scriptae, fere semper aliquam patiantur varietatem. Rursus sententiam illam, quam Christus Dominus in Cruce pendens protulit, scilicet, ut Graeci habent *ἢλι ἢλι λαμιασαβαϋνι*. Et Latini, Eli, Eli Lamasaabactani, quidam contendunt esse Syriacā. Sed reuera tota non est Syriaca, sed ut optime notat S. Epipha. hær. 69. partim Hebraice, partim Syriace a Christo Domino

fuit prolata. Syriace autem illa sententia sic scribitur *ܐܠܝ ܐܠܝ ܠܡܝܫܘܥ ܒܢ ܡܪܝܡ*

ܐܠܝܗܘܝܢ il il lmono sceuaacton, id est, Deus meus, Deus meus, quare reliquisti me. Et sic in textu Syriaco reperitur. Illæ primæ voces, scilicet, Il Il, nō sunt Syriacæ, sed He

braicæ. Nam Syri dicerent *ܐܠܝܐ ܐܠܝܐ* Aloh Aloh, Deus meus, Deus meus;

ceteræ vero sunt omnino Syriacæ. Nā, sceuaact, significat reliquisti, affixum, ni, significat me; licet Syriace illud affixum quiescat. Vnde illi, qui ibi, ubi Christus erat crucifixus erat, quoniā sciebant linguā Syriacam, tanquam vernaculam, & ignorabant Hebraicam; verba Syriaca intellexerunt, non autem Hebraica; quo fit, ut per nomen Eli, Eli, nomen Eliæ, quod lingua Syriaca dicitur

ܐܠܝܐ Elio, propter

quandam affinitatem intellexerint, putantes Christum vocasse Eliam. Ex quo constat Græcorum, Latinorumque codices in huius dictionis descriptione non esse mendosos, quia habent Sabactani, & non Azabtani, ut quidam putauerunt. Nam ut bene notat Iansen. in concord. p. 4. cap. 143. illud vocabulum prædicti codices habent iuxta linguam Chaldaicam, & non iuxta Hebraicam, & magis credendum esse, ait Christum Dominum, cum lingua Chaldaica esset illi vulgaris, dixisse Sabactani, iuxta Chaldaicam, quam Azabtani, iuxta Hebraicam. Addit præterea de prauate legi in plerisque libris Lamazabatani, cum legendum sit Lamasaabactani, quemadmodum se incorruptam dictionem Chaldaicam reperisse in vetustis exemplaribus Latinis

simul, & Græcis testatur modernus quidam. Et Marci 3. habetur *ܐܠܝܐ ܐܠܝܐ*

bnai rghefc, cognomen filiorum Zebedæi, quod Græci, ut potuerunt sic scripserunt *Βοανηργες*, & similiter Latini Boanerges; hoc autem cognomen esse Syriacum docet

Iansen. in concord. p. 2. cap. 39. & Boder. loco notato. *ܐܠܝܐ* enim lingua Sy-

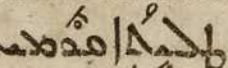
riaca significat filios: & *ܐܠܝܐ*; rghefc, quod videtur esse cōtractum a nomine

ܐܠܝܐ, quod duo videtur significare, primo sensum, secundo fremitum, tumul-

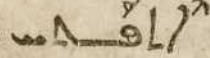

tum, ac strepitum, sicut verbum *ܐܠܝܐ*; rghefc, & significat, sentire, & fremere

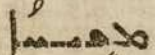
ac perstreperere; nisi quis velit illud nomen deducere a nomine *ܐܠܝܐ*

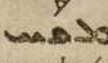
quod

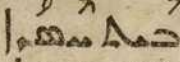
quod proprie strepitum, tumultumque significat. Declarantur autem illa nomina filij tonitruui, quia tonitruum fit cum magno strepitu, ac tumultu, ita ut omnes illud sentiant. Et ita nomen illius, quod comitatur tonitruum, ad ipsum tonitruum significandū impositū est. & cap. 5. tllitho cum, Græce ταλιθα κουμι.

& Latine, Talitha cumi; id est, puella surge, quod dictum esse Syriacum omnes fere linguarum periti fatentur; quo fit ut cum omnino sit Syriacum, illa verba, quæ habentur in textu Græco, ac Latino (quod est interpretatum, puella tibi dico surge) in textu Syriaco non reperiatur. Fortassis ipse Euangelista Marcus, qui suum Evangelium in patriam Sermonem Syriacum putatur transfulisse; cum illa verba essent Syriaca, noluit iterum alijs verbis Syriacis interpretari; quia erant ordinaria lingue Syriacæ. Ex quo loco aperte probatur, quod querimus, scilicet Christum Dominum

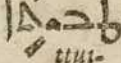
habuisse in usu linguam Syriacam. & cap. 7. illud verbum ethphathh, Græce, εφφαθη, Latine, Ephphetha. Id est, adoperire, est etiam Syriacū; unde etiam illa verba, quæ in alijs textibus habentur, (quod est adoperire) non sunt translata in lingua Syriaca; sed solum ipsum verbum tantum ponitur sine ulla explicatione; quia est ordinarium, ac proprium verbum Syrorum apud eos aperire significans. Et 14. abo, abba, id est, pater, est etiā Syriacū. Et Ioā.

1. nomen Kipho, Græce, κηφας, Latine, Cephas, quod Simoni imponitur, ut optime etiam notat Beda. homil. 1. temp. Hiem. & Iansen. in concord. p. 1. c. 17. & alij fere omnes, est Syriacum, significatque petram, seu lapidem. Unde illa verba (quod interpretatur Petrus) in textu Syriaco non reperiuntur, quia illud nomen proprie Syris significat, petram, seu lapidem. Item nomen mscibho

Græce, μεσσις, & Latine, quoque, Messias, id est, unctus, est Syriacum derivatum a verbo quod ungere significat. Ut etiam notat Iansen. ibidem. Et ideo illa verba (quod est interpretatū Christus) in textu Syriaco non sunt posita.

Et Ioan. 5. Bethbhesidho, Græc eβθησαιδα, Latine Bethsaida, seu ut alij volunt, Bethesda. Id est, domus misericordie, est nomen Syriacum constatum ex duabus vocibus, ex Beth, id est, domus; & bhesidho, id est, misericordia. Et nomen

 peshbo, Græce, πασχα, & Latine, pascha, quod apud omnes Evangelistas reperitur, est omnino Syriacum & proprie significat letitiam, quæ videlicet vultu, verbis, ac motibus ostenditur, & hinc est, ut quia in festo die potissimū huiusmodi lætitia ostendi solet, pro die festo accipiatur. Et Actorū 5. Sciapira, Græce

σαπφειρα, Latine Saphira, id est, pulchra, est etiā nomen Syriacū. Et Act. 9.

tuitho Græce *tabitha*. Et Latine *tabitha*, id est, caprea, seu dama, est vox Syriaca: quofit, ut illa verba (quæ interpretata dicitur Dorcas) explicandi causa in textu Syriaco non sunt addita. Et 1. ad Cor. c. vlt. *Ἰησοῦς* moran etho, Græce

μαρὰ θὰ, Latine similiter *Maran atha*. Id est, Dominus noster venit est Syriacum, ut etiam optime notant S. Athan. S. Ambros. & Magister sentent. in illum locum, & alij. Ex quibus locis, & ex alijs plurimis doctissimus quisque fateri cogitur Christum Dominum, Beatam Virginem, Apostolos, & demum omnes Hebræos habuisse linguam vernaculam, ac maternam Syriacam. Quod etiam manifestissime præter ea, quæ diximus, confirmat id, quod dicitur in 1. cap. Act. Ibi enim habentur hæc

duo nomina *Ἰερουσαλὴμ* Hacal dmo, Græce *Ἰερουσαλὴμ*, & Latine similiter

Haceldema; id est ager sanguinis. Et dicuntur hæc nomina esse imposta illi possessioni seu agro, lingua habitantium Ierusalem; seu ut habet textus Syriacus, lingua regionis. at certum est illa nomina esse Syriaca, ut optime notat Iansen. concord. 4. p. c. 140. Guido Fabritius loco supra notato. Et Belar. tom. 1. lib. 2. c. 15. & alij fere omnes præferunt, qui aliquam cognitionem habent linguæ Syriacæ, seu Chaldaicæ, ac Hebræicæ. Igitur lingua habitantium Ierusalem, ac proinde uniuersæ illius regionis, inter quos Christus Dominus, eius Sanctissima Mater, eius Apostoli; reliquaque eius sancta progenies erat, lingua Syriaca fuit. Sed obijciat quis Act. c. 21. dicitur S. Paulus allocutus esse plebem Iudæorum lingua Hebræa; & idem habetur cap. 22. Imo Euangelistæ multas voces, quæ dictæ sunt esse Syriacæ, seu Chaldaicæ; dixerunt esse Hebræicas, ut illud Ioan. 19. ubi habentur illa verba (exiuit in eum, qui dicitur caluariæ locum, Hebræice golgotha) non ergo bene probatum est ex vocibus prædictis ex eo, quod sint verba Christi, & Apostolorum, & sint Syriacæ, Christi, & Apostolos lingua Syriaca esse loquutos; quandoquidem ipsimet Euangelistæ dicunt ea esse dicta Hebræice; Quare ex locis allatis probatur Christum, & Apostolos lingua potius Hebræica, tanquam vernacula, ac materna esse loquutos, quam Syriaca. Respondeo in prædictis locis non sumi linguam Hebræam pro lingua illa Mosaica, sed pro lingua, qua eo tempore Hebræi tanquam vulgari, ac patria utebantur; ut optime notat Iansen. concord. p. 4. c. 143. Belarm. tom. 1. lib. 2. c. 4. Vid. mäst. locis citatis. Accedit etiam, quod S. Hier. in lib. de nom. Heb. multas voces, inter quas est prædicta vox Golgotha, affirmat esse Syriacas, seu Chaldaicas, cum tamē ab Euangelistis Hebræicæ esse dicantur. Necessè est igitur Apostolos cum locis notatis, & alijs similibus de lingua Hebræa mentionem faciunt, linguam illam, qua tanquam materna, ac vernacula Chaldaica, videlicet seu Syriaca. Hebræi tunc utebantur, intellexisse, pro certo habere. Ex dictis manifeste patet, sacrosanctum Matthæi Euangelium, & Epistolā Pauli ad Hebræos lingua Syriaca, & alijs fuisse scripta, ut optime, ac doctissime probat Ioan. Alber. Vid. Guido Fabritius Boder. & Belarm. locis citatis. & alij multi. Nam, ut ait, Nicephorus cum S. Matth. anno ab Ascensione Christi 15. ad gentes iturus, Euangelium, tum S. Paulus ad Heb. Epistolam sermone patrio scripsit; constat autem ex dictis sermonem eorum patrium, seu maternum, ac vulgarem fuisse Chaldaicum, seu Syriacum. Tunc enim Mosaica lingua Iudæorum patria, ac materna non fuit, sed tanquam ea, qua vetus erat scriptum

testamentum, a doctis tantum intelligebatur, & in templo, ac scholis usurpabatur: Vnde Iudæi, qui Christum in templo docentem audiebant obstupesci dixerunt: quo modo hic litteras scit cum non didicerit. Deinde, ut optime ratiocinatur VVid. æquum erat ex omnibus Evangelistis vnum aliquem doctrinam Christi, tum exorientem, ea lingua perferre, quæ non solum a Pontificum, Scriborum, Phariseorumque collegiis, inimice, hostiliterque insectantibus. Verum & ab infima multitudine, seu turba, ipsisque discipulis ex Idiotarum numero delectis intelligeretur. Post hæc, indiligenter illiberaliterque cum vniuersa Ecclesia egisse Apostoli videri possent, nisi cælestem Christi doctrinam, ac legem, eodem sermone, eodem verborum pondere, eademque sententiarum gravitate, quantum ex diuino ipsius ore ab attentis auditoribus excipi par erat, præstari nobis alicubi procurassent: atque hæc ipsa indiligentia Græcæ quoque, Latinæque linguæ conditionem meliorem reddidisset, quam eius, in qua salutis nostræ mysteria enuntiata fuerunt. Quin & vero dissimile non est Matthæum Publicanorum ordinis hominem sermonis istius Mosaici nescium fuisse: alioquin enim quomodo & vulgi, & Iudaici, & principum eius gentis opinio de Apostolici gregis ignorantia, & incitia constitisset, quam seruator ipse dissimulato illiterati hominis probro sibi obiecto confirmauit. Denique providentiæ diuinæ consentaneum esse arbitratur VVidmanst. ut Melchisedechi Sacerdotio vna cum lege placabili, decretis, hostijsque Mosaicis succedente, ac Hebræorum lingua vetere, paucis quibusdam voculis exceptis, vna cum victimis illis, & accusatoria lege, quæ late nostra religio patet, ab aris, & sacrificijs nostris explosa, nouus sermo disciplinæ cælestis enuntiatione imbutus substitueretur, vnde Christiana lex in Orbis terræ linguas præcipuas, tanquam ex fonte dimanaret. hæc ille. Neq. vero his ut bene notat Belar. & alij repugnant veteres Scriptores, ac Patres, qui dicunt Euangelium S. Matthæi, & Epistolam Beati Pauli ad Hebræos, Hebraice scripta fuisse; loquuntur enim de lingua Hebraica, quæ Apostolorum tempore vulgaris erat, & communis Hebræis, quam Chaldaicam, seu Syriacam fuisse constat ex dictis; quemadmodum, ut iam diximus in ipso Euangelio aliquid legimus esse dictum Hebraice; quod tamen vulgari lingua scilicet, Chaldaica, seu Syriaca dictum esse linguarum peritis perspicuum est. Iam vero ex dictis aperte videtur posse colligi: hæc lingua gaudium, pacem, ac salutem ab angelis annuntiata esse hæc primum fidem Christianam in Syria; in qua ipsa lingua maxime floruit, ac floret, & in qua primum etiam sanctissimum Christianum nomen cepit esse, ac dici; manifestatam esse, turbisque varijs parabolis declaratam esse: hæc diuina, diuiniq. amoris plenissima præcepta tradita esse: hæc remissionem peccatorum prædicatam esse: hæc Sacramenta omnia instituta esse; hæc miracula cuncta, quæ a Christo loquente fiebant, facta esse: hæc Apostolis sanctis & præsertim Petro eorum Principia a Christo Domino ligandi, soluendique potestatem datam esse: hæc omnia Christianæ fidei mysteria, & ut vno verbo dicam, vniuersam doctrinam Euangelicam a Christo Domino patefactam, & diuulgatam esse: atque homines ad eam inuitatos esse. Hæc quemadmodum Demon primum Adami ac primam Eam fallacibus verbis vicit, atque in errorem induxit: Ita eadem Secundus Adam primi defensor, ac vindex, & secunda Eva damna a prima illata resarciens, ipsum demonem suis sanctissimis, ac omni virtutis laude decoratissimis verbis, vicerunt, superarunt, & omnino represserunt. Hæc præterea sanctissimum ipsius Deipæ Mariæ Virginis canticum scilicet (magnificat) ab ipsa dictum fuit.

Hæc

Hac Angeli saluatio castis ipsius auribus suauiter insonuit. Hanc denique in varijs, ac dulcissimis eloquijs Maria cum filio Iesu; & Iesus filius cum matre Maria, & Iesus, & Maria, cum sanctis Discipulis, alijsque amicis, & cognatis quotidiano vsu vsurpabant. Ex quo, vt tandem concludamus, facili negotio cognosci potest, quanta sit huius linguae nobilitas, dignitas, ac sanctitas; & quanti ab omnibus praesertim a Christianis sit facienda; quando quidem Christi, & matris eius sanctissimo, ac purissimo ore fuit consecrata.

DE CHALDAICAE LINGVAE vtilitate.

QUAM vtilis sit, ne dicam necessaria Chaldaicae linguae, in Christiana, ac sancta Dei Ecclesia cognitio, ac scientia, quamuis pro dignitate dicere non possimus: tamen, vt aliqua eius addiscendae studio ingeneretur cupiditas; aliquid de plurimis, vberimisque, qui ab illius cognitione capi solent, fructibus, breuiter, leuiterque attingemus. Primo igitur ad sacram Scripturam (vt ab ea sumatur initium) in multis obscuris, difficilibusque locis, clare, facileque intelligendam est vtilissima. Nam si de veteri testamento sermo habeatur, cum eius in linguam hanc antiquissima sit translatio; siquidem haec, vt alias sileam translationes Syriacas, tempore S. Thaddaei Apostoli, & Abgari Syrorum regis, facta fuit, vt traditur, tum alibi, tum in Prologo quodam Psalterio Syriaco praemisso, & ego fauente Deo alibi de huiusmodi Syriacis translationibus, fuse, accurateque tractabo; non potest esse, tam antiqua huius testamenti, in hac lingua editio, eiusque lectio ediscentibus; nisi magnae vtilitatis; & mirae in varijs, reconditisque sacrae Scripturae enodandis sensibus, tum verbi diuini concionatoribus, tum eiusdem explanatoribus, facilitatis, atque eruditionis. Accedit etiam, quod cum haec lingua maiorem affinitatem habeat cum lingua Hebraica, in qua praedictum testamentum fuit conscriptum, quam quaelibet alia lingua; & in qua pluribus vocibus, dicendiq. modis, ac phrasibus inter se maxime conueniat, quos fit, vt quidaem has duas linguas vnã, & eandem esse putauerint; sine ulla dubitatione huius linguae voces scripturarum sententias aliquo modo propius attingent. Quod praclare ex Magno Aphrem Syriae ornamento Magnus Basilii Graeciae decus notauit in Haxam. exponens inter alia illud Gen. 1. (& Spiritus Domini ferebatur super aquas.) At quoniam inquit pacto dixeris super aquas hic ferebatur? Equidem non meam; sed viri cuiusdam Syri (intelligendo S. Aphrem) recensere sententiam, qui tantum a mundana sapientia distabat, quanto verarum scientiae rerum propinquior erat. Aiebat igitur ille Syrorum vocem significantiorem, atque euidentiore esse, & ob affinitatem, quam cum Hebraica habet lingua sententias scripturarum aliquo modo propius attingere. Itaque talem huiusce sententiam esse dicebat: verbum hoc fere-

batur pro confouebat, vitalemque fecunditatem aquarum nature prebebat: sumū, atque interpretantur ad similitudinem auiculæ incubantis, vixque vitalem quandam imprimentis in ea, quæ ab ipsa fouentur. Talem hunc is prædicabat ea voce sensum significari, super aquas, inquam spiritum Dei ferri, id est, ad fecunditatem vitalem, aquæ naturam ipsum Spiritum sanctum preparasse. Quare satis per hoc id ostēditur, quod queritur a nonnullis, nec ab actu creandi Spiritum sanctum abfuisse. Hæc Magnus Basilius. Ex quo loco manifeste constat linguæ Syriacæ voces in sacra Scriptura esse significantiores. Quare & ipsa lingua, & in ea Scripturæ editio maximæ debet esse vtilitatis, maximæ auctoritatis. Si vero sermo sit de nouo testamento, cum hoc partim Syriaca lingua Apostolorum patria sit scriptum, vt supra dictum est, partim in illam, vel ab ipsis Apostolis, vel Apostolorum temporibus (de quo iuuante Deo alibi) sit translatum, & ab Apostolorum temporibus hucusque magno omnium Orientis populorum, qui Chaldaica, siue Syriaca vultur lingua, vt etiam vetus testamentum retentum, & semper summa in veneratione, & auctoritate sit habitum, & demum publice in omnibus eorum Ecclesijs antiquissimis constitutus in Syria, Mesopotamia, Chaldaea, Aegypto, & deniq. in vniuersi Orientis partibus dispersis, ac disseminatis, lectum sit, ac legatur, quisnā sine maxima temeritate nota, eius editionis lectionem non esse maximæ vtilitatis, & auctoritatis negare potest. Nā licet Schismatici, a Catholicis Orientis in explicando, quid sibi velit Syriacus textus interdum dissentiant: in ipso tamen textu de verbo ad verbum Syriacè legendo, & integre retinendo, ab eoque nihil plane detrabendo, vel nihil illi de nouo addendo, nec villo modo reformando, mirum in modum (vixnam sic alijs in rebus) cum illis consentiunt: quare sicut ante schisma, ita post illud eodem Syriaco textu, quo Catholici, vtuntur; & omnino cum illis in iisdem sacre Scripturæ verbis, licet interdum nō in sensu, omnino conueniunt. Vnde nullus vlli vnquam de textu ipso Syriaco remansis dubitandi locus. Deinde nouum testamentum Hebraice non extat; quare cum aliquid obscurum, ac difficile in textu Græco, ac Latino alicui interpreti occurrit; non habet alium textum vocibus significantioribus, & antiquissimorum sanctissimorūq. virorum Commentarijs illustratum, quem consulere possit, nisi Syriacum; quem pauci Latini, sicut pauci Syri textum Latinum, ob hominum linguæ Latinæ, ac Syriacæ peritorum penuriam, hucusque consuluerunt. Et quamuis pauci etiam Græci ob eandem causam parum Syriacum textum citarint: eum tamen plurimi Syri auctores; & Sancti Patres, auctoritate doctrina, ac sanctitate Græcis nequaquam inferiores, docte, & enucleate interpretati sunt: in homilijs; sermonibus, & concionibus, vsurparunt; & denique semper in ore habuerunt; inter quos, vt reliquos sileam, est doctissimus, ac sanctissimus Doctor Iacobus Syrus; qui multa in scripturā edidit Commentaria. Et ille alter vt (ait S. Greg. in vita eius) Patrum optimus Ecclesiæq. doctor clarissimus, Magnus Aphrem, qui teste eodem S. Gregorio Nysseno, & alijs, omnē, & antiquā, & nouā Scripturam assiduo studio, vt quibus alius studiose versauit, accurateq. ad verbum est interpretatus, & ab ipsa procreatione mundi vsque ad postremum Gratiæ librū, quæ abdita, quæq. arcana, ac recondita erant, spiritus adiutus lumine Commentarijs illustrauit. Quæ omnia in Oriente extant apud Syros, & tamen nihil fere ex illis habet Occidentalis Ecclesia, non ob aliā causam, nisi quia pauci admodum Latini, Latinam linguam cum Syriaca coniunxerunt. Et quamuis etiam S. Hier. litterarum, & linguæ Syre ignarus fuisse à Gennadio, vt refert VVid. Ex eo deprehenda-

tur; quod in Cathalogo Ecclesiasticorum Scriptorum S. Iacobum Nisibena ciuitatis Episcopum, egregiū Syrum Scriptorem in linguam Græcam nondum conuersum, atq. iccirco ignoratum ab eo silentio prætermiserit; in prædicto tamen Cathalogo non satis obscuræ sacræ Scripturæ Syriaca lingua editæ meminit, cum sic de Aphrem ait. Aphrem, Edessenæ Ecclesiæ Diaconus, multa Syro sermone composuit: & ad tantam venit claritudinem, vt post lectionem Scripturarum (id est lingua Syriaca editarū) publice in quibusdam Ecclesiis eius scripta (vt nunc etiam maxime apud Maronitas in officijs diuinis) recitentur. Hanc præterea a noui testamenti Syriaco textu commoditatē percipi posse arbitratur VVidmāst. quod Syriaca illa dicendi formula Christo Domino, Apostolisq. gentilitia, in Græcis, Latinisq. auribus, etiam nunc peregrina quodammodo, multā Latinis hominibus incunditatem, atque lumen ad multorū locorum Catholica sensa enudanda præcipuū sit allatura. A deo enim palæstinū illud dicendi genus in sacris litteris quacunque lingua promulgatis implicatum infidet; vt Marcus Euangelista, (quem Syri Latina lingua in scribendo suo Euangelio vsum fuisse affirmant) non magis Latine, aut Lucas, & Ioannes Græce scripsisse, quam vel P. Terentius Apher comædias ad Punicæ, vel Iudæus Philon scripta sua ad Hebraicæ dictionis normam direxisse videantur. Hæc in præsentia satis sint de utilitate editionis Chaldaicæ, siue Syriacæ linguae. Ex quibus etiam colligitur, quam temere de ea quidam effutiant. Per editionem autem Chaldaicam, siue Syriacam non intelligimus eam, quæ Paraphrasis Chaldaica appellatur; sed illam, quam ab initio rerum Christianarum Syri habuerunt atque ad hæc vsque tempora retinent; publiceq. vt dictum est, in Ecclesiis vsurpant. Secundo Chaldaicæ linguae cognitio non solum est utilisissima ad multa loca defendenda in editione Latina, quæ Occidentis hæretici corrupta, seu deprauata esse asserunt; cum sint emendatissima, & antiquissimo Syriaco textui maxime conformia: Verum etiam ad probandum, ieiunia, abstinentias, venerationem crucis & aliorum, memoriam sanctorum, frequentes oblationes, seu Missarum celebrationes, preces pro defunctis, diuinorum officiorum recitandorum consuetudinem, & alia eiusmodi, quamplurima, quæ hæretici, tanquam nouus Romani Pontificis traditiones detestantur: esse antiquissima, & in Ecclesia etiam Syriaca ab Apostolorum temporibus hucusque retenta, & conseruata, vt videre est tum in sectionibus capitum textus Syriaci, tum etiam in Breuarijs, librisque diuinorum Officiorum Maronitarum, atque aliorum Syrorum, tum denique id clare cõstat, ex tam antiqua, ac perpetua prædictarum rerum in dicta Ecclesia summo omnium consensu exercendarum consuetudine; ut Syriacæ linguae peritus aperte ex eius Ecclesiæ liberis intelliget. Tertio Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum mater, ac magistra debet omnes hæreses, præsertimq. præcipuas, quæ magis uigent, confutare. At excepta natione Maronitarum, (quæ se Romanæ Ecclesiæ semper deditissimam fuisse profitetur, atque hoc certo Dei iudicio, ac beneficio factum esse uideatur, qui noluit omnino fidem Christianam Catholicam in ijs sanctis locis extinguī, in quibus primo incæpit.) Reliqui fere omnes Orientales, qui hac utuntur lingua, sunt hæretici. Vel enim Nestorium, uel Dioscorum, seu Eutichetem, & alios impios, ac sceleratos in sacrosanctis Concilijs condemnatos hæreticos consecrantur. Hi autem nulla ratione sine lingua Syriaca confutari, conuincique possunt. Imo sunt plurimi, qui contra sacrosancta Concilia, Chalcedonense, Ephesinum &c. Atque adeo contra uniuersam Ecclesiam Catholicam nefandas suas hæreses defendendo, tam impie scripserunt,

runt, ut cum illorum peruoluo scripta, licet mirum in modum ad eorum scripta, scriptis pariter confutanda, atque explodenda meus commoueatur, & accendatur animus: tamen admirari satis non possim quomodo à Latinis Catholicis, qui scriptis ab hæreticis uinci, non patiuntur, non sint, non dico confutata, sed omnino extincta. Cuius rei causam aliquantulum mecum ipse considerans, nullam aliam præter hominũ linguæ Syriacæ in Ecclesia Romana peritorum penuriam reperire potui. Quod optime considerans summus, atq. optimus Pontifex Clemens quintus toto Concilio Viennensi approbante statuit, ut habetur. lib. 5. tit. 1. de mag. c. 1. Ut ubicumq. Romanam Curiam residere contigerit, necnon in Paris. & Oxen. Bon. & Salamantino studijs erigerentur scholæ, in his tribus linguarum generibus, Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ; ibique stipendia competentia, ac sumptus huic rei necessarios decernit; & multa alia dicit, quibus ostendit, quam uilis sit, ac necessaria Ecclesiæ sanctæ huiusmodi linguarum cognitio. Quarto, Chaldaicæ, seu Syriacæ linguæ cognitio est maxime utilis, & necessaria ijs præsertim, qui linguam Hebraicam, vel discere uolunt, vel profitentur. Nam cum non solum libri Esdræ, ac prophetia Danielis magna ex parte, ut dictum est Chaldaice scripti sint; Verum etiam omnes fere Hebræorum interpretationes, Rabbinorumq. Commentaria, ac scripta, & tandem, si sacram Scripturam excipias, quidquid iam longo tempore ab Hebræis scriptum est, quasi æque respiciat Chaldaismum, atque Hebraismum, nemo sine lingua Chaldaica, Rabbinos, Hebræorumq. auctorum scripta, & interpretationes recte, ac perfecte intelligere poterit, nec perfectam linguæ Hebraicæ cognitionem habebit, ut ipsimet linguarum periti una uoce fatentur. Quinto, Chaldaicæ, siue Syriacæ linguæ sciëntia est utilissima ad quâ plurimos Astrologiæ, Mathematicæ, Philosophiæ, Theologiæ, reliquarumq. omnium scientiarum, ac facultatum libros legendos; & ad quamplurima alia cuiuslibet generis historiarum antiquissima, omnisp. eruditionis plenissima, peruoluenda monumenta. Ex quarum rerum cognitione, quam maximam studiosorum animus percipere solet voluptatem. Accedit quod, si sapientiæ amor, & tam ligatæ, quam solutiæ orationis suauitas, ac splendor ad Græcam linguam addiscendam studiosos impellere solent; quanto magis hæc eadem ad linguam Chaldaicam perdiscendam eorum animos, accendere debent? quandoquidem illam Græcorum sapientiam, cuius inflamantur amore, a Chaldæis, tanquam a fonte dimanasse docent, tum alij, tum præcipue Eugub. lib. 1. de Perēni Philosophia. c. 1. Vnde nõ desunt, qui Aristotile (de cuius doctrina tantopere Græci gloriantur) tantam rerum cognitionem, quam suis in libris posteritati reliquit, ex Chaldæorum, Hebræorumq. libris Alexandri Magni sui discipuli iussu, undiq. collectis, expilasse, subq. suo nomine supressis aliorum auctorum nominibus, uersute edidisse asseueranter affirmant. Præterea solos Chaldæos esse sapientes ipsius Græciæ oraculum cum à quodam consuleretur, quos tandem homines religioni deditos aliquan. lo esse contigisset, respondisse ex eorundem testimonio scribit Iust. Martyr, & Philosophus. in Oratione Paræn. ad gentes. Responsum autē illius oraculi his uersibus continetur.

Solis Chaldæis sapientia cessit: Hebræi

Ingenitum regem mente, Deumq. colunt.

Non solum autem Græci sapientia, sed etiam sermonis elegantia, sententiærumq. grauitate, sunt Syris inferiores. Nam sanctissimus Iacobus; & Magnus Aphrem (ui reliquos taceam,) ita in copiose, ornate, sapienter, grauiterq. dicendi genere, tam insoluta,

tata, quam in ligata oratione excelluerunt, ut non solum præstantissimos Scriptores Græcos superauerint; Verum etiã ad sui admirationẽ, quam maxime eos commouerint. Et quidem de Magno Aphrem. (ut de S. Iacobo, qui si ipsum Aphrem non superat, aequat tamen, taceam.) Audi quid inter alia dicat Sozomenus. lib. 3. hist. Eccles. c. 15. Hic (inquit) disciplina monastica vitam instituens, cum neque a quoquam didicisset, neque expectaret se talem euasurum, de repente in linguæ Syriacæ peritia tantum profecit, ut sumarum Philosophiæ præceptionum intelligentiã adeptus sit, & non solum facilitate, ac splendore orationis, sed etiam sententiarum crebritate, atque sapientiã Græcos Scriptores, facile præstantissimos superauerit. &c. Et Nicephorus Callist. lib. 9. c. 16. Eadem (inquit) hac ætate, & Ephrem Syrus præclarus fuit, qui quidem longo interuallo omnes præcessit, & breui tantum in lingua Syrorum, cū quidem eam prius ab alijs non didicisset, neque specimen aliquod, aut spem talem esse fore, præbuisset, profecit, ut cum pietatis exercitio ad summum contemplationis perueniret, tum splendore, facilitate, & suauitate verborum, nec non densitate, & grauitate sententiarum, etiam præclarissimos quosque Græcorum, qui eloquentia antiquitus excelluissent, superauerit &c. Et postea subdit. Quamobrem Magnus ille, & Oratione, & virtute Basilus, qui Cappadocum Metropolitim Episcopatu suo exornauit, summopere virum est admiratus, eundemq. eruditionis nomine beatum censuit. Vt tanti viri tam certo testimonio manifestum sit, communiter quoque a Græcis, qui tum clarum in eloquentia obtinuerunt nomen, præstantissimum omnium Ephrem iudicatum esse. &c. Ex quibus constat, si studiosi, sapientiæ amore, eloquentissimorumq. Scriptorum præstantia, ad linguam Græcam addiscendam alliciuntur; quanto magis hysdem ad linguam Chaldaicam, siue Syriacam arripiendam, rapi debeant? Postremo, ut quamplurimis huiusce linguæ supersedeam vilitatibus, illud omnes studiosos Christianos, præcipueq. pios, & religiosos ad hanc linguam adipiscendam, quam maxime instigare debet; scilicet ea lingua loqui, qua ipse Christus Dominus, & sanctissima Virgo Maria mater eius, loquuti sunt; ea legere nomina: hys denique fruendo vti vocibus, quas sacratissima eorum ora proferendo consecrarunt.

PETRI VRETAE BVRGENSIS

Theologi, in Grammaticam Chaldaicam eruditissimi viri Theologi Georgij Amiræ Edenienfis è Monte Libano, Epigramma.

A Vtæ tibi placidæ veniunt iam dona Mineruæ,
Otia nam semper hæc tibi, Roma, placent.
Scilicet antiquæ & tam castæ dogmata linguæ,
Qua potes ad fontes ire benigna sacros.
Nam prius illa fuit patribus notissima, sic &
Vulgaris Christo discipulisque suis.
Montis odoriferi tibi portat munus eoum,
Ipse dat optatas deliciasque liber:
Arboribus nemorum gaudet Maronitica tellus,
Frugibus, & gemina vite Lyeæ tua:
Ruris honos, cedri simul, ac durantis oliuæ,
Quæque sua sanctus perfluit amnis aqua.
Hæc multos olim peperit facundia doctos,
Ad cæli motus, fidereasque vices.
Georgius vnde tuus venit; multosque per annos
Doctus erat sacris clarius in studijs.
Natus nobilium clara de stirpe parentum
Prominet, & tota notus in Vrbe sonat.
Hoc satis esse putat; sed sæpe rogatus amicis
Omnia quàm doctè perficit, atque docet.
Hinc iam Carpe novos fructus, Romana iuuentus,
Talibus ingentes accumulabis opes.

EIVSDEM AD LECTOREM:

Hæc sunt facundæ pulcherrima commoda linguæ,
Quod cupis & nitidum, maxime lector, opus.
Nec studuit tibi Chaldæas exponere voces
Quis melius, nec quo pulchrius ante dedit.
Exatam dices hanc visam protinus artem,
Quæ facilem nobis reddit Amira viam.
Omnia fronte tamen, si legeris ista, serena,
Hic erit vtilitas, lux noua, forma, modus.

GEORGII AMIRAE
SYRI EDENIENSIS

E LIBANO.

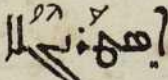
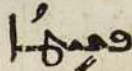
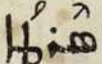
GRAMMATICAE
LINGVÆ CHALDAICAE
SIVE SYRIACAE

Liber primus.

DE LITTERIS CHALDAICIS, SEV
Syriacis, & de earum divisione.

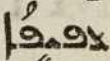
CAPVT PRIMVM.

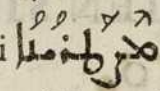

T R I P L E X potissimum litterarum species, apud Chaldæos, seu Syros communiter reperitur; quarū quidem meminit Grammaticus quidam Syrus, nomine Daud, Pauli filius in suis quibusdā notationibus in Grammaticam. Prima dicitur est r anghelo; a qua non multum distat ea characteris species, qua vtuntur Nestoriani, & nonnulli, natione quidem Græci (seu vt communiter in Syria appellantur) Melchitæ: idiomate vero pseudo-chaldæi, seu Arabes. Secunda autem dicitur fscitto, idest, simplex, vel fertto, idest, linea, ita au-

A

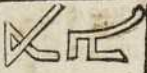

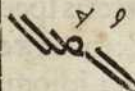

tem

tem dicitur, quia simplicibus lineis pingitur; Tertia postremo nuncupatur eefifo, idest, duplicatus, & solet a

quibusdam dici messitariono, scissus, quia videlicet duplicatis, & quasi in medio scissis scribitur lineis; vt in tabella Alphabetica patet.

Prima litterarum species putatur omnium antiquissima, ac proinde omnibus nationibus, quæ Chaldaicum vsurpant idioma, est communis. Secunda est recentior, & a prima dimanauit, eaq. multo est facilius scriptu, quo fit, vt sit maxime in vsu, tum apud Orientales alios, tum apud Catholicam, Romanæq. Ecclesiæ studiosissimam, Maronitarum nationem. Tertiam demum in libris antiquissimis non vidi, ea tamen in titulis scribendis, vel breui aliquo dicto, seu epigrammate Chaldaico, non semel a recentioribus vsurpatur; & facit potius ad ornamentum (præsertim cum varijs coloribus decoratur) quam ad necessitatem. Subijciamus ergo tabellam, in qua singulorum characterum species suo ordine conspiciantur.

Tabella indicans singulas Chaldearum litterarum species, earumq. figuras, potestates, ac nomina.

Nomen	Potestas	Simplex	Duplicatus	Neftorianus	Estrâghelo
Aleph		A			22
Beth		B			
Gomal		Gh			
Dolath		D			
He		H			

Vau

LIBER I.

Vau		V				
Zain		Z				
Hheth		Hh				
Tteth		Tt				
Iud		I				
Kof		K				
Lomad		L				
Mim		M				
Nun		N				
Sēkath		S				
Ee		Aa				
Fe		F				
Sfode		Sf				
Qof		Q				
Rife		R				
Scin		Sc				
Tau.		T				

CAPVT SECVNDVM.

Litteras Chaldaicas habere nomina, quæ aliquid significēt, perspicuum est; cur autem talia nomina obtineant, licet non ita clarum sit, potest tamen aliqua ratio ducta ab ethimologia nominis, seu ab ipsius litteræ sono assignari; quare vt id patefiat, incipiamus a prima littera.

א Aleph, tria potest significare, vel enim est quasi **אל** elaf, ab **אלוף** elfo. i. naus, vel quasi **אול** olef, ab **אלוף** alfo, idest, mille, vel **אלי** alef, a verbo **אלף** alef, idest, docuit; ita forte dictum, vel quia naus similitudinem imitatur, vel quia millesimus numerus eo significatur, vel certe, quia omnis, qui linguam aliquam docuit, vel doctus est, ab hac littera docere, seu doceri inchoauit.

ב Beth, idest, domus, quasi domui similis. **בית** baito enim domum significat, per contractionē deinde fit **בת** beth.

ג Gomal, quasi **גמל** gmal, per contractionem fit a **גמלו** gamlo, idest, camelus, propter gibbosam, & oblongam, quam habet proceritatem, ita appellatur.

ד Dolath, quasi descendit, **דול** dol enim inter alia significat descendere, a quo deinde deriuatur **דלו** :

ה He, vel quasi **הו** ho, idest, ecce, suum quodammodo indicans sonum, vel a sono proprio sic dicitur.

ו Vau, a sono proprio accipit nomen.

^γ ז Zain, idest, arma, ^γ ז zaino enim arma significat, a quo per contractionem fit ^γ ז zain, eādem retinens significationem sicut cetera contracta, ita dictum videtur, quòd pugionis, vel alterius instrumenti bellici similitudinē ex parte referat.

^נ נ Hheth, vel a ^נ נ hhotho, idest, soror, quasi per illa duo paruula signa, in eadem linea simul iuncta, affinitatem, similitudinemque vnam indicat, vel a ^נ נ hhetto, idest, Aloe, quasi cum illud pronunciamus amaritudine aliqua afficimur, vel a ^נ נ hhetto, idest, pons columnis innixus, quia pontis speciem ex parte ostēdit. nam illa duo signa videntur vt columnæ, quibus linea alia tamquam pons sustentatur; vel quasi ^נ נ hhaiat, a ^נ נ hhaiuto, idest, vita, vel demum ^נ נ a ^נ נ .i. viua, quòd viua quadam voce exprimitur.

^ט ט Tteth, a suo sono dictum esse videtur.

^י י Iudh, a ^י י iudho per contractionem, significat puerum. quia sicut puer inter homines, ita hoc elementum inter literas paruum reputatur.

^כ כ Kof, scilicet curuatus est, quòd videlicet lineolam superiore circundatam, curuatamq. habeat.

^ל ל Lomadh, quasi ^ל ל lamedh, quod significat coniungere, copulare, cōsequi, quòd duabus lineis quodā ordine in principio se inuicē copulantibus, atq. consequentibus. conficitur.

^מ מ Mim, a sono proprio videtur esse nominatum.

^נ נ Nun, a ^נ נ Nuno, idest, piscis, quia piscis similitudinem

nem (præsertim cum est in fine) indicat.

𐤀𐤃𐤁 Semkath, a fulciendo dicitur, quasi munitum, & vndique fultum, 𐤀𐤃 Smach enim fulcire significat.

𐤀 Ee, vel a sono proprio sic appellatur, vel certe a nomine 𐤀𐤃𐤁 ceto desumitur, quod significat suppressionem, quia videlicet guttur suppressionē aliquā in ipsius formatione patitur.

𐤀 Fe, quasi 𐤀𐤃 fe, a 𐤀𐤃𐤁 faio, idest conueniens, decorus, quasi decentem, decoramq. figuram habens.

𐤀 Sfode, a 𐤀𐤃𐤁 Sfaido, idest, piscatus, sic nuncupatur, quia est persimile hamo piscatorio.

𐤀 Qof, a 𐤀𐤃𐤁 qufo, idest, simia, vel herinaceus, quòd eius formam, præsertim cùm sese in globum componit, habeat.

𐤀 Risc, per contractionem a 𐤀𐤃𐤁 Riscio, idest, caput, quòd nonnullam cum illo habeat similitudinem.

𐤀 Scin, a 𐤀𐤃 sceno, dens, quod dentis figuram habet.

𐤀 Tau, idest, venite, quasi ad illud, cetera elementa tamquā ad finem, & terminū veniant, & hic eorū numerus desinat.

Ex quibus constat elementorum nomina aliquid significare, sed rationem, cur id potius, quam aliud significant, vt diximus, non est facile inuestigare.

De numero harum litterarum.

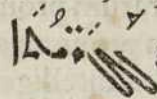

CAPVT III.

Litteræ, quibus vtuntur Chaldæi, sunt duæ, & viginti supra a nobis suo ordine enumeratæ, cur autem hoc potissimum numero sint contentæ, variæ a varijs redduntur rationes apud David

David Grammaticum, supra citatum. Primum enim apud ipsum Epiphanius Cyprius videtur dicere viginti & duas fuisse constitutas, quia datae sunt patribus illis primis, usque ad Moysen, in signa futuras, scilicet esse viginti & duas generationes. Alij autem aiunt fuisse constitutas, iuxta numerum operum Dei, quae sex dierum spatio procreavit; unde asserunt quasdam litteras in tabella in scribendo duplicari, quasdam vero non item; quia videlicet, quaedam ex illis operibus, composita fuerunt ut corpora animantium, & alia; quaedam vero non, ut caelum, &c. Alij aliter; Ego vero, ut haec, & similia omittam, existimo tot Chaldaicas litteras fuisse constitutas, quot auctor cognouit esse necessarias ad linguam a se constituendam voces exprimendas, & ita etiam iuxta varietatem organorum humani corporis, ac multiplicitatem, varias, ac multiplices constituit: ut inferius dicitur.

*De diuisione, pronunciatione, & ordine
ipsarum litterarum.*

CAPVT IIII.

PRaetermissis ceteris, quae minus necessaria videntur, praedictae litterae secundum numerum, & diuersitatem organorum: quibus homo ad formandas voces utitur, in quinque classes distribuuntur; quaedam enim dicuntur gagroiotho, idest, gutturales, quia dum proferuntur adminiculo gutturis potissimum egent: quae sunt   . quaedam vocantur dhheko, idest palati; quae sunt . quaedam dlesciono, idest linguae, quae sunt . quaedam dscene, idest dentium, quae sunt,   quae quidem, si excipias, a Chaldaeis appell-

pellantur : ^{וּוּוּוּוּוּוּ} |^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} mascerqoniotho, idest, sibilantes, quia dū exprimuntur sibilant; nominantur etiā |^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} |^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ruhhonoiotho, idest, spirituales : quia cum quodā spiritu prolatae exeunt ; quaedam denique dicuntur |^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} sefuotho-noiotho ; idest, labiales, quod labijs potissimum eas pronūtiantes vtimur; & sunt ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ} ^{וּוּוּוּוּוּוּ}. Ex his autem litteris septem mihi videntur a quamplurimis in Occidentis partibus, vel non proferri, vel certe male proferri : quare licet scriptis non possimus recte earum docere pronūciationem, cū in hac re, multū conducat viua vox; contēdam tamen assignare saltem organa, quibus pronuntiantur, & aliquas similitudines cuiuslibet notissimas, ex quibus sonus earum, aliqua ratione cognoscatur, quem cognitum rudi minerua (si quis possit) edat: sin minus, ne desperet discere linguam; linguarum enim scientia, non in pronūciando, sed in intelligendo præcipue consistit : ad quod cetera omnia, tanquam ad scopum, & finem, quem vnusquisque discēs intendit, ordinantur; quod si huiusmodi finem, sine exacta, & naturali litterarum pronūciatione quis consequi possit, in manda exacta pronūciatione, ne tempus conterat : sed magna cura, ac studio intelligere contendat. Hæ igitur litteræ, quæ paulo difficilius pronūciātur, sunt, si / excipias, reliquæ tres gutturales, quæ a gutture, & linguæ radice proferūtur. ^{וּוּוּוּוּוּוּ} enim respondet spiritui denso Græcorum, & Latinorum aspirationi, quæ optime Chaldæorum more a Germanis pronūciatur. ^{וּוּוּוּוּוּוּ} est quasi duplex aspiratio, aliquanto lenius, profundiusq. prolata: & sonus ipsius illi similis est, quē quis, vel frigore affectus, vel dolore concussus, vel aliquem quibusdam voculis ad iram prouocans, seu commouens, edere solitus est. ^{וּוּוּוּוּוּוּ} demum nullo modo in eius pronūciatione a naribus dependet, nisi velimus, cum illam proferre non possimus, aliquid a vero illius so-

coniuncta, & inter se contexta discere esse solitos hoc modo.

: אבגד הוז טי קכך ל טפ צ ם ן ף ץ נ ס ף ץ נ ס abgadh hauaz

hhatti kalman saafas qarfciat. Et hoc fit tum, vt melius memoria ea retineant, tum etiã, vt pingui minerua litteras inter se conexas legere assuescãt, vt sibi deinde facilior ad difficiliora pateat accessus. Chaldæi igitur noluerunt litteras iuxta ordinem instrumentorum, quibus eduntur, ordinare; quia paulo difficilius erat legere Alphabetum, præsertim cùm litteræ, quæ difficilem habet prononciationem simul concurrerent, vt vides in Alphabeto iuxta ordinem naturæ ordinato: & multo magis fastidiosum erat, & iniucundum eas pronounciare simul iunctas, vt iuxta prædictum ordinem hic etiam coniunctas conspicias.

: אבגד הוז טי קכך ל טפ צ ם ן ף ץ נ ס ף ץ נ ס quas pronuntia, si potes. Vnde sapientes Chaldæi vt huiusmodi incommoda omnino euitarent ordinem prædictum contempserunt, & cum, quo eas in exēplis constituimus, excogitarūt; quo fit, vt

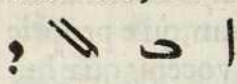

ponatur in principio, quia est primum omnium in suo exitu: contra vero in secundo loco constituitur א, cuius exitus est a labijs longe distans ab exitu ipsius ן. Sequitur tertio ט, cuius similiter exitus distat ab exitu elementi א. & sic deinceps vnum elementū ordinatū est post aliud cū distantia consequentis a præcedēti, vt, & facilius proferātur, & mutuo quodam officio se inuicē adiuuēt, vt dum vnus organū in proferendo laborat, alterius quiescat; dum vero vnus quiescit, alterius laboret.

*De simili, vel dissimili figura, & sono
litterarum.*

CAPVT V.

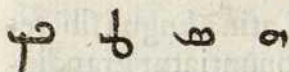
VT melius adhuc litteræ cognoscantur, & ne inter legendum, vel audiendum, vnã pro alia accipiamus; sciendū est

est quasdam litteras habere figuram quasi similem, sonum vero diuersum, & sunt istæ.

 Quarum litterarū discrimen facile discernes, si ipsas litterarum lineolas, vel puncta inspicias; | Zain enim breuiorem habet lineolam, quam | Alef. Kaf autem

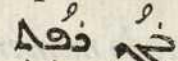
fit tractu magis circumducto, & obtuso, quam Beth. Et

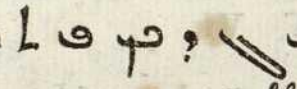
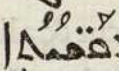
præterea habet breuiores lineolas, quam Lomadh. ; Risc denique habet punctum ex parte superiori; contra vero Dolith ex parte inferiori. Quasdam vero figuram diuersam, sonū vero aliquo modo similem, & sunt istæ.

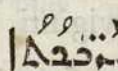
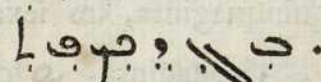

De quibus supra diximus.

Sciendum etiam est, quasdam litteras iuxta duplicia puncta illis in vario situ apposita habere duplicem sonum varium: quæ his duabus vocibus continentur; bghodh kfoth.

nimirum ; si enim habeant punctum ex parte superiori, dicuntur mqasciotho, idest, duræ,

vel asperæ; vt t, p, k, d, gh, b, : sin vero ex parte inferiori nominatur mrakchotho, idest molles; vt th, f, ch, dh, gh, vi : .

Hic aduerte primo puncta litterarum, quæ duritie, mollitieq. afficiuntur, scriptores Syros, vt plurimum solitos esse ponere colore rubro; & merito quidem; quia cū tot vndique ponantur puncta circa vocum litteras, confundetur quis in discernendis punctis lenibus, & asperis ab alijs punctis; nos tamen, quia im-

prefforibus fastidiosum est ea ponere colore rubro, ponimus, vt vides, colore nigro, paruæ tamen figuræ vt ab alijs discernantur.

Aduerte secundo, Chaldæos non habere litteram, quæ proprie respondeat G latino; quia ipsi nullam habent vocem; quæ huiusmodi litteram recipiat; quod si velint vocem aliquam externam, quæ eam litteram habeat, scribere, vtuntur habente in corpore punctum hoc modo & sic communiter nunc fit, præsertim cum linguam Arabicam characteribus Chaldaicis decoramus.

Aduerte tertio, litteras & cum punctis ex parte inferiori non habere aliquod elementum in Latina lingua sibi respondens; sed de supra. autem pronuntiatur grandiori quodam sono, penes linguæ radicem; quâdo porro huiusmodi litteræ punctis prædictis afficiendæ sint, quâdo vero non, suo loco, adiuuante Deo, ostendemus.

De modo numerandi istis litteris.

CAPVT VI.

Sciendum est Chaldæos, sicut & alias gentes suis in numerando vti litteris; enim apud eos significat vnum; duo, tria, quatuor, quinque, sex, septem, octo, nouem, decem. viginti, triginta, quadraginta, quinquaginta, sexaginta, septuaginta, octuaginta, nonaginta, centum. biscentum, tercentum, quatercentum. Cùm postea prædictis numeris aliquem minorem addere volunt, postponunt litteram minorem numerum significantem, significanti maiorem; vt ex subiectis exemplis intelligere potes; in quibus singulorum numerorum, vsque ad 400. exempla ponuntur.

9	8	7	6	5	4	3	2	1	
19	18	17	16	15	14	13	12	11	10
29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
39	38	37	36	35	34	33	32	31	30
49	48	47	46	45	44	43	42	41	40
59	58	57	56	55	54	53	52	51	50
69	68	67	66	65	64	63	62	61	60
79	78	77	76	75	74	73	72	71	70
89	88	87	86	85	84	83	82	81	80
99	98	97	96	95	94	93	92	91	90
109	108	107	106	105	104	103	102	101	100

Numerus centum.

109	108	107	106	105	104	103	102	101	100
209	208	207	206	205	204	203	202	201	200
309	308	307	306	305	304	303	302	301	300
409	408	407	406	405	404	403	402	401	400
509	508	507	506	505	504	503	502	501	500
609	608	607	606	605	604	603	602	601	600
709	708	707	706	705	704	703	702	701	700
809	808	807	806	805	804	803	802	801	800
909	908	907	906	905	904	903	902	901	900

— 31111

Nu.

Numerus millium.

1 1009. 1008. 1007. 1006. 1005. 1004. 1003. 1002. 1001. 1000

2 2009. 2008. 2007. 2006. 2005. 2004. 2003. 2002. 2001. 2000

3 3009. 3008. 3007. 3006. 3005. 3004. 3003. 3002. 3001. 3000

4 4009. 4008. 4007. 4006. 4005. 4004. 4003. 4002. 4001. 4000

5 5009. 5008. 5007. 5006. 5005. 5004. 5003. 5002. 5001. 5000

6 6009. 6008. 6007. 6006. 6005. 6004. 6003. 6002. 6001. 6000

7 7009. 7008. 7007. 7006. 7005. 7004. 7003. 7002. 7001. 7000

8 8009. 8008. 8007. 8006. 8005. 8004. 8003. 8002. 8001. 8000

9 9009. 9008. 9007. 9006. 9005. 9004. 9003. 9002. 9001. 9000

Nume-

Numerus myriadum.

10000	10000	20000	30000	40000
א	ב	ג	ד	ה
10004	10003	10002	10001	10000
אד	אב	אג	אה	אז
10009	10008	10007	10006	10005
בד	בג	בג	בד	בה
20004	20003	20002	20001	20000
בד	בג	בד	בז	בח
20009	20008	20007	20006	20005
גד	גב	גד	גז	גח
30004	30003	30002	30001	30000
גד	גב	גד	גז	גח
30009	30008	30007	30006	30005
דד	דג	דד	דז	דח
40004	40003	40002	40001	40000
דד	דג	דד	דז	דח
40009	40008	40007	40006	40005
הד	הג	הד	הז	הח
50004	50003	50002	50001	50000
הד	הג	הד	הז	הח
50009	50008	50007	50006	50005

60004	60003	60002	60001	60000
60009	60008	60007	60006	60005
70004	70003	70002	70001	70000
70009	70008	70007	70006	70005
80004	80003	80002	80001	80000
80009	80008	80007	80006	80005
90004	90003	90002	90001	90000
90009	90008	90007	90006	90005
100004	100003	100002	100001	100000
100009	100008	100007	100006	100005
200004	200003	200002	200001	200000

3

200009	200008	200007	200006	200005
300004	300003	300002	300001	300000
300009	300008	300007	300006	300005
400004	400003	400002	400001	400000
400009	400008	400007	400006	400005
500004	500003	500002	500001	500000
500009	500008	500007	500006	500005
600004	600003	600002	600001	600000
600009	600008	600007	600006	600005
700004	700003	700002	700001	700000
700009	700008	700007	700006	700005

800004	800003	800002	800001	800000
800009	800008	800007	800006	800005
900004	900003	900002	900001	900000
900009	900008	900007	900006	900005
1000004	1000003	1000002	1000001	1000000
1000009	1000008	1000007	1000006	1000005
2000004	2000003	2000002	2000001	2000000
2000009	2000008	2000007	2000006	2000005
3000004	3000003	3000002	3000001	3000000
3000009	3000008	3000007	3000006	3000005
4000004	4000003	4000002	4000001	4000000

4000009 4000008 4000007 4000006 4000005

Cum porro Syri varia millia myriadum significare volūt, subijciunt ad latus duas lineolas in principio quasi concurrentes, in fine vero ab inuicem distantes sic, & cum illis coniungūt numerum minorem significatum litteris, eo modo, quo in præcedentibus exemplis factum esse perspicitur, vt 10000001. 10000002. Sed ponamus exempla numerorum variorum millium myriadum.

 40000000	 30000000	 20000000	 10000000
 80000000	 70000000	 60000000	 50000000
 300000000	 200000000	 100000000	 900000000
 700000000	 600000000	 500000000	 400000000
 2000000000	 1000000000	 900000000	 300000000
		 4000000000	 3000000000

Quant-

Quando vero varia millia millium myriadam indicare volūt, addunt duas lineolas litteris, quarum vna sit ex parte superiori, altera vero ex parte inferiori, hac ratione; } 10000000000.

⸗ 20000000000. & sic deinceps.

Denique cum volunt significare partes rerum diuisarū (quas Latini vocant aliquotas) solent apponere litteris lineolam ex parte superiori, hoc modo, } ; sed vt melius intelligatur, subiicienda sunt etiam exempla, quæ illas indicent.

⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$

⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗ ⸗

$\frac{1}{400}$ $\frac{1}{300}$ $\frac{1}{200}$ $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{90}$ $\frac{1}{80}$ $\frac{1}{70}$ $\frac{1}{60}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{30}$

*De usu litterarum Chaldaicarum in scribenda
lingua Arabica.*

CAPVT VII.

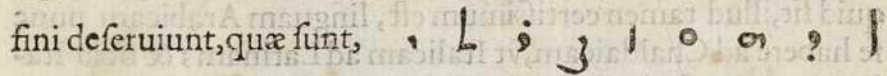
His litteris Chaldaicis Arabes non vti per se clarum est; ipsi enim proprios habent characteres, de quibus consule Alphabetum doctissimi, peritissimiq. Ioannis Baptistæ Raymundi; illis tamen omnes, & soli Christiani in Orientis partibus vtuntur; rationem autem, cur potissimum characteres Syriacos idiomatici Arabico applicuerint, istam esse puto. Nam cū ipsi inter infideles reperirētur, & Arabica lingua, tam Christianis,

nis, quàm infidelibus esset communis; & multa sacra ad nostram fidem, Christianosq. ritus lingua prædicta, propter populum, qui illam solam nouit, scriberentur; iure excogitatū est, vt hæc, & similia Chaldaicis elementis, quorum infideles sunt inscij, exararentur. Accedit, quòd in eadem lingua multa contra eorum nefarios mores, fictamq. religionem scribuntur, quæ quidem si proprijs linguæ elementis conscriberentur: magnum in Oriente discrimen Christiana religio subiret. Itaque quidquid sit, illud tamen certissimum est, linguam Arabicam nunc se habere ad Chaldaicam, vt Italicam ad Latinam; & sicut Italica Latinis, sic Arabica Chaldaicis communiter a Christianis scribitur elementis; quamquam Arabica proprios (vt dictum est, habeat characteres; ex quo fit, vt non solum vtrumq. testamentum, & alij libri sacri, sed etiam Grammaticæ, dictionaria, carmina, & quamplurima alia ceterarum facultatum opera in eadem lingua composita, litteris tamen Chaldaicis conscripta reperiantur. quare vt si quis liber ex ijs, qui præclara scientiaq. digna continent, ad nos deferatur, a nobis legi, intelligiq. possit, breuiter notanda sunt quædam, quæ ab ijs, quæ de ceteris litteris diximus, parumper aberrant. Aduertendum igitur est, tres potissimum litteras habere Arabes; quibus carent Syri; ح videlicet, ض & ظ , ad quas supplendas tria puncta sunt excogitata; quæ tribus litteris Syriacis, scilicet, ح & ظ apposita efficiunt, vt eadem habeant potestatem; nam si ponatur punctum in corpore ipsius ح sic, ح fit ح , quæ profertur vt G Latinum; vt supra dictum est, si autem ponatur in capite ح sic, ح fit ض : si vero ponatur in medio, seu corpore ipsius ظ hoc modo, ظ fit ظ ; quæ duæ lingua, & dentibus concurrentibus, densiori quodã sono proferuntur. Utuntur etiam Christiani ijsdem vocalibus, quibus vtuntur Arabes; de quibus, quia & ad meum institutum non faciunt: & prædictus auctor doctissime de illis agit, nihil attingo.

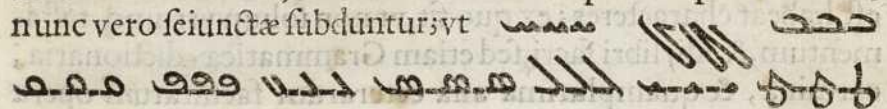
Ex dictis, & ex ipsis libris, quisque facili negotio cognoscere potest, quomodo prædictæ litteræ, cum simpliciter illis ad scribendum utimur connectendæ sint; & quænam in principio, & medio dictionis, quæ vero in fine sint adhibendæ. Quædam enim ex superiori parte tantum hoc modo connectuntur;

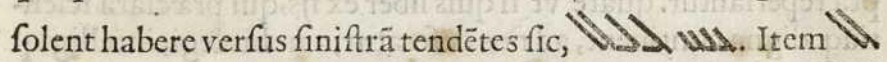
Quædam ex his ex vtraque parte seiunctæ principio, medio, & fini deseruiunt, quæ sunt,

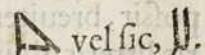
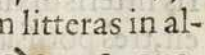

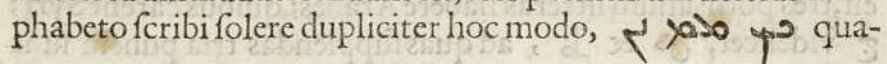
Quædam aliæ ex inferiori parte coniunctæ principio, ex vtraque medio ancillantur, fini vero nunc ex superiori parte iunctæ, nunc vero seiunctæ subduntur; vt

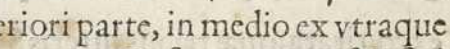
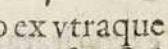

quâquam & cū fini seruiunt, ambas lineas vt plurimū solent habere versus sinistra tendentes sic,

ex inferiori parte dupliciter cū | coniūgitur sic vel sic, . Præterea animaduertendum est, tres potissimum litteras in alphabeto scribi solere dupliciter hoc modo,

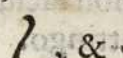
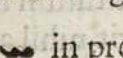
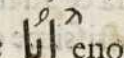
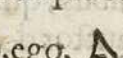

quarum primæ in principio ex inferiori parte, in medio ex vtraque iunctæ collocantur, vt . Postremæ vero soli fini modo ex superiori parte coniunctæ, modo disiunctæ, vt paulo ante de alijs dicebatur, vbi que subesse cernuntur, vt .

De litteris, quæ in vocibus quibusdam scribuntur, & non pronuntiantur.

CAP. VIII.

EX prædictis litteris quasdam scriptas in nonnullis vocibus reperiri, & tamen non legi, experiētia, & vsus ipse edocet.

Primo enim , & in pronomine eno, ego, at,
tu,

dedit: & similiter \aleph in verbo $\aleph \aleph \aleph$ ezal, in quibusdam per-
 sonis occultatur, vt cum tractabimus de verbis anomalis, & de-
 defectiuis, fusè explicabimus. Quinto, \circ in huiusmodi nomini-
 bus occultatur, vt $\aleph \circ \aleph$ sciudhoio, promissio, $\aleph \circ \aleph$
 sciuzobo, liberatio, & in quibusdam personis masculinis nume-
 ri pluralis in præterito, & imperatiuo, cuiusmodi sunt $\aleph \circ \aleph$
 echal, comederunt; $\aleph \circ \aleph$ sciuaq, reliquerūt: $\aleph \circ \aleph$ achul,
 comedite; $\aleph \circ \aleph$ sciuuq, relinquitte, &c. sed de his cū age-
 mus de verbo. Sexto, \aleph quiescit tum in his vocibus $\aleph \aleph \aleph$
 ethmol, heri: $\aleph \aleph \aleph$ mnothmol, nudius tertius: $\aleph \aleph \aleph$
 menscel, statim, repente, ex templo; tum in affixis vt dicemus,
 vt $\aleph \aleph \aleph$ aloh, Deus meus: $\aleph \aleph \aleph$ men, ex me; $\aleph \aleph \aleph$ dil,
 meum; tum in quibusdam personis foemininis, numeri multitu-
 dinis, præteriti, & imperatiui, vt suo loco dicetur; verbi gratia,
 $\aleph \aleph \aleph$ sciuaq, reliquerunt illæ: $\aleph \aleph \aleph$ sciuuq, relinqui-
 te. Septimo, \aleph quiescit in huiusmodi vocibus; vt $\aleph \aleph \aleph$:
 sciato, annus; $\aleph \aleph \aleph$ zuato, vice: $\aleph \aleph \aleph$ mdhito, ciui-
 tas; $\aleph \aleph \aleph$ zuito, redempta: $\aleph \aleph \aleph$ sfito, arca, seu nauis;
 & quidam dant huiusmodi præceptum; quod videlicet tunc \aleph
 quiescit, quando cadit ante \aleph duritie affectum; & ipsam litte-
 ram \aleph præcedit alia affecta, $\aleph \aleph \aleph$ pthohho, scilicet, a, vel
 $\aleph \aleph \aleph$ hhuoso, idest, i; quo fit vt in his $\aleph \aleph \aleph$ kantho, con-
 seruus, focius: $\aleph \aleph \aleph$ sciusciantho, lilium, & in alijs huius-
 modi proferatur, quia litteram \aleph sequitur \aleph molle; & simi-
 liter

liter \aleph profertur, videlicet, quando antecedit illam حُرْ
 flossio, idest, u, vt حَدُّهُ luunto, incensum; sed valeat hoc
 præceptum quantum valere potest. Item quiescit & in his
 أَبُو gaboro, gigas: أَبُو ethgabar, factus est gigas,
 seu fortificatus est, & in hoc أَبُو gheu, idest, latus, & refer-
 tur ad locum, vt أَبُو al gheu tturo, supra latus
 mōtis. Nam cum significat latus naturale corporis, scribitur si-
 ne \aleph . & \aleph afficitur أَبُو hoc modo, أَبُو : & ita
 inter se differunt, & sic alia generis eiusdem.

*De litteris, quæ non scribuntur, &
 proferuntur.*

CAPVT IX.

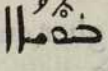

Sunt quædam litteræ, quæ licet non scribantur, in quibusdā
 S tamen nominibus, vel necessitate metri, vel etiam sine ne-
 cessitate, sed vsu quodam, proferuntur. Primo enim ista parti-
 cula أَبُو scito, sex, si habeat in principio vnā ex أَبُو
 idest أَبُو , aut أَبُو semper legitur, ac si esset ibi أَبُو af-
 fectū أَبُو ; idest, أَبُو , vt أَبُو in sex; أَبُو ad sex, &c.
 Sine autem his accidentibus in soluta oratione legitur sine أَبُو ;
 at vero in carmine necessitate metri, non solum profertur cum
 أَبُو in principio; sed etiam scribitur; cum vero nulla est metri ne-
 cessitas sine أَبُو legitur, & scribitur vt dixi; eodem plane modo
 se ha-

se habet **חֲנִינָא** idest, scheda, seu syngrapha, seu liber aliquis; & **דִּדְנָא** idest, forte, fortasse; quo diximus se habere **אֲדָנָא**; & his omnibus modis, quos diximus, prædictis vocibus utitur sanctissimus Aphræm, linguæ Syriacæ insigne decus, & longe præstantissimus poeta, cuius loca, ne sim longus, omitto. Huc accedunt plurima nomina Græca, quibus interdum additur **ל**, interdum vero rejicitur; vt sunt hæc, **אֲשְׁתָּפָנָא** Estephanos, vel **אֲשְׁתָּפָנָא** Stephanos; **אֲשְׁתָּפָנָא** Estukse, elementas; vel **אֲשְׁתָּפָנָא** stukse, &c. In quibusdam alijs vocibus sine vlla necessitate aliquæ litteræ leguntur; & tamen non scribuntur: vt **מִטְּלָא** mettul, propter; **כֻּלָּא** kul, omnis: leguntur **ב**, & **פ** ita, ac si ibi esset scriptum **ו** affectum **אֲשְׁתָּפָנָא** idest, u, cū tamen nō sit; & sunt alia, quæ quisque per se notare poterit.

*De litteris quibusdam, quæ interdum
permutantur.*

CAPVT X.

Quoniam interdum in nonnullis vocibus concurrunt aliqua litteræ, quæ secundum propriam virtutem, uel potestatem, non ita facile, seu uenuste proferri solent; factum est, vt vna illarum aliquo modo vt alia sibi similis, proferatur. Itaque si litteram **ל** u, g, immediate sequatur **ל** molle, vel **פ** siue molle, siue asperum, quasi **פ** pronūtiatur, vt patet in his **אֲלָא** gheztho, lana; **אֲלָא** beztho, direptio. **אֲלָא** zcho, vicit. **אֲלָא** nezke, vincet. Et contra, littera **פ** vt **ל** si sequatur illā **ל**, vel

و, vel asperum, vt hhesdo, contumelia, opprobrium; asghi, multiplicauit, &c. Item asperum, vt quoque asperū; si sequatur molles; vt regtho, desiderium; eodem modo in vt oqtho, tristitia, ezqtho, annulus; & hæc collecta sunt a quibusdā Grammaticis, qui & multa alia dicunt de ista litterarum permutatione, quæ meo iudicio tantum abest, vt sermoni decus, vt dedecus potius afferant; quo fit, vt multi hac in re eorum documenta contemnunt; hoc tamen tibi ratum, fixumq. sit; litteram quotiescumque potest facile, & sine obscœnitate secundum propriam potestatem pronounciari, nullo modo in aliam esse permutandam; quidquid alij dicant. Sin vero contra, esse permutandā, vt vides in his vocibus uhdono, recordatio. ohno, conuenit, quadrat. chadh, commemorauit, meminit, in quibus, quia litteram sequitur , pronounciatur vt , & hoc maxime est in vsu; item in his buioio, consolatio. mloio, plenitudo. oiar, aer, &c. in quibus penultimum profertur vt & cet.

De litteris, per quas similes voces ab inuicem differunt.

CAPVT XI.

VT nihil, quod sit necessarium, huic litterarum tractationi desit; indicandæ sunt litteræ, per quas quoad scripturam voces

uoces similes ab inuicem differunt. Notandum igitur est quasdam uoces differre per **ל**, quia uidelicet una habeat unum tantum **ל**: altera habeat duplex, ut uides in his **ל** mo, quid, seu quam, differt a **לל** mo, idest, centum. **ל** foghio, multiplicatur foemina: a **לל** faghio, multus. **ל** ttama, foedauit, a **לל** ttamo, foedatus. **ל** ghezo, lana, a **לל** ghazo, thesaurus. **ל** ttebo, nunciatio: a **ל** ttouo, bonus, & cet. Quasdam per **ו**, ut **ל** eune, ædificabo, ab **ל** euuone, fructus, seu fruges. Quasdam per **ו**, quia uidelicet una habet **ו**; altera non item; ut **ל** hhatho, nouus: a **ל** hheto, aloë. **ל** ito, ecclesia: a **ל** eto, oppressio. Quasdam per **ו** ut **ל** den, autem, a **ל** don, iudicauit. **ל** gher, enim: a **ל** gor, moechatus est, seu adulteratus est. Quasdam per **ל** ut **ל** ghale, fluctus: a **ל** ghelo, festuca. Quasdam per **ל** ut **ל** sciato, annus: a **ל** sciato, sex. **ל** zuato, uice: a **ל** zeuto, pix. **ל** ga-boro, gigas: a **ל** gauro, uir. **ל** mano, manna: a **ל** mono, quid. Et quasdam alias uoces, quæ lectione auctorum facile animaduertuntur. Ex dictis colligi potest istas litteras, per quas uocabula inter se discrepant, non legi, sed potius quic-

quiescere, vel occultari; vt supra dictū est; colligitur etiam prædicta, & similia vocabula per vocales posse differre; quo fit, vt a multis multa ex illis sine prædictis litteris scribantur; vt u, g.

cum supra etiam si non scribatur cum / post vt multi non scribunt, differt a cum supra eandem litteram; & hæc de litteris.

De vocalibus.

CAP. XII.

ANtequam quicquam de vocalibus attingā, suppono omnes litteras Chaldaicas, de quibus hæcenus, esse consonantes; quia vocalis illa dicitur, quæ per se sonat, & per se determinata est ad vnum sonum. Hoc autē litteris Chaldaicis non quadrat, sed iuxta varias, quæ illis adiunguntur, vocales, vario modo sonant; quare hac in re mihi nō placet id, quod docet Dauid Pauli filius, qui diuidit litteras Chaldaicas in qolo noiotho, id est, vocales, & qola dlo qolo, scilicet in eas, quæ sunt sine voce, & declarans, quare dicantur vocales subdit.

 valhen menhen dhonen mettul methqarion dhen qolonoiotho

 bfciumloio lhhaurothhen snigon ulo : mfciamlion qole

 menoh menhen hhdho hhdho elo : dhilhen dhqole danqofciotho
uloh

ex dictis perspicuum est; deinde vel intelligit cū vocali, seu motione inchoari, quando ipsæ pronunciantur, vel quando proferuntur voces, in quibus sunt. Si primum, non solum illæ, sed etiam **ו**, **י**, &c. erunt vocales; siquidem ab his quoque elementis quando ea proferimus, cū vocali incipimus. Si secundū, constat esse falsum; quia sæpe in quamplurimis vocibus ab illis sine vlla motione incipimus: vt patet in his **וְיִינִי** hhrino, alius. **וְיִינִי** hhiono, propinquus, affinis. **וְיִינִי** hhroio, vltimus. **וְיִינִי** vqom, & stetit. **וְיִינִי** viulfono, & doctrina. **וְיִינִי** vsciarko, & reliquum, seu & cætera.

Præterea fac ab illis cum vocali semper inchoari, nihilominus non sunt vocales appellandæ eo modo, quo vocalis nomen vsurpatur a Grammaticis; vocalis enim hoc modo sumpta debet habere suam vocem, seu sonum ab alijs distinctum, vt a, est sono distinctum ab e, quod quidem nec alijs, nec his tribus litteris conuenit; ipsæ enim ab illius vocalis, qua afficiuntur, sono determinantur, vt diximus; nam si **ו** afficiatur **י** habebit eius sonum, vt **וְיִינִי** ialdo, puer, infans; similiter etiam si affi-

ciatur **ו**, vel **י**, vt **וְיִינִי** ioludho, genitor. **וְיִינִי**

ilidho, genitus; & sic de alijs. His igitur positis, cum hæ Chaldæorum litteræ in libris omni plane vocali destitutæ depingerentur; ipsæq. per se sine vocalium adminiculo sonare non possent (vnde merito a Latinis ob id dictæ sunt consonantes) non parua in legendo erat difficultas. quamobrem nostri doctores ne nostra lingua propter legendi difficultatem paulatim periret, posteritati, linguæq. conseruandæ providentes excogitarunt quasdam notas vocalium vicem gerentes, vt si illis litteræ prædictæ afficerentur, nullus plane in legendo difficultati remaneret

neret locus, quæ quidem vocales vt cognoscantur.

Notandum est primo, vocales a Chaldæis propter varia, quibus funguntur, munera, varijs nominibus nuncupari; nuncupatur enim **זוע** zauee, idest, motus, seu motiones, quod videlicet per eas consonantes moueantur, vel certe, quia ipsæ nullo addito per se sonent, ac moueantur; vocantur **נפסות** nqofciotio, idest, pulsantes, vel quod ipsæ per se pulsent, vel certe quod consonantes illis affectæ, statim pulsum, sonumq. emittant. nominantur **מנות** siome, idest, positiones, quod litteris ponantur. interdum appellantur **נקודות** nuqze, idest, puncta, quod ipsæ punctis etiam (vt dicemus) designentur.

Nota secundo, de numero harum vocalium non paruam esse inter nostros Grammaticos controuersiam; Nonnulli enim vt Elias, in sua Grāmatica septem enumerat; **זקפתו** zqifotio, sublatæ. **דמיתו** ruiifotio, pressæ, seu calcatæ. **פתיהו** pthihhotho, apertæ. **דמיתו דמיתו** daqdhom masqotio, quæ ante ascendentes. **דמיתו דמיתו** daqdhom ruihhotho, quæ ante dilatatas. **דמיתו דמיתו** daqdhom aliffotio, quæ ante coactas. **דמיתו דמיתו** daqdhom hhuiffotio, quæ ante compressas, seu constrictas; per ante ascendentes autem intelligit (vt ipsemet explicat) duo pūcta paruula sub littera **מ** ad latus hoc modo scripta, **מ**, quas alij appellant, vt dicitur, **מגרא דמיתו** hhuosso kario, frictionem breuem: per ante dilatatas, quas alij appellant **מא** asoqo, ascensionem, vel

מרא

moditatem fieri consueſcunt. Nam ſi duo puucta vnum ſupra, alterum vero infra litteram, conſtituantur ſic **בּ** fit ba, ſi vero ſupra litteram, vnum ſupra alterum collocentur, ita tamen vt dexterum altius emineat, ſiniſtrum vero directe ſubijciatur ſic **בְּ** fit bo: ſi deinde vnum apud alium æqualiter ſicut ſere Hebraicum, ſub littera ponantur ſic **בֵּ** fit be, cum e longo; ſi vero vnum eorum ad partem dexteram tendat ſic **בְּ** fit be, cum e breui, vt quidam facere ſolent: ſi poſtea eodem plane modo diſponantur ſub littera, quo ſupra litteram cum efficiunt o, ſic **בִּ** fit bi, cum i breui; ſi vero ponatur vnum punctum tantum ſub **ב** ſic **בִּב** fit bi, cum i longo; ſi denique vnum punctum litteræ **ו** ſubdatur ſic, **בֵּו** fit bu, cum v longo; ſi vero eidem litteræ ex ſuperiori parte apponatur ſic **בּוּ** fit bu, cum u breui. Sed vt melius adhuc vocales intelligantur, proponam tabellam, in qua earum figura, poteſtas, nomina, ac ſignificationes indicantur.

Figura.	Poteſtas.	Nomen, ac ſignificatio
∇ vel a, vt	בּ vel בְּ ba.	פּתּוּחָא pthohho ideſt, apertio, quia ſcilicet aperto ore pronunciatu- r.
∇ vel . elongum	בְּ vel בֵּ	וּבְרָא אֶרְבָּא ruoſſo aricho
∇ vel ` e breue	בִּ vel בֵּ	וּבְרָא קַרְבָּא ruoſſo kario. ideſt, preſſio feu calcatio, quia aliquantulum preſſe profertur.
∇ vel . i breue	בִּב vel בֵּב	וּבְרָא קַרְבָּא hhuoſſo kario
∇ vel		

∞ vel . i longū **ح** vel **ح**. **سجرا اومبا** hhuoffo aricho
ideft, ftrictio, quia ftrictione quadam dentium exprimitur.

∞ vel . o, vt **ك** vel **ك** **زقو** zqofo.
ideft, fublatio, quafi fublatori fono, fublatisque labris effertur.

∞ vel . v breue **ح** vel **ح**. **حزرا قنما** offoffo kario.

∞ vel . v longū **ح** vel **ح**. **حزرا اومبا** offoffo aricho.
ideft, compreffio, feu coarctatio, quia videlicet aliquantulum
coarctatis, collectisq. labijs pronunciatur.

Ex dictis, & ex propofita tabella colligi poteft primo notas illas, tam breuibus, quam longis vocalibus eſſe communes; pūcta vero non item; quamuis multi etiam ſcriptores pūcta illa bina paruula faciant eſſe communia; & e, tam longo, quam breui duo illa pūcta, quæ a nonnullis diximus, e longo attribui, attribuunt; cætera, quæ ab iſdem, e, breui attributa ſunt, continentant; & reuera nuncita fieri ſolet. Illas autem notas, vt ſupra indicaui, puto eſſe vocales Græcorum parumper variatas, linguæq. noſtræ, a noſtris doctoribus applicatas. Secundo, longitudinem, vel breuitatem ſyllabarum nō tam ad legendum, quā ad perfectionem ipſius linguæ, apud nos facere, vt in arte metrica dicitur: quare ſi quis eam nesciret, in legendo non erraret, vt patet in quamplurimis Chaldæis, qui optime legunt, & tamen longitudinem, ſyllabarumq. breuitatem ignorant, quod non accidit apud Latinos.

Nota ſexto, Doctores Chaldæos, puerorum, tyronumq. memoriæ cōſulentes, quædam patrum veteris teſtamenti tāquam nota impoſuiſſe nomina, quæ ab illis iſdem vocalibus, quibus ſunt impoſita, incipiant: videlicet, ∞ appellatur **اومبا**

Abro-

Abrohom. אָבְרָהָם, Efciaia. אֵשְׁכַזְיָא, Ishhoc. אִשְׁחַקְיָא

Odom, scilicet Adam; cuius principium apud nos incipit ab o.

אָדָם, Vria. Quo fit, vt nunc communiter quotiescumq.

de vocalibus sermo habetur, ista nomina pro ipsis vocalibus fumantur. & hæc breuiter de vocalibus. Sed fortassis extra rem non erit, si breuem aliquem psalmum hic subijciam, vt quisque cognoscendo litterarum connexionem, vocaliumq. potestatem melius discernendo, se aliquo modo in legendo exercere possit.

Psalmus CXVI.

אֲמַנְתָּ יְיָ אֱלֹהֵי אֱמֻתּוֹתָיִם
 כִּלְחַן אֱמֻתּוֹתָיִם אֱמַנְתָּ יְיָ אֱלֹהֵי אֱמֻתּוֹתָיִם
 אֱמַנְתָּ יְיָ אֱלֹהֵי אֱמֻתּוֹתָיִם

emuotho kulhen sciauhhoi : ame chulchun Imorio sciabahl

Laudate Dominum omnes populi : laudate eum omnes gentes.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

lolam moriau sciariroith : ttaibutheh elain descinath mettul

Quoniam inualuit, seu roborata est super nos gratia eius, vere Dominus est in sæculum.

*De lineola, quæ sub quibusdam litteris scripta
 reperitur.*

CAP. XIII.

Sciendum est, non raro in libris, sub nonnullis litteris partium orationis ad latus quandam lineolam hoc modo scriptam reperiri, in quam quotiescumque offendes, scito eam indi-

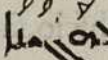
mulier. **אֵזַת** ezath, iuit, & in cæteris, quæ passim reperiuntur. Aliquãdo ista virgula est signum differentiæ, vt in **וְ** idest, o, quod per eam differt ab **וְ** au, idest, aut, &c. Interdum si ante voces paulo maior ponatur, significat illas voces esse imminutas, idest, non esse perfecte cum omnibus suis elementis scriptas; quemadmodum etiam apud Latinos accidit; vt **פֶּ** idest **פֶּמֶה** qadifcio, sanctus. **אֲדָה** idest **אֲדָה־לְהַלְלוֹתָ** tescibuhhtho, gloria, vel hymnus, & cet.

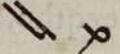
*De quadam alia lineola, quæ dicitur **לְמַדָּה**,*

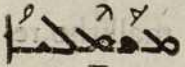
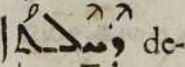
לְמַדָּה

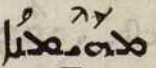
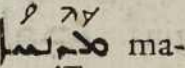
CAPVT XIV.

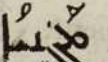
Notandum est primo, in libris præsertim remotiorû Orientalium non semel reperiri quandam lineolam illi, de qua nunc dictum est persimilem, quæ quidem iuxta duplicem, in quo ponitur, locû, & duplex, quo fungitur, munus; duplex quoque nomen sibi inditum habet: nam cum infra litteram ad latus ponitur, significat litteram illam meditatione quadam, tarditateq. legi; quo fit vt **לְמַדָּה** idest, meditari faciens, appellatur; cum vero supra litteram constituitur, indicat ipsam litteram cursu quodam, velocitateq. legi; vnde tunc nuncupari solet **לְמַדָּה** idest, currere faciens; de qua linea mentionẽ fecerunt tum multi Grammatici, tum præsertim Dauid Pauli filius; & auctor Grammaticæ Arabico sermone explicatæ. Sed vt melius intelligatur quando huiusmodi linea adhiberi soleat. Notan-

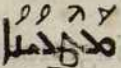
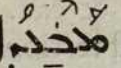
Notandum est secundo, tunc adhiberi, cum in aliqua voce duæ simul concurrunt litteræ quiescētes, omni plane vocali destitutæ, quarum prolatio, quia interdum molesta, & aliquantulum grauis esse solet; quidam Orientales huic incommodo mēderi volentes, prædictam excogitarunt lineam, quæ varijs in locis constituta nobis indicaret interdum priorem litteram quiescentium cum motione, interdum ambas sine vlla motione esse proferendas: in cuius quidem lineæ loco, & munere assignādo, sicut omnes fere consentiunt: ita in ea adhibenda, vt modo cum vocali, seu motione, modo sine vlla vocali, prædictas litteras quiescentes legendas esse significet, non parum inter se differunt. Quidam enim aiunt tunc priorem prædictarum litterarum moueri per lineam, quæ dicitur , quando illā

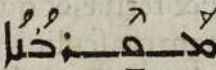
sequitur vna quiescens ex his quinque , vt

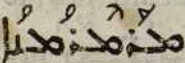
 msciamelio, perfectus, completus. de-

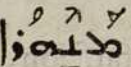
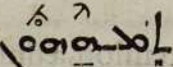
hheltho, timor. mhaiemno, fidelis. ma-

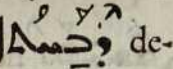
denhho, oriens. maghenio, lectus, vel locus, in quo quis

iacet. matteiono, seductor. mabedo, lōgin-

quus, remotus, distans. maqerbono, bellator.

 mramermono, exaltator. Alij his quinque ad-

dunt , vt manchro, illuminatus. de-

temhehun, stupor illorum. Alij addunt , vt de-

uahhtho, hostia, seu sacrificium. Alij denique licet concedant litteram in nomine prædicto, a numero tamen prædictarū

illam reijciunt; & illis addunt ܠܝܘܢ , vt ܡܕܝܥܩܡ mabe-
fcion, malefaciunt. ܡܩܩܝܢܝܘܢ mattebon, benefaciunt. ܡܩܩܝܢܝܘܢ

mareuiono, inebrians. ܐܝܬܝܕܗܐ ethidhaa, cognitus est, & cæt.

Sed reuera ܘ in hoc vltimo verbo est motum ex sua natura. Quando autem non concurrit vna ex prædictis: tunc dicunt singuli iuxta propriam opinionē vtramq; litteram esse afficiendā lineā, quæ dicitur ܡܕܝܥܩܡ , vt ܡܕܝܥܩܡ madhbhho, altare.

ܡܩܩܝܢܝܘܢ maqdhfcio, sanctuariū. ܐܝܬܝܕܗܐ zedhqtho, elemo-
sina. ܐܝܬܝܕܗܐ ezqtho, annulus. ܐܝܬܝܕܗܐ behtho, confusio.

ܡܩܩܝܢܝܘܢ qudhfcihun, sanctitas corū. ܡܩܩܝܢܝܘܢ malktho, re-
gina. ܐܝܬܝܕܗܐ ethquar, sepultus est. ܡܩܩܝܢܝܘܢ nesciuqun,

relinquent. ܡܩܩܝܢܝܘܢ nehhtfun, rapient. ܡܩܩܝܢܝܘܢ neqdh-
mun, præcedent, & cæt.

Notandum est tertio, verba primi generis coniugationum, in futuro fæminino plurali: & tertiæ, & quartæ speciei secundi generis in futuro plurali, tam masculini, quam fœminini generis, solita habere duas litteras quiescentes, quarum primæ a quibusdam subijci solet ܡܩܩܝܢܝܘܢ , hoc modo ܡܩܩܝܢܝܘܢ ne-

uanion, ædificabunt illæ. ܡܩܩܝܢܝܘܢ nefarfcion, separabūt illæ.

ܡܩܩܝܢܝܘܢ nefarfciun, separabunt illi. ܡܩܩܝܢܝܘܢ neuattnon, cō-
cipient illæ. ܡܩܩܝܢܝܘܢ neuattnun, concipient illi, & cætera.

Scieri.

Sciendum deinde est, לְיָדוֹ cum vocibus accidit, vim habere solitum, vel vocalis א , vt לְיָדוֹ neqebtho, fæmina. לְיָדוֹ sciarebtho, generatio. לְיָדוֹ hhechemtho, sapiëntia; vel vocalis י , vt לְיָדוֹ eraqtho, corrigia. לְיָדוֹ olaqtho, hirudo: & constat ex alijs vocibus, quas supra posuimus. לְיָדוֹ autem nullam (vt diximus) ponit vocalem; Et hæc sunt, quæ de hac re, varij docent Grammatici. Ego vero si meam tamen licet interponere sententiã, existimo in carmine quidem, pro metri necessitate, interdum priori litterarum quiescentiũ subdi לְיָדוֹ ; interdum vero apponi לְיָדוֹ : in soluta vero oratione, nisi difficilis admodum, ac grauis obstet prolatio, fere illi לְיָדוֹ apponi, seu cursu quodam, & sine vlla motione vtramque proferri: sed ne id gratis asserere videamur, adducamus quædam poetarum testimonia ex quamplurimis, quæ afferri possunt huic rei fauentia. Itaque supra dicebatur vox duas litteras quiescētes habens, si illarum posterior est י , supra priorem habere לְיָדוֹ , seu aliquam vocalem ex prædictis. Et patet in his carminibus, quæ habentur in poemate quodam de solitudine, & separatione eorũ, qui desertum incolunt, a mundo.

Quam enim odiosa scien- לְיָדוֹ
tia, לְיָדוֹ
idbatho fanio gher kmo

Quæ

F 2

Quæ possidetur per ca-
sum, { **וּמְדַמְתָּא גַּיְמִי מְדַמְתָּא**
mapulto viadh dmethqanio

Et beatitudo illi, qui non
vidit sapientiam, { **וְהַחֵחֶתְהוּ חֲזוֹ דְלוּ לְמַא וְטוּוּ**

Quæ post thesaurum, qui
creptus est. { **וְגַבְוֹ הַיְמִימָא וְאַיְבָדְתָּא**
deth hhalstath simtho duothar

Et ibidem :

Illa virtus, cui facile est
illi omne, { **וְהוּוּ מְלֵא וְיִוְחִילֵא דֵה קְלָא**
kul leh dhadhilil hhailo hau

Ipsamet dat potentiam,
seu fortitudinem, { **וְהוּוּ מְלֵא וְיִוְחִילֵא דֵה קְלָא**
hhuiolo ioheu huiu

Virtus, quæ ordinauit ip-
sum certamen { **וְהוּוּ מְלֵא וְיִוְחִילֵא דֵה קְלָא**
laghuno dhettakfeh hhailo

Ante mortales in sapien-
tia sua, &c. { **וְהַחֵחֶמְתֵּהּ מוֹיֻתֵהּ קְדְחֹמ**

In quibus carminibus vtroque vox **מְדַמְתָּא**, habet infra

litteram **ח**, quæ præcedit **מ**, **וְהוּוּ מְלֵא וְיִוְחִילֵא** idest, vocalem

ח. At vero Orientis lumen Aphræm eandem litteram in ea-
dem voce afficit **וְהוּוּ מְלֵא וְיִוְחִילֵא**, idest, cursu quodam, & sine vlla
vocali

vocali legit, vt in carmine illo celebri de amore scientiæ.

Melior est sapientia ar-
mis, { $\text{זַיְנוֹ מֵנִי לְחֵימְתוֹ תְּוֹוִי}$
zaino men lhechimtho ttouoi

Et doctrina mammona,
feu diuitijs. { $\text{מוֹמוֹנוֹ מֵנִי וִיִּלְפוֹנוֹ}$
momuno men viulfono

Et melior est puer, qui
puer est & sapiens, { $\text{וְיָחִימִי דְחַטְלֵי תְּלִיּוֹ וְתִּוִּי}$
vphakim dhattle ttalio vttou

Rege sene stulto. { $\text{מֵן מַלְכוֹתָא הִיבְּרַחְלֵי מֵנִי}$
fachlo fouo malko men

Item supra dictum est, futurum primi generis coniugationum,
& tertiæ, & quartæ speciei secundi generis, affici $\text{מֵן מַלְכוֹתָא הִיבְּרַחְלֵי מֵנִי}$, &
tamen apud sanctissimū Aphræm, & alios, afficitur $\text{מֵן מַלְכוֹתָא הִיבְּרַחְלֵי מֵנִי}$,
vt in eodem carmine.

Sint vera verba tua, { $\text{יֵשׁוּבֵי מֵלַיְכָאֵי כִּיִּרְוִיחֵי נְהוּיֹנִי}$
melaik fciariron nehuion

Vt sis amatus cui libet, vel
supra omnem hominē { $\text{וְיִשְׁבְּרַחְלֵי מֵן כּוּלְנוֹסֵי אֲלֵי רְחִימֵי דְתֵּהוּעַ}$
kulnosc al rhhimo dthehue

Et etiam longinqui, feu
distātes, & propinqui, { $\text{וְיִשְׁבְּרַחְלֵי מֵן מְרִיבֵי וּפְרִיבֵי}$
vqariue rahhiqe vof

Erunt orantes pro vita
tua. { $\text{יֵשׁוּבֵי מֵן מְרִיבֵי מֵן מְסַלְעֵי נְהוּוֹנֵי}$
hhaiak al mfsalen nehuun

Rursus

Rurfus ea, quæ supra dictum est habere **לְהַוְּיָהּ**, in carmine habent **לְהַוְּיָהּ** : vt patet in quodam sermone de solitarijs versus finem.

Veniunt illis vestes gloriae, **לְהַוְּיָהּ נִשְׂתַּבְּחָהּ חֻשְׁבָּהּ**
 Ciuhho nahltai lhun othen

Pro cilicijs, quæ induti erant, **לְהַוְּיָהּ וְיִבְרַחְוּ וְיִבְרַחְוּ**
 vai dhaluiscin saqe hhlouf

Et datur illis annulus, **לְהַוְּיָהּ וְיִבְרַחְוּ וְיִבְרַחְוּ**
 lezeqtho lhun vmethiahbo

Pro autem vinculis, quæ in manibus eorum, &c. **לְהַוְּיָהּ וְיִבְרַחְוּ וְיִבְרַחְוּ**
 thuidhahun futme den hhlouf

Et multa alia pro hac re afferri possunt, quæ breuitatis causa omitto. Vnde colligas licet non tantam, quantam variæ indicât opiniones, esse difficultatem; quoties enim vt dictum est, vel propter metri necessitatem, vel pronunciationis difficultatem, **לְהַוְּיָהּ** litteram afficere quis cogitur, afficiat: si vero nullû horum accidat, illi **לְהַוְּיָהּ** apponat.

Nota quarto, interdum poetas metro coactos vti etiam **לְהַוְּיָהּ** modo explicato, quando duæ concurrunt litteræ quiescentes, quarû prior sit in fine præcedentis dictionis, posterior vero in principio sequentis, vt illud eloquentissimi Aphræm.

Sine dono tuo, **לְהַוְּיָהּ וְיִבְרַחְוּ וְיִבְרַחְוּ**
 dmauhauthocn belodhehc

Laxa-

fuescunt. Primo **הַתְּדָ** siome, idest, positiones, quia videlicet vocibus multitudinis apponuntur, vt supra etiam dictum est de vocalibus, quo nomine in hoc sensu vtitur Ioannes quidam Syrus agens de hac re. Secundo **נֻקְצָ** nuqze, idest, puncta: quo nomine fere omnes vtuntur cum de hac re tractāt. Interdum appellantur etiam **תְּפֻסָּ** ttufe, idest, guttæ, vt ab auctore Grammaticæ sermone Arabico explicatæ. Puncta igitur numeri pluralis sunt duo tātum, quæ ad superiorem vocis partem quodam ordine, ac proportione tamquam quædā gemina æque sese respicientia apponuntur, vt videre potes in hoc nomine **כְּתוּבֵי** kthoue, libri: & in hoc verbo **נְשִׂאֵי** scialem, perfecerunt mulieres. Sciendum tamen est, cū huiusmodi puncta vocibus numeri multitudinis ; habentibus apponuntur; tunc vnum solum punctum poni eodem ordine, & situ cum puncto ipsius litteræ ; , vt in his patet vocibus **רַחֲמֵי** rahhme, misericordia. **וַיִּבְעַד** amarunt fæminæ, in quibus punctum primum, & distinguit litteram, & gerit vicem alterius puncti, quod ad numerum pluralem significandum concurrere deberet. Quod si aliquādo tria puncta ante voces ad latus posita cernantur, tunc tertium illud punctum, vel supplet vicem alicuius vocalis, vel alicuius alterius rei (vt patebit ex ijs, quæ dicemus) est signum. Hæc autem gemina puncta ponuntur omnibus vocibus numeri pluralis, tam nominum vtriusq; generis, quam verborum generis fæminini: verba enim masculini generis huiusmodi puncta non suscipiunt. Aduertendum hic est, quod licet in genere id, quod diximus, verissimum sit, excipiuntur tamen quædam voces, quæ vel sunt numeri multitudinis, vel certe sunt coniuncta cum affixis eiusdem numeri. Primo enim nomina pluralis numeri in **עַ** in, cum **וּ**, vel **וֹ**, si verbum scilicet

scilicet אֱנוּן enun, vel אִתְּהַיְחֻן ithaihun, idest, sunt, vir-
tute contineant, non habent puncta; cuiusmodi sunt verba no-
minum, de quibus suo loco, vt in Psal. XVIII. iuxta Chaldæos,
XVII. iuxta Latinos :

Et adiuuat omnes, qui { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
sperantes, seu cōfiden-
tes in eo, seu supra eū. { alau dathchulin Ichul vamadar

Et Psal. iuxta Chaldæos XIX. iuxta Latinos XVIII.

Præcepta Domini re- { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
cta sunt. { trislin dtorio puqdonau

Et ibidem paulo post :

Iudicia Domini in ve- { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
ritate, { uquscito dtorio dinau

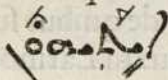
Et iusta in omni re, & { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
desiderabilia { varghighin behulmedem vchinia

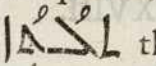
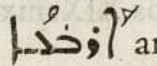
Auro, & lapidib. pul- { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
chris, seu pretiosis, { ttouotho uchife dahbo men

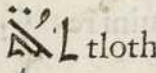
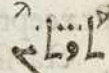
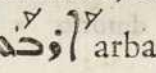

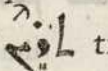
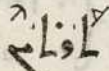
Et dulciora melle, & { אֱנוּן וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה וְיִחְיֶה
fauo. { kakoritho vmen deuscio men vahhlen

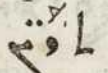

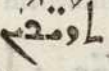
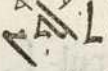
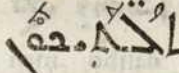
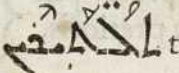
In quibus locis, licet voces אֱנוּן tchilin, confidentes.

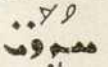
אֱנוּן trislin, recta. אֱנוּן kinin, iusta. אֱנוּן rghighin,
G desiderabilia.

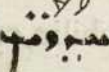
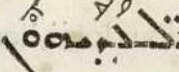
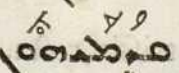
desiderabiliora. ⁷ hhlen, dulciora, sint numeri multitudinis, sine tamen punctis a doctoribus scribuntur, quia in eis intelligitur virtute contineri ⁶ enun, vel ⁶ ithai-hun, quæ cum sint verba quædam, genus masculinū referentia, scribuntur sine punctis, tum ipsa, tum nomina, in quibus virtute contineri intelliguntur, vt dictum est.

Si vero non contineant verbum, habent puncta vt alia. Item numeralia quidā scriptores, si sint masculina, scribunt sine punctis, vt ⁶ tlotho, tres. ⁷ arboo, quatuor, & cæt.

Si vero sint foeminina, cum punctis, vt ⁶ tloth, tres. ⁷ tarten, d. æ. ⁷ arbaa, quatuor. &c. Alij vero fortassis melius omnia, siue sint masculina siue foeminina, exceptis tamē ijs foemininis, quæ penultimam ⁶ affectam habent, sine punctis scribunt, vt ⁷ tren, duo. ⁷ tarten, duæ, &c.

Cum vero affixa recipiunt, omnes fere boni scriptores cum punctis illa scribunt, vt ⁶ train, nos duo. ⁶ traikun, vos duo. ⁶ traiken, vos duæ. ⁶ tlothain, nos tres. ⁶ tlothaicū, vos tres mares. ⁶ tlothaiken,

vos tres foeminæ: quorū singula suo loco fusius explicabimus. Huc spectare possunt præpositiones, quæ quidē, si recipiāt affixa more nominū pluraliū habent puncta, vt ⁷ hhdhorai,

circa me. ⁷ hhdhoraik, circa te. ⁶ belodhaihun, sine illis, &c. Excipe tamen ⁶ qdhomei-hun,

hun, ante eos. ⁶וּמַלְאֲכֵי לְתַּחְתָּיהֶן, infra eos. ⁶וּמַלְאֲכֵי
 ttubaihun, beatitudo illis: quamquam hoc tertium, non tā est
 præpositio, quam nomen; quod cum sit singularis numeri, affi-
 xa more nominum numeri multitudinis recipit. ⁶וּמַלְאֲכֵי
 tu tantum, quidam cum punctis, quidam sine, scribunt. Si vero
 recipiant affixa more nominum singularium, puncta non ad-
 mittunt, vt ⁶וּמַלְאֲכֵי אִתְּהֶן, cum illis. ⁶וּמַלְאֲכֵי לוֹתָן,
 apud nos. ⁶וּמַלְאֲכֵי בְּהֵן, in eo, &c. de quibus suo loco.

De punctis, tempora, personasq. indicantibus.

CAPVT XVI.

Sunt etiam puncta, quæ verborum tempora, ac personas in-
 dicent. Præteritum enim petit punctum verbo ad latus su-
 biectum, vt ⁶וּמַלְאֲכֵי סִירָה, sciros, soluit. ⁶וּמַלְאֲכֵי פִּיֵּי, fraq, saluauit. ⁶וּמַלְאֲכֵי
 hhau, ostendit. ⁶וּמַלְאֲכֵי מַלְלָה, locutus est, &c. Idem eodem mo-
 do positum, petūt personæ huius temporis: excepta tamen pri-
 ma persona singularis, quæ vult idem pūctum ex superiori par-
 te positum hoc modo ⁶וּמַלְאֲכֵי סִירִית, solui. ⁶וּמַלְאֲכֵי פִּיֵּי, ferqeth,
 saluauit. ⁶וּמַלְאֲכֵי חֵוֹת, hhauith, ostendi. ⁶וּמַלְאֲכֵי מַלְלָה, malleth, locutus
 sum. Tertia porro persona numeri singularis generis foemini
 in præterito apud remotiores Orientales habet duo puncta in-
 fra penultimā litteræ ⁶וּמַלְאֲכֵי לְתַּחְתָּיהֶן, hoc modo ⁶וּמַלְאֲכֵי סִירוֹת, soluit illa.
⁶וּמַלְאֲכֵי סִיוָת, sciuqath, reliquit illa, &c. Apud propinquiores vero

vn̄um punctum ante L hoc pacto, אֲמַרְתָּ emrath, dixit.

יִלְפַתְּ ielfath, didicit. בָּנִיתָ bnoth, ædificauit: quæ puncta apud vtrosq. genus foemininum designant. Præsens vero fere ex parte superiori p̄ctum petit, vt בָּנִיתָ bone, ædificat. פָּנִיתָ

poreq, saluat. מַפְצִיחַ mfasse, liberat. מְנַהֵר mnahar, dilucidat.

מְנַהֵר manhar, illuminat. אֹמַר omar, dicit. מְלַבֵּד

ioledh, parit. Sed reuera punctum in præsenti fere semper aliquam etiam vocalem designat; in primo enim secūdo, & quinto genere coniugationum significat litteram illam, supra quam positum est legi cum ʾ: in tertio vero, & prima specie quarti cum ʾ, vt in propositis verbis perspicitur; quo fit vt secunda species quarti generis, quia punctum ex superiori parte illi positum, nullam vocalem designat, illud sibi subiectum habere soleat, vt in præterito, & tunc vocalis ʾ est signum, vt מְלַבֵּד

mlcigh, lauat. מְרַמֵּם mrim, extollit, &c. Futurum postea petit punctum ad latus verbo subiectum, sicut in præterito, vt

יֹאכַל nechul, comedet. יִסְבֵּחַ nehhasc, patietur, & sic in cæteris personis, excepta tamen prima persona, quæ idem punctum recipit ex parte superiori penes caput sic אֲפַקֵּשׁ equisc,

pulsabo. אֲשַׁבַּח esciabahh, laudabo, &c.

Postremo imperatiuus, & infinitiuus fere habent punctum eodem plane modo, quo præteritū, vt אֲשַׁבַּח sciabahh, lauda,

lam-

لَمْسِا بُوْهُهُ lamsciabohhu, laudare. اَمَارُ emar, dic, dicito.

اَلْمِاْمَارُ Imimar, dicere, &c. Hæc, quæ breuiter diximus, multi scriptores confundunt, & regulas Grammaticas difficiles reddunt, ideo obseruanda sunt, vt confusionem, & difficultatem fugiamus.

*De ceteris punctis, quæ passim vocibus, nunc
apposita, nunc subiecta ad latus
cernuntur.*

C A P. XVII.

PRæter hæc, quæ diximus, reperiuntur frequenter puncta quædam ad latus supra, & infra voces, quæ potius casu, quam arte poni videntur: quo fit vt a multis ignorentur: sed nõ sine arte; nam vel ponuntur vt distinguant voces similes, vt اَمِيْو idho, manus, quæ habet punctũ infra و, ab اَمِيْو aidho, idest, quæ: quæ habet punctum supra و: eodem modo اَمِيْو hu, ipse, a اَمِيْو hau, ille: اَمِيْو hi, ipsa, a اَمِيْو hoi, illa. اَمِيْو scietho, somnus, a اَمِيْو sciato, annus: itẽ اَمِيْو hhdhato, noua, a اَمِيْو hhatho, nouus, &c. vel vt suppleãt vicem vocalis, vt patet ex dictis: nam si ponatur punctum sub و vel ا, significat اَمِيْو, vt اَمِيْو sciuihho, laudatus. اَمِيْو friqo, saluatus. اَمِيْو scilihho, missus. اَمِيْو mnihhono, pla-

placans. **ܡܚܝܡܘܢܐ** mchimono, constituens. **ܕܝܢܐ** kino, iu-

stus. **ܕܝܠܐ** kiuo, dolor. **ܠܝܚܘܬܐ** hhirutho, libertas. Si autem

sub **ܐ** significat v longū, vt **ܦܘܡܐ** pumo, os.

ܕܘܒܐ kubo, spina.

ܒܬܘܠܐ bthulo, virgo.

ܢܘܢܐ nuno, piscis.

ܫܘܦܪܐ sciufro, pulchritudo.

ܫܘܠܐ fghulo, racemus.

ܕܡܘܬܐ dmutho, similitudo.

Si vero supra **ܐ** significat v breue, vt

ܦܫܘܩܐ posuqo, sector.

ܘܒܘܪܐ oburo, transiens.

ܢܫܘܢܐ neshuno, tentatio.

ܫܘܝܬܐ sciuiitho, historia,

narratio, &c. Si postea ponatur supra litteras, & præsertim

significare solet **ܐ**, vt

ܘܘܫܘܬܐ zochuto, victoria.

ܘܘܕܘܐ ouodho, opus.

ܢܝܘܬܐ niohho, quies.

ܘܘܢܘܐ auolo, iniquus.

ܕܢܘܐ kiono, natura.

Interdum **ܐ**, vt capite præcedenti diximus: & ita si omnia puncta, quæ passim supra voces scripta reperiuntur ad ea, quæ diximus, & alibi dicemus, reducas, facili negotio, cur illa illis affigantur intelliges. Quamquam (vt vere dicam) multa ex antiquorum traditione vocibus ponuntur puncta, quorū scientia cum nimis sit molesta, & post inuentas vocales non admodum

dum necessaria, non magni fit nunc a recentioribus. Et hæc
 fatis iam sint de punctis. Nam de punctis, quæ ponuntur in
 periodis, incis, & membris orationis, & quæ varios loquendi
 modos indicant, quia maiorem habent difficultatem,
 commodius versus finem Grammaticæ, ne
 hic ipso initio tyrones difficultati-
 bus implicentur, disse-
 remus.

PRIMI LIBRI FINIS.

GEORGI

GEORGII AMIRAE
SYRI EDENIENSIS

E LIBANO.

GRAMMATICAE
LINGVAE CHALDAICAE,
SIVE SYRIACÆ

DE NOMINE, AC PRONOMINE
LIBER SECVNDVS

De numero partium orationis .

CAPVT I.

E partium orationis numero, quoniã inter Syros Grammaticos non leuis est disceptatio: ideo antequam de nomine agere incipiamus, earum numerum statuere debemus. Itaque quidã ex illis reuocant omnes orationis partes ad tres ܕܘܢܘܢܐ nomẽ,

ܕܘܢܘܢܐ uerbum, & ܕܘܢܘܢܐ coniunctionem; ita uidetur fen-

tire auctoꝝ Grammaticæ Arabico sermone explicatæ. Alij uero septem tantum orationis partes omiſſa interiectione enumerat; quas mox enumerabimus; ita ſentit Elias in ſua Grammatica, ubi ait hoc idem quoque ſenſiſſe Syros doctores: idem etiã ſentit

tit Ioannes Estunio in sua Grammatica. Sed reuera licet vtraque opinio defendi possit: mihi tamen non omnino satisfacit: non prima; quia omnes orationis partes ad illas tres enumeratas commode reuocari non possunt; cum praesertim harum descriptiones illis non omnino conueniant, & discipulis hac tripartita diuisione non minima afferatur obscuritas: nec secunda; quia nihil video, cur interiectio a numero partium orationis excludatur, & non tamquam pars distincta, sicut aliae, enumeretur. Quare ego, ut in lingua Latina, sic in nostra, octo, nec plures, nec pauciores orationis partes puto esse constituendas. عَدَا

nomē. عَدَا pronomen. عَدَا verbū. عَدَا

verbum nominis. عَدَا supra verbum, seu aduerbium.

عَدَا antecessio positionis, seu praepositio.

عَدَا medietas positionis, seu interpositio, aut in-

teriectio: vel عَدَا significans passiones. عَدَا

coniunctio. De quorum singulis breuiter nobis tractandum est; & quoniam nomen primum in oratione tenet locum, & apud nos est radix, a qua ipsum verbum, & quaedam ex praedictis pululant, ab eo potissimum initium ducemus, & in hoc libro tractabimus.

De nominis definitione, ac diuisione.

C A P. II.

Nomen varias a varijs Grammaticis definitiones habet; quae quidem licet idem fere significant: quia tamen non medio-
eriter iuuant ad eruditionem, & Grammaticos Syros intelligē-
dos,

dos, eas in medium afferam. Primo autem nomen definitur

ab Elia sic, ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ

ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ :

Idest, nomen est vox significatiua in perfectione sine tempore, cuius pars, neque vnum, seu nihil significatiua, cum separatur: Eodem plane modo, & iisdem verbis ab eodem definitur in quodam suo fragmento. Secundo a Iohanne Estunio in sua

Grammatica sic: ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ

ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ :

idest, Nomen est pars prima locutionis, seu orationis, quæ significat rem aliquam, aut actionem. Quæ definitio videtur esse diminuta, & imperfecta: nam si tollas illud (prima) non differt a

verbo: vnde puto deesse huic definitioni ܘܠܐ ܐܕܢܐ sine tem-

pore, & si hoc illi addatur fit bona nominis definitio. Tertio, in Grammatica Arabico sermone explicata ita definitur:

ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ

ܘܠܐ ܐܕܢܐ ܘܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ ܘܠܐ ܡܢܐ :

idest, Nomen est vox significatiua in perfectione, quæ sine tempore est, a qua pars cum separatur, non significat aliquid. Quæ definitiones licet idem indicent: hæc tamen vltima alijs videtur esse absolutior, & clarior; ideo eius particulæ leuiter explicandæ sunt. Dicitur (vox) quia hæc particula est nomini cum cæteris communis. Dicitur (significatiua in perfectione) vt excludantur cæteræ voces, seu sonus naturales, qui nihil perfecte significant: sed potius aliquam animalis passionem indicant; & aliæ quædam orationis partes, quæ per se nihil perfecte significant, nisi cum alio connectantur. Interponitur (sine tempore)

vt di-

vt distinguatur nomen a verbo. Subditur denique (a qua pars) vt excludatur ipsa oratio, cuius partes separatæ aliquid significant : sed istas definitiones fusius, ac subtilius declarare est lineastransire.

Nomen porro, vt apud alias gētes, ita etiam apud Chaldæos multiplex est : & quidem si omnes nominis diuisiones, in quas varij Grammatici illud distribuerunt, enumerare vellem, in re tam facili satis longus viderer. Quare ommissa tanta diuisionum congerie, eas potissimum quam breuiter afferam : quæ claritatem, ac distinctionem, ad quam instituta est diuisio, pariunt, nō obscuritatem, & confusionem. Nomen igitur aliud est ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל idest, proprium; & si sermo sit de natura rationali, seu intellectuā dicitur ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל personale; vt

^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Aphrām. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Ioannes. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Maria.

^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Pater. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Damascus. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל Eden,

idest, voluptas, & propterea etiam significat Paradisum : quo nomine appellatur deinde quædam ciuitas (est enim Metropolis) non adeo magna, sed loci situ, aquarum copia, terræ fertilitate, aeris temperie in toto Libano præstantissima: vnde nō immerito tali nomine est nuncupata, sed hæc obiter.

Aliud ^ל^ל^ל idest, generale, quod pluribus conuenit, vt ^ל^ל^ל animal. ^ל^ל^ל corpus, &c. Aliud ^ל^ל^ל idest, substantiuum, seu naturale, & dicitur ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל nominatū, & est illud, quod per se in oratione esse potest, & variæ illi adueniunt denominationes, vt ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל lapis. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל equus. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל vir. ^ל^ל^ל ^ל^ל^ל pax. Dicitur autem naturale, quia ad

ipsam rei naturā significandā imponitur. Aliud ^{pp}ܠܡܐ/ܝ qualificatiuum, vel ^{pp}ܠܡܢܐ denominatio, quod a Latinis communiter appellatur adiectiuum; ita autem dicitur, quia adiunctum nominibus illa (vt cum philosophis loquar) qualia efficit, ac denominat, vt ^{pp}ܠܫܘܢ niger. ^{pp}ܠܬܘܒܐ bonus. ^{pp}ܠܦܘܠܐ pulcher. ^{pp}ܠܚܘܒܐ electus. Hoc autem duas habet formas, masculinam videlicet, vt in propositis nominibus: & foemininam, quæ additione ^{pp}ܠ a masculina deriuatur; vt ^{pp}ܠܬܘܒܐ bona. ^{pp}ܠܦܘܠܐ pulchra, &c. Aliud ^{pp}ܠܡܢܐ idest, congregatiuum, seu collectiuum; quod numero singulari multitudinem significat, vt ^{pp}ܠܥܡܐ populus. ^{pp}ܠܥܝܠܐ exercitus. ^{pp}ܠܥܘܠܐ grex. Aliud denique ^{pp}ܠܡܢܐ numerale, vt ^{pp}ܠܝܢܐ vnus. ^{pp}ܠܝܘܢܐ duo. ^{pp}ܠܝܘܠܐ primus. ^{pp}ܠܝܘܠܐܝܢܐ secundus, &c. de quo suo loco. Præterea sciendū hoc loco est, nomina Syriaca perfecta, singularis numeri, iuxta propinquiores Oriëntales, fere semper solita esse desinere in ^{pp}ܠ cū ^{pp}ܝ: iuxta vero remotiores cum ^{pp}ܝܐ, cum quo Priscis etiā temporibus, antequam lingua Chaldaica reformaretur, desinere videntur. Nomina enim peregrina, contracta, & pluralis numeri, vt plurimum non solent desinere prædicto modo; vt ex ijs, quæ dicemus, colligi poterit.

De iis, quæ generaliter nomini accidunt.

C A P. I I I.

Nomini in vniuersum hæc præcipue accidunt, ^{pp}ܠܡܐ/ܝ genus.

nus. ^{וּמְנַמְנִים} numerus. ^{וּמְנַמְנִים} species, seu ^{וּמְנַמְנִים} domesticatio. ^{וּמְנַמְנִים} figura. ^{וּמְנַמְנִים} qualitas. ^{וּמְנַמְנִים} casus. ^{וּמְנַמְנִים} & ^{וּמְנַמְנִים}; lenitas, & asperitas. ^{וּמְנַמְנִים} diminutio, seu exiguitas. ^{וּמְנַמְנִים} contractio. ^{וּמְנַמְנִים} vel ^{וּמְנַמְנִים} relatio, vel ad aliquid. ^{וּמְנַמְנִים} cōsecutio, seu adhæfio. De quorum singulis ordine breuiter, distincteq. (Deo iuuante) tractare conabor; & his peractis nulla amplius de nomine remanebit difficultas.

De genere nominum.

CAP. IV.

Triplex tantū genus apud Chaldæos, sicut & apud Hebræos reperitur: ^{וּמְנַמְנִים} masculinum. ^{וּמְנַמְנִים} foemininū.

^{וּמְנַמְנִים} commune: neutrum vero non agnoscunt; quod si eo aliquando egeant, loco ipsius, foeminino, interdum etiam masculino vtūtur; foeminino quidem, vt Magnus Aphræm in carmine de amore scientiæ.

Hæc discite discipule, } ^{וּמְנַמְנִים}
 Et in opere comple ea. } ^{וּמְנַמְנִים}

vbi ^{וּמְנַמְנִים} idest, eas, est generis foeminini: & Psalm. iuxta Chaldæos XXVII. iuxta Latinos XXVI.

^{וּמְנַמְנִים}

וְשִׁבְרָא יִפְתָּאֵל מִן מְנַמָּא: וְהֵן חֲדָא לְבָא וְאֲדַעְדָּא:
 חֲדָמָא וְהֵן מְנַמָּא דְלֵהֵן מְתַכָּא וְשִׁמְתָּא:

ideft, Quod vnam petij a Domino, & ipsam quæro, vt habitem
 in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Vbi (מְנַמָּא vnam)

& (חֲדָא ipsam, seu eam) sunt etiam generis foeminini; Et
 hoc passim apud nos reperitur. Masculino vero vt Lucae XIX.

לְכֻלָּא מִן וְאִמְרָא דֵּה לְבִיבְהָ דֵּה: וְהֵן חֲדָא וְהֵן
 וְלֵהֵן דֵּה: אִי וְהֵן וְאִמְרָא דֵּה לְבִיבְהָ מִיֵּה:

ideft, Omni cui est, dabitur illi: & ab eo autem, cui non est, &
 ille, qui est illi, (ideft, & illud, quod est illi) accipietur ab eo.

Sed vt cognoscatur genus, notandū est primo, nomina substan-
 tiua in ל cum ם, sine præcedenti L desinentia, vt plurimū

esse masculina, vt לֶחֶם panis. לֶבְנָא corpus. דַּם san-
 guis. vt Ioan. VI.:

וְהֵן חֲדָא וְשִׁבְרָא מִן חֲדָמָא:

ideft, Hic est panis qui descendit de coelo.

וְשִׁבְרָא מִן חֲדָמָא אִמְרָא דֵּה לְבִיבְהָ דֵּה וְהֵן
 חֲדָמָא אִמְרָא דֵּה לְבִיבְהָ דֵּה:

ideft, Corpus meum enim vere est cibus, & sanguis meus vere
 est potus. Item adiectiua, si non sit contracta a foemininis, de

quibus infra: vt לְבָא bonus. חֲדָא malus. מְרַבְרַב multus.

vt Ioan. II.:

ideft, Tu autem seruasti vinum bonum. & III.

לֵהֵן

Erant enim opera
illorum mala.
& Lucae V.

Et congregabatur
populus multus

عَمَلُهُمْ سَاءٌ
وَجُمُوعٌ كَثِيرَةٌ
تَجْمَعُ لَهُمْ

Et nomina in ono, tam substantiua, quam adiectiua, vt
 اَوْسَانٌ auxilium. رَحْمَةٌ clementia. قُوَّةٌ potens.
 سَعِيدٌ felix. اِسْتِثْنَاءٌ confidentia, spes: & alia quam-
 plurima, quorum exempla ab auctoribus petere longum est:
 sufficit enim horum, & aliorum genus tibi indicare; quia illo-
 rum exempla facili negotio ipse reperies.

Notandum est secundo omnia fere nomina in اَلْوَءٌ esse fœ-
 minina, excepto اَبَدِيٌّ immortalis, vt اَلْوَءٌ iustitia.
 اَلْوَءٌ senectus. اَلْوَءٌ puritas. اَلْوَءٌ æqualitas.
 اَلْوَءٌ gratia: & alia eiusdem generis.

Item quæ deriuantur a masculinis, & desinunt in اَلْوَءٌ, siue as-
 perum sit, siue lene; vt

اَبْنَةٌ filia.

اَبْنٌ virago.

اَبْنٌ iuuenis.

اَبْنٌ pura.

اَبْنٌ puella.

اَبْنٌ clara.

اَبْنٌ electa.

اَبْنٌ sancta.

اَبْنٌ anus.

اَبْنٌ peccatrix.

اَبْنٌ

ܡܘܨܝܐ honorabilis. ܡܘܨܝܐ celestis.

ܡܘܨܝܐ laudabilis. ܡܘܨܝܐ apostolica. &c.

Item substantiua, quæ simpliciter desinunt in ܠ, siue molle,

fit, siue a sperum, vt ܡܘܨܝܐ verbum.

ܡܘܨܝܐ sabbatum. ܡܘܨܝܐ timor.

ܡܘܨܝܐ amor. ܡܘܨܝܐ sapientia.

ܡܘܨܝܐ conscientia. ܡܘܨܝܐ ecclesia. &c.

Et quæ sunt contracta a foemininis, vt

ܡܘܨܝܐ bona. } a ܡܘܨܝܐ bona.

ܡܘܨܝܐ multa. } ܡܘܨܝܐ multa.

vt S. Aphræm linguæ Chaldaicæ decus loco citato ait:

Melior est sapientia armis, ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ

& Psalm. LXXXVI.

ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ

ideft, ܡܘܨܝܐ ܡܘܨܝܐ :

Quoniam tu Domine bonus es, & multa est gratia, seu misericordia tua omnibus, qui inuocant te. Quæ nomina quamuis tunc masculinis sint similia: sensu tamen, & significatione sunt foeminina: & cognosci possunt ex vocibus, cū quibus sunt coniuncta,

niuncta; vt patet in exēplis citatis. Huc reuocantur cōtracta in
 L solum, modo non fit virorum, vt **לֹדֶה וְדֹדֶה** significans,
מִדְּמִנְיָהּ intelligere faciens. **מִלְּמָה** plena. **מִמְּמָה**
 perficiens, & similia. Et ea, quæ contrahuntur a substantiuus
 foemininis; vt **חֶסֶד** gratia. **חֶסֶד** æqualitas. **מַלְכוּת** regnū,

וְהוּא וְהוּא	} vel	וְהוּא	locus.
וְהוּא		וְהוּא	desiderium.
וְהוּא		וְהוּא	sapientia.
וְהוּא		וְהוּא	verbum.
וְהוּא		וְהוּא	causa.
וְהוּא		וְהוּא	spiritus, spiraculū.
וְהוּא		וְהוּא	timor.
וְהוּא		וְהוּא	hora.
וְהוּא		וְהוּא	trabs.
וְהוּא		וְהוּא	tristitia.
וְהוּא		וְהוּא	genu.

דָּבַי lapis. vt illud Luca XI.

דָּלָא מַלְכָּא וְיִלְלָא וְיִבְרָא וְיִשְׁבָּא :
 idest, Omne regnum, quod diuiditur supra animam suam, idest,
 se ipsum, desolabitur, seu destruetur. Et Matth. XX.

וְהִלְכִי אִתְּמָא סִירָא עֲדָא דְּחִיבָה :
 Hi vltimi vna hora fecerunt. Et XVIII.

וְכָל פִּקְרָא לֹא יִזְכָּר אֶלְמָא אֶלְמָא אֶלְמָא :
 idest, Vt in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.
 Et Ecclesiast. I.

דָּלָא יִדְבַר מִן חֵיבָר מְנַמְנָא :
 idest, Omnis sapientia exante Dominum est.
 Et Psalm. CL.

דָּלָא יִשְׁבַּח אֶלְמָא אֶלְמָא :
 idest, Omnis spiritus laudet Dominum. Et Matth. XXIV.

וְלֹא יִבְרָא עַל לִבָּא וְלֹא יִבְרָא עַל לִבָּא :
 Quod non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruetur.

Notandum est tertio, quædam nomina habere formam fæ-
 mininorum, & esse masculina: quædam vero contra; primi ge-
 neris sunt: דָּלָא nouus. אֶלְמָא arcus.

פְּסֻלָּא profunditas. דְּעֻסָּא decus.

אֶלְמָא ornamentum. מֹרְסָא mors.

מִשְׁפָּטָא veritas. רִשְׁוֹנָא conuersatio.

בֵּיתָא domus: מֹרְסָא morus.

בֵּשְׂמָלָא vestimentum. אֶלְמָא oliua:

فَتَاةٌ frustra panis: His adiunge ea, quæ deriuantur a masculino singulari, vt sunt

لَيْلَةٌ	noctes:	} a }	لَيْلَةٌ	ideft, nox.
يَوْمٌ	dies:		يَوْمٌ	dies:
أَبٌ	patres:		أَبٌ	pater:
فَضْلٌ	virtutes:		فَضْلٌ	virtus:
لَيْسٌ	leones:		لَيْسٌ	Leo:
قَلْبٌ	corda:		قَلْبٌ	cor:

Item nomina proficifcentia a verbis habentibus L, vt

مَاتَ	} vel }	مَاتَ	mortuus.
صَدَقَ		صَدَقَ	emēdatus, correctus, exactus.

Secundo vero generis sunt vt

لَاغِيَةٌ	lagena	أَرَبٌ	lepus
وَيْهٌ	via	أَرَبٌ	rana
سَفِينَةٌ	nauis	أَرَبٌ	afina
أَرْضٌ	terra	أَرَبٌ	miffa

תַּפְטִימָא	tapetum.	כֹּסְתָא	costa
תַּפְלָא	ftola	תַּפְפִּיאָא	spongia
תַּפְזָא	ftatera	תַּפְזָא	cibus, qui intra sto-
machum lurconum comburitur, & fumum in gutture efficit.			
תַּפְזָא	puteus	תַּפְזָא	iumentum
תַּפְזָא	grex	תַּפְזָא	aquilo
תַּפְזָא	currus, rota	תַּפְזָא	concha lapidea
תַּפְזָא	acies	תַּפְזָא	gehenna
תַּפְזָא	cauda	תַּפְזָא	fucus
תַּפְזָא	musca	תַּפְזָא	latus
תַּפְזָא	velum	תַּפְזָא	vter
תַּפְזָא	ciconia	תַּפְזָא	campus
תַּפְזָא	auricularis	תַּפְזָא	palatum
תַּפְזָא	volucris	תַּפְזָא	vnguis
תַּפְזָא	dextra	תַּפְזָא	columba
תַּפְזָא	animal vt canis	תַּפְזָא	multitudo
תַּפְזָא	carta	תַּפְזָא	venter

فُؤَالُمَا	fubucula	تَالَتُمَا	talentum
فُؤَالُمَا	iecur	تَالَتُمَا	ala, feu latus
فُؤَالُمَا	palma	تَالَتُمَا	lapis
فُؤَالُمَا	legio	تَالَتُمَا	tabula
فُؤَالُمَا	vas æneum	تَالَتُمَا	pons
فُؤَالُمَا	quadrans	تَالَتُمَا	fal
فُؤَالُمَا	pondus, onus	تَالَتُمَا	ignis
فُؤَالُمَا	anima	تَالَتُمَا	ouis
فُؤَالُمَا	finiftra	تَالَتُمَا	gladius
فُؤَالُمَا	fcutum	تَالَتُمَا	menfura
فُؤَالُمَا	vitis	تَالَتُمَا	epiftola
فُؤَالُمَا	culter	تَالَتُمَا	pulvis palcæ
فُؤَالُمَا	lectus	تَالَتُمَا	oues
فُؤَالُمَا	cæfaries	تَالَتُمَا	nubes
فُؤَالُمَا	ramus	تَالَتُمَا	radix
فُؤَالُمَا	calx	تَالَتُمَا	turbo
فُؤَالُمَا	oculus	تَالَتُمَا	epiftola

פִּנְדָּא casula idolorū יִגְוִמָּא iugum boum

פְּהָא acies רִבְבָּא auis

פְּנָא cornu מַעְבִּיָּא herinaceus

פְּהָא vrceus מַעְבִּיָּא scapha

מַהֲבִיָּא pharetra רוּחָא spiritus

וִּתְמָא equi וְהַמָּא hasta

וִּתְבָּא grex equorum מוֹלָא mola afinaria

דִּנְא dens חֻדְרִיָּא sudariolum

חַלְבָּא cadauer אִמְדָּא Auster

וִּתְבָּא vermis, & quædam alia.

Huc etiam reduci possunt nomina membrorum geminorū, vt

אִבְיָא manus אִוְיָא auris

פְּיָא pes חֻפְיָא humerus

חֻדְיָא genu ; חֻמְיָא oculus. & alia

quædam.

Item ea, quæ singulari numero fœmininorum formam habent, plurali vero masculinorum, vt

פְּבָא sabbata חֻרָא horæ

עִיָּא מַלְלָא

71 مَتَلَا	verba	مَتَلَا	pili
مَلَاتَا	cauernæ	هَتَدَا	rami
دَتَا	vuæ	فَتَرَا	fortes
عَقَبَا	vites	عَقَبَا	cafei
هَجَلَا	aristæ	مَقَبَلَا	mēbranæ, seu liber aliquis
قَلَبَا	falces	أَمَلَا	brachia
نَتَمَا	foeminæ	أَعْقَبَا	segmentum, seu par- uus locus, in quo seminatur frumentum, & cet.
أَتَمَا	corrigiæ	فَتَهَا	pugillus
مَلَقَبَا	scirpicula	عَقَبَا	carbones
مَلَبَلَا	tabernacula	مَقَبَلَا	statura
قَلَبَا	nurus	قَلَبَا	linteola
أَجَبَا	vices.	مَقَبَلَا	rura

Quæ fiunt a **أَجَبَا** sabbato. **أَعْقَبَا** hora. **مَلَبَلَا** verbo.
vt ex capite sequenti patebit. Quorum omnium exempla pas-
sim apud auctores reperiuntur.

Notandum est quarto, Nomina prouinciarum, insularum,
urbium, castellorum, & aliorum pagorum, vt plurimum esse
foeminini generis, vt **سُورِيَا** Syria. **إِيْطَالِيَا** Italia.
أَنْدَلُسُ

אֶרְוֹלָמַי Ierufalem, &c. Rurfus nomina Græca; & fi quæ funt
Latina, funt illius fere generis, cuius funt in illa lingua, a qua
proficifcuntur, vt אֶרְוֹלָמַי afpis. מִתְּוֹלָמַי methodus.

מִתְּוֹלָמַי fynodus. מַתְּוֹלָמַי materia, &c. quæ funt foemini-
ni generis. Si vero fint neutra cum apud Chaldæos genus foemi-
ninum pro neutro, & interdum etiam mafculinum, vñr petur;
fit, vt aliquando foeminini, aliquando mafculini fint generis.

Foeminini quidem vt מִתְּוֹלָמַי theatrum.

מִתְּוֹלָמַי prætorium, &c. Mafculini autem generis, vt מִתְּוֹלָמַי fla-

dium. מִתְּוֹלָמַי organum. מִתְּוֹלָמַי dogma. מִתְּוֹלָמַי

theoremata, &c. Item funt foeminini generis מִתְּוֹלָמַי profun-
ditas, quæ aliquando fumitur pro inferno, in quo cruciantur
damnati; aliquando pro limbo, in quo fuerunt fancti patres; ali-
quando pro purgatorio. מִתְּוֹלָמַי pactum, feu conditio. מִתְּוֹלָמַי

feductio, error. מִתְּוֹלָמַי absconditum. מִתְּוֹלָמַי araneus.

מִתְּוֹלָמַי orbis, feu terra. מִתְּוֹלָמַי quifquiliæ, fimus. מִתְּוֹלָמַי

craticula. Item hoc nomen מִתְּוֹלָמַי pretium, feu honor, fin-
gulari numero eft foeminini generis, & legitur cum ם supra
מ; numero vero plurali eft mafculini generis, & legitur cum
ן supra eandem litteram ם, vt מִתְּוֹלָמַי pretia.

Notandum eft quinto, quædam nomina effe vtriuſque gene-
ris cu-

ris cuiusmodi sunt	ܥܥܠܐ	coelum.	
ܥܥܠܐ	Sol	ܘܦܝܕܐ	firmamentum
ܠܘܢܐ	Luna	ܘܦܝܢܐ	monasterium
ܘܕܘܕܐ	fudor	ܘܗܗܐ	tinea
ܘܫܘܢܐ	asinus	ܘܡܠܐ	camelus
ܘܐܝܪ	aer	ܘܫܘܒܐ	spiritus, ventus.
ܘܫܘܒܐ	emendatio, correctio	ܘܠܘܒܐ	aliquid, seu res.

Inter hæc quidam etiam enumerant ܘܦܝܢܐ, gladius, seu ruina: ܘܠܘܢܐ multitudo: quod supra esse foeminini gen. dictum est; ܘܠܘܠܐ timor, seu tremor. ܘܠܘܠܐ natura, seu substantia. ܘܠܘܠܐ verbum: quod quidem cum significat secundam personam sanctissimæ Trinitatis, est masculini generis; cum vero simpliciter verba humana, est foeminini generis. Et hæc de his hætenus, alia facile auctorum lectione percipi possunt.

De numero nominum.

C A P. V.

Numerus apud Chaldaeos, sicut etiam apud Latinos, est duplex ܘܦܝܢܐ singularis, & ܘܦܝܢܐ pluralis; quorum prior

exclusionem, posterior vero, positione geminorum punctorum, ut in primo libro dictum est, internosci solent. Hic autem nobis explicandum est, quo modo nomina fiât singularia, & pluralia; & quoniam magna est varietas formandi numeri pluralis a singulari in nominibus, ut distinctius, ac facilius procedamus, sunt assignandi præcipui modi, quibus ipsa nomina de singulari migrant ad pluralem numerum. Itaque nomina pluralia fiunt septem potissimum modis, videlicet:

- vel {
- Mutatione vocalium.
 - Additione vocalium.
 - Mutatione, & additione vocalium.
 - Reiectione unius vocalis, & positione alterius.
 - Additione vocalium, & mutatione litterarum.
 - Additione litterarum, & vocalium.
 - Diminutione, seu detractioe litterarum, & mutatione vocalium.

Circa primum igitur modum notandum est primo, mutationem vocalium esse duplicem, vel in medio, vel in fine. In medio quidem est primum in omnibus fere nominibus in $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ cū

$\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$; quæ, cum fiunt pluralia, mutant $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ in $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ supra $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$, ut a

$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	gratia	}	$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	gratiæ
$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	legalitas	}	$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	legalitates
$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	foeditas	}	$\text{ } \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{ }$	fæditates.

A nomine vero $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ sanitas, vel fit $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ sanitates: ablatione litteræ $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$, & quiescente $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$, ut prius: vel $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$, & tunc sequitur regulam. Quædam autem nomina præsertim duarum syllabarum, præter $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ supra $\text{||} \overset{\circ}{\text{L}} \overset{\circ}{\text{c}} \text{||}$ ha-

bent

bent \vee supra secundam, vt وَرْدَةٌ oratio. وَرْدَةٌ ora-
 tiones. Quædam vero supra primã assumunt \wedge vt وَرْدَةٌ
 res. وَرْدَةٌ res. وَرْدَةٌ similitudo. وَرْدَةٌ similitudi-
 nes. وَرْدَةٌ myrias. وَرْدَةٌ myriades. a وَرْدَةٌ ta nen,
 rhenon, fit وَرْدَةٌ cum \cup affecto \vee , rhenones, seu lecti.

Secundo, in omnibus fere nominibus tribus, quatuor, vel
 quinque syllabis in وَرْدَةٌ , in quibus mutatur $\#$ in ρ , vt.

وَرْدَةٌ habitatio superior	وَرْدَةٌ habitationes &c.
وَرْدَةٌ foenus	وَرْدَةٌ foenera
وَرْدَةٌ cælestis	وَرْدَةٌ cælestes
وَرْدَةٌ felix	وَرْدَةٌ felices
وَرْدَةٌ reginula	وَرْدَةٌ reginulæ.

Tertio, in paucis quibusdam, vt وَرْدَةٌ mensura quædã,
 vel vnum e duodecim signis cælestibus, quod dicitur Libra.

وَرْدَةٌ Libræ. وَرْدَةٌ odium وَرْدَةٌ odia. وَرْدَةٌ
 parabola. وَرْدَةٌ parabolæ. in quibus \vee , & \wedge supra se-
 cundam mutantur in ρ .

In fine autem est primum in nominibus masculini generis;
 quorum finis est $\#$ cum ρ supra penultimam, in quibus, vt

plurimū mutatur supra penultimam in א : vt sing. num. a

אִנְיָ	vir	פִּי	fit	אִנְיָ	viri.	א
אִנְיָ	puer	אִנְיָ		אִנְיָ	pueri	
אִנְיָ	bonus	אִנְיָ		אִנְיָ	boni	
אִנְיָ	peccatum	אִנְיָ		אִנְיָ	peccata	
אִנְיָ	sanctus	אִנְיָ		אִנְיָ	sancti	
אִנְיָ	defunctus	אִנְיָ		אִנְיָ	defuncti	
אִנְיָ	habitor	אִנְיָ		אִנְיָ	habitatores	
אִנְיָ	mortalis	אִנְיָ		אִנְיָ	mortales	
אִנְיָ	nouus	אִנְיָ		אִנְיָ	noui	
אִנְיָ	dominator	אִנְיָ		אִנְיָ	dominatores.	
אִנְיָ	potens	אִנְיָ		אִנְיָ	potentes	
אִנְיָ	fraudulentus	אִנְיָ		אִנְיָ	fraudenti	
אִנְיָ	minister	אִנְיָ		אִנְיָ	ministri	
אִנְיָ	arbor	אִנְיָ		אִנְיָ	arbores	
אִנְיָ	dies	אִנְיָ		אִנְיָ	dies	
אִנְיָ	coelestis	אִנְיָ		אִנְיָ	coelestes	

אִנְיָ

٧٩	terrestris	٧٩	terrestres
٧٩	vnigenitus vnicus	٧٩	vnigeniti, &c.
٧٩	natus, genitus	٧٩	nati, & c.
٧٩	relictus	٧٩	relicti
٧٩	missus, apostolus	٧٩	missi, &c.
٧٩	angelus	٧٩	angeli
٧٩	damnatio, reatus	٧٩	damnationes
٧٩	indulgentia	٧٩	indulgentiæ
٧٩	confirmatio	٧٩	cōfirmationes
٧٩	promissio	٧٩	promissiones.
٧٩	fluxus, vel cursus	٧٩	fluxus, &c.
٧٩	rubigo	٧٩	rubigines
٧٩	ragitta	٧٩	ragittæ
٧٩	iustus	٧٩	iusti
٧٩	vigil, seu angelus	٧٩	vigiles, &c.
٧٩	iudicium	٧٩	iudicia

יִגְמוּ	iugum	יִגְמֵי	iuga
יִגְמוּ	exofus	יִגְמֵי	exofi.

& alia innumera eiusdem generis.

Item, & in nominibus fœmininis masculinorum formā habentibus : de quibus capite præcedenti vt ab

לִּגְמֵי	cofta	לִּגְמֵי	coftæ
לִּגְמֵי	vnguis	לִּגְמֵי	vngues. & cet.

Et in quibusdam nominibus : quorum penultima est L , vt

מִיָּעָה	miea	מִיָּעָה	micæ
מִיָּעָה	ornamentum	מִיָּעָה	ornamenta
זִיָּעָה	foeditas	זִיָּעָה	foeditates
זִיָּעָה	fudor	זִיָּעָה	fudores
זִיָּעָה	fpuma	זִיָּעָה	fpumæ
זִיָּעָה	rubigo	זִיָּעָה	rubigines
זִיָּעָה	fenfatio	זִיָּעָה	fenfationes
זִיָּעָה	cura	זִיָּעָה	curæ
זִיָּעָה	nocumentum	זִיָּעָה	nocumenta
זִיָּעָה	direptio	זִיָּעָה	direptiones

מִיָּעָה

فُرُورٌ	furor	فُرُورَاتٌ	furores
وُكُفِرَاتٌ	vociferatio	وُكُفِرَاتٌ	vociferationes
وُفُوسٌ	vifus	وُفُوسٌ	vifus
وُكُفِرَاتٌ	clamor	وُكُفِرَاتٌ	clamores
وُفُوسٌ	scientificus	وُفُوسٌ	scientifici
وُفُوسٌ	fapientificus	وُفُوسٌ	fapientifici.

Notandum est secundo, circa secundum modum, additionem vocalium primo esse in nominibus disyllabis: quorum prior incipit cum *و*, & penultima est *ا* affectum eadem vocali; hæc enim cum pluralia fiunt præter vocales, quas habent, assumunt *ا* supra antepenultimam; scilicet supra illam litteram, quæ est ante *ا*: vt

دُومِنٌ	dominus	دُومِنَاتٌ	domini
دُومِنٌ	precator	دُومِنَاتٌ	precatores
دُومِنٌ	errans	دُومِنَاتٌ	errantes
دُومِنٌ	stultus	دُومِنَاتٌ	stulti.
دُومِنٌ	fluens	دُومِنَاتٌ	fluentes.&c.

Excipiuntur ab hac regula quædam; vt

دُومِنٌ	medicus	دُومِنَاتٌ	pastor
دُومِنٌ	potator. a quibus numero plurali fiunt:		

دُومِنَاتٌ

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ medici. ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ pastores. ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ potatores.

Secundo est in nominibus quibusdā per ρ incipientibus, & vel supra ρ , vel certe supra litteram ipsum ρ subsequen-
tem, ν habentibus; & eodem modo, quo præcedentia nomi-
na desinentibus: supra enim antepenultimam additur ν , vt
in præcedenti regula dicebamus, vt

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ habitatio

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ habitationes

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ perfectus

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ perfecti

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ verberatus

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ verberati, seu vul-

nerati. Excipiuntur quædam vt ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ furcilla. ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ

cucumerarium; a quibus fit ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ furcilla. ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ

cucumeraria.

Tertio est in nominibus dissyllabis per ν incipientibus, & in
affectum ρ cum ρ desinentibus; in quibus illud ν , quo
prima consonans singulari numero afficitur, numero plurali
descendit ad secundam consonantem manente prima quiescē-
te sine vlla alia mutatione in vocalibus, vt

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ electus

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ electi

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ absconditus

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ absconditi

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ reuelatus

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ reuelati

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ quiescens

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ quiescentes

ⲓⲥⲧⲉⲗⲓ

وَقَاتُ vocatus

وَقَاتُ vocati

فَوَاتُ solutus

فَوَاتُ soluti

وَجِيْتُ purus

وَجِيْتُ puri

أَبِيْعْتُ abiectus

أَبِيْعْتُ abiecti

هَوَاتُ putrefactus

هَوَاتُ putrefacti, &c.

Eodem modo etiam se habent ea, quorum secunda consonans est γ , vt

لَلُّوْتُ defessus

لَلُّوْتُ defessi

دَعُورُ decorus

دَعُورُ decori

فَاعُ decens

فَاعُ decentes

vt illud Sancti Aphræm,

October, qui facit requiescere defessos.

أَحْمَدُ وَوَدَّيْتُ كَتَلَامُ

A puluere, & æstu æstatis.

مِنْ سَلَا سَمَمَاتُ وَفَمَاتُ

Nomen vero γ vnanimis, seu conformis, concors, licet sequatur regulam numero tamen multitudinis supra γ , assumit ρ , vt γ vnanimis, conformes, concordés.

Excipiuntur tamen hæc γ fragmentum. γ puer, γ pectus; quæ omnino reijciunt γ , & assumunt ρ supra illam

illam litteram, supra quam debebat esse \vee numero plurali: &

\vee supra \cup mutatur in γ sic פְּרִי־עֵץ fragmenta. בְּרֵי־עֵץ pue-

ri. בְּרֵי־עֵץ pectora: hoc vltimum facit etiam בְּרֵי־עֵץ pecto-

ra. Excipiuntur hæc etiam, בְּרֵי־עֵץ viuus. בְּרֵי־עֵץ frigus, quæ

mutant solum \vee in γ sic, בְּרֵי־עֵץ viui. בְּרֵי־עֵץ frigora.

Item בְּרֵי־עֵץ cum est adiectiuū, significat duo, vel mæstum: vel breue: & sequitur regulam; facit enim בְּרֵי־עֵץ : cum vero est substantiuum, significat cumulum, & assumit \circ , & L , vt illa,

de quibus agemus in sexto modo, sic בְּרֵי־עֵץ cumuli. Ad prædictam regulam reuocari possunt hæc duo בְּרֵי־עֵץ vber, & בְּרֵי־עֵץ

modus: quæ eodem plane modo se habent plurali numero, vt בְּרֵי־עֵץ vbera. בְּרֵי־עֵץ modi.

Quarto in nominibus foemininis, trium, quatuor, vel quinque syllabarum in L asperum exeuntibus, cum \vee supra eā consonantem, quæ præcedit \cup : hæc enim sumunt aliud, \vee supra antepenultimam, quæ est \cup , vt

בְּרֵי־עֵץ alta בְּרֵי־עֵץ altæ

בְּרֵי־עֵץ naturalis בְּרֵי־עֵץ naturales

בְּרֵי־עֵץ caelestis בְּרֵי־עֵץ caelestes

בְּרֵי־עֵץ spiritalis בְּרֵי־עֵץ spirituales

בְּרֵי־עֵץ

اَهْفَمَلُا figuralis اَهْفَمَلُا figurales, &c.

Quinto in nominibus quibusdam foemininis, quorum prima, vel secunda consonans est affecta ♪; & penultima L solet esse aspera: hæc enim numero multitudinis recipiunt ♪ supra antepenultimam, quæ in singulari erat quiescens, vt

اَلْمَلُا genita اَلْمَلُا genitæ

اَلْمَلُا posita اَلْمَلُا posita

اَلْمَلُا maledicta اَلْمَلُا maledictæ

اَلْمَلُا amata اَلْمَلُا amata

اَلْمَلُا portans, ferens اَلْمَلُا portantes

اَلْمَلُا laudabilis اَلْمَلُا laudabiles

اَلْمَلُا facta اَلْمَلُا factæ

اَلْمَلُa saluata اَلْمَلُa saluata

Item nomina dissyllaba, quorum prima consonans est quiescens, secunda vero mota motione ♪, & eorum penultima est L, eandem sumunt vocalem supra antepenultimam, vt

اَلْمَلُa congregatio اَلْمَلُa congregationes.

اَلْمَلُa virgo اَلْمَلُa virgines

Quædam tamen eiusdem speciei recipiunt ♪ antepenultimam, illamq. ♪ afficiunt, vt

ܐܕܘܘܠܐ parua | ܐܚܘܘܠܐ parua

ܢܦܘܠܐ dorsum manus | ܢܦܘܠܐ dorfa manus

ܐܦܘܠܐ frigidus | ܐܦܘܠܐ frigiles

ܘܘܠܐ locus | ܘܘܠܐ loci

ܡܘܠܐ circuitio | ܡܘܠܐ circuitiones

ܡܘܠܐ testa | ܡܘܠܐ testæ

ܗܘܠܐ equa | ܗܘܠܐ equæ

Item nomina dissyllaba, vel trissyllaba in ܠ'excuntia, vt

ܒܘܠܐ bona | ܒܘܠܐ bonæ

ܗܘܠܐ anus | ܗܘܠܐ anus

ܡܘܠܐ domina | ܡܘܠܐ dominæ

ܡܘܠܐ fel | ܡܘܠܐ fella

ܘܘܠܐ concertatio | ܘܘܠܐ concertationes

ܘܘܠܐ imago | ܘܘܠܐ imagines

ܗܘܠܐ cicatrix | ܗܘܠܐ cicatrices

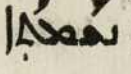
ܘܘܠܐ timor | ܘܘܠܐ timores

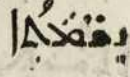
ܘܘܠܐ

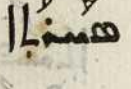
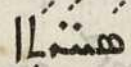
ἵεῖα	hostia	ἵεῖαι	hostiæ
σοφία	sapientia	σοφίαι	sapientiæ
διῦς	diues	διῦτες	diuites
ἡρῶς	pulchra	ἡρῶες	pulchræ
βάθος	profunda	βάθη	profundæ
ἰσθμῶς	iusta	ἰσθμῶς	iustæ
ἁπλοῦς	simplex	ἁπλοῦς	simplices
ῥαμῶς	ramus	ῥαμῶς	rami
ἁρῆσις	apprehensio	ἁρῆσεις	apprehensiones
ῥαχίς	fulcus	ῥαχίς	fulci

Notandum est tertio, circa tertium, mutationem, & additionem vocalium Primo esse in quibusdam nominibus dissyllabis in ἁ, quorum prima consonans est quiescens, secunda vero est affecta ῥ: hæc enim in plurali transferunt ῥ a secunda ad primam; & addunt aliud ῥ penultimæ, vt

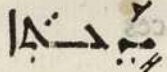

ῥαχίς	focia	ῥαχίς	fociæ
ῥαχίς	stulta	ῥαχίς	stultæ
ῥαχίς	puella	ῥαχίς	puellæ

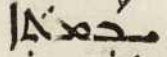

Excipe quædam vt susprium. spiraculū.

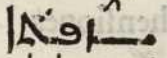
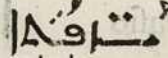
quæ omnino in plurali ∇ reijciunt, locoq. ipsius supra primā consonantem substituunt ∇ , vt suspiria. spiracula.

Excipe etiam turreis, quod omnino etiam remouet ∇ : sed supra primam postulat ∇ vt turres.

Secundo in nominibus, quæ incipiunt a ∇ affecto ∇ , & desinunt in ∇ , vt

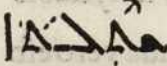
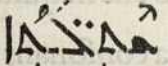
 scientia scientiæ

 fratria fratriæ

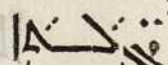
 mutuum mutua. Quæ mu-

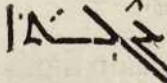
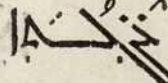
tāt ∇ in ∇ , & recipiunt aliud ∇ supra antepenultimā vt vides.

Præterea, quæ habent supra secundam ∇ , idem ∇ ad secundam transferunt, vt

 planta plantæ

 aurificium aurificia

 torrens torrentes

 vitula vitulæ

Item quædam nomina eodem modo desinentia: sed per consonantem affectam ∇ incipientia, ipsum ∇ mutant in ∇ .

vt **تاورا** taura **تاورا** tauræ

تاورا collectio vuarum, vel oliuarum.

تاورا collectiones, &c.

Tertio in nominibus diffyllabis fæmininis in **تاورا** cum

& **ل** molli, quorum prima consonans est quiescens; quæ quidem deriuari solent a nominibus masculinis, de quibus diximus in secundo modo, vt a **تاورا** electus. **تاورا** electa, &

fic de cæteris; hæc igitur numero multitudinis mutant in **تاورا**, & illis additur in principio vt

تاورا electa **تاورا** electæ

تاورا abscondita **تاورا** absconditæ

تاورا reuelata **تاورا** reuelatæ

تاورا pura **تاورا** puræ

تاورا dura **تاورا** duræ

تاورا quiescens **تاورا** quiescentes

تاورا creata **تاورا** creatæ

تاورا vocata **تاورا** vocatæ

Cum vero hæc duo vltima sunt substantiua, habent aliam significationem, aliumq. modum formandi numeri multitudinis.

تاورا enim tunc significat creaturam, & supra primam consonan-

sonantem loco ꝛ recipit א, vt **חַיָּוִת** creaturæ. **מִנְיָן**
 vero tunc est nomen, tam ruri, quam vrbi commune; quo fit vt
 nunc pro rure, nunc pro vrbe in sacris litteris vsurpetur; in plu-
 rali autem reijcit ל, & post ו, recipit ם cum א sic,
מִנְיָנִים rura, seu vrbes.

Notandum est quarto, circa quartum modum, quedam no-
 mina reijcere vnam vocalem, si qua est ab vna littera, illamq.
 quiescentem relinquere; & aliam vocalem supra aliam litte-
 ram de nouo addere; vt vides in his nominibus,

מִנְיָנִים stans, seu surgens **מִנְיָנִים** stantes

מִנְיָנִים volucris **מִנְיָנִים** volucres

מִנְיָנִים habitata **מִנְיָנִים** habitatae

מִנְיָנִים reddens, retribuens **מִנְיָנִים** reddentes,

In quibus reijcitur illa vocalis, quæ est supra secundam, & po-
 nitur ם supra antepenultimam; sic etiam **מִנְיָנִים** cibus,
 victus, sustentatio. **מִנְיָנִים** cibi, &c. in quo numero mul-
 titudinis א a ו excluditur, & sic in alijs, Item hæc

מִנְיָנִים exitus **מִנְיָנִים** exitus

מִנְיָנִים laudabilis **מִנְיָנִים** laudabiles

מִנְיָנִים acceptabilis **מִנְיָנִים** acceptabiles

מִנְיָנִים

communicabilis, participata, **مَدْعَاةٌ** communicabiles, & alia: quæ eodem plane modo se habent ac præcedentia; fiunt enim pluralia reiectione secundæ vocalis, et additione و supra antepenultimam.

Notandum est quinto, circa quintum modum, additionem vocalium, & mutationem litterarum, solere esse in quibusdam nominibus incipiētibus ab aliqua littera affecta و & desinentibus in و , cuius penultima sit و , qualia sunt **مَدْعَاةٌ**

præsepe. **هَهُوْهُنَا** equus. **مَدْعُوْهُنَا** mulus. **مَدْعُوْهُنَا** sedes.

مَدْعُوْهُنَا fistula, ductus aquæ: quæ in plurali mutant و in و affectum و , & litteram, quæ præcedit ipsum و , afficiunt و , & recipiunt litteram ل , quæ sit penultimæ litteræ | sic,

مَدْعُوْهُنَا præsepia. **هَهُوْهُنَا** equi. **مَدْعُوْهُنَا** muli.

مَدْعُوْهُنَا sedes. **مَدْعُوْهُنَا** fistulæ, seu ductus aquæ.

Huc reuocari possunt **مَدْعُوْهُنَا** coquina: **مَدْعُوْهُنَا** serpens. **مَدْعُوْهُنَا**

ouis. **مَدْعُوْهُنَا** lapis molaris: quæ eodem modo fiunt pluralia, amittunt tamen priores, quas possident vocales, sic, **مَدْعُوْهُنَا**

coquina. **مَدْعُوْهُنَا** serpentes. **مَدْعُوْهُنَا** oues. **مَدْعُوْهُنَا** lapides

molares. Excipiuntur tamen **مَدْعُوْهُنَا** catulus. **مَدْعُوْهُنَا** modium; quorum prius amittit و cum و , & assumit و supra

و , sic, **مَدْعُوْهُنَا** catuli: posterius vero, & eodem modo, quo

prius, vt **מִכְתָּבָא** : & secundum regulam, vt **מִכְתָּבֵיהוֹן** ; semper
tamen reiecto **ו** cum **ו** idest, modia.

Notandum est sexto, circa sextum modum, additionem litterarum, & vocalium, primo esse in quibusdam nominibus, quibus numero plurali additur, vel **ו** cum **ו** vt

מִדְּהַשְׁתָּא fasciculus **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** fasciculi.

מִדְּהַשְׁתָּא alabastrum. **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** alabastra, & cetera.

vel **ו** cum **ו**, & littera **L**, quæ sit penultima addito tamē
ו supra litteram, quæ ipsum elementum **ו** præcedit, vt

מִדְּהַשְׁתָּא flumen **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** flumina.

מִדְּהַשְׁתָּא regio, seu locus **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** regiones

מִדְּהַשְׁתָּא cor **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** corda

מִדְּהַשְׁתָּא membrum **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** membra.

vel **ו** solum cum vocalibus prædictis eodem modo positus; vt

מִדְּהַשְׁתָּא axilla **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** axillæ

מִדְּהַשְׁתָּא pars **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** partes

מִדְּהַשְׁתָּא sacrificium **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** sacrificia

מִדְּהַשְׁתָּא ablutio **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** ablutiones

Item **מִדְּהַשְׁתָּא** pollex **מִדְּהַשְׁתָּוֵיהוֹן** pollices

فَتِيَا conferuus socius فِتِيَا conferui, &c.

Vbi notandū est etiam ea, quæ numero singulari habent supra primam consonantem *y*, vel *o* supra secundā, in plurali illud ammittere. Vel *o* cum *o* & *L* quod sit etiā penultima, vt

مَتْرَا mater مَتْرَا matres

مَعْرَا nomen, appellatio مَعْرَا nomina, &c.

Vel *o* cum *o*, vt

مَعْرَا nomen مَعْرَا nomina

مَعْرَا focer مَعْرَا foceri.

Vel *L* solum cum *o*, vt

وَهْمَا spiritus وَهْمَا spiritus

رُفْعَا anima رُفْعَا animæ

اَهْوَمَا via اَهْوَمَا via

فَتَهْمَا venter فَتَهْمَا ventres

لَعْنَمَا lectus لَعْنَمَا lecti

وَجَبْرَا iecur وَجَبْرَا iecora

قَبْرَفَا humerus قَبْرَفَا humeri

اَرْدَمَا terra اَرْدَمَا terræ

سַפְּלָא	campus	סַפְּלָא	campi
אַרְכָּא	arcus	אַרְכָּא	arcus
מִיבָּא	noua	מִיבָּא	noua, in qua voce numero plurali, omnino occultatur, & non legitur.

Notandum est septimo, circa septimum modum, diminutionem, seu detractionem litterarum, & mutationem vocalium esse primo in nonnullis nominibus, quibus aufertur \circ cum ס , & ponitur ש supra antepenultimam, vt

לִּמְעוּלָא	luctus, mœror	לִּמְעוּלָא	luctus, mœrores.
מִדְּפִלָּא	casus	מִדְּפִלָּא	casus
סִמְדוּלָא	placenta	סִמְטוּלָא	placentæ.
לְאַחְסָא	laus, gloria	לְאַחְסָא	laudes
אַוּמְדוּלָא	admiratio	אַוּמְטוּלָא	admiraciones
לְאַלְמֵוּלָא	mercatura	לְאַלְמֵוּלָא	mercaturæ
מִדְּאַדְּמָא	efus, cibus	מִדְּאַדְּמָא	efus.

Quibusdam tamen eiusdem speciei nihil aufertur, sed illis additur \circ cum ש ante penultimam, vt

מִלְּמְדוּלָא	latebra	מִלְּמְטוּלָא	latebræ
מִדְּפִלְּמָא	circuitus	מִדְּפִלְּמָא	circuitus.

וּדְמָא

اِپِسُ	apis	اِپِسَاتُ	apes
فَنِجِسُ	fungus	فَنِجِسَاتُ	fungi
اِغْنَا	agna	اِغْنَاةُ	agnæ

Secundo in quibusdam nominibus numeri singularis desinentibus in **ll** cum **L** affecto motione **l** ; hæc enim numero plurali reijciunt illud **L** , & mutant **l** in **ʾ** , vt,

اِغْنَا	fabbatum	اِغْنَاةُ	fabbata
اِغْنَا	verbum	اِغْنَاةُ	verba
اِغْنَا	hortus	اِغْنَاةُ	horti
اِغْنَا	pilus	اِغْنَاةُ	pili
اِغْنَا	paropsis	اِغْنَاةُ	paropfides
اِغْنَا	scirpiculum	اِغْنَاةُ	scirpicula
اِغْنَا	fcheda, mēbrana	اِغْنَاةُ	fchedæ, &c.
اِغْنَا	falx	اِغْنَاةُ	falces
اِغْنَا	cauerna	اِغْنَاةُ	cauernæ
اِغْنَا	corrigia	اِغْنَاةُ	corrigiæ
اِغْنَا	vua	اِغْنَاةُ	vuaæ

דַּוְּלָא	fenestra	דַּוְּלָא	fenestræ
פּוּרְפּוּרָא	furfur	פּוּרְפּוּרָא	furfures
סְפִינָא	spina	סְפִינָא	spinae
הּוֹרְדֵּי	hordeum	הּוֹרְדֵּי	hordeæ
מַלְפָּא	cortex	מַלְפָּא	cortices
וּדְדַּבָּא	lachryma	וּדְדַּבָּא	lachrymæ
אֲמִיגְדָּלָא	amygdala	אֲמִיגְדָּלָא	amygdalæ
טְרִיטִיקוּם	triticum	טְרִיטִיקָא	tritica
אֲרִיסָא	figus	אֲרִיסָא	figus
מַסְבָּא	cribrū, setaceum	מַסְבָּא	cribra, setacea. &c.

Præter hæc porro quæ diximus, obseruandum est primo, quædam nomina, quæ voce singulari multitudinem significat, iterum, & voce, & significatione fieri pluralia, cuiusmodi sunt nomina collectiua, vt

אֲכִיעַ	acies	אֲכִיעַ	acies
עֵיבָא	exercitus	עֵיבָא	exercitus
אֲגְמָא	agmen	אֲגְמָא	agmina
רֶגֶץ	grex	רֶגֶץ	greges.

Obfer-

litteras, & alias assumūt, vt vides in varijs subiectis nominib. vt

מִדְּמִנְיָא	mensura	מִדְּמִנְיָא	mensuræ
רִמְדִּיָא	dens maior.	רִמְדִּיָא	dentes maiores
סִמְדִּיָא	granū perforatū	סִמְדִּיָא	grana perforata
רִמְדִּיָא	carbo	רִמְדִּיָא	carbones
רִמְדִּיָא	vitis	רִמְדִּיָא	vites
רִמְדִּיָא	caseus	רִמְדִּיָא	casei
רִמְדִּיָא	later	רִמְדִּיָא	lateres
רִמְדִּיָא	odor	רִמְדִּיָא	odores
רִמְדִּיָא	gens	רִמְדִּיָא	gentes

Quædam autem fiunt pluralia vel motione littere, quam in singulari habent omnino occultam, vt

רִמְדִּיָא	ciuitas	רִמְדִּיָא	ciuitates
רִמְדִּיָא	navis, arca	רִמְדִּיָא	naues
רִמְדִּיָא	ecclesia	רִמְדִּיָא	ecclesiæ
רִמְדִּיָא	semel, seu vices	רִמְדִּיָא	pluries, seu vices.

In quibus ר & ך in singulari quiescentes, in plurali mouentur: at vero רִמְדִּיָא annus, commutat ל in ך, & transfert

‏א‏ ad ‏ב‏, vt ‏חַתָּא‏ anni : vel alterius iteratione, vt

‏מַרְא‏ mare ‏מַרְיָא‏ maria

‏עַמְּא‏ populus ‏עַמְּוֵי‏ populi.

‏נִרְא‏ nurus ‏נִרְיָא‏ nuri

‏לְאָא‏ caufa ‏לְאָאָא‏ caufæ

‏מִדְּא‏ medicina ‏מִדְּעַמְּא‏ medicinæ, in qua

voce additur etiam ‏א‏. ‏אֲלָא‏ autem, fruges, cum ‏א‏ fu-

pra primum ‏א‏, facit ‏אֲלָא‏ fruges, transferendo ‏א‏ ad

‏א‏, relicto prædicto ‏א‏ quiescenti ac latenti: vnde etiam no-
tandum est, primam litterarum, quæ numero multitudinis in
prædictis, & similibus nominibus geminatur, in legendo sem-
per quiescere, ac latere.

In quibusdā autem alijs, nunc fit cōmutatio litterarū, nunc ad-
ditio, nunc vero amissio, vt in nominibus subiectis videri potest.

‏בְּנֵא‏ filius ‏בְּנֵיא‏ filij

‏בְּנֵיאָא‏ filia ‏בְּנֵיאָאָא‏ filiæ

‏מִרְא‏ foror ‏מִרְאָא‏ forores

‏דְּנֵא‏ dominus ‏דְּנֵאָא‏ domini

‏פְּאָא‏ facies ‏פְּאָאָא‏ facies

‏דְּמֵא‏ domus ‏דְּמֵאָא‏ domus

𐤆𐤃𐤁	fructus	𐤆𐤃𐤁	fructus
𐤁𐤍𐤁𐤃	frustum panni	𐤁𐤍𐤁𐤃	frusta panni
𐤁𐤍𐤁	febris	𐤁𐤍𐤁	febres
𐤁𐤍	visio	𐤁𐤍	visiones
𐤁𐤍	alius	𐤁𐤍	alij
𐤁𐤍	alia	𐤁𐤍	aliae
𐤁𐤍	ignis	𐤁𐤍	ignes, quiescete.
𐤁𐤍	mula	𐤁𐤍	mulae.

Vel 𐤁𐤍 cum o & cum y supra 𐤁; quamquã hic secundus modus, vt supra indicauimus, videtur esse potius nominis 𐤁𐤍 mulus.

Obseruandum est quinto, esse quædam nomina, quæ non leguntur pluralia, vt 𐤁𐤍 cera. 𐤁𐤍 color. 𐤁𐤍 mulier. 𐤁𐤍 veritas. 𐤁𐤍 veritas. 𐤁𐤍 peccatum.

Quædam vero contra, vt 𐤁𐤍 vndæ, seu fluctus. 𐤁𐤍 mulieres, &c. Alia non leguntur in eadem significatione singularia, vt 𐤁𐤍 in plurali significat misericordiam, 𐤁𐤍 vero in singulari, ventrem, seu vuluam. Eodem modo 𐤁𐤍 cū

est

est substantiuum, significat vitam, & non habet singularem numerum: cum vero est adiectiuum significat viuos, & habet vt **سوا** viuos. His quidam addunt **بن سوا** idest, filius liberorum, seu liber, non est enim aiunt **بن سوا**; quamuis reperitur **سوا** libera, vt apud S. Paulum ad Gala. IV.

سوا libera, vt apud S. Paulum ad Gala. IV.

Illa autem Hierusalem superior libera est. Quaedam alia sunt, que iuxta duplicem sensum dupliciter fiunt pluralia, vt **ابا** pater, **ابا** patres naturales, seu carnales

ابا patres spirituales, & carnales remoti. **كبا** cum si-

gnificat magnum, facit **كبا** vel **كبا** magni. cum vero præceptorem. **كبا** præceptores; & **امبا** cum significat

ancillam **امبا** ancilla, cum brachium **مبا** brachia, &

دهبا caro, si referatur ad animalia occisa, facit **دهبا** car-

nes: si vero ad viua **دهبا**: porro **دهبا** vuua acris, fa-

cit **دهبا** vuæ acres. Item hæc nomina **اوبا** auris. **امبا**

oculus. **امبا** manus. **دهبا** cornu; si sumantur pro partibus

naturalibus, & proprijs animalium numero plurali mutant, quod est supra penultimam, in **ا**, vt **اوبا** aures. **امبا**

امبا

oculi. אֵינָא vel אֵינָא manus. קַרְנָא cornua. Sin vero metaphoricè pro iisdem partibus, quæ proportionè quadam reperiuntur in rebus inanimatis recipiunt L cum ׀, & penultimam etiam alio ׀ afficiunt, vt

אֵינָא׃ אֵינָא׃ אֵינָא׃ אֵינָא׃ אֵינָא׃
addito etiam ׀ : אֵינָא׃ : אֵינָא׃ : אֵינָא׃ : אֵינָא׃
pedes de animalibus. אֵינָא׃ vero, torrens, & אֵינָא׃
torrentes de aquis. Item אֵינָא׃ ouum. אֵינָא׃ oua de vo-

latilibus. אֵינָא׃ vero de ijs, quæ proprie non sunt oua, sed quamdam cum illis habent similitudinem.

Silentio prætereundum non est, quod quidam docent, quædam videlicet esse nomina, quæ iuxta duplicem multitudinis numerum, minorem nimirum, & maiorem, dupliciter fiunt pluralia; appellant numerum minorem; qui est ab vno ad decem, vt אֵינָא׃ dies. אֵינָא׃ dies duo, vel tres, vsque ad decem,

& sic אֵינָא׃ manus. אֵינָא׃ manus. אֵינָא׃ asinus. אֵינָא׃
asini. Maiorem vero, qui excedit decem; vt אֵינָא׃ dies:

אֵינָא׃ manus. אֵינָא׃ cum ׀ supra ׀, & ׀ supra ׀,
asini. Huc spectant multa, vt

אֵינָא׃ generatio אֵינָא׃ generationes

אֵינָא׃ vestigium, calx אֵינָא׃ vestigia

אֵינָא׃

فَافَا	latus, seu ala	فَافَا	alæ
رُفَا	digitus	رُفَا	digiti
مُفَا	virtus	مُفَا	virtutes.
لُفَا	cor	لُفَا	corda, &c.
وُفَا	generationes.	حُفَا	vestigia, cales, extremitates.
فَافَا	pinnacula, alæ.	رُفَا	digiti.
		مُفَا	virtutes.
لُفَا	corda, &c.		

Obferuandū est sexto, nomina sæpe fieri pluralia additione litteræ ف in fine quiescentis; quod vt intelligatur, sciendum est, omnia fere nomina numeri multitudinis, quorum penultima affecta est ا , aliam numeri pluralis formam ab ipsis deriuatam posse habere, videlicet commutando prædictum ا in و supra penultimam, cui subscribitur ا , & additur ف quiescens, sic, a

فَافَا	} vel {	فَافَا	viri.
فَافَا		فَافَا	cornua.
فَافَا		فَافَا	spiritus.
فَافَا		فَافَا	oculi
فَافَا		فَافَا	manus.

אֹרְטָא	} vel {	אֹרְטָא	aures.
מַלְכָּא		מַלְכָּא	reges.
מַלְכָּא		מַלְכָּא	dies.
אֲרִיעָא		אֲרִיעָא	acies.
אֲרִיעָא		אֲרִיעָא	iusti.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	defuncti.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	vites.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	palmites.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	talenta.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	sanctitates.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	corpora, &c.

Si vero eorum penultima sit א affectum ל , si hæc sunt substantiua, sequuntur regulam, ut a

חַיִּיבָא	} vel {	חַיִּיבָא	filij.
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	minæ
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	cerui
חַיִּיבָא		חַיִּיבָא	anni.

חַיִּיבָא

قَدِيمًا	}	vel	{	مَدِيمًا	viscera, intestina.
قَدِيمًا				مَدِيمًا	millia, &c. Licet a
مَدِيمًا		fiat		مَدِيمًا	cum 7 loco 7

Si vero sint adiectiua vt ea, de quibus dictum est in secundo notabili, loco 7 recipiunt 7, vt a

مَدِيمًا	}	vel	{	مَدِيمًا	electi.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	reuelati.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	possidentes, &c.

Reliqua vero, quæ non sunt eiusdem formæ prædictæ, sequuntur communem regulam.

Ea vero nomina, quæ in plurali desinunt in 7 cum 7, amittunt 7, & loco eius substituunt 7 quiescens, vt

مَدِيمًا	}	vel	{	مَدِيمًا	stadia.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	virtutes
مَدِيمًا				مَدِيمًا	noctes.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	corda.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	verberationes.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	animæ.
مَدِيمًا				مَدِيمًا	filia.

וְסוּפָא	} vel {	וְסוּפָא	spiritus.
וְקוּרָא		וְקוּרָא	cornua.
וְעוּלָא		וְעוּלָא	oculi.
וְאוּרָא		וְאוּרָא	ures.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	flammæ,
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	virgines.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	coelestes
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	coelestes.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	veteres
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	nouæ.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	laudes.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	plantæ.
וְקוּרְבָא		וְקוּרְבָא	confefsiones , feu

gratiarum actiones, & alia similia. Et hæc secunda numeri pluralis forma est nominum contractorum a nominibus perfectis.

De domesticatione , seu specie nominum .

CAPVT VI.

NOtandum est primo, per domesticationem, hic nostros Gram-

Grammaticos illud idem, quod Latini per speciem, intelligere. Dicitur autem domesticatio, quia nomina, illi, a quo deriuntur, quasi domestica fieri, ac propinqua significat. Hæc autem domesticatio, seu species est potissimum triplex. Prima, quæ a Latinis primitiua dicitur, a quibusdã appellari solet **مَدْحَمٌ** ut ita dicam, domesticans, quod videlicet ab ea, nomina aliarum specierum, domestica sibi fiant, ac propinqua, vel **سَبَبٌ** causa, quod ab ea cæteræ species causentur, ac deriuentur: a nonnullis dicitur **فَيْدٌ** simplex, quod nullam ex litteris externis (ut aliæ species) recipiat compositionem. Dicitur demum ab alijs **اِفْتِدَاءٌ** idest, idæa, simulachrum, seu effigies, quod ab ea reliquæ species, sicut effectus quilibet a prima sua idæa, dependant. Aliæ duæ communi nomine dicuntur **مَدْحَمَةٌ** quasi domesticatæ, ob eandem, quam assignauimus causam. Et quidem secūda dicitur interdum **سَبَبٌ** causata, vel causalis: interdum **اِفْتِدَاءٌ** composita, interdum **اِفْتِدَاءٌ** idæalis prima. Similiter & tertia interdum dicitur **سَبَبٌ** idest, remote, & mediate causata, seu causalis, interdum **اِفْتِدَاءٌ** magis composita: interdum **اِفْتِدَاءٌ** idest, idæalis secunda: & hæc duæ vltimæ a Latinis vno nomine deriuatiue nuncupantur. Exemplum primæ est, vt **سَمَاءٌ** cælum, **رُوحٌ** spiritus. Secūda, vt **سَمَاءٌ** coelestis, **رُوحٌ** spiritalis, ad-

lis, addito tantum. Tertia ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓcaelestis, ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓspiritualis, addito & ^ℓ, & ideo magis composita appellatur.

Notandum est secundo, inter duas species vltimas nonnullam esse differentiam. Nam licet eadem esse videantur, maxime si Arabico, vel Latino sermone explicentur: est tamen quoad significationem etiam aliqua inter eas distinctio. Secunda enim de eo dicitur, cui naturale, seu proprium est illud, quod per illam significatur. Tertia de eo, cui extrinsecum est, & quasi metaphorice conuenit, verbi gratia ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓspiritualis, quæ est secunda species deriuata a specie primitiua ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓspiritus, angelo conuenit: quia illius proprium est, & intrinsecum esse spirituale. ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓvero, spiritualis, quæ est tertia species deriuata mediate a prima; immediate vero a secunda, homini quadrat, quia extrinsece & metaphorice, vel certe (vt dicunt) secundum quid spiritualis dicitur: & sic de alijs, quod diximus, proportione quadam intelligendum est: licet interdum inter se confundantur.

Notandum est tertio, foeminina, quæ ab his duabus vltimis speciebus deriuantur, eodem modo, quo diximus distingui; & licet easdem plane litteras habeant, ac proinde in scribendo non differant: differunt tamen in legendo, vt a secunda specie masculini generis, verbi gratia, ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓ si ^ℓ cum ^ℓ inter ^ℓ, & ^ℓ molle translato ^ℓ, quod erat supra ^ℓ ad ^ℓ interponatur; deriuatur foemininum, vt ^ℓ ~~ℓℓℓ~~ ^ℓ spiritualis. A tertia vero ^{ℓℓℓ} ~~ℓℓℓ~~ ^ℓ, si litteram ^ℓ sequatur ^ℓ asperum, & ^ℓ, quo afficitur ^ℓ, ad prædictum ^ℓ transferatur; deriuatur ^ℓ ~~ℓℓℓ~~ ^ℓ spiritualis. Cum autem fiunt numeri multitudinis, vt

nis, vt ex dictis colligi potest, secunda species amittit ρ , & quiescente ρ assumit ρ supra ρ sic $\rho\rho\rho$ spirituales, nulla alia mutatione facta. Tertia autem licet sumat etiam a-

liud ρ supra ρ : mutat tamen L asperum in molle, vt suo loco dicitur, sic $\rho\rho\rho$ spirituales: idem de alijs obseruandum est. Excipitur tamen hoc nomen $\rho\rho\rho$ felix, seu

beata, quod contrario modo se habet; cum enim de trinitate dicitur, cui essentialis, & naturalis est felicitas, seu beatitudo, legitur, vt tertia species, sic $\rho\rho\rho$; cum vero de

Deipara, vel alia sancta, dicitur, vt secunda species legitur, sic $\rho\rho\rho$. Præterea sciendum est non omnia nomina ha-

bere duas species vltimas; nam $\rho\rho\rho$ naturalis. $\rho\rho\rho$ communis. $\rho\rho\rho$ proprius, sunt tertiæ speciei, non tamen secundæ speciei reperiuntur; ac proinde foemininum ab illis cum L aspero, & ρ supra ρ deriuatur, sic $\rho\rho\rho$ naturalis. $\rho\rho\rho$ communis. $\rho\rho\rho$ propria; vt de alijs dictum est.

Notandum est quarto, duabus potissimum litteris iam enumeratis deriuatiua a variis nominibus formari, videlicet, vel ρ solum, vt ab $\rho\rho\rho$ Ierusalem, $\rho\rho\rho$ Ierosolimitanus. a $\rho\rho\rho$ Roma, $\rho\rho\rho$ Romanus, a $\rho\rho\rho$ Eden, $\rho\rho\rho$ Edeniensis, &c. Vel ρ solum, vel ρ vna cum

פִּילִיפְּפִי Philippi פִּילִיפְּפִיִּי Philippensis,
 קִיפְּרוֹס Cyprus קִיפְּרוֹס Cyprius, &c.

Notandum est quinto, elementum \cup , quod domesticationis sit signum, numquam antecedere \setminus : neque duo \setminus , quæ similiter domesticationis sint signa, se inuicem præcedere: non enim dicimus פִּילִיפְּפִי cum \cup ante \setminus , aut קִיפְּרוֹס cum duobus \setminus . Quod si in quibusdam vocibus contrarium reperitur, illud est, quia tunc \cup & \setminus non sunt deriuatiuorum signa, sed nominum, a quibus deriuatiua formantur, vt patet in his vocibus. מַלְאָכָה cælestis, a מַלְאָכָה cælum. אֲדָמָה temporalis, a אֲדָמָה tempus. Præterea cum ex nonnullis nominibus huiusmodi deriuatiua proficiscuntur, fieri solet abiectio litterarum, & mutatio vocalium, vt

אֲדָמָה caupona אֲדָמָה caupo.
 אֲדָמָה naui, arca אֲדָמָה nauta.
 אֲדָמָה ciuitas, seu rus אֲדָמָה ciuilis, rusticus.

Interdum fieri etiam solet mutatio loci litterarum, vt

דַּמַּשְׁקִי Damascus דַּמַּשְׁקִי Damascenus.
 קַפְּדוֹסִי Cappadocia קַפְּדוֹסִי Cappadox.
 Item ab אִשְׂרָאֵל Israel, fit אִשְׂרָאֵלִי Israelita.

id est

ideft, Syria, cum ρ supra λ , λ וְסַמְא' ideft, Syrus: at vero

ab ρ וְסַמְא', quæ est antiqua quædam gentiliū ciuitas, fit λ וְסַמְא'
cum γ supra λ , & quiescente ρ . Et fimiliter quædam alia
nomina formari folent, quæ vſus ipſe edocebit.

*De derivatione nominum feminini generis a nomi-
nibus masculini generis.*

CAPVT VII.

Quoniam nonnihil cap. præcedenti attigimus de mo-
do, quo deriuatiua feminina a masculinis proficiſcan-
tur, admodum vtile eſſe puto indicare, quomodo
nomina in genere de masculino moueantur in foemininum;
quod breuiter fit, ſi præcipua nominum genera, a quibus femi-
nina dimanare conſueſcunt, proponantur: & modus quoque,
quo ab illis dimanent, aſſignetur.

Notandum igitur eſt, omnia nomina, quæ e masculino mo-
uentur in foemininum habere litteram L , quæ ſit eorum pe-
nultima: eamque ρ , quod erat ſupra penultimam nomi-
num masculini generis, relinquendo illam quieſcentem, affi-
ciunt: vt in his, & alijs eiufdem generis patet nominibus, a

λ וְסַמְא' bonus, fit λ וְסַמְא' bona.

a λ וְסַמְא' ſenex λ וְסַמְא' anus.

a λ וְסַמְא' excelfus λ וְסַמְא' excelfa, cum L

mollis. Vel cum L duro, vt

λ וְסַמְא' Dominus λ וְסַמְא' Domina.

||

اُنُنُقُلْ auunculus

مَاتَرْتَرَا matertera.

Similiter, & ab istis.

قُدْسٌ sanctus

قُدْسٌ sancta.

حَقِيقٌ verus

حَقِيقٌ vera.

قُدْسٌ dictus

قُدْسٌ dicta.

قُدْسٌ comestus

قُدْسٌ comesta.

قُدْسٌ ligatus

قُدْسٌ ligata.

قُدْسٌ creator

قُدْسٌ creatrix.

قُدْسٌ direptor

قُدْسٌ direptrix.

قُدْسٌ amator

قُدْسٌ amatrix.

قُدْسٌ pauper

قُدْسٌ pauper.

قُدْسٌ natus

قُدْسٌ nata.

قُدْسٌ cognitus

قُدْسٌ cognita.

قُدْسٌ iustus

قُدْسٌ iusta.

قُدْسٌ malus

قُدْسٌ mala.

قُدْسٌ factus

قُدْسٌ facta.

قُدْسٌ laudatus

قُدْسٌ laudata.

قُدْسٌ

אָדוּלְמָא adolescens אָדוּלְמָא adolescentula.

Eodem modo & ab his subiectis addito tamen \vee illi consonanti, quæ antepenultimam præcedit, a

אָדוּלְמָא perfectus אָדוּלְמָא perfecta.

אָדוּלְמָא elatus אָדוּלְמָא elata.

אָדוּלְמָא fidelis אָדוּלְמָא fidelis.

אָדוּלְמָא laudabilis אָדוּלְמָא laudabilis.

אָדוּלְמָא acceptabilis אָדוּלְמָא acceptabilis.

אָדוּלְמָא reconciliatus אָדוּלְמָא reconciliata, &c.

Vel cum L molli, addito tamen \neq prædictæ consonanti, ut a

אָדוּלְמָא vilis, abiectus, infelix. אָדוּלְמָא vilis, &c.

אָדוּלְמָא deprecator אָדוּלְמָא deprecatrix.

אָדוּלְמָא stultus אָדוּלְמָא stulta, &c.

Sic etiam, & ab his reiecto tamen \vee a prima consonanti, ut a

אָדוּלְמָא mundus, purus אָדוּלְמָא munda,

אָדוּלְמָא electus אָדוּלְמָא electa.

אָדוּלְמָא puer אָדוּלְמָא puella.

אָדוּלְמָא manifestus אָדוּלְמָא manifesta.

اِمْرَاةٌ illustis

اِمْرَاةٌ illustis.

اِمْرَاةٌ vocatus

اِمْرَاةٌ vocata, &c.

Alijs autem, quorum penultima in masculino non est $\text{ـ} \text{ـ} \text{ـ}$, non rejicitur; sed a prima consonanti ad secundam transferitur;

وَتِ اِمْرَاةٌ vir

وَتِ اِمْرَاةٌ virago.

اِمْرَاةٌ puer

اِمْرَاةٌ puella.

اِمْرَاةٌ socius

اِمْرَاةٌ socia.

a اِمْرَاةٌ tamen, idest, Rex fit اِمْرَاةٌ regina, manente

$\text{ـ} \text{ـ} \text{ـ}$ supra primam, vt in masculino.

Præterea ab ijs, quæ sunt similia nominibus secundæ domesticationis speciei, eodem modo fœminina deriuantur, quo a nominibus prædictæ speciei deriuari capite præcedenti dictû est,

وَتِ اِمْرَاةٌ laudator

وَتِ اِمْرَاةٌ laudatrix.

وَتِ اِمْرَاةٌ adiutor

وَتِ اِمْرَاةٌ adiutrix.

وَتِ اِمْرَاةٌ constitutor

وَتِ اِمْرَاةٌ constitutrix,

وَتِ اِمْرَاةٌ perfector

وَتِ اِمْرَاةٌ perfectrix.

وَتِ اِمْرَاةٌ supplicator

وَتِ اِمْرَاةٌ supplicatrix.

وَتِ اِمْرَاةٌ intercedens

وَتِ اِمْرَاةٌ intercedens.

وَتِ اِمْرَاةٌ perfectus

وَتِ اِمْرَاةٌ perfecta, &c.

cum **L** molli, vt secunda species. Et eodem modo ab ijs, quæ sunt similia nominibus tertiæ speciei; vt a

אֶתְרָנָא aternus אֶתְרָנָא aterna.

אֶתְרָנָא supernus אֶתְרָנָא superna.

אֶתְרָנָא vltimus אֶתְרָנָא vltima, &c. cum

L aspero, vt tertia species.

Porro a quibusdam nominibus vario modo foeminina proma-

nāt, vt a אֶתְרָנָא multus אֶתְרָנָא multa.

a אֶתְרָנָא alius אֶתְרָנָא alia.

a אֶתְרָנָא filius, cum **ו** quiescenti אֶתְרָנָא filia, cum **ו**

supra **ו**. ab אֶתְרָנָא idest, frater, fit אֶתְרָנָא foror, remo-

to **ל** ab initio nominis. Item a אֶתְרָנָא idest, homo, fit אֶתְרָנָא

idest, mulier, addendo **ו** supra **ל**, & auferendo **ו** a littera

ו, eamque omnino occultando, & demum **ו** commu-

tando in prius **L**: sunt & alia, quæ quisque per se percipere poterit: hæc enim in genere satis esse possunt.

De figura nominum.

CAP. VIII.

Figura apud Chaldaeos, sicut etiã apud Latinos, est duplex.

altera אֶתְרָנָא simplex, vt אֶתְרָנָא vox, אֶתְרָנָא paries,

אֶתְרָנָא

amygdala: altera vero **ܐܡܝܓܕܐܠܐ** composita, vt
ܐܡܝܓܕܐܠܐ vox. **ܐܘܢܐܠܐ** fundamentum. **ܐܡܝܓܕܐܠܐ** amy-
 gdala: & quædam simplicis retinent significationem; quædam
 vero non item, vt ex propositis nominibus colligi potest: cæte-
 ra, quæ dici solent de figura, quia non sunt admodum vtilia, nec
 perdifficilia, libenter breuitatis causa omitto.

De qualitatibus nominum.

CAPVT IX.

Qualitatum species, vt communiter Grammatici Chal-
 dæi docent, sunt quatuor. Prima dicitur **ܡܠܟܘܬܐ**
 seu **ܡܠܟܘܬܐ** vt ita dicam, efficientia, seu actiuitas. Secunda
ܡܠܟܘܬܐ, seu **ܡܠܟܘܬܐ** passio. Tertia **ܡܠܟܘܬܐ** habitus.
 Quarta **ܡܠܟܘܬܐ** demonstratio naturæ.

Prima nominibus actiuis conuenit, vt

ܡܠܟܘܬܐ scriptor. **ܡܠܟܘܬܐ** interfector.

ܡܠܟܘܬܐ proditor. **ܡܠܟܘܬܐ** liberator.

Et substantiuis, quæ ab his, & similibus nominibus actiuis dedu-
 cuntur, vt **ܡܠܟܘܬܐ** scriptio. **ܡܠܟܘܬܐ** traditio, &c.

Secunda cadit in nomina passiuæ, & substantiuæ ab iisdem pro-
 manantia, vt **ܡܠܟܘܬܐ** & **ܡܠܟܘܬܐ** scriptus. **ܡܠܟܘܬܐ** &

ܡܘܢܘܟܘܢܐ interfectus, occifus. ܡܘܢܘܠܐ liberatus.

ܡܘܢܘܟܘܢܐ & ܡܘܢܘܠܐ fcriptio. ܡܘܢܘܟܘܢܐ occifio.

Sed de his vtriusque speciei nominibus commodius postverborum tractationem: Nam cum a verbis potissimum deriuari soleant, melius, ac facilius intelligentur, si in eum locum enucleanda reijciantur. Tertia ijs quadrat, quæ aliquam qualitatem spirituales, vel corpoream: honestam, vel turpem significant, a qua ea, quæ illam habent, denominantur, vt in nominibus subiectis, & similibus patet:

ܡܘܢܘܟܘܢܐ continentia. ܡܘܢܘܠܐ iustitia.

ܡܘܢܘܟܘܢܐ fanitas. ܡܘܢܘܠܐ infirmitas.

ܡܘܢܘܟܘܢܐ bonitas. ܡܘܢܘܠܐ malitia, &c.

A quibus homines denominari affolent

ܡܘܢܘܟܘܢܐ continentes. ܡܘܢܘܠܐ iusti.

ܡܘܢܘܟܘܢܐ fani. ܡܘܢܘܠܐ boni.

ܡܘܢܘܠܐ mali, & cæt.

Quarta denique ijs nominibus, quæ rei naturam demonstrant, attribuitur: hæc autem nomina duplicia esse possunt: primum ea, quæ sunt imposita ad significandam, & nominandam ipsam rei naturam ab alijs distinctâ, cuiusmodi sunt ܡܘܢܘܠܐ equus.

ܡܘܢܘܟܘܢܐ homo, quorum vnum equi, alterum vero hominis naturam designat. Deinde ea, quæ cum varijs rerum proprietatibus intrinsecis indita sunt, varias quoque naturas indicat, quo fit,

fit, vt nomina naturam demonstrantia appellentur. Sicuti
 וְהוֹיִךְ^{ו.ו.} vt dicunt, inihibilis, seu inhiens. וְהוֹיִךְ^{ו.ו.} rifibilis, seu
 ridens, quorum prius significat propensionem ad inhiendum,
 indicando simul naturam equinam; posterius vero ad riden-
 dum indicando similiter naturam humanam.

De casibus nominum.

C A P. X.

Obseruandum est primo, Chaldaeos sicut, & Hebraeos,
 non habere casus, eo modo, quo Graeci, & Latini; nec in
 declinando habere rationem terminationis, seu extre-
 mitatis nominum: quia apud eos nominum declinatio nullo
 modo pendet a variatione finis: sed pendet solum ab istis tribus
 litteris scilicet ו, ׀, ׁ, quarum additione principijs
 nominum, varij casus obliqui significantur; quod si saepe no-
 mina in oratione sine his litteris reperiantur; tunc vel nomina-
 tiui, vel accusatiui, vel vocatiui casus erunt, prout orationis
 sensus postulabit: isti enim casus sunt omnino similes, vt apud
 Latinos in casibus nominum generis neutri accidit; immo no-
 minatiuus, & vocatiuus apud Chaldaeos nunquam recipit pre-
 dictas litteras, quae indicent casum; nam si ו, modo nominis
 relatiui munere non fugatur, de quo suo loco, alicui nomini in
 principio addatur, illud esse Genitiui casus significabit: si vero
 ׀, Datiui, vel Accusatiui: si demum ׁ, Ablatiui; eius-
 demq. casus erit, si loco ׁ.i. in, ponatur ׁ, idest, ex, vel a.
 Nominatiui vero, & Vocatiui casus, nullum est simile signum;
 licet Vocatiuus, vt apud Latinos, saepe petat ׁ idest, o: ex
 quibus clare colligi potest, quam facilis sit apud Syros nomi-
 num declinatio, quod, vt cuiq. melius patefiat, declinanda sunt
 aliqua nomina vtriusque generis.

Declin-

*Declinatio nominis masculini generis
numeri singularis.*

Nominatiuo	מִטְּלָא	templum
Genitiuo	מִטְּלָא;	templi
Datiuo	לְמִטְּלָא	templo
Accusatiuo	מִטְּלָא, vel מִטְּלָא	templum
Vocatiuo	אֵה מִטְּלָא	o templum
Ablatiuo	מִמִּטְּלָא, vel מִמִּטְּלָא	in templo, vel ex templo.

Numeri pluralis.

Nominatiuo	מִטְּלָא	templa
Genitiuo	מִטְּלָא;	templorum
Datiuo	לְמִטְּלָא	templis
Accusatiuo	מִטְּלָא, vel מִטְּלָא	templa
Vocatiuo	אֵה מִטְּלָא	o templa
Ablatiuo	מִמִּטְּלָא, vel מִמִּטְּלָא	in templis, vel ex templis.

*Declinatio nominis feminini generis
numeri singularis.*

Nominatiuo	مَلَأَ	verbum
Genitiuo	مَلَأٍ	verbi
Datiuo	لِمَلَأٍ	verbo
Accusatiuo	مَلَأًا , vel مَلَأَةً	verbum
Vocatiuo	اِوَمَلَأِ	o verbum
Ablatiuo	مَع مَلَأٍ , vel مِمَّا مَلَأَ	in verbo , vel ex verbo.

Numeri pluralis.

Nominatiuo	مَلَأُوا	verba
Genitiuo	مَلَأٍ	verborum
Datiuo	لِمَلَأٍ	verbis
Accusatiuo	مَلَأًا , vel مَلَأَةً	verba
Vocatiuo	اِوَمَلَأُوا	o verba
Ablatiuo	مَع مَلَأٍ , vel مِمَّا مَلَأُوا	in verbis , vel ex verbis.

Eodem

Eodem plane modo cætera nomina, ac pronomina, sine vlla prorsus difficultate declinantur.

Obseruandum est secundo tres prædictas litteras, & o quotiescumque cadunt supra aliquod nomen, cuius prima consonans sit quiescens, moueri; contra vero, si sit mota. Primū patet in hoc nomine **ܘܪܘܫܝܘܬܐ** Christus, dicitur enim **ܘܪܘܫܝܘܬܐ** Christi, **ܘܪܘܫܝܘܬܐ** Christo, **ܘܪܘܫܝܘܬܐ** in Christo, **ܘܪܘܫܝܘܬܐ** & Christus. Semper cum **ܘ** supra prædictas litteras: quia prima nominis consonans. s. **ܘ** est quiescens. Secundum patet; tum in nominibus supra declinatis, quorum, quia prima consonans est mota, illæ tres litteræ cadentes sunt quiescentes: tum etiam in hoc nomine **ܡܠܟܐ** rex, **ܡܠܟܐ** regis, **ܡܠܟܐ** regi, seu regem, **ܡܠܟܐ** in rege, **ܡܠܟܐ** & rex. Cuius prima cōsonans, quia est mota, litteræ cadentes quiescunt, & sic in alijs. Monendū tamen est, quod nomina quorum principiū est **ܐ** affectum aliqua vocali, vel **ܐ** affectum **ܐ** habere prædictas litteras affectas eadem motione, qua eorum principiū, vt videre est in subiectis nominibus, in quibus singularum vocalium proponuntur exempla.

ܐܘܪܝܘܬܐ pater	ܐܘܪܝܘܬܐ nauis
ܐܘܪܝܘܬܐ patris	ܐܘܪܝܘܬܐ nauis
ܐܘܪܝܘܬܐ patri, vel patrē	ܐܘܪܝܘܬܐ nauī, vel nauim
ܐܘܪܝܘܬܐ in patre	ܐܘܪܝܘܬܐ in nauī
ܐܘܪܝܘܬܐ & pater.	ܐܘܪܝܘܬܐ & nauis.

ܐܘܪܝܘܬܐ

ارْبُورٌ	arbor	دَائِمٌ	dicens
وَأَرْبُورٍ	arboris	وَدَائِمَةٍ	dicentis
لِلْأَرْبُورِ	arbori, vel arborē	لِلدَائِمِ	dicenti, vel dicentē
فِي أَرْبُورٍ	in arbore	فِي دَائِمَةٍ	in dicente
وَأَرْبُورٍ	& arbor.	وَدَائِمَةٍ	& dicens.
أَهْوِيَّةٌ	via	مَبْدُوءَةٌ	scientia
وَأَهْوِيَّةٍ	viæ	وَمَبْدُوءَةٍ	scientiæ
لِلْأَهْوِيَّةِ	viæ, vel viam	لِلْمَبْدُوءَةِ	scientiæ, vel scientiã
فِي أَهْوِيَّةٍ	in via	فِي مَبْدُوءَةٍ	in scientia
وَأَهْوِيَّةٍ	& via	وَمَبْدُوءَةٍ	& scientia, & in alijs eiusdem generis.

Aduertendum tamen est, quod cum aliqua ex prædictis, ante monosyllaba præsertim in duplex \uparrow exeuntia cadit, nō quiescit, sed mouetur per γ , cuiusmodi sunt

مِائَةٌ	centum,	عَشْرُونَ	decens.
مِائَةٌ	decorus	عَشْرُونَ	increpauit, &c. dici enim folet
مِائَةٌ	in centum.	عَشْرُونَ	& decens
مِائَةٌ	& decorus	عَشْرُونَ	qui increpauit.

𐤀 laboravit : quamquam quidam hoc extendunt etiam ad quædam alia monosyllaba non exeuntia in duplex 𐤁, quod quidem mihi non placet, nisi forte metri adsit necessitas.

Ratio autem, cur potius his, & non alijs etiam monosyllabis id accidere dicatur, vel ex eo colligi potest : nam cum omnia fere monosyllaba trium litterarum, quarum tertia sit 𐤁, qua ea terminentur, non primam ; sed secundam motam habeant ; prædicta similiter monosyllaba, de quibus agitur, cum trium

quoque sint litterarum, quarum tertia sit 𐤁, qua finiantur : non primam, sed secundam motam habebunt ; ac proinde quæque illis in principio proxime accidunt, mota erunt, vt in præmissis patet vocibus : quo fit, vt 𐤁𐤀, idest, quid, licet littera

𐤁 terminetur ; quia tamen duarum dumtaxat est litterarum, necessario primam motam sortiatur : quiescantq., quæ illi proxime accidunt, quamuis vulgo prima, non secunda in supra positis monosyllabis mota esse putetur.

Observandum est tertio, quâdo aliqua ex prædictis quatuor litteris posita in principio vocum, est quiescens, alteram illi aduenientem esse motam, & huic aliam cadentem esse quiescentem : rursus isti aliam superadditâ esse motam : quâdo vero est mota, quæ illi aduenit esse quiescentem, & quæ huic, esse motam : & denique quæ isti, esse quiescentem, vt facili negotio ex subiectis vocibus intelligi potest. 𐤁𐤀 in verbo, 𐤀

est quiescens, 𐤁𐤀𐤁 ; quod in verbo, 𐤁, est mota,

𐤁𐤀𐤁𐤁 quod in verbo, seu ad quod in verbo, 𐤁𐤀 est

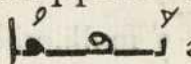
quiescens, 𐤁𐤀𐤁𐤁𐤀 & quod, seu ad quod, vel ei, quod in verbo, littera 𐤀 est mota.

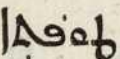

Contra vero **دَوْلِيَا** in apostolo, littera **و** est mota,
دَوْلِيَا; quod in apostolo, **و** est quiescēs, **دَوْلِيَا**
quod, seu ei, quod in apostolo, **و** est mota. **دَوْلِيَا**
& quod in, seu, & ei, quod in apostolo, **و** est quiescens; & sic al-
ternatim quiescentem mota, motam vero quiescens sequitur.
Ex dictis colligas licet non esse audiendos quosdam, qui litte-
ram **و** ante **و** positam, in huiusmodi verbis **دَوْلِيَا** ei, vel
eum qui dicit, **دَوْلِيَا** ei, vel eum, qui comedit, docent esse af-
fectam **و**, sicut est in his verbis **دَوْلِيَا** ei, vel eū, qui ha-
bitat. **دَوْلِيَا** ei, vel eum, qui facit, in præsentī tempore: in
præterito vero esse quiescentem, vt **دَوْلِيَا** ei, vel eū, qui di-
xit, **دَوْلِيَا** ei, vel eum qui comedit; non esse inquam au-
diendos: quia Grammatici nobiliores in vniuersum docent,
quando aliqua littera ex quatuor enumeratis, præcedit litterā
و motam, ad eius motum eam moueri: & quæ hanc præcedit,
esse quiescentem, vt dictum est: at in verbis citatis sine dubio **و**
moueri debet ad motum **و**, igitur **و**, quæ præcedit litte-
ram **و**, erit quiescens, alioquin ruet hæc Grammaticorum
doctrina, cui etiam communis doctiorum legendi vsus quam
maxime fauet. Deinde non est maior ratio, cur in præsentī sit
in prædictis verbis littera **و** mota, & non in præterito, & cō-
tra. Postea exempla, quæ afferuntur non faciunt ad rem, nam

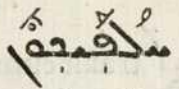

a Latinis dicitur Ciconia. Item **ظ** cum **د** duro, virū habentem lepram indicat; cum vero **ب** molli, ipsam lepram. Similiter **س** cum **د** duro, opprobrium, & contumeliam, cum vero **ب** molli, misericordiam designat. Et eodem modo in verbis. Nam a **ن** traxit, cum **د** tantum supra **ن**, fit **ن** traxit eum, transferendo **د** ad **ن**, cum **ب** molli, & **د** duro: a **ن** vero, verberavit, seu flagellavit, cum **د** supra **ن**, & **د** supra **ن**, fit etiam **ن** verberavit eum, sed cum **د** duro, & **ب** molli. Item in futuro **ن** si deriuetur a verbo **ن** prohibuit, legitur cū **ب** molli, idest, prohibebunt, seu interdicent: si vero a **ن** defraudavit, cum **د** aspero, idest defraudabunt. Rursus **ن** si promanat a **ب** plantavit, legitur cum **ب** molli, idest, plantabunt; si vero a **ر** voluit, cum **د** duro, idest, volent. Denique **ن** si deducatur a **ن** idest, cælavit, cooperuit, legitur cū **ب** molli, idest, cælabunt: si vero a **ن** iugulavit, mactavit, cum **د** duro, idest, iugulabunt, & cæt.

Secunda causa est propter elegantiam, ornatum, & suavitatem

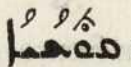
tem pronunciandi. Nisi enim hæ sex litteræ his vocibus

 comprehensæ lenitate, vel asperitate temperarentur, nõ semel fermo deformitatem, obscœnitatemq. pateretur. Quid enim deformius esse potest, quam legere anima, &

 gutta, cum duro, cū legenda sint cum leni? quid

obscœnius quam legere elargitus est, propter vos, cum leni, cum legenda sint cum aspero?

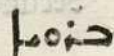
Ex quibus vel maxime intelligi potest, quanti aliquando interfit ad internoscendas, recteq. legēdas voces, cognoscere

lenitatem, & asperitatem. Quod vt cognoscamus di-

ligenter, obseruanda sunt, quæ dicemus; & quæ regulis non complectemur, vsu, & exercitatione sunt comparanda: & quãuis multi ex ipsis etiam Syris, regularum Grammaticæ nõ adeo studiosi, de exacta lectione cum lenitate, & asperitate non magnopere laborent: tamen, si in vocibus id faciant, quæ, vt ab inuicem discrepent, mollitie, ac duritie indigent: vel quibus magnum affertur dedecus, & pronūciandi iniucunditas; vehementer illa de incuria sunt accusandi: si vero in ijs vocibus, quæ tali discrepantia non indigent, vel quibus non tantum aufertur decus; cum res aliquantulum difficilis sit, multumq. non referat, excusari, ferriq. possunt. Immo interdum in aliqua voce cum proferendi postulabit suauitas, licet (si opus erit) regulā deferere; sed, vt id bene fiat, non paruum requiritur iudicium.

Notandum est igitur secundo, litteras, quæ mollitie, ac duritie afficiuntur, scilicet , , , , , si vo-

cum sint initia, fieri asperas, vt

creator.

fur,

iudex

lapis

os

porta.

Si vero illis accidat vna ex his quatuor consonantibus hac voce comprehensis, scilicet ; de quibus capite præcedenti, fieri lenes, vt

in creatore

furis.

& iudex.

lapidi, & cat.

Rurfus si aliqua ex his tribus litteris sit in fine præcedentis dictionis, & aliqua de sex sit in principio sequentis, hanc nonnulli Grāmatici docēt fieri mollem, vt

ego creatus. ille electus. mihi saluato, & cætera.

Excipiuntur tamen litteræ, quæ in nominibus a lingua Græca ad Chaldaicam translatis reperiuntur. Hæ enim quoad lenitatem, vel asperitatem eo modo, quo in illa lingua, a qua proficiscuntur, pronunciarī consueſcunt: nec obſtat, ſiue caſus habeant; ſiue tres litteræ prædictæ eas præcedant, vt

χλαμύς, chlamys. θεολόγος, theologus.

λαμπτήρ, lampas. eum , & molli, & cum

ܦ aspero. Sed hæc facile aſſequuntur hi, qui rudem aliquam

Græcæ

Græcæ linguæ habent cognitionem. Nam tres litteræ apud Græcos, quæ tenues appellantur, scilicet π, κ, τ , apud nos conuertuntur in has tres litteras, פ, כ, & ט duras, quâquam communiter duæ vltimæ κ videlicet, in ו, & ט in כ commutari soleant, vt אֲבִינֶפֶס $\pi\acute{\epsilon}\tau\acute{o}\varsigma$, Petrus: quod nomen a Græcis, vt vides, scribitur cum π , quæ in פ durum conuertitur, & cum τ , quæ in כ commutatur; & nomen אֲבִיכֶלֶס $\kappa\acute{\upsilon}\rho\acute{\iota}\lambda\lambda\acute{o}\varsigma$, Cyrillus, quod scribitur cum κ , quæ similiter in ו commutatur. Aliæ vero, quæ aspiratæ dicuntur, scilicet ϕ, χ, θ , sunt lenes, vt in supradictis patet vocibus. Illæ demum, quæ mediæ appellantur, vt β, γ, δ , modo fiunt asperæ, modo lenes, prout postulat pronunciandi suauitas: vt

אֲבִיגִיֹּר $\gamma\acute{\alpha}\omega\gamma\acute{\iota}\omicron\varsigma$, Georgius, cum vtroque γ aspero.

At vero $\text{אֲבִיגִיֹּרְגִיֹּר}$ $\gamma\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{\iota}\omicron\varsigma$, Gregorius, cum vtroque

γ molli, &c. Similiter אֲבִיכֶלֶס quando cū אֲבִיכֶלֶס cōcurrit ad supplendam litteram duplicem Græcorum, scilicet ξ , fere est aspera, vt אֲבִיכֶלֶס dictio.

Præterea quotiescumque prima vocum consonans est quiescens, illa, quæ eam sequitur, si sit de sex, erit mollis, vt

אֲבִיכֶלֶס corruptio. אֲבִיכֶלֶס collum.

אֲבִיכֶלֶס botrus. אֲבִיכֶלֶס virgo.

אֲבִיכֶלֶס reliquit. אֲבִיכֶלֶס duxit, &c.

Et hæc, quæ hucusque diximus, tam nominibus, quam alijs partibus orationis sunt communia, nunc vero de nomine præcipue agamus.

agamus. Et quoniam in nominibus præsertim, varia harum sex litterarum lenitas, & asperitas magna ex parte, a varietate vocalium, quibus consonantes eas præcedentes afficiuntur, dependet: opere pretium est, ut distincte, & clare procedamus, singulas ordine vocales percurrere, & quando post ipsas, seu post consonantes ipsis affectas, prædictæ sex litteræ lenes, vel asperæ euadant, edocere.

Notandum igitur est tertio, post γ supra primam consonantem, si sit aliqua e sex quiescens, euadere mollem, ut

جنا	vir.	منا	pernix.
هنا	stultus	فنا	spes
فنا	aurora	رفنا	mane
بنا	animus	دنا	terra
فنا	corpus	فنا	vilis, contemptus.
دنا	denfus, spissus	هنا	hyems
هنا	vilitas	هنا	stultitia
اننا	intercessio	اننا	peregrinus
مننا	furcilla	مننا	locus, in quo quis iacet, & cetera.
Huc spectant etiam quædam aduerbia, ut			
اننا	simul, vna	اننا	quemadmodum
اننا	itaque, quare, &c.		

Excipiuntur tamen quædam nomina, vt

𐤆𐤃𐤁 scutum 𐤏𐤏𐤁 talentum.

Et foemina quædam, quorum penultima est L, vt

𐤆𐤃𐤁 sabbatum 𐤏𐤏𐤁 excandescencia

𐤏𐤏𐤁 paropsis 𐤏𐤏𐤁 magna.

Si vero fit mota, esse asperam, vt

𐤏𐤏𐤁 arator 𐤏𐤏𐤁 magnus, magister.

𐤏𐤏𐤁 latus 𐤏𐤏𐤁 riuus

𐤏𐤏𐤁 diues 𐤏𐤏𐤁 filens.

Et eodem modo in verbis, vt

𐤏𐤏𐤁 fregit 𐤏𐤏𐤁 sperauit, &c.

Quædam tamen excipiuntur, vt

𐤏𐤏𐤁 plumbum 𐤏𐤏𐤁 comestus

𐤏𐤏𐤁 mercenarius 𐤏𐤏𐤁 lugens.

Similiter 𐤏𐤏𐤁 pater, cum ad carnalem refertur: cum vero ad spiritualem, sequitur regulam.

Et rursus nomina supra primam ʎ habentia, si quatuor sint litterarum, tertiam habent asperam, vt

𐤏𐤏𐤁 rex 𐤏𐤏𐤁 feruus

𐤏𐤏𐤁 dormiens 𐤏𐤏𐤁 holocaustum

𐤏𐤏𐤁 debitum 𐤏𐤏𐤁 canis

𐤏𐤏𐤁

اُذُنٌ auidus لَيْلٌ nix

اِسْتِزْجَارٌ splendor مَطْرٌ pratum

اِسْتِزْجَارٌ hæsitātia, balbuties. دِمْرٌ domus

اِسْتِزْجَارٌ lapsus, error مَوْتٌ mors

اِسْتِزْجَارٌ conuersatio, & cæt.

Excipiuntur tamen foeminina, quorum tertia est **L**, vt

اِسْتِزْجَارٌ ancilla بِنْتٌ filia

اِسْتِزْجَارٌ sponsa حَرْثٌ hortus

اِسْتِزْجَارٌ sabbatum, & cæt.

Si vero quinque sint litterarum, habent quoque tertiam aspe-
ram, quartam vero mollem, vt

اِسْتِزْجَارٌ altare مَتْنٌ vterus, vulua

اِسْتِزْجَارٌ templum مَتْنٌ onus

اِسْتِزْجَارٌ turris مَتْنٌ dormitorium

اِسْتِزْجَارٌ accubitus نَجْمٌ stella

اِسْتِزْجَارٌ lepus مَلِكَةٌ regina

اِسْتِزْجَارٌ generatio اِسْتِزْجَارٌ admiratio, stupor.

Sic اِسْتِزْجَارٌ angelus مَتْنٌ statera, seu libra.

מֹרֶס mors אֶלְוָה fragmentum.

Excipiuntur tamen quædam, quæ vel habent tertiam mollē, vt

אֶבֶד perditio מִלְּמָד doctor

מִנְיָוָה & מִנְיָוָה quæ sunt quædam

vafa ænea. Vel quartam asperam, vt

מִנְיָוָה ingressus מִנְיָוָה egressus

מִנְיָוָה ascensus מִנְיָוָה guttur, &c.

מִנְיָוָה vero descensus, quartam iuxta regulam habet mollē.

Similiter si e sex constent litteris, tertiã habent asperam, quartam vero, & quintam mollem, vt

מִנְיָוָה lampas מִנְיָוָה ornatus

מִנְיָוָה pueri non habentes vsum rationis.

מִנְיָוָה amator מִנְיָוָה arha

מִנְיָוָה pistor, seu cocus, seu qui furno, vel coquina præest.

מִנְיָוָה frustum panis מִנְיָוָה gratia

מִנְיָוָה cogitatio מִנְיָוָה thronus, folium

מִנְיָוָה scientificus מִנְיָוָה caluaria.

Excipiuntur nonnulla, quorum quinta aspera esse solet, vt

מִנְיָוָה aditus, transitus מִנְיָוָה missio

מִנְיָוָה

اِتِّجَاعٌ intercessio اِتِّجَاعٌ generatio
 اِتِّجَاعٌ additio اِتِّجَاعٌ vestis, indumen-
 tum, & alia quaedam.

Præterea ꝫ supra secundam consonantem positum, si proxime aliqua e sex mota sequatur, solet esse aspera, vt

اِتِّجَاعٌ noua اِتِّجَاعٌ milium

اِتِّجَاعٌ casula quaedam, qualis est Idolorum.

اِتِّجَاعٌ cadauer sine capite.

Si vero non proxime, sed aliqua alia intercedente sequatur, fere solet esse mollis, vt in subiectis, & similibus patet nominibus.

اِتِّجَاعٌ annunciatio, euangelium اِتِّجَاعٌ stulta

اِتِّجَاعٌ focia اِتِّجَاعٌ difficilis, ardua.

اِتِّجَاعٌ puella اِتِّجَاعٌ contempta, despe-

cta, vilis. Sic اِتِّجَاعٌ volucris

اِتِّجَاعٌ fulmen اِتِّجَاعٌ falina

اِتِّجَاعٌ remuneratrix اِتِّجَاعٌ terra

اِتِّجَاعٌ habitata اِتِّجَاعٌ lacuna, seu fouca.

اِتِّجَاعٌ Rus quoddam Bethlem. Sic

اِتِّجَاعٌ suspirium اِتِّجَاعٌ corrigia, & cart.

Excipiuntur tamen quædam, vt

מִנְחָא compositus מַעְבָּא munda

אִילָא infula מַעְבָּא currus.

Notandum est quarto, post א supra primam consonantem, si sit aliqua de sex quiescens vt plurimum esse mollem, vt

אֵלָא ala אֵוָא auris

אֵלָא luctus אֵוָא sacrificium

אֵוָא mel אֵוָא mas

אֵוָא vanitas אֵוָא decus

אֵוָא fimus אֵוָא elemosyna

אֵוָא strictio אֵוָא rubor, pudor

אֵוָא sapientia אֵוָא vnguis

אֵוָא menstruum אֵוָא menstruata

אֵוָא spatium אֵוָא fons

אֵוָא votum אֵוָא fraus, dolus

אֵוָא nocumentum אֵוָא bona, possessio.

אֵוָא ordo אֵוָא vitulus

אֵוָא

اَوْسِيَا	auxilium	اَوْسِيَا	responſio
رِيَا	voluntas	رِيَا	digitus
رِيَا	pes	رِيَا	ſenſus
رِيَا	feruor, cupiditas	رِيَا	ſpica
رِيَا	acies, agmen	رِيَا	phylacterium, &c.

Dixi vt plurimum, quia ſunt quædam, quę a regula aberrant, vt

اَوْسِيَا	area	اَوْسِيَا	ordo	اَوْسِيَا	fragmentum panis.
-----------	------	-----------	------	-----------	-------------------

Si vero ſit mota, eſſe aſperam, vt

اَوْسِيَا	fructus	اَوْسِيَا	tectum
اَوْسِيَا	palatum	اَوْسِيَا	aloe
اَوْسِيَا	oppreſſio	اَوْسِيَا	linum
اَوْسِيَا	myrias	اَوْسِيَا	fucus
اَوْسِيَا	muſca	اَوْسِيَا	hinc
اَوْسِيَا	nunc,		

Deinde nomina ſupra primam 7 habentia, ſi e quatuor compacta ſint litteris, tertiam mollem habere ſolent, vt

اَوْسِيَا	navis	اَوْسِيَا	ala, pinnaculum.
اَوْسِيَا	palatum	اَوْسِيَا	calx

מִלְבָּא	verbum	לָנָא	lana
מִלְבָּא	causa	מִלְבָּא	pilus
מִמְבָּא	ira, furor	מִלְבָּא	controuersia
מִמְבָּא	triticum.	Excipiuntur quædam, vt	
מִמְבָּא	ouis	מִמְבָּא	fæmina
מִמְבָּא	tenebræ	מִמְבָּא	vel מִמְבָּא
מִמְבָּא	ornamentum	מִמְבָּא	cū significat arcū.

Si vero e quinque conflentur litteris, tertiam habere solēt asperam, secundam vero, & quartam mollem, vt

מִמְבָּא	adoratio	מִמְבָּא	foemina
מִמְבָּא	vuua	מִמְבָּא	planta
מִמְבָּא	amygdala	מִמְבָּא	calcaneum, & cæt.

Cæterum, si [^] sit supra secundam consonantem, ea quæ hanc sequitur, si sit mota, solet esse aspera: si vero quiescens, mollis, & quæ hanc quiescentem consequitur, solet esse aspera, vt

מִמְבָּא	vitis	מִמְבָּא	caseus
מִמְבָּא	phlegma, pituita	מִמְבָּא	vitula, &c.

Notandum est quinto, si [^] supra quamcumque consonantem positum, aliqua de sex immediate, siue mota, siue quiescens, consequatur, ipsam fieri mollem, vt

מִמְבָּא

لُذِبَا	lupus	ذَابَا	dolor
ذَابَا	lapis	مِبِيدَا	scitus
ذَابَا	discipulus	ذَابَا	humilis
ذَابَا	fiabellum	ذَابَا	baptifma
ذَابَا	lectus	ذَابَا	aduentus
ذَابَا	demonftratio	ذَابَا	cooperculum
ذَابَا	hiftroria,narratio	ذَابَا	nata
ذَابَا	creatura	ذَابَا	uictor, & fic cæte-

ra omnia: excepto nomine لُذِبَا idest, ficus.

Si vero mediate fequatur, effe afperam, vt

لُذِبَا	confcientia	ذَابَا	melos
ذَابَا	exercitus	ذَابَا	libera
ذَابَا	pulchra	ذَابَا	fcripta
ذَابَا	defiderata	ذَابَا	mitis, māfueta. Sic
ذَابَا	ciuitas	ذَابَا	arca, nauis
ذَابَا	ecclefia; eodem modo	ذَابَا	cum eft adie-

ctiuum, idest, pofita, cum vero eft fubftātiuū, idest, thefaurus, feū locus, in quo referuatur aliquid, a regula difcedit: habetq.

penultimam asperam.

Notandum est sexto, si *ſ* supra consonātem, siue in principio nominum sit, siue in medio, aliqua de sex mota, seu quiescens immediate sequatur, fere hanc esse mollem, vt videre est in istis, quæ subduntur nominibus.

בֹּנָא	bonus	הַנָּא	senex
הַנָּא	terminus	אֵלָא	signum
בֹּנָא	bona	הַנָּא	anus
רִבְנָא	species	אִבְנָא	victoria
פִּנְנָא	mensa	חַבְנָא	factor
פִּנְנָא	liber	חַבְנָא	opus
מִרְנָא	messis	חַבְנָא	consuetudo
מִרְנָא	vifus	חַבְנָא	inuestigatio
מִרְנָא	renouatio	חַבְנָא	damnatio
חַבְנָא	liberatio	חַבְנָא	mistio
חַבְנָא	pastor	חַבְנָא	patronus, fidei iussor
חַבְנָא	Gallus	חַבְנָא	debitum
חַבְנָא	fulmen, & sic in cæteris.		

Huc spectant omnia fere foeminina numeri multitudinis, quorum penultima est *L* cum *ſ*, hæc enim si antepenultimam *ſ* affe-

ⲉ affectam habeant, prædictam penultimam mollem habebūt,

vt	ⲥⲓⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	sanctæ	ⲥⲓⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	ciuitates
	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	transitus	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	peccatrices
	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	virgines	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	electæ
	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	nata, genitæ	ⲙⲁⲛⲥⲓⲛⲉⲛⲉ	margaritæ

Si vero eorum penultima ⲁ, in locum ⲉ, substitutum habeat, & antepenultima ⲉ careat; tunc numeri singularis lenitatem, & asperitatem in penultima retinebunt, vt

	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	direptio	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	direptiones, cum
L leni.	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	ornamentum	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	ornamenta, cum L a-
		spero, & sic in alijs.		

Si autem mediate sequatur, esse asperam, vt

	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	matertera	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	domina
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	eques	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	pastor, seu pastorū caput
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	cibus	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	celeritas
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	requies	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	mensura
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	Chaldaica	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	Syriaca
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	Hebraica	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	Græca
	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	Romana	ⲛⲉⲛⲉⲛⲉ	peccatrix

אלמא alta אפוסטולא apostolica, & sic
alia quamplurima.

Excipiuntur tamen quædam, vt אבגא bona,

הגא anus גא pupilla.

Notandum est septimo, si א supra quamcumque consonā-
tem, aliqua de sex quiescens immediate sequatur, hanc fere ef-
fe mollem, vt

אולא efus דא primogenitus

אא casei אא exemplar

אא macula אא balbuties

אא habena אא modium

אא vectis אא longitudo

אא peregrinus אא inflammatio

אא foenum אא diuitiæ

אא sanctitas אא fera

אא pulchritudo אא laus

אא lardum אא remissio

אא spes, confidentia, &c.

Excipiuntur tamen quædam, cuiusmodi

אא

فَقَاوِنَا caupona وَوَهْدَانَا locus.

Deinde, quæ hanc, siue aliam quamcumque quiescētē sequitur, fere solet esse aspera, vt

سَهْوَانَا desertum خَدُونَا genu

مَهْوَانَا vicinitas سَقَانَا talpa

وَهْدَانَا fudor رَهْوَانَا imago

هَمَانَا rubigo نَهْوَانَا custodia

أَهْوَانَا rana اِسْمَانَا apprehensio, enigma.

دَهْوَانَا benedictio فَهْوَانَا pulex

هَوْوَانَا hypocrita, &c.

Eodem modo etiam se habent hæc, vt

أَجْهْوَانَا agens اِبْتِهْوَانَا comedens

اِدْوَانَا parua اِنْوَانَا virgo

اِحْدَهْوَانَا hymnus, & cat.

Excipiuntur tamen quædam, vt

وَهْدَانَا locus اِبْتِهْوَانَا gutta

هَمَانَا cicatrix مَهْوَانَا vrnâ quædam.

Sin autem ea, quæ vocalē: ☞ immediate sequitur, sit mota; interdum est mollis, vt

دَهْوَانَا noctua مَهْوَانَا puer

هَمَانَا

מְרִיבָא multitudō חֲכָמָא astutia calliditas

מְרִיבָא vexatio, tribulatio, molestia,

פִּלְלוּ pullus, & sic in omnibus nominibus in ל״ו cum

supra ם, penultima ל mota, est mollis, vt

אִמְרָא sanitas חֲנִיפָא infirmitas

חֲנִיפָא tristitia, moeror מְשִׁיבָא gaudium

מְשִׁיבָא bonitas חֲמִיעָא malitia

חֲמִיעָא pueritia חֲנִיפָא iuuentus

חֲנִיפָא senectus חֲנִיפָא virginitas, &c.

Interdum vero, & quidem frequentius aspera, vt

חֲמִיעָא dolus חֲמִיעָא simia

חֲמִיעָא charitas חֲמִיעָא sinus

חֲמִיעָא acies חֲמִיעָא circuitus

חֲמִיעָא expectatio, spes חֲמִיעָא apertio

חֲמִיעָא terminus, finis חֲמִיעָא intelligentia

חֲמִיעָא significatio חֲמִיעָא flexio

חֲמִיעָא purificatio חֲמִיעָא silentiū, taciturnitas.

فَأَمَّا فubucula, &c.

Ex dictis colligi potest lenitatem frequentius sequi litteras quiescentes, contra vero asperitatem moras; quo fit, ut prædictæ sex litteræ, cum quiescentes in fine vocum reperiuntur, fere sint molles, licet asperæ essent si voces non finirent, ut nominibus contractis accidit.

رَجُلٌ rex

رَجُلٌ feruus

رَجُلٌ genitrix

رَجُلٌ amara, &c. ita hæc

رَجُلٌ ficut, vt.

رَجُلٌ per.

رَجُلٌ simul, vna.

رَجُلٌ tunc.

رَجُلٌ etiam.

رَجُلٌ & رَجُلٌ ad, apud, &c.

Sunt quædam tamen, quæ non sequuntur, cuiusmodi رَجُلٌ, non est, in quo ل est asperum: & affixum ي in quibusdã nominibus numeri multitudinis, & præpositionibus more ipsorũ, prædictum affixum recipientibus, de quibus suo loco, vt

رَجُلٌ libri tui,

رَجُلٌ pro te, &c. in quibus

ي est asperum.

De diminutione nominum.

C A P. XII.

Diminutione, quæ solum est in nominibus, vtimur, cum rem contemptu quodam deprimimus, ac despiciamus; vel blanditijs quibusdam honoramus, & efferimus. Fit

autem diminutio his potissimum litteris ٥, ٦, ٧, ٨, ٩. In quædam enim nomina ingreditur vel ٥ cum ٦ sic,

رَجُلٌ

Ⲛⲓⲛⲁ vir vir paruulus.

Ⲛⲓⲛⲁ puer puellus.

Ⲛⲓⲛⲁ frater fraterculus.

Ⲛⲓⲛⲁ puer puellus.

Ⲛⲓⲛⲁ filius filiulus.

Et in nomina composita, vt

Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓ filius hominis Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓ filius homunculi.

Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ fufurrator fufurrator paruus

Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ sciffio iudicij, seu sententia negatiua.

Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ sententia negatiua parua. Vel cum ⲛⲓ vt

Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓ vir paruus. Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓ puellus.

Sic Ⲛⲓⲛⲁ canis Ⲛⲓⲛⲁ canis paruus.

Ⲛⲓⲛⲁ agnus Ⲛⲓⲛⲁ agnellus.

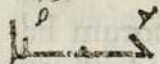
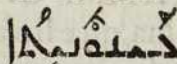
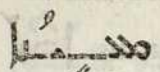
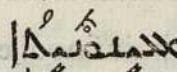

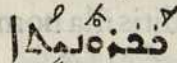
Vel cum ⲛⲓ & Ⲛⲓ, vt

Ⲛⲓⲛⲁ filia Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ filiola.

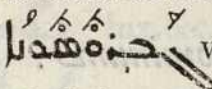
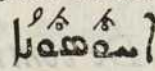
Ⲛⲓⲛⲁ focia Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ focia parua.

Ⲛⲓⲛⲁ puella Ⲛⲓⲛⲁⲛⲓⲛⲓ puellula.

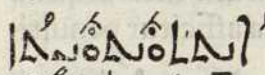
Ⲛⲓⲛⲁ

	oculus		ocellus.
	fons		fonticulus.
	talentum		talentum parvum,

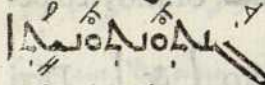
&c. & hoc fere in foemininis fit nominibus.

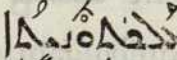
Præterea sunt quædam nomina, quæ non solum duobus modis, vt in præmissis constat nominibus, sed etiam bis diminui possunt, vt vir paruulus. fraterculus paruulus. & sic hæc,

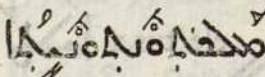
	mulier		muliercula
---	--------	---	------------

	muliercula paruula.
---	---------------------

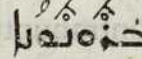
	hortus		hortulus
---	--------	---	----------

	hortulus paruulus.
---	--------------------

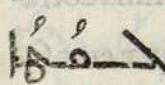
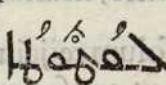
	regina		reginula
---	--------	---	----------

	reginula paruula.
--	-------------------

Quidam in nonnullis nominibus geminant \circ , & ق , vt,

	fraterculus paruulus.		filiulus paruulus.
---	-----------------------	---	--------------------

Sed hæc intelligenda sunt, quando sermonis, elegantia, & vsus patitur: nec temere sunt vsurpanda, nisi cum magna aderit necessitas. & reuera non tam cum serio agimus, quam cum iocamur, locum habent. Quædam porro nomina fiunt cum \circ , vt

	collectio		collectiucula, &c.
---	-----------	---	--------------------

T

Item

Item sunt alia nomina, quæ licet formam diminutiuiorum habeant: proprie tamen diminutiua esse non videntur; vnde illis aucthores solent addere huiusmodi epitheta, **וְדָוָד** paruus. **וְדָוִד** magnus: & his additis illa nomina significant aliquid paruū, vel magnum, vt **וְדָוִד**, vel **וְדָוִד** granum vuuæ magnum, vel paruū; sic **מְדָדָא** quadrās, & alia quedam.

De contractione nominum.

CAPVT XIII.

Contractio est abiectio vnius, vel duarum litterarum a nomine fere in fine, sublata vocali, qua afficitur penultima, vt a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** corpus, a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** liber, abiecto tantum elemēto **ו**: a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** oratio, seu petitio. a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** gratia, abiecto **ו** & **ו**. Dixi autem (fere) quia a quibusdam vocibus penultima tantum abijcitur manente vltima, vt a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** electus, a **וְדָוִד** fit **וְדָוִד** puer, abiecto **ו** tantum.

Nomina autem contrahuntur, tum propter sermonis elegā-
tiam, ac breuitatem, tum propter carminis condendi necessi-
tatem: quo fit, vt, si interdum contractio in aliquibus vocibus ser-
monis ornatui officiat, omnino negligēda sit, vt igitur intelliga-
tur, qua ratione fiat contractio.

Notandum est primo, multis, ac varijs modis nomina cōtra-
hi: quædam enim, solum reiiciunt **ו** cum vocali, quæ erat su-
pra penultimam, ita vt consonans, quæ erat penultima mota,
fiat

fiat vltima quiescens; huiusmodi sunt fere nomina duarum, trium, & quatuor syllabarum, exceptis ijs de quibus infra, vt

دَجِبٌ دَجِبًا	opus.	سَجَلٌ سَجَلًا	corruptio.
وَسِيمٌ وَسِيمًا	amatus.	ضِيمٌ ضِيمًا	malus.
دِيَاحٌ دِيَاحًا	iustus.	نَعْوٌ نَعْوًا	ignis.
نَعْوٌ نَعْوًا	lux, &c.	فَنَهْفٌ فَنَهْفًا	saluator.
فَنَهْفٌ فَنَهْفًا	mensa.	سَخِيمٌ سَخِيمًا	sapiens.
هَبِيعٌ هَبِيعًا	sanctus.	مَدْعُسٌ مَدْعُسًا	laudator.
مَلَكِبٌ مَلَكِبًا	adiutor.	اِمْكٌ اِمْكًا	arbor.
اِمْعَدٌ اِمْعَدًا	dies.	يَلِبٌ يَلِبًا	natus.
مَبِيدٌ مَبِيدًا	notus, scitus.	دَهْمٌ دَهْمًا	fruitio.
هَدْوٌ هَدْوًا	confirmatio.	هَهَبٌ هَهَبًا	liberatio.
فَدْوَمٌ فَدْوَمًا	salus.	هَنَعٌ هَنَعًا	lectio.
اَدْعَفٌ اَدْعَفًا	tuba.	اَجِيمٌ اَجِيمًا	comestus.
اَدْمِنٌ اَدْمِنًا	dictus.	مَدْلَابٌ مَدْلَابًا	angelus.
مَدْلَابٌ مَدْلَابًا	libra.	مَدْمَدٌ مَدْمَدًا	acceptabilis.
مَدْمَدٌ مَدْمَدًا	perfectibilis.	مَدْمَدٌ مَدْمَدًا	

𐤎𐤃𐤁𐤁𐤀 vincibilis, & cæt.

Huc reuocari possunt ea, quorum penultima est 𐤁, vt

𐤁𐤁𐤁𐤁 solutio. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 promissio.

𐤁𐤁𐤁𐤁 Romanus. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 salutaris

𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 angelicus. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 cælestis.

𐤁𐤁𐤁𐤁 corporeus 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 peregrinus.

alienus. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 alienigena, & cæt. quibus aufer-

tur 𐤁 & prædicta vocalis: & 𐤁 in fine, vel quiescit, vel certe aliquo modo mouetur ad motionem præcedentis consonantis.

Notandum est secundo, nomina dissyllaba, ex quatuor litteris conflata, & habentia supra primam 𐤁, per contractionem fieri monosyllaba, & 𐤁 descendere ad secundam, vt

𐤁𐤁𐤁𐤁 campus. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 tempus.

𐤁𐤁𐤁𐤁 vilis 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 barba; &

hoc familiarissimum est nominibus, quorum penultima est ex his quatuor litteris gutturalibus 𐤁 : 𐤁 : 𐤁 : 𐤁. de quibus in tractatione de verbo, vt

𐤁𐤁𐤁𐤁 porta. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 cæcus.

𐤁𐤁𐤁𐤁 man. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 vir.

𐤁𐤁𐤁𐤁 corpus. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 puer.

𐤁𐤁𐤁𐤁 aurora. 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁 terra.

& alia

& alia eiusdem speciei. Aliquando autem in alijs, quorum penultima nō est ex quatuor gutturalibus, & supra secundā mutatur in ḥ , vt

مَلِكٌ	rex.	مَلِكٌ	perfectus.
سَرِيحٌ	seruus.	سَرِيحٌ	vesper.
زَوْجٌ	maritus.	زَوْجٌ	anathema.
جُوعٌ	fames.	جُوعٌ	gustus.
بَطْنٌ	venter.	بَطْنٌ	viscera.
نَفْسٌ	anima, et cæt.	نَفْسٌ	Eodem modo cum habēt re-

gimen Genitiui, vt a نَفْسٌ dicitur نَفْسٌ os dorſi.

a نَفْسٌ dicitur نَفْسٌ cornu cerui, & cæt.

Huc reduci poſſunt quædam monosyllaba, quę supra primam habere ſolent ḥ , vt

نَمْرٌ	nomen.	نَمْرٌ	focer,
نَمْرٌ	modus, &c.		

Excipiuntur tamen ea, quę habent penultimam ex quatuor dictis, hæc enim habere ſolent ḥ vt a نَمْرٌ fit نَمْرٌ filius.

Præterea nomina per litteram ḥ incipientia, supra quam fit ḥ , vel certe supra secundam consonantem, reiecto ḥ eū ḥ , habent supra eam, quę penultima erit aliud ḥ , vt videre est in ſubiectis vocibus,

نَمْرٌ

מְהַבּ	מְהַבּ	acceptio	מִצֵּי	מִצֵּי	exitus
מִבְּיָא	מִבְּיָא	mēs, intelligētia.	מִבְּיָא	מִבְּיָא	altare.
מִבְּיָא	מִבְּיָא	habitatio	מִבְּיָא	מִבְּיָא	remotus
מִבְּיָא	מִבְּיָא	splendens	מִבְּיָא	מִבְּיָא	venter
מִבְּיָא	מִבְּיָא	excōicatus	מִבְּיָא	מִבְּיָא	perditus.
מִבְּיָא	מִבְּיָא	laudabilis	מִבְּיָא	מִבְּיָא	sanctificatus
מִבְּיָא	מִבְּיָא	benedictus	מִבְּיָא	מִבְּיָא	paratus.
מִבְּיָא	מִבְּיָא	diuifus	מִבְּיָא	מִבְּיָא	colatus.
מִבְּיָא	מִבְּיָא	acceptabilis	מִבְּיָא	מִבְּיָא	significatus
מִבְּיָא	מִבְּיָא	diuerfus	מִבְּיָא	מִבְּיָא	comptus
מִבְּיָא	מִבְּיָא	varius, &c.			

Huc reuocantur & ea, quorum penultima est littera \cup , quæ aliquo modo ad motionem præcedentis mouetur, vt

מִבְּיָא מִבְּיָא cucumerariū. מִבְּיָא מִבְּיָא potus.

מִבְּיָא מִבְּיָא perfectus, & cæt.

Rurfus nomina quatuor litterarum, quorum initium est elementum \cup affectum γ , contracta, transferunt γ a \cup ad secundam consonantem, & afficiunt prædictum \cup , γ , vt

מִבְּיָא מִבְּיָא mensis מִבְּיָא מִבְּיָא nota, signū.

מִבְּיָא

cumulus lapidum, seu quædam fabrica sine luto.

chorda. Et hoc fere est in nominibus, quorum penultima est ex prædictis quatuor. In alijs vero abijcitur omnino γ , & loco ipsius supra secundam ponitur η , vt

olus gramen

puer, natiuitas lacus, stagnū

pupillus multitudo,

Nomina porro, quorum prima consonans afficitur γ , & post eam nec sequitur ω : neque eorum penultima est ω reiecto

l cum ρ , acquirunt aliud γ supra eam, quæ penultima erit, vt regio, locus terra

horreum templū, &c.

Si vero primam consonantem sequatur ω , tunc ipsa ρ afficitur, & γ ab ea remouetur, vt virtus.

oculus lignum, &c.

Si porro eorum penultima sit ω cum ρ , amittunt tam γ , quam ω cum ρ , & afficiunt η eam litteram, quæ in contractione erit penultima, manente l, vt

electus purus

possidens solutus

ܡܠܟܐ puer ܡܠܟܐ dulcis

ܡܠܟܐ durus, & cæt.

Excipitur tamen hoc nomen ܠܘܠ leo, & alia si quæ sunt eiusdem generis, quæ quidem contractionis non sunt capacia.

Notandum est tertio, nomina dissyllaba e quatuor litteris compacta, quorum prima consonans est / affecta ܐ, in cōtractione acquirere ܘ supra secundam, vt

ܐܘܠܢܐ agnus ܐܘܠܢܐ area

ܐܘܠܢܐ nauis ܐܘܠܢܐ moeror

ܐܘܠܢܐ stola. Ea quoque, quorum prima cōsonans quæcumque illa sit, modo sit affecta ܐ, & eorum penultima sit ex quatuor litteris gutturalibus, amittere ipsum ܐ, & acquirere ܘ supra secundam, ita vt monosyllaba euadant, vt

ܐܘܠܢܐ liber ܐܘܠܢܐ latus

ܐܘܠܢܐ rubor, cōfusio ܐܘܠܢܐ decus

ܐܘܠܢܐ occurfus ܐܘܠܢܐ digitus

ܐܘܠܢܐ fons, & c. A ܐܘܠܢܐ tamen fit ܐܘܠܢܐ auis,

cum ܐ supra primam, & ܘ supra secundam: ita autem hoc nomen puto contrahi, vt differat a contractione nominis ܐܘܠܢܐ

cum ܘ supra primam, a quo fit ܐܘܠܢܐ cum ܘ tantum supra secundam, vt diximus notabili secundo. Sin vero eorum penultima

ma non sit ex prædictis supra secundā nō recipere √, sed ʾ, vt

فَلَا فَلا pars, medietas. فَا فَا ala, latus.

فَا فَا cinis فَا فَا somnium

فَا فَا stercus فَا فَا reuersio

فَا فَا vanitas فَا فَا scandalum,

seu offensio. Quod si huiusmodi nomina habeant penultimam

litteram ʾ, tunc amittunt solū ʾ cum ʾ manēte ʾ in fine, sine vlla motione, & manente ʾ supra primam, sicut erat ante contractionem, vt

فَا فَا quies فَا فَا manifestatio

فَا فَا vlulatus, & alia similia, quæ raro, & non libenter patiuntur contractionem.

Notandum est quarto, nomina item dissyllaba, quorū principium est ʾ & ʾ cum ʾ abiecto ʾ in fine acquirere √ supra penultimam, vt فَا فَا / فَا فَا obuiatio, occurfus.

فَا فَا / فَا فَا via, &c. si autem non sit ʾ, sed aliqua consonans, & ʾ cum ʾ, vel nihil acquirere, vt

فَا فَا laus فَا فَا lux, & cæt.

Vel mutare locum litteræ ʾ, ita vt præponatur illi, quæ erat tertia, cum eodem ʾ, & prima remaneat quiescens, vt

فَا فَا / فَا فَا lōginquitas فَا فَا / فَا فَا sanctitas,

فَا فَا / فَا فَا corpus فَا فَا / فَا فَا signum. seu

signatio. quod si habeant penultimam \cup acquirunt γ supra litteram antecedentem ipsum \cup , cuiusmodi est דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ fedes, & si quæ sunt alia.

Ea autem nomina, quorum prima consonans afficitur ρ , & eorum penultima est littera \cup eadem vocali ρ affecta, in contractione remouetur \cup cum propria vocali, relicto elemento $\text{}$, cuius præcedens afficitur γ vt דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ errans.

דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ dominus דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ dignus

דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ vilis, infelix. Similiter se habent quædam nomina eodem modo incipientia; quæ cum non habeant \cup abijciunt ρ , & eam, quæ est penultima in contractione, afficiunt γ vt דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ sacerdos. דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ amator; quam-

quam in hoc nomine דָּוִדְהָ non omnes conuenire videantur: quidam enim contrahunt illud iuxta regulam; quidam vero aliæ euphoniæ causa illius penultimam afficiunt γ , & ita nunc est in vsu, præsertim apud Maronitas.

Notandum est quinto, nomina fœminina contrahi, vel abiectione $\text{}$, & positione ρ supra eam, quæ in contractione est penultima, ita vt masculinorum formam habeant, vt

דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ pulchra דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ sancta

דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ bona דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ laudabilis

דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ absurda דָּוִדְהָ דָּוִדְהָ vilis, infelix.

דָּוִדְהָ

malā ^{malā} ^{malā} ^{malā} mala ^{posita} ^{posita} ^{posita} posita

^{contempta, inficiens, & cæt.} ^{contempta, inficiens, & cæt.} ^{contempta, inficiens, & cæt.}

Vel amissione ^l, retento ^l molli in fine, cuius penultima additur ^v, vt ^{atrium} ^{atrium} ^{atrium} atrium | ^{domina} ^{domina} ^{domina} domina.

^{virgo} ^{virgo} ^{virgo} virgo | ^{carbo} ^{carbo} ^{carbo} carbo.

^{sepultura} ^{sepultura} ^{sepultura} sepultura | ^{ultima} ^{ultima} ^{ultima} ultima.

^{prima} ^{prima} ^{prima} prima | ^{tertia} ^{tertia} ^{tertia} tertia.

^{ornamentum} ^{ornamentum} ^{ornamentum} ornamentum | ^{cura, sollicitudo} ^{cura, sollicitudo} ^{cura, sollicitudo} cura, sollicitudo.

^{arcus} ^{arcus} ^{arcus} arcus | ^{desiderium} ^{desiderium} ^{desiderium} desiderium

^{fornus} ^{fornus} ^{fornus} fornus | ^{fors} ^{fors} ^{fors} fors

^{direptio} ^{direptio} ^{direptio} direptio | ^{mæstitia} ^{mæstitia} ^{mæstitia} mæstitia

^{hora} ^{hora} ^{hora} hora | ^{ancilla} ^{ancilla} ^{ancilla} ancilla

^{finis, extremitas.} ^{finis, extremitas.} ^{finis, extremitas.}

Quædam ex his amittunt etiam vocalem si quam habent supra tertiam, vel secundam consonantem, vt

^{intercessio} ^{intercessio} ^{intercessio} intercessio | ^{pudor} ^{pudor} ^{pudor} pudor,

^{genitrix} ^{genitrix} ^{genitrix} genitrix | ^{retribuens} ^{retribuens} ^{retribuens} retribuens.

^{amans} ^{amans} ^{amans} amans | ^{pulsans} ^{pulsans} ^{pulsans} pulsans

אֲרֵיבָא אֲרֵיבָא ardens אֲהַנְיָא אֲהַנְיָא fasciculus.

אֲדִיבָא אֲדִיבָא aditus אֲחַדְיָא אֲחַדְיָא spica

אֲפִיבָא אֲפִיבָא sterquiliniū אֲנִיבָא אֲנִיבָא suspirium.

Excipitur tamen אֲכִיבָא filia, a quo fit אֲכִיבָא cum γ supra primam, quiescente, ac omnino latente penultima.

Item quædam nomina, præter γ supra penultimam, transferunt γ , quod habent supra secundam ad primam, ut

אֲסִיבָא אֲסִיבָא socia אֲחִיבָא אֲחִיבָא puella

אֲהִיבָא אֲהִיבָא euangelium, annunciatio.

Excipitur tamen אֲנִיבָא spiritus, a quo fit אֲנִיבָא cum γ supra primam, & אֲנִיבָא אֲנִיבָא vindicta.

Similiter nomina, quorum secunda consonans affecta est γ , in contractione transferunt γ ad primam cum γ supra penultimam, ut אֲחִיבָא אֲחִיבָא vitula אֲחִיבָא אֲחִיבָא plāta.

Huc reduci possunt quædam nomina, quæ abiecto \circ cum δ & ζ cum ρ in fine, relicto tamen L, eodem modo sumunt γ supra penultimam, manente tamen vocali, quam habent supra primam, ut אֲחִיבָא אֲחִיבָא hymnus, gloria.

אֲחִיבָא אֲחִיבָא mercatura אֲחִיבָא אֲחִיבָא admiratio

אֲחִיבָא

| **لِوَسْمِ لِيْنِ** placenta, vel aliquid simile.

Item quædam alia, quæ proprium secundum γ transferunt ad penultimam, vt | **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** laudabilis

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** elata | **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** cõfirmata

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** significans, & cæt.

Rurfus quædam alia proprium γ supra primam positum mutant in γ & sicut alia habent etiam γ supra penultimam, vt

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** scientia | **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** fratria

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** mutuum, & cæt.

Præterea sciendum est quædam nomina tum ex enumeratis, tũ etiam ex quamplurimis alijs, quæ passim in libris reperiuntur, dupliciter contrahi, videlicet, vel amissione **L** relicto **l**, vel contra, vt modo dicebamus, & ex subiectis nominibus facile est intelligere. | **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** vel **لَاؤَدُوْدِ** verbum.

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** spiraculum.

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** causa

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** timor.

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** desiderium

| **لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ لَاؤَدُوْدِ** sapientia

| **لَاؤَدُوْدِ**

וֹנָה; וֹנָה; וֹנָה; & etiam וֹנָה, ter enim contrahitur, id

est, locus | מְדַבְּרִים מְדַבְּרִים מְדַבְּרִים laudabilis.

מְרַבֵּי מְרַבֵּי מְרַבֵּי multa

מְבַרְכִים מְבַרְכִים מְבַרְכִים benedicta

מְבַרְכִים מְבַרְכִים מְבַרְכִים electa

מְלֵאמֵרִים מְלֵאמֵרִים מְלֵאמֵרִים plena

מְפַרְסְמִים מְפַרְסְמִים מְפַרְסְמִים perfecta, & cetera.

Huc spectant ea, quæ ante L habent litteram latentem, in contractione enim mouebitur, vel per וּ si primo modo contrahatur, vel per ׀, si secundo, vt

מְדִינָה מְדִינָה מְדִינָה ciuitas

מְהַרְבֵּי מְהַרְבֵּי מְהַרְבֵּי arca, nauis

מְבַרְכִים מְבַרְכִים מְבַרְכִים vice

מְשַׁבְּעִים מְשַׁבְּעִים מְשַׁבְּעִים annus, in qua voce ׀ a prima

consonante reijcitur: | מְבַרְכִים autem licet habeat litteram ׀ latentem ante L, contrahitur tamen secundo tantum modo adiecto ׀ supra ׀, vt | מְבַרְכִים ecclesia.

Sciendum etiam est, contracta secundo modo usurpari præsertim cum habent regimen genitiui, seu cū referuntur ad aliud, de quo

quo capite sequenti, vt **אֶרֶץ כְּנָעַן** arca Noe, & cætera.

Notandum est sexto, nomina masculina secundæ speciei domesticationis, in contractione reijcere **ל** cū **ו**, remanēte **ו** in fine, vt ex supradictis colligi potest, verbi gratia **אֶרֶץ כְּנָעַן**

אֶרֶץ כְּנָעַן corporeus. **רוּחַ וְשֵׁם** spiritualis, &c. In plurali autem assumere **ו** cum **ו**, & aliud **ו** in fine, vt

אֶרֶץ כְּנָעַן corporei. **רוּחַ וְשֵׁם** spirituales.

Fœminina vero eiusdem speciei, abijcere **ל** cum **ו**, quo afficitur **ו**, manente **ו** quiescēti, & apposito **ו** litteræ **ו** vt

אֶרֶץ כְּנָעַן corporea. **רוּחַ וְשֵׁם** spiritualis, numero autem multitudinis, vt patet ex ijs, quæ cap.

sequēti diximus, assumitur **ו** loco litteræ **ו**, vt **אֶרֶץ כְּנָעַן**

corporea. **רוּחַ וְשֵׁם** spirituales, & sic in alijs similibus.

Nomina vero tertie speciei, masculina amittere **ל** cū **ו**, quod est supra litteram **ו**, vt

אֶרֶץ כְּנָעַן corporeus.

רוּחַ וְשֵׁם spiritualis.

אֶרֶץ כְּנָעַן Ierosolymitanus. Numero multitudinis recipiunt **ו** cum **ו**, & **ו** in fine, sic

אֶרֶץ כְּנָעַן

quæ solum λ amittunt. Dixi vt plurimum, quia quædam licet pauca, amittunt solum λ , & commutant δ in ρ hoc modo
 $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ gaudium. $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ verberatio, vulnus. Circa quod nomen aduertendum est ipsum extra contractionem non habere ν supra litteram ρ , eam enim quiescentem habet; at vero cum contrahitur acquirere ν supra illâ, vt vides. Cum autem prædicta nomina referuntur ad aliud, seu habent regimen Genitiui, retinent λ reiecto λ , vt

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ in similitudine Dei, & cæt.

Notandum est septimo, quædam nomina vario, ac peculiari modo contrahi, vt $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ vsura, fœnus.

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ confessio, gratiarum actio.

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ offensio. $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ vel $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ trabs.

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$, vel $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ domus. $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ vocatio, ciuitas,

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ præponendo litteram \circ litteræ α , mensura, seu metrum. $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ nouus. $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ sex.

$\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$, vel $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ primus.

Item, vt quidam etiam docent, hæc duo dupliciter contrahuntur, videlicet $\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda\lambda$ cum \circ , & δ , vel sine \circ cum ν

supra ܘ , vt ܕܘܘܢܐ magnitudo, seu maiestas, magisterium.

ܠܠܘܢܐ ܠܘܢܐ cum ܐ & ܘ , vel ܕܘܢܐ sine ܐ , cum ܘ ta-
men supra ܘ , animal: inde sunt ܠܘܢܐ ܠܘܢܐ animal dētis,

seu dentem habens; per quod solet intelligi leo, & alia similia animalia: inde etiam prouenit illud S. Pauli 1. ad Corinth. 15,

ܕܘܢܐ ܕܘܢܐ ܐܘ ܕܘܢܐ idest, vt Latini, sic & resurrectio mor-
tuorum: sed hic locus S. Pauli in lingua nostra, vt ad verbum ex-
plicetur, multis non paruam exhibere solet difficultatem, præ-
fertim illa vox ܕܘܢܐ : nam si contrahatur a ܠܠܘܢܐ idest,

animal, quid sibi vult animal mortuorum? si autem a ܕܘܢܐ

idest, viua, quid significabit viua mortuorum? Vnde multi, vt se
ab huiusmodi difficultate extricent, interpretati sunt, viuifica-
tionem mortuorum, arbitantes se vim vocis exprimere: quam
quidem viuificationem, si nominis vim inspiciamus, prædicta
vox ܕܘܢܐ significare non potest; viuificatio enim dicitur

ܠܠܘܢܐܘܢܐ . idcirco vt huiusmodi radicitus euellatur difficultas,
sciendum est ܠܠܘܢܐ duo posse significare, primum animal, &

inde deriuantur hæc ܠܘܢܐ ܠܘܢܐ animal habens dentem, vt

leo, lupus, vel aliqua bestia. ܠܘܢܐ ܠܘܢܐ animal aë, seu ales,

vel volucris. ܠܘܢܐ ܠܘܢܐ animal plantæ, seu planta animā

habens. Deinde significat vitā, & inde ܕܘܢܐ ܕܘܢܐ , vita mor-
tuorum.

tuorum; & ex huius posterioris significationis ignorantia ex-
orta est prædicta difficultas, unde locus S. Pauli nunc iuxta se-
cundam vocis notionem maxima cum facilitate, ac fidelitate,
ad verbum explanatur ita, **אִי שֶׁנֶּחְמָדָהּ**, sic etiam
vita mortuorum, id est, vitam, quam habebunt mortui, quod i-
dem est quoad sensum, cum **חַיֵּי הַמָּוֶת** resurrectione, & eodem
modo exponenda sunt varia loca D. Pauli in eadem epistola, in
quibus tali voce utitur.

Præterea non minoris difficultatis quibusdam videtur esse.
& illud Psal. 123. ut ad verbum e Chaldaico in Latinum sermo-
nem reddatur: dicitur enim,

פִּיבְעֵה לֵאמֹר חַיֵּי הַמָּוֶת חַיֵּי הַמָּוֶת

vbi habetur eadem vox **חַיֵּי** & quid sibi velit, non clare per-
spicitur. Verum mihi non videtur esse tāta difficultas: vel enim
חַיֵּי a **חַיֵּי** contrahitur, id est, vita, vel certe est tamquam

adverbium, id est, viue, a **חַיֵּי** id est, viua; sicut **חַיֵּי** pri-
mo, a **חַיֵּי** prima, **חַיֵּי** ultimo, a **חַיֵּי** vltima.

& iuxta vtramque notionem prædictus locus sic ad verbum ex-
poni potest: Cum surrexerint supra nos filij hominū vitam ab-
sorberent nobis, seu viue absorberent nos: & hæc quasi obiter.

Porro sunt quedam nomina habentia primam consonantē
affectam **ח**, quam sequitur littera **ו**; quæ quidem nomina,
vel nunquam, vel raro contrahi solent, ut

חַיֵּי æstus **חַיֵּי** statio

חַיֵּי taurus **חַיֵּי** excelsitas.

& quædam alia pauca, quæ autorū lectione facile addiscuntur.

Notandum est octauo de numero plurali contractorum dictum esse supra cap. quinto, solum monendum est quædam nomina foemina numeri pluralis eodem fere modo contrahi,

quo solent in singulari, scilicet cum **L** abiecto **l**, & solū differre, quod in singulari supra penultimam habent **v**, eo modo, quo supra dictum est, vt **לְנוֹשֵׂאִים נוֹשֵׂאִים** ferens, portans.

לְאוֹהֵבִים אוֹהֵבִים amans. **לְדַוָּתִּים דַּוָּתִּים** digna, & cæter.

In plurali vero commutant **v** in **o**, vel retinent idem **o** supra eandem litteram, supra quam est in nominibus non cōtra-

ctis eiusdem numeri, vt **לְנוֹשֵׂאֵי נוֹשֵׂאֵי** ferentes. **לְאוֹהֵבֵי אוֹהֵבֵי**

אוֹהֵבֵי amantes. **לְדַוָּתֵי דַּוָּתֵי** dignæ, & cæt.

De ad aliquid, seu de relatione.

CAP. XIV.

Per ad aliquid, seu relationem intelligitur aliqua cōnexio, seu habitudo inter duo nomina, quorum alterum in nominatiuo, seu alio casu; alterum in genitiuo ponitur: quæ admodum etiam apud Latinos, cum duo nomina substantiuæ ad res diuersas pertinentia sine coniunctione ponuntur in oratione; alterum eorum nominatiui, alterum genitiui casus erit. Eodem quoque modo apud Hebræos reperitur, quod quidem solitum est communiter regimen genitiui appellari. Fit autem hæc relatio his potissimum modis.

Primo additione litteræ **o**, quam genitiui casum indicare dictum est capite octauo, vt Psal. 2. : **עָמְדוּ מְלָכֵי אֲדָמָה**

Steterunt reges terræ. Et in hymno quodā, seu laude sanctissimi Aphræm

Coeli enarrāt gloriā Dei. & Pſal. xxij. iuxta Chal. xxj. iuxta Lat.

וּמִן כִּנְהֵן וְאִמִּי אֱלֹהִים לֹא יִשְׁמַע מִלִּי .

Et a ventre matris meæ Deus meus tu ne absis a me .

Et Pſalm. lxxxvij. iuxta Chaldaeos. lxxxvj. iuxta Latinos:

וְיִבֵר מִלִּי אֱלֹהִים וְיִרְמֵן מִיָּדִי . וְיִשְׁמַע מִלִּי .

Amavit Dominus portas Sion plus omnibus tabernaculis Jacob.

Pſal. cxxviii. מִלִּי אֱלֹהִים מִדְּבָרֵי הַקְּדוֹשִׁים וְדַלִּילִים :

Dominus iustus est, & conuellit ramos iniquorum, & cætera. Porro sciendū est affixa semper sequi genus, & numerum Genitiui vt ex prædictis exemplis colligi potest.

Quarto additione litteræ ׀ in fine nominis præcedentis numeri multitudinis, & additione ׀ consonanti, litteram ׀ præcedenti, & reiectione litteræ ׀ a nomine subsequente, vt

Pſalm. ij. וְיִשְׁבֹּר ׀ אֶת ׀ קַרְנֵי הַר ׀ וְיִשְׁבֹּר ׀ וְיִשְׁבֹּר ׀ . Vt vasa cretæ

conteres eos. Pſal. ix. וְיִשְׁבֹּר ׀ חֵץ ׀ כִּלְיֵי מִיָּדֶיךָ ׀ .

Et sperabunt in te omnes scientes nomen tuum. Et Pſalm. xix.

iuxta Chal. xviii. iuxta Lat. וְיִשְׁבֹּר ׀ אֶת ׀ מִגְּדַלְתֵּי הַשָּׁמַיִם ׀ .

Et in fines terræ verba eorum. & Pſalm. cxxvi.

וְיִשְׁבֹּר ׀ אֶת ׀ לֶחֶם הַדֹּלֵרִים ׀ . Comedētes panem in doloribus.

Et Sanctus doctor Aphram in prædicto carmine sic ait :

Viri amatores Dei וְיִשְׁבֹּר ׀ אֶת ׀ אֱלֹהִים ׀

Ipsi sint tibi amatores וְיִשְׁבֹּר ׀ אֶת ׀ אֱלֹהִים ׀

וְיִשְׁבֹּר ׀

Interrogemus nunc, ambulantes in via domus Dei.

وَأَمَّنْهُ سَدْنَا : وَيَا أَيُّهَا الْحَيُّ يَا قَدِيمُ ..

Quinam sit sponsus, qui venit ad hortum terrenorum.

Tertia est **أَمَّنْهُ** idest, quæ, qualis, eodēq. modo, quo **أَمَّنْهُ** construitur; sed solum foeminina singularia in memoriam reducit. vt S. Paulus epist. 2. ad Corinth. cap. 6.

أَمَّنْهُ أَمَّنْهُ عَمَّا قَدِيمًا أَمَّنْهُ أَمَّنْهُ عَمَّا قَدِيمًا :
 أَمَّنْهُ أَمَّنْهُ عَمَّا قَدِيمًا أَمَّنْهُ أَمَّنْهُ عَمَّا قَدِيمًا :

Quæ enim participatio, seu communicatio est iustitiæ cum iniquitate? aut quæ permistio, seu commercium luminari cum tenebris? &c. In numero autem multitudinis, tam **أَمَّنْهُ**, quam

أَمَّنْهُ facit **أَمَّنْهُ** idest, qui, vel quæ, vt idem Apostolus ad Romanos, cap. 8.

لِلَّذِينَ هُمْ وَيُقَدِّمُونَ وَهُمْ قَدِيمٌ : هَلَّا لَمْ يَمُنُّ
 وَيُقَدِّمُوا قَدِيمٌ : هَلَّا لَمْ يَمُنُّ وَهُمْ قَدِيمٌ .

Quos autem præcessit, signauit, seu præsignauit, ipsos vocauit: & quos vocauit, ipsos iustificauit: & quos iustificauit, ipsos glorificauit. Et S. Ioann. Euangelista. cap. 21. sic habet,

أَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ :
 وَأَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ : أَمَّنْهُ هُمْ أَمَّنْهُ هُمْ

minam eiusdem numeri. \circ cum \circ & \backslash , tertiam masculinam pluralem. \circ cum \cup & \backslash , tertiam foemininā eiusdem numeri.

Aduertendum tamen est, in nominibus numeri multitudinis desinentibus in \int sine L affecto ρ secundam vtriusque generis, & numeri assumere \cup ante ρ ; tertiam autem singularem masculinam recipere \circ cum \circ & \cup ; pluralem vero \cup cum \circ , \circ , & \backslash . Foemininam autem singularem ante \circ cum puncto supra scripto. Pluralem vero \cup cum \circ , \cup , & \backslash . Sed vt, quæ diximus, clarius pateant, exemplisq. illustrentur.

Notandum est secundo, omnia nomina affixorum capacia, dum ea recipiunt, abijcere \int , quod est in fine, cum propria vocali, vt videre est in subiectis nominibus.

Nomen \int sing. cum affixo singulari masculino.

\int	} iudicium	} meum	
\int			} tuum
\int			} suum

Cum plurali,

\int	} iudicium	} nostrum	
\int			} vestrum
\int			} eorum

Cum

Cum affixo sing. foeminino.

	} iudicium	}	meum
			tuum
			suum

Cum plurali.

	} iudicium	}	nostrum
			vestrum
			eorum

Nomen plurale cum sing. masc.

	} iudicia	}	mea
			tua
			sua

Cum plurali.

	} iudicia	}	nostra
			vestra
			eorum

Plu-

Om

Plurale cum singulari foeminino.

وَمِلَّةٌ	}	iudicia	}	mea
وَمِلَّةٌ				tua
وَمِلَّةٌ				sua

Cum plurali.

وَمِلَّةٌ	}	iudicia	}	nostra
وَمِلَّةٌ				vestra
وَمِلَّةٌ				eorum

Nomen رِكَاةٌ sing. cum affixo sing. masc.

رِكَاةٌ	}	oratio	}	mea
رِكَاةٌ				tua
رِكَاةٌ				sua

Cum plurali.

رِكَاةٌ	}	oratio	}	nostra
رِكَاةٌ				vestra
رِكَاةٌ				eorum

Cum affixo fing. foemini.

ܐܘܪܐܝܢܐ	}	oratio	}	mea
ܐܘܪܐܝܒܐ				tua
ܐܘܪܐܝܢܐ				sua

Cum plurali.

ܐܘܪܐܝܢܐ	}	oratio	}	nostra
ܐܘܪܐܝܒܐ				vestra
ܐܘܪܐܝܢܐ				eorum

Nomen ܐܘܪܐܝܢܐ plurale cum fing. masc.

ܐܘܪܐܝܢܐ	}	orationes	}	meæ
ܐܘܪܐܝܒܐ				tua
ܐܘܪܐܝܢܐ				sua

Cum plurali.

ܐܘܪܐܝܢܐ	}	orationes	}	nostræ
ܐܘܪܐܝܒܐ				vestræ
ܐܘܪܐܝܢܐ				eorum

Cum singulari foeminino

رَلَاتُهَا	} orationes	} mea	
رَلَاتُهَا			} tuae
رَلَاتُهَا			} suae

Cum plurali.

رَلَاتُهَا	} orationes	} nostrae	
رَلَاتُهَا			} vestrae
رَلَاتُهَا			} earum

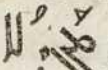
Excipiuntur ab hac regula nomina رَلَاتُهَا gaudium, & رَلَاتُهَا animal, seu vita; quae cum sint similia: assumunt tamen in singulari numero supra $\circ \vee$, cum coniunguntur cum affixo primae personae singularis, ut رَلَاتُهَا gaudium meum. رَلَاتُهَا

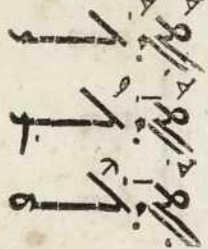
animal, seu vita mea, in caeteris autem sequuntur regulam.

Et eodem fere modo, reliqua nomina, quae cum affixis connectuntur se habent, obseruatis tamen, & notatis quibusdam, quae nonnullis nominum speciebus accidere solent, praesertim cum primae personae singularis, & interdum secundae & tertiae pluralis vtriusque generis fortiuntur affixa.

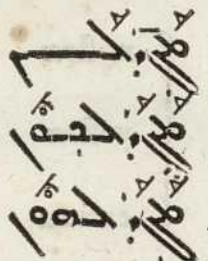
Notandum igitur est tertio, quaedam nomina cum recipiunt affixum primae personae quiescens in singulari numero, recipere \vee supra antepenultimam, ut diximus de eorum contractione, ac proinde illud \vee supra eandem retinere, cum affixum secundae & tertiae personae pluralis vtriusque generis recipiunt, ut patet in subsequen-
 Z

Nomen

Nomen sing. cum affixo sing. masc.

	} turris	}	mea
			tua
			sua

Cum plurali.

	} turris	}	nostra
			vestra
			suorum

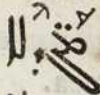
Cum affixo sing. foeminino.

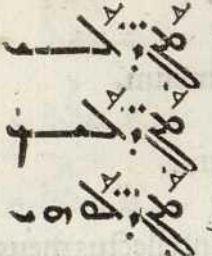
	} turris	}	mea
			tua
			sua

Cum plurali.

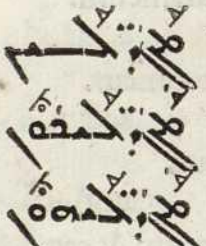
	} turris	}	nostra
			vestra
			suarum

Nomen

Nomen plurale cum sing. masc.

	} turres	}	mea
			tua
			fa

Cum plurali.

	} turres	}	nostra
			vestra
			suorum

Plurale cum singulari foeminino.

	} turres	}	me
			tu
			fa

Cum plurali.

	} turres	}	nostra
			vestra
			suarum

Eodem plane modo faciunt

regio mea.

templum meum.

altare meum.

mens, seu intellectus meus.

sanctuarium meum.

vulva, venter meus.

vermis meus.

horreum meum, & cæt.

Monendum tamen est hæc duo nomina fermo,

vel locutio, & tectum, seu vmbraculum, in quibus

primum quiescit, ac latet; numero sing. cum affixo primæ

personæ, & consequenter secundæ & tertię pluralis vtriusq. ge-

neris, secundū propinquiores Orientales habere supra illud

, quod est antepenultima in prædictis nominibus; secundum

vero remotiores non supra , sed supra secundam litteram

scilicet , vel .

Nomen سَافِيَاءُ سَافِيَاءُ sing. cum affixo sing. masc.

سَافِيَاءُ	} sapientia	} mea	
سَافِيَاءُ			tua
سَافِيَاءُ			eius

Cum plurali.

سَافِيَاءُ	} sapientia	} nostra	
سَافِيَاءُ			vestra
سَافِيَاءُ			eorum

Cum singulari foemin.

سَافِيَاءُ	} sapientia	} mea	
سَافِيَاءُ			tua
سَافِيَاءُ			illius

Cum plurali.

سَافِيَاءُ	} sapientia	} nostra	
سَافِيَاءُ			vestra
سَافِيَاءُ			illarum

Nomen

Nomen | ܣܩܘܠܐ plurale cum sing. masc.

ܣܩܘܠܐ	}	sapientiæ	}	meæ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢ				tuæ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢ				suæ

Cum plurali.

ܣܩܘܠܐܝܗܘܢ	}	sapientiæ	}	nostræ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢ				vestræ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢ				suorum

Cum sing. foemin.

ܣܩܘܠܐܝܗܘܢ	}	sapientiæ	}	meæ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢ				tuæ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢ				suæ

Cum plurali.

ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢ	}	sapientiæ	}	nostræ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢܝܗܘܢ				vestræ
ܣܩܘܠܐܝܗܘܢܝܗܘܢܝܗܘܢ				suarum

Sic etiam faciunt multa alia, vt

وَسَعْدٌ وَسَعْدٌ amor meus.

رُغِيْتُ رُغِيْتُ rugitus meus.

وَمَلَأْتُ وَمَلَأْتُ lachryma mea.

نَبَاتٌ نَبَاتٌ planta mea.

حَلَاكٌ حَلَاكٌ annulus meus.

كَلِمَةٌ كَلِمَةٌ verbum meum.

أَيُّمَةٌ أَيُّمَةٌ elemofyna mea.

رَغْبَةٌ رَغْبَةٌ defiderium meum.

هَمَلٌ هَمَلٌ fomnus meus.

فَرَسٌ فَرَسٌ fors mea.

مَتَعَةٌ مَتَعَةٌ temperantia mea.

ذُرْبٌ ذُرْبٌ direptio mea.

لَاكٌ لَاكٌ nocumentum meum.

لَاؤٌ لَاؤٌ labor meus.

أَمْرٌ أَمْرٌ moeror meus.

سَاعَةٌ سَاعَةٌ hora mea.

120

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \end{array} \right\}$	amicus	$\left\{ \begin{array}{l} \text{noster} \\ \text{vester} \\ \text{eorum} \end{array} \right.$

Plurale cum singulari foeminino.

$\left. \begin{array}{l} \text{وَأَصْدِقَائِهَا} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهَا} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهَا} \end{array} \right\}$	amicus	$\left\{ \begin{array}{l} \text{meus} \\ \text{tuus} \\ \text{suus} \end{array} \right.$

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \end{array} \right\}$	amicus	$\left\{ \begin{array}{l} \text{noster} \\ \text{vester} \\ \text{earum} \end{array} \right.$

Nomen وَأَصْدِقَائِهِمْ plurale cum sing. masc.

$\left. \begin{array}{l} \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \\ \text{وَأَصْدِقَائِهِمْ} \end{array} \right\}$	amici	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mei} \\ \text{tui} \\ \text{fui} \end{array} \right.$

Cum plurali.

<table> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td rowspan="3">}</td><td rowspan="3">amici</td><td rowspan="3">}</td><td>noſtri</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>veſtri</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>eorum</td></tr> </table>	וְשֻׁמְרַיְכֶם	}	amici	}	noſtri	וְשֻׁמְרַיְכֶם	veſtri	וְשֻׁמְרַיְכֶם	eorum
וְשֻׁמְרַיְכֶם	}				amici	}	noſtri		
וְשֻׁמְרַיְכֶם							veſtri		
וְשֻׁמְרַיְכֶם		eorum							

Cum ſing. foemin.

<table> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td rowspan="3">}</td><td rowspan="3">amici</td><td rowspan="3">}</td><td>mei</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>tui</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>fui</td></tr> </table>	וְשֻׁמְרַיְכֶם	}	amici	}	mei	וְשֻׁמְרַיְכֶם	tui	וְשֻׁמְרַיְכֶם	fui
וְשֻׁמְרַיְכֶם	}				amici	}	mei		
וְשֻׁמְרַיְכֶם							tui		
וְשֻׁמְרַיְכֶם		fui							

Cum plurali.

<table> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td rowspan="3">}</td><td rowspan="3">amici</td><td rowspan="3">}</td><td>noſtri</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>veſtri</td></tr> <tr><td>וְשֻׁמְרַיְכֶם</td><td>earum</td></tr> </table>	וְשֻׁמְרַיְכֶם	}	amici	}	noſtri	וְשֻׁמְרַיְכֶם	veſtri	וְשֻׁמְרַיְכֶם	earum
וְשֻׁמְרַיְכֶם	}				amici	}	noſtri		
וְשֻׁמְרַיְכֶם							veſtri		
וְשֻׁמְרַיְכֶם		earum							

Quædam vero alia, quorum nonnulla ſunt prædictis ſimilia,
 ׀, vel ׀ non recipiunt; ſed ſolum abijciunt } cum ׀, re-
 linquendo antepenultimam, vt erat, cuiuſmodi ſunt ſubiecta
 nomina,

רְפָאָה רְפָאָה רְפָאָה } cura, ſeu ſolicitudo mea.

רְפָאָה

דְּעֻסָּאִי דְּעֻסָּאִי decus, seu ornatus meus.

קֶרְעֻסָּאִי קֶרְעֻסָּאִי arcus meus.

מִרְעֻסָּאִי מִרְעֻסָּאִי furor meus.

דִּיגִיטֻסָּאִי דִּיגִיטֻסָּאִי digitus meus.

סֹמְנִיּוּמִי סֹמְנִיּוּמִי somnium meum.

אֲגְנֻסִּי אֲגְנֻסִּי agnus meus.

אֲהֻלָּאִי tamen videtur recipere \vee supra antepenultimam, vt

אֲהֻלָּאִי stola mea, quia durum est legere illud sine \vee ; si quidē prater ipsum affixū concurrūt tres consonantes quiescētes.

רִפְרָאִי רִפְרָאִי spiraculum meum.

סֹפְרָאִי סֹפְרָאִי focia mea.

וִיטֻלָּאִי וִיטֻלָּאִי vitula mea.

דִּפְסֻסִּי דִּפְסֻסִּי defcessus, seu itio mea.

פִּסְפֻסִּי פִּסְפֻסִּי fasciculus meus

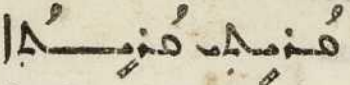
תְּרֻנִּי תְּרֻנִּי thronus, seu solium meum.

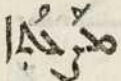
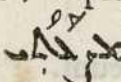
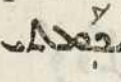
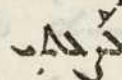
אִינְרֻסִּי אִינְרֻסִּי intercessio mea.

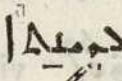
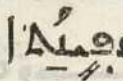
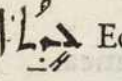
סִפְרָאִי סִפְרָאִי spica mea.

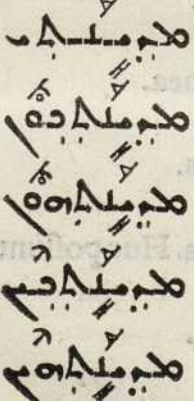
נִכְבְּרַתְּ מִלְּבַיְתָא	genitrix mea.
מִפְּלִינִיּוּ מִעֻלְיָא	sterquilinum meum.
אֲסִפְרִיּוּ מִלְּבַיְתָא	suspirium meum.
וִסְמִיכָא וְסִמְכָא	amica mea.
מִיבְּרַתְּ מִיבְּרַתְּ	scientia mea.
מִיַּחְדָּא מִיַּחְדָּא	fratria mea.
מִיַּחְדָּא מִיַּחְדָּא	mutuum meum.
מִרְשֵׁתְּ מִרְשֵׁתְּ	rete meum.
אֲנִילָא אֲנִילָא	ancilla mea.
מִנְיָא מִנְיָא	finis, seu extremitas mea.
חֵילָא חֵילָא	annus meus.
אֲרֻזָּא אֲרֻזָּא	terra mea.
אֲרֻזָּא אֲרֻזָּא	porta mea.
מִלְּכָא מִלְּכָא	rex meus.
אֲרֻזָּא אֲרֻזָּא	feruus meus.
אֲרֻזָּא אֲרֻזָּא	os meum,
אֲרֻזָּא אֲרֻזָּא	corpus meum.

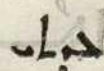
فُجِينُ فُجِينَا	focius meus.
مَلِكُ مَلِكِنَا	puer, seu filius meus.
مَلِكُ مَلِكِنَا	virtus mea.
عَيْنُ عَيْنِنَا	oculus meus.
وُزْنُ وُزْنِي	atrium meum.
دَمِينُ دَمِينِنَا	domina mea.
اَوْفُؤُ اَوْفُؤِنَا	occurfus meus.
اَوْفُؤُ اَوْفُؤِنَا	via mea,
اَعْدُؤُ اَعْدُؤِنَا	laus, seu gloria mea.
اِعْدُؤُؤُ اِعْدُؤُؤِنَا	admiratio mea.
مَدَاؤُؤُؤُ مَدَاؤُؤُؤِنَا	cibus meus.
خَبُؤُؤُؤُ خَبُؤُؤُؤِنَا	virgo mea.
مَجْدُؤُؤُؤُ مَجْدُؤُؤُؤِنَا	sepultura mea.
مَدْعُؤُؤُؤُ مَدْعُؤُؤُؤِنَا	carbo meus.
مَدْعُؤُؤُؤُ مَدْعُؤُؤُؤِنَا	mēfura mea. Huc possunt reuocari
كُؤُؤُؤُؤُ كُؤُؤُؤُؤِنَا	domus mea.
هَنْؤُؤُؤُؤُ هَنْؤُؤُؤُؤِنَا	ciuitas, seu rus meum.

 festuca mea, & alia quamplurima
 similia, quæ & retinent proprias vocales priores, & non in om-
 nibus, cum recipiunt affixa sequuntur regulam contractorum,
 vt ex dictis colligitur.

Sciendum tamen est, hoc nomen medium, inter-
 dum habere illud \vee supra antepenultimam, acquirendo \wedge su-
 pra primam, sic medium meum, vt ; in-
 terdum vero non item, retinendo videlicet proprium \vee supra
 secundam litteram, vt prius sic, medium meum,
 vt nomina, de quibus modo dicebamus.

Præterea sciendum est nomina ciuitas
 nauis, & Ecclesia, in quibus \setminus , & ρ numero singulari
 occultari, minimeq. proferri libro primo dictum est, ab Ori-
 entalibus remotioribus eodem numero cum affixo primæ perso-
 næ singularis, ac proinde secundæ, & tertiæ pluralis vtriusque
 generis, proferri cum vtraque littera affecta \vee : sicut cum
 vtraque eodem affecta communiter leguntur, cum habent re-
 gimen genitiui, vt

	} ciuitas	}	mea
			vestra
			eorum
			vestra
			carum

	} Ecclesia	} <ul style="list-style-type: none"> mea vestra eorum vestra earum
--	------------	---

A propinquioreb; vero, eodem modo cum affixis, quo sine affixis, & sine contractione proferri.

Contra vero se habet nomen filia, quod cum genitivi regimen habet, cū quiescenti, ac latenti profertur; habet que supra litterā supra quā prius erat, ut filia regis: Cum vero primæ personæ singularis affixum habet, recipit supra , ut filia mea: cum autem cætera affixa habet; habet quidem prædictum supra , & profertur cum quiescenti, non tamen latenti, ut in subiecto exemplo perspicitur.

Cum affixo sing. masculino.

	} filia	} <ul style="list-style-type: none"> mea tua sua
--	---------	---

Cum

Cum plurali.

} } }	filia	nostra
		vestra
		eorum

Cum affixo sing. foeminino.

} } }	filia	mea
		tua
		sua

Cum plurali,

} } }	filia	nostra
		vestra
		earum

Porro omnia nomina, quorum numerus multitudinis est similis numero plurali, vel nominis **חַכְמָא** sapientiæ, vel **דִּינָא** iudicia, seu **דְּוִסְמָא** amici, ut ipsa recipiunt affixa.

Notandum est quarto, nomina quorum penultima est **א**, & antepenultima est quiescens, si nomina a **א** incipientia, de quibus mox, excipiantur, cum affixum primæ personæ singularis

laris recipiunt, recipere aliud \vee , apud propinquiores Orientales cū vocali \neq , apud remotiores vero non item, cuiusmodi

electus meus. בְּחֵיבִי puer meus.

cogitatio mea. בְּדַבְּרֵי fluxus meus

stultus meus. בְּהִמְיָוִי seductor meus

equus meus בְּחֵיבִי catulus meus

fuga mea, &c. בְּחֵיבִי Hoc tamen nomen

sedes, vñ tantū affumit \vee : & loco \neq recipit \vee su-

pra consonantem præcedentem elementum \vee sic בְּחֵיבִי

sedes mea, sicut etiam nomina incipientia a פ , vt

בְּחֵיבִי potus meus.

בְּחֵיבִי habitatio mea.

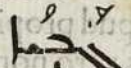
בְּחֵיבִי paralyticus meus,

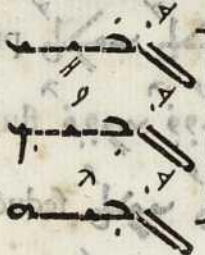
בְּחֵיבִי perfectus meus.

בְּחֵיבִי fur meus. &c. \vee In his enim,

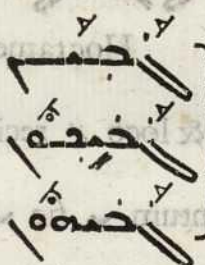
& similibus nominibus censetur eorum proprium naturale \vee supplere vicem alterius \vee , quod tamquam signum affixi prædictæ personæ addendum esset.

Præterea omnia prædicta nomina numero sing. in affixis reliquarū personarum recipiēdis inter se contueniunt; & ideo posito vno, aut altero eorum exemplo facile est cætera percipere.

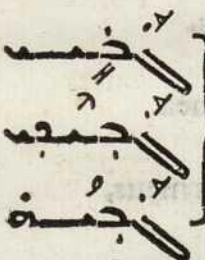
Nomen sing. cum affixo sing. masc.

	} electus	meus
		tuus
		suus

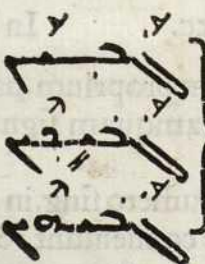
Cum plurali.

	} electus	noster
		vester
		eorum

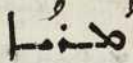

Cum singulari foemin.

	} electus	meus
		tuus
		suus

Cum plurali.

	} electus	noster
		vester
		earum

Et sic

Et sic alia similia: Hoc tamen nomen dominus, vel nunquam, vel raro cum affixis legitur, quidquid, quidam effutiat. Pro eo enim dominus, cum affixis usurpari solet, ut

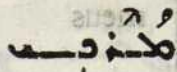
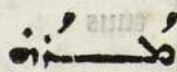
Cum sing. Masculino.

	} dominus	} meus	
			} tuus
			

Cum plurali.

	} dominus	} noster	
			} vester
			

Cum sing. foemin.

	} dominus	} meus	
			} tuus
			

Cum plurali.

	} dominus	}	noster
			vester
			earum

Nomen sing. cum affixo sing. masc.

	} potus	}	meus
			tuus
			suus

Cum plurali.

	} potus	}	noster
			vester
			corum

Cum singulari foeminino.

	} potus	}	meus
			tuus
			suus

Cum

Cum plurali.

	} potus	{ noster
		{ vester
		{ earum

Numero vero plurali inter se aliquantulum discrepant: nam ea, quæ numero multitudinis non commutant ρ in τ supra penultimam, & habent γ supra antepenultimam, vt electi. potus. fluuij, seu riui, & cætera solent abijcere ρ , & ipsum ρ a penultima, manente tamen prædicto γ supra suam consonantem præter quam cum affixo tertie personæ singularis foemini generis; cum quo recipiunt τ , amittuntq. etiam ν cum adiunguntur affixo tertie pers. sing. masc. gen. vt in subiectis exemplis constat.

Nomen plurale cum affixo sing. masc.

	} electi	{ mei
		{ tui
		{ sui

Cum plurali.

	} electi	{ nostri
		{ vestri
		{ eorum

Cum

Cum sing. fæminino

ܘܢܝܢܐ	} electi	} mei
ܘܢܝܢܐ		
ܘܢܝܢܐ		

Cum plurali.

ܘܢܝܢܐ	} electi	} nostri
ܘܢܝܢܐ		
ܘܢܝܢܐ		

Eodem modo se habent cum affixis,

ܘܢܝܢܐ filij.

ܘܢܝܢܐ vbera.

ܘܢܝܢܐ modi.

ܘܢܝܢܐ pretium.

ܘܢܝܢܐ aqua.

ܘܢܝܢܐ hoedi.

ܘܢܝܢܐ cæli. & cætera.

Similiter & ܘܢܝܢܐ, quod quidem licet habeat diuerso modo numerum multitudinis, vt dictum est: tamen cum habet affixa construitur, vt prædicta; dicitur enim ܘܢܝܢܐ pueri mei,

&c. vt ܘܢܝܢܐ electi mei.

Nomen

Nomen **مَقْتَلٌ** plurale cum affixo sing. masc.

}	}	potus	}	مَقْتَلِي	mci
				مَقْتَلِيكَ	tui
				مَقْتَلِيهِ	fui

Cum plurali.

}	}	potus	}	مَقْتَلِنَا	nostri
				مَقْتَلِنَاكَ	vestri
				مَقْتَلِنَاهُمْ	eorum

Plurale cum singulari foeminino.

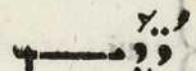
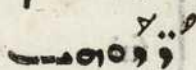
}	}	potus	}	مَقْتَلِي	mci
				مَقْتَلِيكِ	tui
				مَقْتَلِيْهَا	fui

Cum plurali.

}	}	potus	}	مَقْتَلِنَا	nostri
				مَقْتَلِنَاكِ	vestri
				مَقْتَلِنَاهُنَّ	earum

Nomen

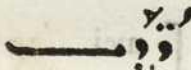
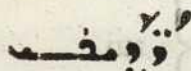
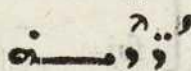
Nomen plurale cum sing. masc.

	}	fluuij	}	mei
				tui
				fui

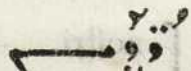

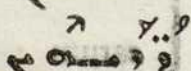
Cum plurali.

	}	fluuij	}	nostri
				uestri
				eorum

Cum affixo sing. foeminino.

	}	fluuij	}	mei
				tui
				fui

Cum plurali.

	}	fluuij	}	nostri
				uestri
				earum

Et eodem modo cętera **سَدُوكَا** seductores. **سُفْهَا** stulti,
contemptores. **سَدُوكَا** osi, seu inimici, &c.

Monendum tamen est, hæc eadem prædicta nomina interdum numero plurali assumere aliud \cup quiescens, & γ transferre a propria consonante ad \cup naturale nominis illi proximum: & quidem ea, quæ in singulari supra primam habent γ , cum aliud \cup prædicto modo recipiunt, idem γ supra eandem retinent; vt

سَدُوكَا **سَدُوكَا** electi mei.

سَدُوكَا **سَدُوكَا** aquæ meæ. Sic,

سَدُوكَا **سَدُوكَا** contemptores mei.

سَدُوكَا **سَدُوكَا** potus mei.

سَدُوكَا **سَدُوكَا** perfecti mei.

Sed subdamus aliquod horum exemplum.

Nomen **سَدُوكَا** plurale cum affixo singulari
masculino.

سَدُوكَا
سَدُوكَا
سَدُوكَا

aquæ

meæ

tuæ

suæ

Cc

Cum

Cum plurali.

	} aquæ	}	nostræ
			vestræ
			eorum

Cum singulari foeminino.

	} aquæ	}	meæ
			tua
			sua

Cum plurali.

	} aquæ	}	nostræ
			vestræ
			carum

Ex supradictis porro quædam numero multitudinis assumere

o, & L, sic

pastor,

pastores.

fedes,

fedes.

cucumerarium

cucumeraria, &c.

vt di-

vt diximus cap. quinto huius libri: & huiusmodi cum numero plurali recipiūt affixa, ea recipiūt vt nomen plurale **זְכוּלָם**

vt **וְדַעְוָם** pastores mei, &c.

Ea autem, quæ numero multitudinis cōmutant ו supra penultimam scilicet supra ו in ז ; cum affixa recipiunt, idem ז supra eandem litteram commutant in ו ; & recipiunt aliud ו quiescens, sicut paulo ante monebamus, & patet in subiecto exemplo.

Nomen **זְכוּלָם** plurale cum affixo sing. masc.

וְזַכּוּלָם	} cogitationes	meæ
וְזַכּוּלָתָם		tua
וְזַכּוּלָתָם		sua

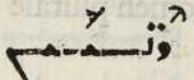
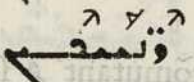
Cum plurali.

וְזַכּוּלָנוּ	} cogitationes	nostræ
וְזַכּוּלָנֵיכֶם		vestræ
וְזַכּוּלָהֶם		eorum

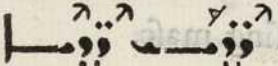
Cum foeminino singulari.

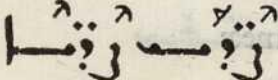
וְזַכּוּלָי	} cogitationes	meæ
וְזַכּוּלָיִךְ		tua
וְזַכּוּלָיָהּ		sua

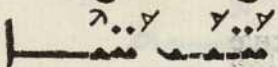
Cum plurali.

	} cogitationes {	nostræ
		vestrae
		ea: u n

Et ita alia eiusdem speciei, vt

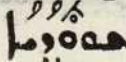
 fluxus, seu eruditiones meæ.

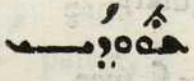
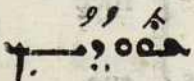
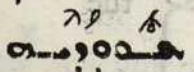
 rubigines meæ.

 vita mea.

 fugæ meæ, & cæt.

Notandum est quinto, nomina, quorum penultima est , & antepenultima est mota, abiecto cum , quod est supra prædictam penultimam, quæ quiescens manebit, in singulari numero acquirere aliud quiescens primæ personæ singularis signum; in plurali autem recipere supra eandem penultimam, scilicet supra ; vt iam supra diximus, sed subijciamus, & horum exemplum.

Nomen sing. cum affixo sing. masc.

	} promissio {	mea
		tua
		sua

Cum

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{נִשְׁבַּעְתִּים} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֶּם} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּם} \end{array} \right\}$	promissio	$\left\{ \begin{array}{l} \text{nostra} \\ \text{vestra} \\ \text{eorum} \end{array} \right.$

Cum affixo sing. foeminino.

$\left. \begin{array}{l} \text{נִשְׁבַּעְתִּי} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּי} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּי} \end{array} \right\}$	promissio	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mea} \\ \text{tua} \\ \text{sua} \end{array} \right.$

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{נִשְׁבַּעְתֶּם} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּם} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּם} \end{array} \right\}$	promissio	$\left\{ \begin{array}{l} \text{nostra} \\ \text{vestra} \\ \text{earum} \end{array} \right.$

Nomen נִשְׁבַּעְתֵּי plurale cum sing. masc.

$\left. \begin{array}{l} \text{נִשְׁבַּעְתֵּי} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּי} \\ \text{נִשְׁבַּעְתֵּי} \end{array} \right\}$	promissiones	$\left\{ \begin{array}{l} \text{meę} \\ \text{tuę} \\ \text{suę} \end{array} \right.$

Cum

perfectio mea.

indulgentia mea. Sic etiam

creator meus.

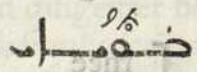
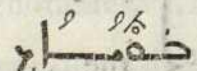
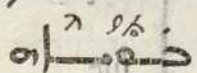
lector meus, &c.

Quamquam in his fortassis melius est uti, præcipue cum ad primam personam referuntur, pronomine meus, ut

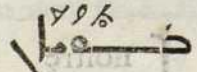
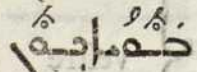
creator meus. lector meus, &c.

Huc reuocantur ea nomina, quorum penultima est / vicem elementi gerens, ut

Nomen sing. cum affixo sing. masc.

	} consolatio	{	mea
			tua
			sua

Cum plurali.

	} consolatio	{	nostra
			vestra
			eorum

Cum

Cum singulari foemin.

ܘܢܘܢܐ	} consolatio	{	mea
ܘܢܘܢܐ			tua
ܘܢܘܢܐ			sua

Cum plurali.

ܘܢܘܢܐ	} consolatio	{	nostra
ܘܢܘܢܐ			vestra
ܘܢܘܢܐ			earum

Nomen ܘܢܘܢܐ plurale cum affixo sing. mase.

ܘܢܘܢܐ	} consolationes	{	meę
ܘܢܘܢܐ			tuę
ܘܢܘܢܐ			suę

Cum plurali.

ܘܢܘܢܐ	} consolationes	{	nostrę
ܘܢܘܢܐ			vestrę
ܘܢܘܢܐ			eorum

Cum

Cum sing. foeminino.

خَتْمَاتُ	} consolationes	{	meę
خَتْمَاتِ			tuę
خَتْمَاتِ			suę

Cum plurali.

خَتْمَاتُ	} consolationes	{	nostrę
خَتْمَاتِ			vestrę
خَتْمَاتِ			earum

Vbi etiam diligenter notandum est quomodo prædictum nomen, & illi similia scribantur; multi enim Grammaticæ regulas, vel ignorantes, vel non aduertentes illa male scribunt.

Ea autem, quæ habent penultimam litteram / vicem elementi و nequaquam gerentem, ferè sequantur nomen و iudicium, initio propositum; vt etiam patet in hoc exemplo.

Nomen و sing. cum affixo sing. masc.

و	} inimicus	{	meus
و			tuus
و			suus

Dd

Cum

Cum plurali.

	} inimicus	}	noster
			vester
			eorum

Cum sing. foemin.

	} inimicus	}	meus
			tuus
			suus

Cum plurali.

	} inimicus	}	noster
			vester
			earum

Nomen | plurali cum affixo sing. masc.

	} inimici	}	mei
			tui
			sui

Cum

Cum plurali.

قَتْلَانَا	}	inimici	}	nostri
قَتْلَانَهُ				vestri
قَتْلَانَهُمْ				eorum

Plurale cum singulari foeminino.

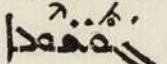
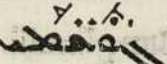
قَتْلَانِي	}	inimici	}	mei
قَتْلَانِيكَ				tui
قَتْلَانِيهَا				fui

Cum plurali.

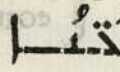
قَتْلَانَا	}	inimici	}	nostri
قَتْلَانَهُنَّ				vestri
قَتْلَانَهُنَّ				earum

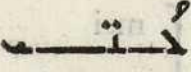
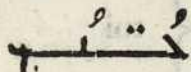
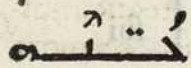
Sic etiam $\text{قَتْلَانِي} \text{قَتْلَانِي}$ multitudo mea, &c. cum / quod præcedit affixum, omnino quiescenti.

Sequuntur etiam nomen جَسَد ea nomina, quæ in cap. 11. huius libri, dictum est in contractione commutare locum litteræ o , quam habent: hæc enim cum affixa recipiunt: nulla ratione mutant locum o , vt $\text{جَسَدِي} \text{جَسَدِي}$ cor-

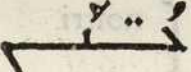
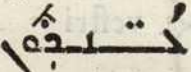
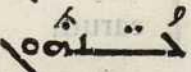
pus meum.   corpora mea, &c.

Notandum est sexto nomina quædam pluralia, de quibus dictum est cap. quinto huius libri, cum affixa recipiunt, construi, ut nomina singularia: quorum etiam exemplum iam vides esse subiectum.

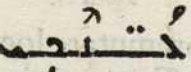
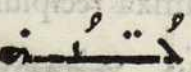
Nomen plurale cum affixo singulari
masculino.

  	} oues	}	meæ
			tuæ
			suæ

Cum plurali.

  	} oues	}	nostræ
			vestræ
			eorum

Cum singulari foemino.

  	} oues	}	meę
			tuę
			suę

Cum

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \end{array} \right\}$	oues	$\left\{ \begin{array}{l} \text{nostræ} \\ \text{vestrę} \\ \text{earum} \end{array} \right.$

Et eodem modo dicitur $\text{أَتْنُ} \text{أَتْنُ}$ iumentum meum.

$\text{أَتْنُ} \text{أَتْنُ}$ equi mei. $\text{أَتْنُ} \text{أَتْنُ}$ reptile meum, & cęt.

Aduertendum tamen hoc loco est, nomen أَتْنُ quod interdum ciuitates, interdum rura sonat, frequentius habere affixa more nominum singularium, rarius vero more pluraliũ: sed vtriusque modi exempla proponamus,

Nomen أَتْنُ plurale more nominum singularium cum affixo sing. masc.

$\left. \begin{array}{l} \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \end{array} \right\}$	ciuitates feu rura.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mea} \\ \text{tua} \\ \text{fua} \end{array} \right.$

Cum plurali.

$\left. \begin{array}{l} \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \\ \text{أَتْنُ} \end{array} \right\}$	rura	$\left\{ \begin{array}{l} \text{nostra} \\ \text{vestra} \\ \text{corum} \end{array} \right.$

Cum

Cum affixo ſing. foeminino.

	} rura	{	mea
			tua
			fua

Cum plurali.

	} rura	{	noſtra
			veſtra
			earum

Idem more pluralium cum maſc. ſing.

	} ciuitates ſeu rura	{	mea
			tua
			fua

Cum plurali.

	} rura	{	noſtra
			veſtra
			eorum

Cum

Cum singulari foeminino.

وَمِثْلُهَا	} rura	} mea
وَمِثْلُهَا		
وَمِثْلُهَا		
		} sua

Cum plurali.

وَمِثْلُهَا	} rura	} nostra
وَمِثْلُهَا		
وَمِثْلُهَا		
		} carum

Aduertendum etiam est, quædam nomina plurali numero vt singularia desinere, & tamen, cum affixa recipiunt, vt pluralia procedere, cuiusmodi est **رُفَقَا** homines, a quo fit **رُفَقِي** homines mei. **رُفَقِي** homines vestri, & cæt. vt nomina pluralia superius posita, **وَمِثْلُهَا** iudicia mea, & cætera.

Notandum est septimo, quædam nomina monosyllaba numero singulari cum affixo primæ personæ singularis, & secundæ, & tertie plur. vtriusque gen. recipere \uparrow supra primam, vt **فِيلْيُوسُ** filius meus. **فِيلْيُوسِي** nomen meū. **فِيلْيُوسِي** modus meus **فِيلْيُوسِي** sanguis meus. sed ponamus aliquod eorum exemplum.

Nomen

Et sic alia similia: Sed nomen **سوا** focer, licet in recipiendo **ا**, quando primæ personæ affixum habet, cum illis consentiat; quando cæterarum tamen personarum habet affixa, dissentit; assumit enim **و** cum **ا**, ut in exemplo subiecto clare perspicitur.

Cum affixo masculino sing.

سوا	}	focer.	}	meus
سواو				tuus
سواو				suus

Cum plurali.

سواو	}	focer	}	noſter
سواو				veſter
سواو				eorum

Cum ſing. foemin.

سوا	}	focer	}	meus
سوا				tuus
سوا				ſuus

Ec

Cum

Cum plurali.

	} focer	{ noster
		{ vester
		{ earum

Item quædam nomina vario modo cum affixis connectuntur numero singulari, cuiusmodi sunt ܐܒܐ pater, & ܐܚܐ frater; quæ quidem cum affixo primæ singularis mutant solum ܐ supra ܐ in ܐ: cum ceteris affixis retinēt quidem idem ܐ loco suo; sed recipiunt ܐ cum ܐ post ܐ, & ܐ, ut dictum est de ܐܘܪܐ; sed ponamus exemplum vtriusque.

Nomen ܐܒܐ sing. cum affixo sing. masc.

	} pater	{ meus
		{ tuus
		{ suus

Cum plurali.

	} pater	{ noster
		{ vester
		{ eorum

Cum

Cum singulari foemin.

أَبِي	}	pater	}	meus
أَبِيكَ				tuus
أَبِيهِ				suus

Cum plurali.

أَبَائِي	}	pater	}	noster
أَبَائِكَ				vester
أَبَائِهِ				eorum

Eodemq. plane modo nomen **أَخِي** sing. cum sing. masc.

أَخِي	}	frater	}	meus
أَخِيكَ				tuus
أَخِيهِ				suus

Cum plurali.

أَخَائِي	}	frater	}	noster
أَخَائِكَ				vester
أَخَائِهِ				eorum

Cum ſing. foeminino.

𐤀	} frater	} meus
𐤁		
𐤂		
𐤃		} fuus

Cum plurali.

𐤄	} frater	} noſter
𐤅		
𐤆		
𐤇		} earum

Numero autem plurali nullam habent difficultatem; ſequuntur enim regulas iam aſſignatas.

Hęc præterea vox utriuſque generis & numeri, id eſt, omnis, vel totus tota, cuius prima conſonans profertur cum perinde, ac ſi illam ſequatur littera , cum affixo primę perſonæ ſingularis aſſumit ſupra penultimam, ut in hoc cernitur exemplo.

Cum affixo ſing. maſc.

𐤈	} omnis totus	} ego
𐤉		
𐤊		
𐤋		} ille

Cum

Cum plurali.

	} omnes	}	nos
			vos
			illi

Plurale cum singulari foeminino.

	} omnis tota	}	ego
			tu
			illa

Cum plurali.

	} omnes	}	nos
			vos
			illæ

Quo nomine cum affixis certitudinis ergo sæpe uti solemus :
quod ut patefiat ,

Notandum est octavo, esse quasdam particulas, quæ cum affixis sæpe in oratione ponuntur : ut id, de quo est sermo, confirmet, certiusque, ac firmiter nobis indicent: quo fit ut si interdum remoueantur, nullum fere detrimentum patiat oratio. Hæ autem particule, licet plures sint: tres tamen sunt præcipue, quæ ad rem nostram faciunt in præsentia. omnis. mi-

hi.

سَمِعُوا لِقَائِكَ دَعْوَتِي وَبَلَّغْتَهُمْ حَقِّهَا

Sanctifica eos in veritate tua, quoniam verbum tuum tuum veritas est. Et 18. .

Nunc autem regnum meum non est hinc. & alia huiusmodi, quæ brevitatis causa prætermitto. In quibus locis duo affixa eandem referentia personam confirmationis causa collocantur, quorum vno remoto præcipuus sermonis sensus nequam remouetur.

Præterea sæpe affixa adhibentur, vt id, quod apud Latinos nomen (idem) significat, designetur: huic enim in lingua nostra non est aliquod peculiare nomen respondens: vt & ex quibusdam præmissorū exēplorū colligi potest, & ex illo Leuit. 16.

خَمِينَ يَوْمَ يَوْمٍ جَدِّهِمْ فِي جَدِّهِمْ
 خَمِينَ يَوْمَ يَوْمٍ جَدِّهِمْ فِي جَدِّهِمْ

In mense septimo in decima in ipso in mense (idest) in eodem mense, humiliare animas vestras. & alibi sæpe.

De nominibus numeralibus.

CAP. XVI.

PRæter ea, quæ hætenus diximus de nomine in communi, notanda sunt aliqua circa nomina numeralia. Notandum igitur est primo tripliciter posse assignari numerum apud nos, quorum primus dicitur **فَعِيْلًا** idest, simplex, qui a Latinis dici assolet cardinalis: dicitur autem simplex, vel quia cæteri numeri ab eo componuntur, ac deriuantur, vel quia numerum
 sim-

simpliciter, & absolute significat. Est autem triplicis generis, vel masculini, vel foeminini, vel communis, vt in subiecta tabella perspicitur.

Numerus masculini gen.

Foeminini generis.

𐤁𐤀𐤁 vnus

𐤁𐤀𐤁 vna

𐤁𐤀𐤁 duo

𐤁𐤀𐤁 duæ

𐤁𐤀𐤁 tres

𐤁𐤀𐤁 tres.

𐤁𐤀𐤁 quatuor

𐤁𐤀𐤁 quatuor

𐤁𐤀𐤁 quinque

𐤁𐤀𐤁 quinque

𐤁𐤀𐤁 sex

𐤁𐤀𐤁 sex

𐤁𐤀𐤁 septem

𐤁𐤀𐤁 septem

𐤁𐤀𐤁 octo

𐤁𐤀𐤁 octo

𐤁𐤀𐤁 nouem

𐤁𐤀𐤁 nouem

𐤁𐤀𐤁 decem.

𐤁𐤀𐤁 decem.

Eodem numero simplici, foeminini tamen generis vti solēt, cum volunt significare; semel, bis, ter. &c. vt Psal. 62. iuxta Chaldæos, 61. iuxta Latinos.

𐤁𐤀𐤁 : 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁 𐤁𐤀𐤁

Vna est, quam dixit Dominus, & duas, hæc audiui; id est, semel dixit Dominus, & bis hæc audiui. & psal. 89. iuxta Chaldæos.

88. iuxta

ܘܫܘܠܫܝܢ vel ܘܫܘܠܫܝܢ octodecim.

ܘܫܘܠܫܝܢ vel ܘܫܘܠܫܝܢ nouemdecim.

Fœminini generis.

ܘܫܘܠܫܝܢ vndecim

ܘܫܘܠܫܝܢ duodecim

ܘܫܘܠܫܝܢ tredecim

ܘܫܘܠܫܝܢ quatuordecim

ܘܫܘܠܫܝܢ quindecim

ܘܫܘܠܫܝܢ sexdecim.

ܘܫܘܠܫܝܢ septemdecim

ܘܫܘܠܫܝܢ octodecim

ܘܫܘܠܫܝܢ nouemdecim.

Interdum tamen præsertim metri necessitate in prædictis maior præcedit minorem; vt illud Sancti Aphræm,

Quis est, qui iugauit donum

ܘܫܘܠܫܝܢ ܘܫܘܠܫܝܢ

A decem, & duobus mensibus.

ܘܫܘܠܫܝܢ ܘܫܘܠܫܝܢ

Communis generis.

ܘܫܘܠܫܝܢ viginti.

ܘܫܘܠܫܝܢ

Et eodem modo se habent cæteri numeri maiores, cum sibi annexos habent minores. Sic etiam dicitur,

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 vel 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & vnus, vel & vna.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀 vel 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & duo, vel dua, & c.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀 vel 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & decem.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀 vel 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & vndecim,

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & viginti.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 centum & triginta, & cæ.

Sic quoque 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 vel 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 mille & vnus, vel vna.

eodem plane modo, quo centum.

Quando tamen numerus maior, minore numeratur, illi fere postponi solet hoc pacto.

Communis generis.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 ter centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 quater centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 quinquies centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 sexies centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 septies centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 || 𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀 octies centum.

𐤀𐤌𐤁𐤁𐤀

لأحد مائة nouiescentum.

Vbi sciendum est, nos cum significare volumus semel centum, communiter solere dicere absolute مائة centum. Interdum etiam solemus addere مائة vt مائة مائة vnum centum, cum vero bis centū significamus, nullo alio addito dicimus مائة مائة

Interdum dicitur مائة مائة vt illud Sancti Aphræm.

Adijcit decem supra centum, مائة مائة مائة

Ad numerum mille ascendit. مائة مائة مائة مائة

In plurali facit, مائة مائة, & dicitur, مائة مائة مائة ter centum.

مائة مائة مائة مائة quater centum, & sic deinceps.

Communis generis.

مائة مائة مائة vnum mille.

مائة مائة مائة مائة duo millia

مائة مائة مائة مائة مائة tria millia

مائة مائة مائة مائة مائة مائة quatuor millia

مائة مائة مائة مائة مائة مائة مائة quinque millia

مائة مائة مائة مائة مائة مائة مائة مائة sex millia

مائة

سִבְעָא מִלְיָא septem millia

אֶשְׂרֵי מִלְיָא octo millia

תְּשַׁע מִלְיָא nouem millia

עֲשְׂרֵי מִלְיָא decem millia

אֶשְׂרֵי עָשָׂר מִלְיָא undecim millia, & sic deinceps.

Quamquam vt in primo libro diximus, decem millia appellare solemus אֶשְׂרֵי עָשָׂר myriadem.

Notandum est secundo, secundum numerum dici posse מִלְיָא distributiuum, seu diuisiuum; quia videlicet distributionem, seu diuisionem numeratorum significat. Fit autem repetitione, seu iteratione numeri simplicis, aut cardinalis; eo plane modo, quo Arabes, & Itali numerare solent, vt

a vno a vno. אֶחָד אֶחָד a doi a doi. & sic מֵאָה מֵאָה a vna vna.

אֶחָד אֶחָד a dua dua. & sic deinceps. vt illud Num. i.

אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד

vnum vnum, id est singulos ex domo patris sui. Et alibi passim. Circa quem numerum licet nihil peculiare restet notandum præter ea, quæ de simplici dictum est; siquidem est numerus simplex iteratus, vt ex præmissis constat exemplis: sciendum tamen est, interdum iteratione nominum, vel significari huiusmodi numerum, vt apud Italos, sic

a scbiere, a scbiere. & cæt. vel indicare nomen, quod Latini appellant

pellant partituum, vt illud Numer. 1.

וְעִמָּכֶם יִבְיֹאוּ אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה וְעִמָּכֶם יִבְיֹאוּ אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה וְעִמָּכֶם יִבְיֹאוּ אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה

Et vobiscum erunt vir vir, idest, quilibet vir ex tribu. & ibidem capit. 4.

וְעָלְמוּ אִישׁ אִישׁ לֵאלֹהֵי אֲבוֹתָם

Et dominari facient, seu constituent eos hominem hominem, idest, singulos, seu vnumquemque supra cultum suum.

Et paulo post,

מִבְּיַד אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה

Numerauit eos virum virum, idest singulos, seu vnumquemque supra, seu iuxta cultum suum.

Huc reuocari potest elegans ille dicendi modus, quo repetendo nomen etiam in diuersis incisus significari volunt Syri idem nomen partituum, vt habetur loco citato cap. primo.

וְיָשְׁבוּ בְּעֵינֵי אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה וְיָשְׁבוּ בְּעֵינֵי אִישׁ אִישׁ מִכָּל־טֵיבָה

Et habitabunt filij Israel vir, idest, quidam in castris suis, & vir; idest, quidam in turma, seu cuneo suo.

Notandum est tertio, tertium numerum posse appellari

ordinalem, quia ordine quodam, & gradu res numerandas significat: & solet dici

מִדְּפָדָא compositus, quia

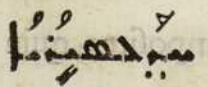
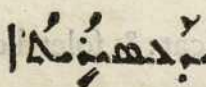
a simplici componitur; est autem duplicis generis masculini, & foeminini.

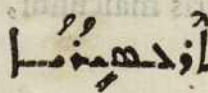
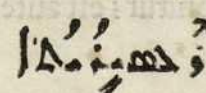
Masculini generis.

Fœminini generis.

 primus	 prima
 secundus	 secunda
 tertius	 tertia
 quartus	 quarta
 quintus	 quinta
 sextus	 sexta
 septimus	 septima
 octauus	 octaua
 nonus	 nona
 decimus.	 decima.

Porro in compositione, vt dictum est, minor numerus maiorem hic etiam præcedit, vt

 vndecimus vndecima

 duodecimus duodecima,

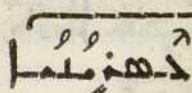
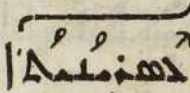
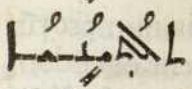
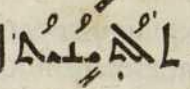
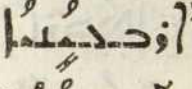
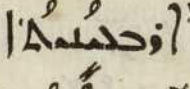
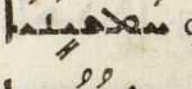
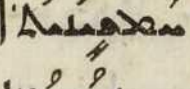
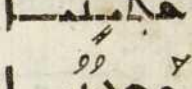
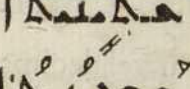
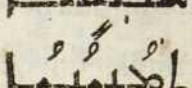
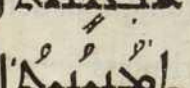
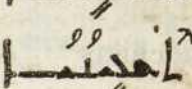

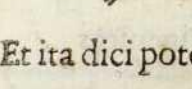
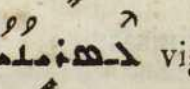
& cætera.

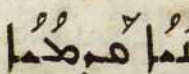
Et cõ.

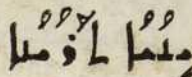
Et eodem modo a vigesimo vsque ad centum.

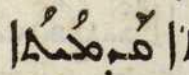
Masculini generis.

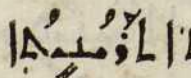
Fœminini generis.

 vigesimus	 vigesima
 trigesimus	 trigesima
 quadragesimus	 quadragesima.
 quinquagesimus	 quinquagesima
 sexagesimus	 sexagesima
 septuagesimus	 septuagesima
 octuagesimus	 octuagesima
 nonagesimus	 nonagesima.

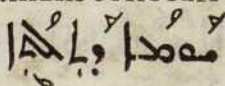
Et ita dici potest, vigesimus primus.

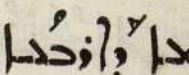
 vigesimus secundus.

 vigesima prima.

 vigesima secunda.

& sic deinceps maiore videlicet numero minorem precedente.

Hic obseruandum est, sæpe loco numeri ordinalis collocari simplicẽ positũ in genitiuo scilicet cum ׁ, vt dies trium, seu tertius.

 dies quatuor, scilicet

quartus. **ܘܚܕܐ ܘܫܒܥܐ** mensis septem, scilicet septimus.

loco **ܘܚܕܐ ܘܫܒܥܐ ܘܬܠܘܫܐ ܘܩܘܪܝܢܐ ܘܚܘܚܘܪܐ ܘܫܒܥܐ ܘܫܒܥܐ** & loco **ܘܫܒܥܐ ܘܫܒܥܐ**
in alijs frequenter.

Notandum est quarto, reperiri quædam nomina numerorū,
quæ ab alijs deriuata foemininorum formam habent, & eūdem
fere, quem eorum primitiuum, significāt numerū, vt **ܘܫܒܥܐ**

quatuor, vel quarta. **ܘܫܒܥܐ** septem, vel septima. **ܘܫܒܥܐ**

nouem, vel nona, cum L molli. **ܘܫܒܥܐ** quinque, vel quinta.

ܘܫܒܥܐ decem, vel decima. cum L forti.

Itē a nominibus ordinalibus deriuantur nomina substantiua sic,

ܘܫܒܥܐ primitas **ܘܫܒܥܐ** denitas.

ܘܫܒܥܐ secunditas **ܘܫܒܥܐ** vigenitas

ܘܫܒܥܐ trinitas **ܘܫܒܥܐ** trigenitas

ܘܫܒܥܐ quaternitas **ܘܫܒܥܐ** quadragenitas

ܘܫܒܥܐ quinitas **ܘܫܒܥܐ** quinquagenitas

ܘܫܒܥܐ fenitas **ܘܫܒܥܐ** sexagenitas

ܘܫܒܥܐ septenitas **ܘܫܒܥܐ** septuagenitas

ܘܫܒܥܐ octenitas **ܘܫܒܥܐ** octuagenitas.

ܘܫܒܥܐ nonitas **ܘܫܒܥܐ** nonagenitas.

Quæ

Quæ nomina non possunt omnia bene explicari latine, nisi fingantur nomina vt finximus; & illa enumeravi, vt quando aliquibi reperiuntur, facile intelligantur: sed vt nihil quod sit necessarium, desideretur, videamus quomodo etiam affixa cōnectantur cum nominibus numeralibus.

Notandum est quinto, nonnulla nomina simplicis fere numeri tantum, solita habere affixa; habent autem solum affixa numeri pluralis more nominum pluralium, de quibus supra diximus, & videri potest in subiectis exemplis.

Cum affixo masc. plur.

Cum affixo foemin. plurali.

nos duo
vos duo
illi duo

nos duæ
vos duæ
illæ duæ

nos tres
vos tres
illi tres

nos tres
vos tres
illæ tres

nos quatuor
vos quatuor
illi quatuor

nos quatuor
vos quatuor
illæ quatuor

𐤏𐤍𐤁𐤏	nos quinque	𐤏𐤍𐤁𐤏	nos quinque
𐤏𐤍𐤁𐤏	vos quinque	𐤏𐤍𐤁𐤏	vos quinque
𐤏𐤍𐤁𐤏	illi quinque	𐤏𐤍𐤁𐤏	illæ quinque

𐤏𐤍𐤁𐤏	nos sex	𐤏𐤍𐤁𐤏	nos sex
𐤏𐤍𐤁𐤏	vos sex	𐤏𐤍𐤁𐤏	vos sex
𐤏𐤍𐤁𐤏	illi sex	𐤏𐤍𐤁𐤏	illæ sex

𐤏𐤍𐤁𐤏	nos septem	𐤏𐤍𐤁𐤏	nos septem
𐤏𐤍𐤁𐤏	vos septem	𐤏𐤍𐤁𐤏	vos septem
𐤏𐤍𐤁𐤏	illi septem	𐤏𐤍𐤁𐤏	illæ septem

& sic etiam in quibusdam alijs, vt illud S. Apheram.

𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏

Dormierant enim decem illæ

𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏 𐤏𐤍𐤁𐤏

Et excitatæ fuerant decem illæ.

Quando autem coniunctio affixorum cum nominibus numeralibus aliquo modo sermonis ornatui officit; tunc adhibendæ

sunt particulæ 𐤏𐤍𐤁𐤏 idest, nos. 𐤏𐤍𐤁𐤏 vos. 𐤏𐤍𐤁𐤏 illi.

𐤏𐤍𐤁𐤏 vos foemina. 𐤏𐤍𐤁𐤏 illæ. sic 𐤏𐤍𐤁𐤏 nos octo.

𐤏𐤍𐤁𐤏

vos viginti. اِصْنِيتَ illi triginta. اِثْنِثَلَاثِينَ
 vos octo. اِسْمَانَةَ illę nouem, & sic in om-
 nibus sine vlla difficultate.

Aduertendum tamen quædam ex prædictis nominibus car-
 dinalibus cum annexa habēt affixa pronomina possessiua pro-
 cedere more nominum singularium hac ratione.

Nomen اِصْنِيتَ communis gen. cum affixo

singulari masculino.

اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ	$\left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\}$	duodecim	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mei, vel meæ.} \\ \text{tui, vel tuæ.} \\ \text{eius.} \end{array} \right.$

Cum plurali.

اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ	$\left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\}$	duodecim	$\left\{ \begin{array}{l} \text{nostri, vel nostræ.} \\ \text{vestri, vel vestræ.} \\ \text{eorum.} \end{array} \right.$

Cum foeminino sing.

اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ اِصْنِيتَ	$\left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\}$	duodecim	$\left\{ \begin{array}{l} \text{mei, vel meæ.} \\ \text{tui, vel tuæ.} \\ \text{eius.} \end{array} \right.$

Cum

Cum plurali.

אֲנֵינוּ
 אֲנֵינְכֶם
 אֲנֵיהֶם

duodecim

nostri, vel nostræ.

vestri, vel vestræ.

eorum.

Et sic in alijs quibusdam dummodo sermonis lepos remaneat :
Et hæc de nomine.

DE PRONOMINE

CAP. XVII.

Postquam de nomine egimus, maxime consentaneum esse videtur, ut de pronomine, quod ipsius nominis vicem gerit, locoq. eius collocatur, agamus.

Notandum est ergo primo, pronomem duplex esse : alterum

enim dicitur **אֲנֵינוּ** simplex, vel **אֲנֵינְכֶם**, seu (quod idem

est) **אֲנֵיהֶם** separatum : alterum vero **אֲנֵינוּ** compositum,

vel **אֲנֵינְכֶם** sequens, seu adhærens, vel certe, ut communiter loquuntur, affixum.

Notandum est secundo pronomem simplex, seu separatum esse illud, quod separate ponitur, & non connectitur, vel affigitur vocum extremitatibus ; cuius exemplum est huiusmodi.

Prima persona communis generis. **אֲנֵינוּ** ego. **אֲנֵינְכֶם** nos.

Secunda persona masculini generis. **אַתָּה** tu. **אַתֶּם** vos.

Secunda

Secunda persona foemin generis. $\text{את}^{\text{ך}}$ tu. $\text{את}^{\text{ם}}$ vos.

Tertia persona masculini generis. הוא ille. היא illi,

Tertia persona foeminini generis. הוא illa. היא illæ.

Ex pronomibus simplicibus quædam appellantur פְּרָטִים
ideſt, annuētia, ſeu indicatiua, vel demōſtratiua, cuiuſmodi ſunt

הוּא hic. היא hæc. הוא ille. היא illa.

הוא ipſe. היא ipſa. הוא ipſi. היא ipſæ.

הוא illi. היא illæ. הוא hi, vel hæ, ſeu iſti, vel iſtæ:

eſt enim communis generis, & habet ſupra ſecundam litteram
 ה , diciturq. proprie de rebus vicinis.

Notandum eſt ſecundo, pronomen ſecundæ perſonæ ſemini-
ni generis numeri ſingularis, ſcilicet $\text{את}^{\text{ך}}$ in fine habere ele-
mentum ך omnino quieſcens; quod quidem ponitur ſolum,
vt illud diſtinguat à pronomine ſecundæ perſonæ masculini ge-
neriſeiuſdem numeri. Rurſum hæc quatuor pronomina nu-
meri multitudinis, ſcilicet $\text{את}^{\text{ם}}$ & $\text{את}^{\text{ן}}$ cum ה ſupra ה ,

& puncto ex inferiori eius parte; & $\text{את}^{\text{ך}}$ & $\text{את}^{\text{ם}}$ cum ה
ſupra ה & puncto ex ſuperiori ipſius parte, & alia quædam
pronomina, vt patet ex eorum præmiſſa explicatiõne, ab inui-
cem differunt etiam quoad ſignificationem: duo enim priora,
quorū vnum eſt masculini generis; alterū vero foeminini; rem
præſentem, & quæ in medio eſt, indicant: & Latine exponun-
tur iſti, & iſtæ, ſeu ipſi, & ipſæ: duo vero poſteriora, quæ eodem
modo

& Lucæ 24. וְאַתֶּם הֵי עֵדֵי זֶה וְאַתֶּם

Et vos estis testes horum. & Psal. iuxta Chal. 39. iuxta Lat. 38.

.. וְכַמְּדֵי אֵשׁ הֵי כָל בְּנֵי אָדָם

Et tamquam vapor sunt omnes filij hominum. Et Lucæ 24.

וְדִבֶּר אֵלֵיהֶם מִלִּבְיָהוּ וְדִבְרֵיהֶם אֵלֵיהֶם

Et dixit illis, quæ sunt verba ista, quæ loquimini.

Et Matthæi 10.

וְכָל שֵׁעַר רֵגְלֵיכֶם וְכָל שֵׁעַר אֲזִיבֵיכֶם

Vestri autem & capilli capitis vestri omnes numerati sunt.

Notandum est quarto, duo ex enumeratis pronomibus, scilicet אֲנִי ipse, & אֲנִי ipsa: si ab illis auferatur subiectum punctum, idem significare, numero tamen singulari, quod significant אֲנִי & אֲנִי scilicet, sum, es, est. vnde dici potest

אֲנִי esse singulare vocis אֲנִי, quia refertur ad masculina.

אֲנִי vero singulare vocis אֲנִי, quia refertur ad foemina.

& tunc אֲנִי, quod habent, omnino occultatur, ita vt אֲנִי legatur quasi u Latinum, אֲנִי vero, quasi i. Sed circa constru-

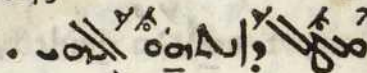
tionem istarum particularum obseruandum est ipsas fere semper postponi nominibus, vt in subiectis patet exemplis.

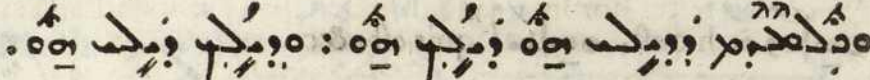
Matth. 26. : וְאַתָּה אֲנִי רַבִּי Nunquid ego sum rabbi.

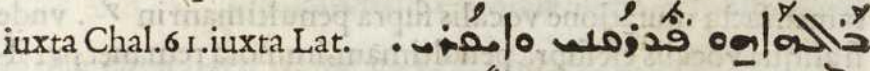
Psal. 118. וְאַתָּה אֲנִי מִצְרֵי וְאַתָּה אֲנִי מִצְרֵי

Protector meus, & refugium meum tu es. & Psalm. 147.

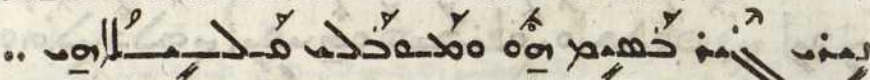
וְאַתָּה אֲנִי

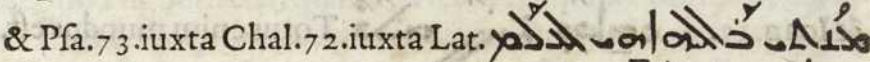
• Quoniā tu es Deus meus. & Ioa. 19

• Et omnis res, quæ mea est, tua est; & tua mea est. & Psalm. 62.

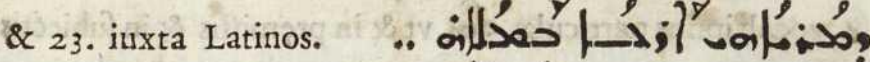
iuxta Chal. 61. iuxta Lat. •

In Deo est salus mea, & honor meus. & Matth. 12.

• Iugum meū enim suaue est, & onus meū paruum, seu lene est.

& Psa. 73. iuxta Chal. 72. iuxta Lat. •

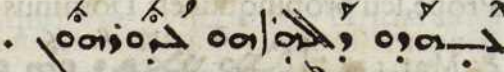
Pars mea in Deo est in æternum. & Psalm. 24. iuxta Chald.

& 23. iuxta Latinos. •

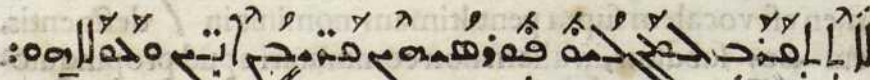
Domini est terra cum plenitudine eius.

Sed hic prætereundum non est discrimen, quod est inter Orientales Chaldæos remotiores, & propinquiores de modo legendi prædictas particulas, cum vocibus postponuntur; Sciendum enim est , si postponatur nomini perfecto singularis nu-

meri, cuius penultima afficitur, proferri vna cum illo, & vnam syllabam cum syllaba vltima nominis efficere, mutato quod est supra penultimam, in , vt patet & in præmissis, & in subiectis exemplis. Psal. 78. iuxta Chaldæ. 77. iuxta Latinos.

•

Et rememorati sunt, seu meminerunt, quod Deus est adiutor eorum. & Leuitici cap. 17.

•

Non accedes ad reuelandum turpitudinem earum, proximæ sunt, & iniquitas est. Eodem modo fit cum alijs vocibus simili-

bus, quæ vt nomen perfectum desinunt, vt ܥܘܠܡܐ quid est,

ܥܘܠܡܐ hic est, ܥܘܠܡܐ quis est; &c.

Si vero postponatur alijs vocibus, eodem modo se habere, nulla tamen facta mutatione vocalis supra penultimam in ܘ . vnde si aliqua vocalis est supra penultimam, immota remanet; vt illud Galathas 3.

$\text{ܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$

Et hæc omnia frustra sustinuitis; & vtinam autem frustra.

& Ioan. 13. $\text{ܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$ Totus enim mundus est.

Si vero nulla est vocalis, vltima vocis consonans quasi afficitur & vocali ipsius particula ܘܘܢ vt & in præmissis & in subiectis perspicitur exemplis. Psalm. 57. iuxta Chald. 56. iuxta Latin.

$\text{ܡܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$

Paratum, seu extractum est cor meum Deus, paratum est cor meum. & Psal 142. $\text{ܡܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$

Quoniam supra te, seu in te confisus sum. & Psalm. 144.

$\text{ܡܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$

Prope, seu propinquus est Dominus ijs, qui inuocant eum,

& Mat. 13. $\text{ܡܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ}$ ille est, qui audit verbū,

Simili fere modo se habet particula ܘܘܢ . Aduertendum ta-

men est vocalem supra penultimam nominis in ܘܘܢ desinentis, cui ܘܘܢ subditur, in aliam non commutari apud propinquiores Orientales, apud vero remotiores commutari in ܘܘܢ vt vide-

te est, tum in supra citatis, tum in his locis, Leuitici 17.

ܘܘܢ

Quia proxima est matris tuę.

Matth. 13.

Et ipsum minus est omnibus feminibus; cum autem creuerit, maius est omnibus oleribus. & Mar. 13.

Et quod signum erit, quando vicina erunt hæc omnia consummari, &c. In quibus locis remotiores Orientales cum supra penultimam legunt ista nomina sic,

proxima est.

minus est. maius est.

quod est, seu erit. Item pronomen hæc, cuius penultima afficitur, cum particula, a propinquioribus Orientalibus cōmutato in supra penultimam legitur sic,

hæc est: a remotioribus vero cōmutato in sic,

hæc est. Cum autem alijs postponitur vocibus, eodem fere modo se habet, quo ut diximus. Vltima enim vocis consonans, cui postponitur quasi afficitur vocali ipsius particule ut in subiectis indicatur exemplis, ut

Leuitici 17.

Soror tua est, non reuelabis turpitudinem eius. & ibidem.

فَهْ وَهْمًا وَسُكُوتًا وَاجْتِبَاءً لِّلْأُمَّةِ بِنَجَاتِهَا : وَاجْتِبَاءً :

Turpitudinem fororis patris tui non reuelabis; proxima est patris tui. & cap. 15.

اُمِّيَّةٌ لِّلْأُمَّةِ فَهْ وَهْمًا .
Mater tua est, non reuelabis turpitudinem eius. & Psalm. 22.
iuxta Chaldæos. 21. iuxta Latinos.

مِنْ دُبُّرِ كِبَرِيَّةٍ عَدِيسَا نَدِيَّةٍ اَوْجِبَا .
A conspectu tuo est gloria, seu laus mea, in ecclesia magna. &
Psalm. 50. iuxta Chald. 49. iuxta Latinos.

مَثَلًا وَوَيْدًا يَدُ كُلِّ سَمَاءٍ وَوَيْدًا .
Quoniam meum est omne animal deserti, & Matth. 5.

بِعِبَادَتِهِمْ وَوَيْدًا يَدُ كُلِّ سَمَاءٍ وَوَيْدًا .
Beatitudo ipsis pauperibus; quoniam illorum est regnum coeli.

Notādum est quinto, interdum prædictas particulas in oratione collocari vel confirmationis, vel elegantix causa. Confirmationis quidem, vt Psalm. 89. iuxta Chald. 88. iuxta Latinos.

اُدُّوْ سَمِيْمًا دَعْبُيْتِي دَعْبُيْتِي :
Tabor, & Hermon nomen tuum ipsum laudant. & Psal. 146.

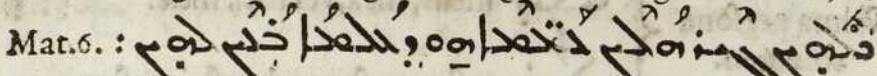
وَاللَّهُمَّ اِنَّمَا اَعْدُسَا .
Et illi ipsi, seu ipsimet conuenit, seu decet laus. & Marci 13.

دَبْرًا وَدَبْرًا اِنَّمَا اِبَا دَقْدَقًا :
Rem, quam vobis dico, omnibus vobis ipsam dico. & Ioa. 14.

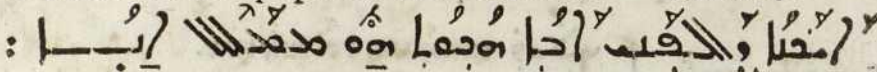
وَاللَّهُمَّ اِنَّمَا اِبَا دَقْدَقًا :
Ille met diligit me. & Ioa. 15.

لَا اِبَا اِبَا :
Non

Non vos elegistis me, sed ego met elegi vos. Elegantia vero, vt

Mat. 6. :

Omnia enim hæc populi mundi petunt ea. & Ioan. 8.

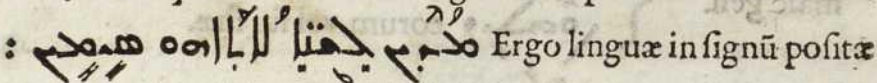
:

Sicut docuit me pater, sic loquor. Et alibi passim apud scriptores huiusmodi loquendi formulæ reperiuntur.

Hic porro silentio prætereundum non est id, quod quidam docet, in his videlicet, & similibus locis, cū reperitur sub-

intelligi , cum vero , , quorum qui-

dem nominum alterum est generis masculini, foeminini alterum, vtrumque vero, hic rem, significare potest. vt illud Pauli

: Ergo linguæ in signū positæ

sunt. huiusmodi locum ad verbum Chaldaice explicat sic,

: idest, Linguæ in rē signi sunt

positæ. Id tamen mihi nec satisfacit, nec satis probabile videtur, cum multa sint loca, vt ex dictis constat, quibus huiusmodi explicandi modus recte, apteq. quadrare non possit. Deinde huiusmodi explicandi modus tantum abest, vt facilitatem, locorūque intelligendorum claritatem nobis afferat, vt etiam nouam difficultatem exhibeat, tenebrasq. locis offundat.

Notandum est sexto, pronomina composita, seu affixa esse illa, quæ componuntur, seu affiguntur vocibus in fine; de quibus supra cap. 15. diximus, & lib. 3. dicemus. Hic autem sciendum

est, prædicta pronomina affigi particulæ , quæ quidem

per se nihil significat: sed cum pronomibus affixis coniunctū varias refert personas non aliter, quam pronomen possessiuum, meus, tuus, suus: cuius exemplum subiecta tabella indicat.

Prima

Prima persona com.gen.	{	וְיָמִינִי	meus, mea, vel mei, meæ.
		וְיָמִינֵינוּ	noster, nostra, vel nostri, nostra.
Secunda perf. masc.gen.	{	וְיָמִינֵךָ	tuus, tua, vel tui, tuæ.
		וְיָמִינֵיכֶם	vester, vestra, vel vestri, vestra.
Secunda perf. foem.gen.	{	וְיָמִינֵיךְ	tuus, tua, vel tui, tuæ.
		וְיָמִינֵיכֶם	vester, vestra, vel vestri, vestra.
Tertia persona masc.gen.	{	וְיָמִינֵהוּ	suus, sua, vel sui, suæ.
		וְיָמִינֵיהֶם	eorum, vel sui suæ.
Tertia persona foem.gen.	{	וְיָמִינֵיהָ	suus, sua.
		וְיָמִינֵיהֶן	earum, vel sui, suæ.

Præterea sciendum est prædicta affixa annecti præpositioni ו, quæ cum dandi, vel accusandi casum indicet, eadem quoque pronomina dativi, vel accusatiui casus esse, indicabit, vt

וְיָמִינֵי מִי מִיחִי mihi, me. וְיָמִינֵינוּ nobis, nos. וְיָמִינֵיךָ tibi, te. וְיָמִינֵיכֶם vobis, vos.
 וְיָמִינֵיךָ tibi, te. וְיָמִינֵיכֶם vobis, vos. וְיָמִינֵיהֶם ei, eum. וְיָמִינֵיהֶן eis, eos.
 וְיָמִינֵיהָ ei, eam. וְיָמִינֵיהֶן eis, eas. Et hæc de pronomine.

LIBRI SECUNDI FINIS.

GEORGII AMIRAE
SYRI EDENIENSIS
E LIBANO.

GRAMMATICAE
LINGVAE CHALDAICAE,
SIVE SYRIACAE
DE VERBO, ET EIVS ACCIDENTIBVS.
LIBER TERTIVS

De verbi definitione.

CAPVT I.

Verbo a varijs variæ attribuuntur defini-
tiones, quæ omnes ad has, quas in medio
afferemus, facili negotio reuocari pos-
sunt. Primo igitur definitur in quodam
fragmento Eliæ hoc modo.

ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ
ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ :

Idest, verbum est, quod simul denunciat, seu significat tempus,
quod præterijt, & quod stat, seu præsens est, & quod futurū est.

Et dans exemplum ait : ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ ܘܠܘܢܐ :

vt surrexit, seu stetit, surgit, & surget. Sed hæc definitio non videtur esse omnino perfecta, quia sunt multa verba, vt dicemus, quæ vel carent præterito, vel futuro, ac proinde non simul omnia tempora significant. Secundo ab eodem in sua Grammatica traditur alia definitio, quam etiam docet autor Grammaticæ Arabico sermone declarata.

מִלָּא אִימֵן מִלָּא וְדַע וְדַל וְאִימֵן וְדַע וְדַל
 דִּי מִלָּא אִימֵן לָא מִלָּא וְדַל וְדַל .

Verbum est vox, quæ significatrix temporis, illa, cuius pars, cū separatur non significat aliquid. Hæc definitio est bona, sed potius Logicæ est, quam Grammaticæ. Tertio traditur aliam Ioannes Estunio in sua Grammatica, quam etiam refert autor Grammaticæ Arabico sermone declarata; quæ est huiusmodi.

מִלָּא אִימֵן מִלָּא לְאִימֵן וְדַע וְדַל וְדַל
 דִּי אִימֵן מִלָּא וְדַל וְדַל וְדַל .

Verbum est pars secunda orationis, quæ significat cum tempore illud quid, seu illam rem, quam facit quis, aut patitur. Quæ definitio videtur esse facilior, & clarior, & Grammaticæ accommodatior; & ideo amplectenda est. Et quamuis in ea verbum tamquam secunda orationis pars habeatur: nobis tamen multo fortassis meliorem methodum sequentibus iuxta Latinos tertio loco, illud & numerare, & collocare placuit. Cum enim primum nomen, ac pronomen in oratione esse debeat, deinde verbum, quod nomen, seu pronomen ante se postulat, rectus ordo requirit, vt primus nomini, pronomini secundus, tertius verbo tribuatur locus.

De verbi accidentibus.

C A P. II.

Verbo omissis multis alijs, quæ ex ijs, quæ dicemus, facile colli-

colliguntur, hæc præcipue accidunt, **أَدْبَالٌ** modus. **أَدْبَالٌ** tempus. **فَرْزَةٌ** persona. **بَيْتٌ** genus. **مَنْعَةٌ** numerus. **أَدْبَالٌ** casus. **أَمْتَبَالٌ** qualitates. **أَدْبَالٌ** coniugatio. **أَدْبَالٌ** affixio. **أَدْبَالٌ** lenitas & asperitas.

De quorum singulis breuiter tractandum est. Modus igitur triplex est, indicatiuus, imperatiuus, & infinitiuus, quamuis nec primo, nec vltimo modo in hoc præsertim sensu inditum esse nomen inuenerim, vltimum enim quidam appellant **أَدْبَالٌ** idest, verbum nominis, seu participium, de quo infra commodius: nunc potest appellari **أَدْبَالٌ** modus interminatus, seu vt Latini, infinitiuus. Primus autem dici etiam potest **أَدْبَالٌ** modus ostensiuus, seu indicatiuus, & ita nos deinceps hos modos, quoties eorum facienda erit mētio, appellabimus. Secundus demum modus ab omnibus appellatus est **أَدْبَالٌ** idest, imperator, seu imperatiuus. Solet etiam dici **أَدْبَالٌ** idest, præceptum, imperatum, seu mandatū. Tempus item est triplex, præteritum, præsens, & futurum. Primum dicitur **أَدْبَالٌ** tempus, quod præterijt, seu transijt. Secundum **أَدْبَالٌ** tempus quod stat, seu surgit, seu præest. Tertium **أَدْبَالٌ** tempus quod paratum est: quod quidē sic dicitur, vel quia ipsum cæteris temporibus transactis paratum sit aduenire, vel certe quia aliquid futurum paratum fieri

significat; ⁷⁷ **ܐܢܝܢ** enim est participium a verbo ⁷⁷ **ܐܢܝܢ** quod parare significat. Eadem fere voce ad idem tempus indicandū vtuntur Hebræi. Circa porro hæc tempora obseruanda sunt nõnulla; Primo huiusmodi tempora apud Chaldeos, sicut etiam apud Hebræos eodem, quo numerauimus ordine disponi, ita, vt primum incipiant a præterito, ab hoc deinde veniant ad præsens: inde postea ad futurum. Incipiunt autem a tertia persona gen. masc. num. sing. præsertim in præterito, quia in hoc tempore præcipue est simplicior cæteris, & est radix, seu principiu, a quo reliquorum temporum voces deriuantur. Secundo obseruandum est ex prædictis temporibus nexu quodam coniunctis constitui, seu potius suppleri illa duo tempora, quæ a Latinis appellantur plusquam perfectum, & imperfectum, hoc modo. si accipiatur præteritum alicuius verbi, cuius videlicet in explicanda aliqua re vtimur significatione; deinde si sumatur præ-

teritum verbi **ܐܘܢ** idest, fuit, quod quidem verbum genere, numero, & persona cum verbo præcedenti consentire debeat, statim in lingua Chaldaica plusquam perfectum habebitur. Vnde primum præteritum pro varietate verborum varias res si-

gnificantium variatur, præteritum vero **ܐܘܢ** quoad verbum seu vocem nullo pacto variari potest. Sed id totum his exemplis subiectis facili negotio declaratur; Marci 3.

: **ܕܢܘܨܘܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**

Turbæ multæ, quæ audierant omne, quod faciebat, venerunt ad eū. Et Mat. 26. **ܕܢܘܨܘܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**

Et dederat eis signum Iuda traditor, & Ioan. 19.

ܕܢܘܨܘܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ

ܕܢܘܨܘܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ

Et in ipso horto sepulchrum nouum, in quo nemo adhuc positus erat.